

THOMÆ BARTHOLINI

Casp. F.

DE VNICORNV

Observationes Nouæ.

Accesserunt de Aureo Cornu
CL. V. OLAI VVORMII
Eruditorum Iudicia.

PATAVII MDCXLV.

Typis Cribellianis Sup. permissu.

THOMAS BALTHAZAR

Cap. I.

DE VINCORUM

Observationibus

Abbas de Aven Comm

CL. V. OLIV. VORMI

Indicibus

EX LIBRIS

Typ. G. B. G. G.

Summo seculi Viro

D. D. THOMÆ
FINCKIO

*Primo in Regia Academia Professori
Medico*

THOMAS BARTHOLINVS
Nepos

Salutem & obsequium.

Rygem ferunt Aegyptii
exortum sidus utrumq; ge-
nibus inflexis & submisso
cornu salutationis specie
& venerationis gratulabū-

dum, sed cum quodam indignationis &
offensæ sensu, excepisse. Orygis ego
quasdam in me suscepi partes, non omnes,
quia superius animæ nobilioris dominium
sequor. Te adoratum venio, Pater co-
lende, mecumq; debito submissionis cul-
tu non Oryx tantum meus, quem hic ex-

A 2 pref.

pressi, sed quidquid solo cornu donavit
 Natura. Idq; iustioribus de causis quam
 sidus cœleste Aegyptius Qryx, si rem
 æqua, ut par est, lance expendas. Enim-
 verò communis & inter credulos morta-
 les sparsi erroris conscium animal, peractis
 gyris reversum Phœbum, & Dianam re-
 natam, ut fortunæ utriusque & vitæ dato-
 res amico sed coacto nutu excipiebat ;
 tacita tamen in peregrinum non gentis
 sed naturæ cultum cum præscio per verū
 Numen religionis excitandæ instinctu
 iracundia exarsit. Tibi verò quis nostrum
 explicato sine nube vultu non assurgat &
 qui Solis partes agens sidera lumine æter-
 no fulgida procreasti, in terris verò sur-
 gentes in spem animas cœli propagine:
 & expressas Phœbi sui imagines tantas
 disperferis, ut iam æmulos traduces per
 univèrsam orbem gloriæ litantes numeres
 Inter quos infimus ego virtute, sed ob-
 sequio prior, & nomine proximus Te
 qua

qua par est modestia, pari veneratione
 juncta adorior, tot Clarorum Virorum
 Patrum, tot Nepotum & Pronepotum
 Avum, mox Atavum, orbis tui Solem &
 familię ad invidiam splendida lumen
 quod ad omnes quidem simili radiorum
 nitore diffusum, ad me tamen, si diversita-
 tatem in constanti sidere statimus, lon-
 giores paterni affectus scintillas sparsit
 quas ea excepi mente qua per temperatę
 nature conditionem licuit. Hęc enim
 diversa principiorum mixtura tanto co-
 natu impar non lucem reddit, quam so-
 nore accepit; sed longinquam eius ima-
 ginem, umbram verius, & prolixas tene-
 bras. Cornua loquor, æmulas illas lu-
 minosi corporis faces illi tam similes quam
 nox diei, à quo tamen sola splendoris
 maiestate differt, & illustri radiorum or-
 natu. Quem à nominis Tui & æterno-
 rum meritorum splendore facili venia
 mutuabor, ut cornu meo hanc iaducam fa-

ciem, quam Tu inter minima habes, ego
 cœlorum munere iuxta æstimo. Hac spe
 tibi cornu nostrum deforme & clariori or-
 namento cassum, tuæ tamen facilitatis
 nutu & natum pridem & in hunc firmitu-
 dinis gradum erectum ex debito submit-
 tit, tantoq; auctore superbum fortunæ
 largioris arbitrium expectat majori sane
 serenitate, quam recurrentem Phœbum
 Oryx olim salutabat. Tu enim occasum
 nescis aut famæ interitum ævum, cum
 æterna non tam familiæ quam orbe ter-
 minata merita persistant. Meo non lo-
 quat arbitrio, ne subblandiri credas. Te-
 stetur præteritum sæculum, cui scriptis in-
 notuisti, & præsens quod magnitudine
 tua obstupescit, nec futurum dissimulabit,
 si virtuti precium erit. Gallæum me-
 mini, quo nomine nihil maius natura con-
 didit, quam omnium serè rerum memo-
 riam cum visu ætas gravis & indefessi la-
 bores subtraxissent, mihi tamen Finckia-
 num

num nomen suggestisse. Neq; id silebat
 Claremontius ætate & doctrina specta-
 rus, cuius Cælenæ humanitatem sum
 expertus. Snellum taceo magnum Bel-
 gij decus, qui ex publico loco Geometriã
 tuã auditorib. suis Golio & VValçen, Viris
 jã illi paribus, instillabat: ne ante. Si scũ-
 lianos reperam Henricum Ranzovium,
 Tychonem Brahe, Mœstlinum, & Ber-
 neggrium, mortales Deos & orbium cœ-
 lestium arbitros, quibus quum esses ora-
 culo, cœlorum molem & scientiæ digni-
 tatem Te & Longomontano Atlantibus
 sustineri jam cineres clari latantur. Ma-
 gnum sanè tantis fideribus innotuisse,
 plus tamen inter ea caput exseruisse, quod
 superiori nostraq; memoria nunquam in-
 termoritura gloria utroq; sole ostentati.
 Unde frustra splendori Finckiano lucem
 fenerator, quam huic operi ea mente aptavi,
 ut cornua sua delicato orbi animosius pro-
 ferret, & par esset quod in debitiæ venerationis

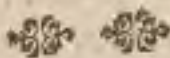
tionis monumentum tibi à filio, quem ar-
 ctioribus naturę & fortunę meritis vindi-
 casti, pro dignitate erigeretur. Exopta-
 tionis autem voti summa est, ut diutissimè
 florentē senectam Patrię nobisq; summum
 Numē adserat, & felices canos canis ad-
 dat. Vale, fortunate Senex, nec vitę tædio
 revidendi spem mihi invidcas.

*Patarvii Cal. Sept. renata Salutis Anno
 c**l**xc**l**iii.*

9

TH. BARTHOLINVS
LECTORI SVO.

*Iraturum Te, mi Lector, ani-
mo vates presagio temeri-
tatem in aetate, & audaciam
senioribus alioquin annis ser-
uandam, quia cornua osten-
do & largiorem frontem. Sed se-
verius iudicium tantisper differ, donec speciem
meam detectâ larva pressius intuearis. A-
pertam enim frontem gero, nec erube-
sco: at cornua & aliena sunt, & ut
experieris, innoxia. Hæc sine fastu ulla,
publiciq; amans ea sinceritate explico, quæ
apud innoxium nata; illam verò debita
ætati mihiq; verecundia subducam, si bilem
cuiquam moxerit. Sed frustra publicum
sugunt, quum nec frons seruilibus notis,*

picti Gelonis instar, sit signata, nec cornua
 fenum gerant. simplicitate innocentiam na-
 eta, quia solitaria in alios potius, quam se,
 salutarem vim vertant. Animus tametsi
 dicat cornua nostra, quanquam aliena
 & sine offensa, Parentem petitura, fron-
 temq; spatiosam eruditae inuisam fore, ni-
 bus ex aetate & genij benignioris ductu pa-
 res huic labores exsurgunt. Cornibus sine
 ea nature obvenit conditio, ut decidant
 subinde & renascantur, colorem mutant
 & obtundantur, variasq; aetatum flexu
 vices agant. Ego curioso impetu decidua
 collegi & reliquias, cornuumq; frustula ad
 novum germen instruxi, his quam similibus,
 qui inueteratos fractosq; ramos uel nova
 adornant insertione, uel in domesticam
 precium conuertunt. Rem omnem sine
 verborum ambage expediam. Paucas de
 Pnicornu pagellas grauioribus impeditus
 negotiis in publicum fugiente caelo emi-
 serat Patens, et applausu, ut in hoc ar-

gumenti genere palmam meruerit & bene-
 uolam uniuersi orbis voces, quod primus
 uelut arbiter de Cornuum ueritate inter-
 dissidentes Andream Baccium & Marinum
 certo experimento constituerit, quibus ita
 adhaeserit, ut neutri tamen astipularetur.
 Neque enim quae de solo cornu ferebat fama
 seculumque prius omnia cum Baccho crede-
 bat, neque summam ueterum iniuriam cum
 Marino ad extremum alterum prolapsus
 cuncta ~~omnino~~ in dubium uocabat, sed me-
 dio usus temperamento Cornu animalque pro-
 bavit, uirtutem autem plenis olim buccis
 decantatam iustis de causis habuit suspen-
 ditam. Scilicet hinc ingeniorum aestimamus
 felicitatem omnia aequa lance expendere, &
 de ipsis recte iudicare, quod interioris
 animae opus sensuum dexteritate fultum,
 quo quicumque caret frustra in accurato re-
 rum seriarum examine locum exspectat.
 Baccium Marinumque sequenti Gesnerus &
 Aldro uandus utriusque aui Plinij, quum
 uni.

universam Naturæ historiam suis operi-
 bus meditentur complecti, singula accur-
 tiori iudicio scrutari non potuerunt. Unde
 hic Marinum reddidit, cuius videbatur par-
 tes sequi, & Latio donavit quem sibi adop-
 taverat. Idem saxum volvens Io. Bapt.
 Sylvaticus, inter suos princeps, Bacciana
 argumenta & ingenue refert & refellit in-
 geniose, in cæteris perfectus, si ad alias Mo-
 nocerotum species divertisset. Ex eo exti-
 tere nulli qui in hac palæstra nomen suum
 profiterentur, quod confectum negocium cre-
 derent tantorum hominum concursu. Nec
 tamen palma sublata aliquid conaturis.
 Unde nobis renatus quoq; animus, crescen-
 tibus ad novum spectaculum cornubus nun-
 quam in Amphitheatro visis, quæ urgens
 Syriæ astitit nuper, quum alia vehementius
 liqueverent, & nos alioquin communi cor-
 pore suscideremus, prima protrusit, spar-
 simq; ad Parentis Opusculum nobis in itinere
 locata, ad certas Observationum classes
 redm-

reduxit: quæ ut videtur cædiosi fuerunt otii
 potius quam debita diligentia, non vaq; fa-
 cili tua venia dici intrentur, quod nihil fe-
 re à Parente antea notatum in gloria repe-
 titione transcripserim, nec quidquam quod
 ad perfectam Monocerotum omnium ideam
 faciat, omiserim, aliis plura non debens quàm
 sine ære nomen. Marinum puto, Baccium,
 & Aldrovandum aliosq; huius commatis,
 quibus placidam invidiam ea modestia mu-
 tuor, quæ æque decuit, quum neq; Aetion
 sim, neq; Ammonius, quorum hic natura
 illic fortune debuit ornatum. Utriq; profe-
 ctò ego ex ratione temperarem, si vel Deus
 essem, vel Deam cõtemplarer. Ex qua animi
 constantia aliquid nobis promittimus, qui o-
 pus damus cornutum sine cornibus & offen-
 sa, cornua sed sola & insititia, frontem de-
 mum eo sinceritatis colore, quem à tua faci-
 litate exspecto.

INDEX CAPITVM.

1. De Hominibus Vnicornibus.
2. De Bicornibus.
3. Moyſis cornua expenduntur.
4. Numquid Cornua Morbis accēſenda?
5. Cornuum Cauſa.
6. Animātia minora vnico cornu prædita.
7. Aues Vnicornes.
8. De Scarabæo Monocerote.
9. De Reptilibus unius cornu.
10. Orygis Etymon, & ſpecies.
11. Orygis deſcriptio.
12. De moribus Orygis.
13. De occulta Orygis ſcientia.
14. Piſces Monocerotes.
15. De Vnicornu Grōlandico.
16. Boues Vnicornes.
17. Aſini Monocerotis ſpecies.
18. De eiufdem cornu virtute.
19. Solius cornu Equi.
20. Rhinocerotis nomina.
21. Rhinocerotis Deſcriptio.

22. Monocerotis veri nomina.
 23. De Vnicornu in Cruce Christi.
 24. Monoceros verus varia auctoritate
 asseritur.
 25. Idem Rationibus evincitur.
 26. Monocerotis Forma.
 27. Omnium Vnicornuorum Examen.
 28. Monocerotis Proprietates.
 29. De Virtute Monocerotis.
 30. De Vsu Cornuum ad pocula.
 31. Cornua pro ornamentis.
 32. De Cornuum in Medicina usu.
 33. De Mensuris corneis.
 34. Cornea officinarum & sacrorum in-
 strumenta.
 35. De Cornu Cervino.
 36. De Ebore.
 37. De Vnicornu fossili.

NOI REFORMATORI DELLO
STUDIO DI PADOVA.

HAuendo noi veduto per fede del M. R. P. In-
quisitore di Padova, che nel libro intitolato
Thome Bartholini de Unicornu non si troua cosa
alcuna contra la Santa Fede Catholica, & parimente
per attestato del Segretario nostro non vi si troua
cosa alcuna contra Principi, & buoni costumi Con-
cedemo licenza che sia stampato, douendosi obseruar
quanto per legge in proposito di stampa; cò condi-
tione che non sia venduto se prima non vien presen-
tato vno legato per la libreria publica giusta la Par-
te dell' Eccellentiss. Senato 2. Decembre 1622. In
quor. fid. &c. *Pat. à 23. Settembre 1643.*

Angelo Contarini Cau. Proc. Ref.

Aluise Vallaresso Cau. Proc. Ref.

Aluise Querin Segr.

A. S. MDCXLIII. XVI. Sept.

Opus hoc de Unicornu Clarissimi Viri D. Tho-
ma Bartholini, varia eruditione, doctrinaque
plenum perlegi totum. Cumque nihil religioni, rei-
publice, bonisque moribus aduersum contineat, pu-
blica luce dignissimum iudico

Io. Veslingius Eq. Anat. &c. Prof. prim.

Die 19. Sep. 1643.

Opus presens, cui titulus est Thomae Bartholini
de Unicornu in 4. cartarum 179. cuius initiu
Comutorum &c. & finis, numeretur; stante supra-
dicta attestatione fuit pro impressione Paduae ad-
missum, & approbatum, cum nihil contra fidem, sancti
Principes, aut bonos mores contineat.

Ita est Io. Ant. à Lenden. Inqu. Gen. Pad.

THOMÆ BARTHOLINI
 CASP. F.
 DE VNICORNV
 Observationes Novæ.

CAP. I.

*Hominum Monocerotum exempla, Cornua frontis
 Albucaſis. Heliodorus explicatus. Dionyſſici.
 Cornicularij apud ICtos. Facies Didonis. A-
 liarum partium Cornua. Ferruca.*

Ornatorum animalium, quæ
 ſolo cornu eminent, aut pi-
 caruro hiftoriam, ab huma-
 no genere nobilitatis quo-
 dam iure ordiendum, in quo
 cornuum tuberibus nonnunquam luſit Na-
 tura, ut variis exemplis obſervarunt Ama-

Jus Lusitanus in *Centuriis*, *Jacobus Dalechampius* ad *Plinium*, *Lycosthenes*, & *Feinrichius*, *Parentis*, aliiq; quorum catalogum in *Opusculo* suo *Parentis* texuit. Horum autem seriem auget princeps *Gallie* historiae conditor *Jac. Aug. Thuanus* lib. 123. ubi *Francisci Troviluuij* Anno circiter 1599. per *Galliam* oberantis cornu arietino e frontis media parte enato historiam intersperlit, qui multorum oculos simul meruit, & nummos. De quo ad *G. Fabricium Hildanum* quoq; *Obs.* 25 *Cent.* 2. *Emanuelis Vrsisii* extat *Epistola*, qui eundem *Parisijs* 1598. presentibus *D. Jacobo Feschio*, & *Io. Ebenstenio* discipulo suo & vidit & contrectavit. Planè eundem hunc *Franciscum* fuisse arbitror quem describit *Io. Renodius* lib. 3. *M. M. c.* 21. *Pro monstro habitus est rusticus quidam Canomannus, cuius fronti cornu adnatum crassissimum duos palmos longum, ad occiput incurvum Lutetia A. D. 1600. vidimus.* Paruo enim differt temporis intervallo utriusq; seculi terminus. Neque memoriae nostrae *Monocerotes* in utroq; sexu defuerunt. A *nativitate* prima *infanti* productum lib. 3. *Prax. Adm. Obs.* 93. refert *Zacutus Lusitanus*, quod ex fronte primum *duri nodi specie* *emersum* paulatim in *justam*

stam cornu magnitudinem crevit, palini dimidij longitudine, iuxta radicem amplum, in cuspidē pollicis magni crassitie. Simile corniculum in frontis angulo parvum Carolo Sartori Neapolitano ad D. Dominicum habitanti quoq; observatum cervæ vel vitulæ junioris specie, de quo *Marcus Aurelius Severinus* magnus Campaniæ Doctor cap. 25. de Nou Abscess. retulit, qui quidem me præfente adhuc superstes, lucem tamen fugit, nec a nobis videri voluit. Et pauci abhinc effluerunt anni, quum in valetudinario Mediolanensi justæ ætatis puella in fronte cornu gestaret semipalmare, & una parte striatum, quod à *Matthæo Bergomate* Chirurgo ejus loci fuit detrahsum. De alia puella Cornuta scriptum promittit *Paulus Lentulus* à *Fabrizio Haldano* Cent. 4. Obs. 81 desideratum. Propinquius verò in eodem seculo sequiore nobis est exemplum nullius tertius natum. fauculi enim sunt dies, quum Patavinae quidã sacre Virginis, à me eodem nomine visæ, annorum 60. in Cenobio S. Sophiæ, precibus ejusdem vicus corniculatam epiphytin exscinderet Vir summus *Joannes Veslingius*, quæ in frontis elatiore parte sinistroscorsum enata fuerat, eadem cum vaccino

cornu substantia, similiq; duritie, lentore & colore, ex ampliore basi paulatim in acumē sursum extollebatur extremo nonnihil inflexo, longitudine & latitudine digiti articulum aequans. Quae exempla praeter miraculum dixeris, si quidem ipsas frontis eminentias angulares cornua appellavit antiquitas; cuius testis Chirurgorum Arabum princeps *Albucasis* sive ejus *Interpres*, qui part. 1. Chir. c. 3. de modo cauteria applicandi in totius capitis dolore, disertè id explicavit: *Deinde cauteria ipsum (scilicet caput) super omne cornu capitis sui cauterio, donec pertransseat cutis. In qua nomenclatura persistens ad calcem addit: Oportet quod sit cauterium, quo cauterizantur cornua capitis, & occiput ejus subtilius cauterio.* Quae loca de prominenti cranij frontis tubere benigna Doctorum venia interpretor. In alijs partibus *Exostosis* nominat *Galenus* lib. de Tumor. c. 5. quanquam haec ad morbum, illa ad naturam potius retulerim. Illas autem eminentias ossis seu *σύνθετος ὄστος* *Dionysiscos* proprio vocabulo nuncupat *Auctor* Definitionum, *Galeni* putatus, monetq; cornua quoq; vocari *ὄστος ἄσπυρος* *ἢ ὄστος ἄσπυρος*. Quod & insinuat *Heliodorus* in Opere Chirurgico

gico MS, in Bibliotheca Medica Florentia
 à me exscriptus. Ita enim ille in Capite
 ἐκείνου ἐστὶν ἰσχυρὸς ἔστι δὲ δὴ ἐκείνου ἐστὶν ἰσχυρὸς
 καὶ τῶν ἀποστόλων κρητὸν ταῦτα τίτε ἐπιδασι ἰσχυρὸν
 ἴσως δὲ δὴ ἐκείνου ἐστὶν ἰσχυρὸς καὶ τῶν ἀποστόλων
 κρητὸν ταῦτα τίτε ἐπιδασι ἰσχυρὸν. In quā sententiā pauca notavit in margi
 ne *Interpres* alijs à nobis explicanda. Quod
 si altera duntaxat parte obortus sit ossis
 hic tumor, singulo numero *Dionysifem* ap
 pellari posse concedit *Io. Phil. Ingraffias* p.
 372. At Dionysiaci nomen meruerunt, non
 ut arbitratur *idem*, & cum eo *Firi* non infamē
 classis, à Satyris, quorum speciem referant.
 sed à Baccho Dionysiaco, cui cornua rota Pæ
 ganorum secta appinxit. Quid enim cum
 Satyris Dionysio? nihil sanè magis quam
 cum Actæone, quibus cornua fuere com
 muna.

Hujus generis cornutos apud alios legif
 se non meminī. Monoceros quidem dicitur
 Crater apud *Plinium* l. 10. c. 43, eo quod
 devcheret in silvas corvos corniculis hamo
 risq; insidentes. Cornicula autem galeæ
 sunt cornua, quæ ad unitatis numerum re
 duxit orbis miraculum *Gladius Salmasius* ad
 Solinum. Idq; iure meritissimo, quia ab
 unico illo galeæ cornu Monoceros dicitur.

Crater, quod in galea *Livius* lib. 27. de Philippo Macedone confirmavit: *In arborem illatus impetu equi alterum cornu galea ad eminentem ramsum perfregit*. Unde corniculo miteri apud *Tranquillum* de Orbilio Grammatico, & Cornicularius miles *Valerio Maximo* lib. 6. c. 1. de quo *Tarnobus* l. 5. Adv. c. 10. Hincq; Corniculariorum frequēs apud *ICROS* mentio, quos *Glossa* vetus *Acacrisij* jam adjuutores Principis custodiae dicit, vel officiales seu accensos attributosq; Decurionibus, jam in bello militaribus Decurionibus accedentes. De prioribus Corniculariis extat *Leonis* privilegium *Codi* 12. §. 53. l. 1. *post transfallos cornuculos nostram adorare purpuram volumus; quo huiore perfunctis, cum iara missionem tenerint, liberum omnium dantes*. Vbi quid sint Corniculi ne doceat *Iuris Interpretes*. Corniculariis alioquin apud eodem sunt, qui vel cornu in acie gestabant, vel vota in aures iudicum inflabant; sed eos hoc *Codici* loco accipientes negat *Antonius Nebriffensis*.

Umbra fœci Unicornis in crinibus expressit in *Didone* antiquitas, quæ *Veneris* forsā vñgiūbus imitandi quondam exemplum dedit, *Patavin* scq; *Græcorum*, & *Tro-*

janorum reliquiis, ut in cornua crines torquerent, servato adhuc in novis nuptis Venetiis more. Eius vetustatis indicium præbet Didonis cornuæ facies in numismate veteri apud *Angelicum Aprosium Vintimigliæ* sacrorum profanorumque peritissimum, quanquam in alio argenteo nummo Romæ à me viso, crines cornua non monstrant, sed fasciolarum inclusi sculptorum arbitrio cernantur. Hoc crinium artificium frequentius imitabantur Romanorum altioris sortis femine, modò cornuum figura, modò virilium cirrorum, ut in nummis *Æliæ Petinæ, Antonie, Statiliæ Messalinæ, Crispinæ, Vidie, Helenæ Gallieni, Faustæ, Valeriæ, Constantiæ, Theodori, Sophiæ, Martinæ* aliarumque delineantur Antiquarii, & inter eos *Inc. de Strada Mantuanus*.

Non tamen Caput solum Unicornium sedes habenda. Nam Romano cuidam superioribus annis è naso cornu excrevisse accepit. Ex dorso quoque emeruisse cornu *Scaliger Pater Exerc. 199. sect. 5. retulit, & de alio scribit Abercrombie lib. 1. Theis. Tr. 6. l. 2. c. 5. ejus dorso concretina os instar cornu, non ita durum ut os naturale. Forfan cartilago p. xvia ossiam materia*

Quid? quod de seipſo *Abenzoar* eodem loco narret, natum ſibi ſuper dorſum os graviter moleſtum. In quodam presbytero prodidit *Robertus Flud* l. 4. Anat. c. 8. lienem præter naturam auctum, in ſuperficie convexa plura cornua exturgeſcentia protuliſſe, quorum ſubſtantia tanta fuerat duritie, ut vix ſcalpello ſcabi potuerint. In pedibus & manibus ſola quoq; cornua rigentur, præſe ſtim ex Verrucis continuato tractu ob materiæ aſſinitatem induratis, ſicut id fratris ſui minimo digito quodam contigiſſe narravit *Ludovicus Pouchius* Civis noſter, in ſpem patriæ feliciter ſurgens. Nec mirum quandoquidem ex Verrucarum genere Cornu ponat *Ingreſſus* in Auic. tr. 1. c. 1. de Tum. p. n. Articulorum cornua *Abenſina* deſcribit 7. 4. tr. 3. c. 14: Cornua ſunt additiones ſpiſſæ, recurvæ, naſcentes ſuper juncturas, in extremitatibus. In calcaneo deniq; cuiſdã enatum cornu *Tacutus* lib. 2. Obſ. 178. ſidẽ facit, palmi longitudine, durum, ſolidum, deſum, aculeis veſtitum. Hæc prælo exceſſerant, quum de Viro quodam ſumam ad me perferret R. P. M. *Frãciſcus Abrianus* cui cornu, non ita paruum terra nuper *Vicentiæ* ſecundo euentu diſſecatum fuerat.

CAP. II.

Bicornorum Sylloge. Alexander cornutus. Harpocratis Ratna. Attila cornua unde? Ejusdem ferunt mores, & de eo fabulæ. Cornua potentie symbolum superbia, & maledicentias Baribius laudatus.

Bicorni facie alios eluxisse monumenta veterum sive ex ingenio ficta, sive veritate fulcra testantur. *Val. Max.* de Piet. in Patriam, Genitio Prætori Cornua in capite emeruisse refert. Atq; bicornem Monachum Benedictinum olim Patavij visum amicus noster *Io. Rhodius*, Patriæ decus, mihi testis est, nec bicornem tantum, sed ruminantem quoq; non ob duplicem ventriculum, ut putaverat *Io. Thomas Minadons*, sed ob œsophagum musculi instar carnosum à dissectore cadaveris *Fraucisco Plazzone* observatum. De quo ruminatore latè *Fabricius ab Aquapendente* lib. de Ventri. disputavit, cujus quoq; fratrem cornu habuisse vestigia *Io. Prævotius* quondam monuerat, ut & Nobilem Patavinum. Plures quod per ordinem Naturæ non habuerunt, in certum Divinitatis argumentum sibi affinxerunt. In horum censu Alexandrum reperi-

mus, Magnum à rerum gestarum gloria di-
 cti, qui ut Iovis Ammonis crederetur filius,
 hujus cornua arietina vel assumpsit ipse, vel
 ab aliis data non repudiavit. Ad Ammoniu
 enim Iovem Aries spectabat, quem umbili-
 co tenus, autore *Q. Curtio*, referebat, qualem
 & Venetiis, & apud majorem ætate & inge-
 nio fratrem *Bartolum Bartholinum* in æneo to-
 reumate pridem vidi. Unde Ammonius
 idem *Corniger Silio Italico* lib. 3.

remorosaq; regna

Et ante: *Cornigeri Iovis.*

Exin Cornigeri veneratus numinis aras

Capitis onerat donis.

Ita namq; legendum, pro *Clavigeri*, optimè
 conjecti *Fr. Moatini* in Nou. Lect. Epist. 34.
 Cornua Alexandri arietina duplici reposita
 loco animadverti, vel pone aures reflexa,
 vel à fronte summa ad aurium pinnam seu
 alam incidenda, illud frequentius in num-
 mis percipit & in marmore quodam vidisse
 me numini, hoc vero in numismate meo ve-
 titionis unius, quod hic ductu artificis depin-
 gendum curavi. Non absimile est alteri m.
 C. V. *re. Abdy* modo laudati argenteum, nisi
 quod ad versa parte veterum Lacerpitium ac-
 curatè monstrat. È fronte seu potius capite
 medio

medio, recto tractu extenduntur in denario
eiusdem argenteo supra cassidem erecta ca-
pur ambiencem, quod Alexandri esse suspi-
cor ex signato Philippi nomine. Quanquam
enim Romani sit saeculi, ex Provinciis tamē
nomina subiade & Inscriptiones desumptas
novū non fuit. Nisi ad cassidem hęc cornua
referēda alibi in Nabylae decāta *o Sillo* l. 25

Casside cornigera dependens infala.

A quibus & c. rater monoceros apud *Plinium*
dictus, ut antea notavimus. Sed quod in sta-
tua Harpocratis dextro latere cornu specie
ex galea dependens Melitae apud *Io. Fr. Ha-
belam* Virum humanissimum ostensum fuit,
non tam galeae corniculum, quam capillorū
referre testuram iudicavi. At in nummo
Philippi cornua facilē capiti accommodarim,
quum ea forma in effigie Attilae fatalis Italig
hostis producantur, quam *Paulus Iovius* in
Elogiis exhibuit, bis à me in nummo visam,
cujus exemplar diligentius delineatum cum
Alexandri exhibeo.

Sed

Sed cur Atiliæ cornua? Factum id ejus forsata
 veneratione, Venerationi erat potentia,
 quam, ut res secundas, per cornua veteribus
 adumbratam ex *Plautino Pseudolo* notum
Act. 4. sc. 3. vbi querela de Simia:
Nimis ego illum hominē metuo, & formido male,
Ne malus item erga me sit, ut erga illum fuit,
Ne in re secunda nunc mihi obvertat cornua.
 Censuit id *Horatius l. 3. Od. 21. de vini effe-*
 ctibus:

Tu spem reducis mentibus anxiiis,
Viresq; & addis cornua pauperi.
 Unde *Oncirocriticum* apud *Achmeten c. 238.*
 existat

exstat signū, ex bovinorū cornuum numero
 imperium Principis alieni totidem annis de-
 terminare. Et c. 239., quicumq; boves maf-
 culos vidit, de principibus eos intelligat,
 propter cornu. Fortasse tamen ad contume-
 liam magis hæc verterunt, quam gloriam,
 ob pravam animi corporisq; indolem, qua
 feritatem superbamq; præ se tulit, ut de eo
*Iornandes, Priscus Historicus & Iuvenius Ce-
 lius Callanus, in Historia Attilæ MS olim L. Pi-
 gnorij, nunc Io. Rhodij, certa fide narrant.* Su-
 perbiæ autem hieroglyphicum est Cornu,
 apud labentis sæculi Christianos, quo rebus
 humanis Attila interfuit. *Martinus Lemovice-
 nus Epist. ad Tholosanos c. 4. nolite extollere
 cornu vestrum adversus veritatem Majestatis
 illius, quam semel per me cognovistis.* Consen-
 tit *Daniel Monachus in Vita Io. Climaci: Mo-
 dice omnino edebat, ut ex hoc factum atq; elatio-
 nis cornu sapientissimè diceret.* Cujus notio-
 nis origo a priori, ut videtur, dependet,
 quum plerumq; rerum secundarum felicitate
 elatus animus sequatur. Deniq; Attilæ
 feritatem ferino vultu ingeniosè adumbra-
 runt, quem notant laudati *Iornandes & Iuven-
 ens, ut quia cætera cum belluis habuerit cõ-
 munia, in capite cornuto eum noluerint de-*
sicq;

ficere. Terinam capitis conformationem hoc contextu aperit *Iuuenens* MS: Corpore
 21 fuit brevis, statura tamen iusta. Lato pe-
 22 store capite grandi, oculis minutis, longis
 23 acutisq; auribus hirsutis et aspidis, ut le-
 24 re ab omnibus Canrac diceretur, rara bab-
 25 ba, sed more suo demissa, canis quidem,
 26 asperis; sinus naso, colore subrufus, noci-
 27 bus ferus, audaciae pronus, & verè origi-
 28 ginis suae barbarae signa vel in iure a ag-
 29 monstrans, ore parvo, latis tamen labiis,
 30 uno dentium qui foris eminebat plus
 31 iusto faciem dehonestante quantillum.
 Fidem videret excessisse auctor, ut apud po-
 steros patriae suae hosti invidiam conciliaret.
 Quo errore quoque tenetur in cantilenis *Lae-
 cus Arminensis* Patavinus, qui canis patre na-
 tum fingit, quem cum matre Virgine pul-
 cherrima solum ad pudicitiae custodiam tur-
 ri incluserat Odrubaldus Rex, sive, ut in hi-
 storia *Iornandis & Iuueni* vocatur, Mandul-
 chus. Quamquam enim de Perusianis & Sta-
 nicis Indiae idem refert *Mart. Delrio*, mon-
 strum tamè ex hac seminum diversorum mix-
 tura productum iri ex *Volaterrano* lib. 24. *Io-
 Langis* 2. Epist. c. 9. *Polydoro Virgilio* lib. 3. de
 Prod. & *Fortunio Liceto* Philosophorum Co-

ryphæo lib. 2. de Monst. c. 68., statuendum. Sed cornua in sinistra famæ signum gestet. Arila apud eos quos pari factorum ignominia signavit. Nam eo maledicentiæ significatu alibi id vocis cepit *Apulejus* in *Apolo-
gia: superest ea pari Epistola, qua similiter pro
me scripta in memetipsum vertit cornua.* Quo
modo & *Flaccus* in *Epod. 6.* loqui amat ad
Caesium Severum, quem canis nomine in-
digitat, ob maledicentiæ:

-- Namq; in malos asperrimus

Parata tollo cornua.

Cui consonat *Ennodius Ticinensis Ep. 61.*

Ambitiosa famæ lassat prodiga censu,

Cornibus insultat si taceat Dominus.

De fatuo verò homine loquitur, qui lingua
fordidus horret, & pro epulis garrulitatem
offert. Pro *Dominus* reponit *Domino* Vir in-
finitæ lectionis *Casp. Barthius* lib. 51. Adv. c.
17. licet nec vulgatam lectionem ineptam
judicet.

CAP. III.

*Moyſes cornutus vindicatur. Nummus eiusdem.
Cornua capillis qua ratione assignent. Meli-
ſenſis ſtatua. Cornu pro ſplendore. Rabbinii
& Interpretes ea de re excuſſantur.*

AD Cornutorum ſeriem ſpectat & Di-
vinus Legislator, quem à monte Si-
nai reducem cornutam ſecum tuliffe faciem
narrat Sacer *Exod* textus, c. 34. ſi vulgatae
verſioni credimus. Exinde pictorum ortus
error, qui Moyſis faciẽ binis cornibus exor-
nant. Quo vultu in nummo meo viſitur ex-
ſculptus, in quem Romæ incidi, arietino cor-
nu utrinq; reflexo, quod in *Rhedano* in rectũ
anterius protenditur, habetq; adverſa parte
Decalogi præceptum quo ſculptilia damnã-
tur. Idq; in opprobrium Chriſtianorum à Iu-
dæis factum arbitror: quos eo nomine ma-
le habere *Stenhus* auctor eſt, quodcum cor-
nibus Moyſen Chriſtiani depingant.

Et revera cornua capiti ejus hæſſiſſe firmiter aliquibus perſuaſum, ut legi per eū latae major accederet auctoritas, quod apud *Hen. Salmon* Nov. ad *Pancirolli*. Deperdita reperias. Alij de cōcinnis Moysiſ capillis hæc cornua explicant. Crinium quippe artificium cornu appellat *Juvenalis*:

*Cornua quæ ſupit Germani lumina, flavam
Caſarem, & madido torquentis cornua cirro?*

Et alibi — cornua crinum

Plexus in acutum inorti.

non diſſentiente *Caſo Rhedigino* l. 30. *Leſt. Ant. cap. 1.* ſcribunt nonnulli ex *Grammaticis Grecis* cornua item pro capillis poſita inveniri, quia utraq; eodem enaſcantur modo. Tale crinium artificium novæ nuptæ Venetæ geſtât, & de omnibus Arabiæ felicis incolis reſert *Ludovicus Varthema* in *Urbis Reami* deſcriptione, cornua ex capillis more ſolenni portare. Quam conceptam de Moysiſ opinionem in area ejuſdem ſtatua magnifico opere Melitæ in templo Cathedrali D. Ioannis 1550. crecta Galli ſequuti ſunt inflexis crinibus egregie cornua æmulantes, ut teſtes mecum eſſe poſſunt itineris comites D. *Jeanes van Horn*, & *Theodorus Furen* *Conſobrinus*. Sed hæc de Moysiſ conjeſturas facer

textus pressius inspectus, & meliores interpretes de facili disflant. Sine cornibus enim fuit Legislator, quæ si authoritatis gratia accepisset, frustra vela nunc abscondidisset illis, quibus monstranda fuerant, parumque modeste Iehovæ remoto velo ostentasset. Crinium autem forma quæ fuerit, cum scriptura & nos tacere convenit. Profectò Cornua Moysi assignata, nihil præter splendidiore radios, denotabant. Quippe apud Hebræorum gentem Cornu & Radius pari passu ambulant, quod Interpretes seduxit. Nā *קַרְנֵי* per *וַאֲשֶׁר* *שֶׁנֶּהְיָה* exponit, & *Rabbi Kimchi* idem verbi *קַרְנֵי* à cornu derivat, R. *Salomon* verò per radios explicans vocat *קַרְנֵי* cornua magnificentiæ. Quos forsan imitaturi Latini modo cornutis luminosa, modo luminibus cornuta denotarunt. Lunam enim cornibus finserunt, & versa vice. *Claudianus* l. 1. de Rapt. de Virgula:

... pedibus quæ nondum proterit arva,

Nec nova lunata curvavis germina frontis.

Vnde splendoris vocem cornubus applicat *Terrentius* *Calphurnius* *Ecl.* 6.

... micat acre caput.

R. *Salomon* concors est *Chaldea* versio, quæ gloriam vocat *faciei*; ad aliorum *Scripturæ*

locorum exemplum. Alibi enim pro gloria
 notat & decus quod ex luce elucet. Ita
 Job xv. 16. dicitur: *אֶת־הַכֶּסֶף־וְהַזָּהָב־וְהַבְּרָזִיתִּי*. Saccum
 confui super cutem meam, & operui cinere
 gloriam meam. Vbi *Andreas Osiander* cornu
 transtulit, & *B. Hieronymus* carnem, qua me-
 te equidem ignoro, qui alioquin quaterni
Psalmographi loets recte pro cornu reddiderat.
 Explicant verò hanc lucem cornutam Rab-
 bini, in primis idem *Salomon*, quod radii in
 cornu modum reflexi ex facie legiferi micu-
 erint, sicut & solares radii cornua videntur
 vibrare. De qua splendentis faciei luce quò
 data industria pluribus *Lib. 1. de Luce Ani-*
mantium cap. 14. egerimus, temporis parci
 illuc Lectorem remittimus.

CAP. IV.

Cornua an monstra, vel agnitudoines. Virus ex
Digestis. Prasagium ex cornibus. Cornuto-
rum curatio triplex. Cur homini denegata
coruna. Minado succurritur in materia de-
gnum, & de isdem verus Aristotelis serfus.

AD vera humani generis cornua gradu
 referens, an ea variantis naturæ lusi-
 bus monstrisve annumeranda sint, an in nu-
 mero morbosum habenda, brevibus disqui-
 ram. *Scaliger* *Deater Exerc. 199. sect. 5. in*

homine non monstrum, sed ægritudinem appellat. *Theodoricus & Lanfrancus*, inter capitæ affectus quoq; adnumerant cum Testudine sive Talpa. *Ingrassias* deniq; p. 152. secundæ satyrismi speciei accenset. Ego & monstrum esse, & morbum indubiè credo. Monstrum quidem, quia cornua quadrupedum generi tantum propria sunt apud *Pliniũ* Lib. 11. c. 37. Actronem enim & Cippum is etiam in Latina historia fabulosos rerum. Ad hæc ordinaria naturæ lege carent, quæ ad omnes pari jure extenditur. Inter morbosas affectiones eo nomine collocanda, quod & numero naturales excedant partes, & subinde à consueto cornuum loco devient, mendicisq; curationem ad se trahant. Quia tamen non admodum actiones lædunt, nec mortis necessitatem inducunt, sed deformitatem potius elegantissimo hospitio conciliant & impedimentum, symptomata libentius formæ dicerem, eoq; loco haberem, quo Verrucas aliaq; externi corporis dedecora. Vel sanè Vitium appellarem, quod ex *Tit. 16. ff. de Verb. sign. l. 101. § 2.* perpetuũ corporis dicitur impedimentum.

Prælagium ad fatorum eventum potius & mores spectat. Ferini enim sunt, & si credimus

divinari *Artemidoro* l. 1. *Oneir.* c. 41. cornua in somnis habere adnata animalis violenti, *da uys. Medicis* *da uys.* ut plurimum decollatione, quae his animantibus solet evenire. Unde forsitan Boves in somno videre malum portendit apud *Abrampsyehum* in lambicis. Quamquam ex arietis cornubus in capite per quietem enatis dignitatem & pugnam adversus hostes augeretur c. 242. *Achmetis* *F. Scivino* ex Bibliotheca Regia à *Rigasio* editus. Ad hoc nihil nisi somnia.

In Cornuum Curatione omninò ad insertionis modum attendendum. Nam si ex cute interiori tantum connexionem emergant, faciliorem manum experiantur; si cranio arcta connexionem jungantur, majoris negotii res erit; si deniq; ex cranio & medullari cerebri substantia componantur, curationis poenam morte luunt, ut *Amatus* *Cent.* 1. *Cur.* 51. advertit. Respicienda quoq; cornuum diversitas, Leviora enim mite auxiliù, duriora gravem medentis manum postulant, si eam partis laesae conditio admittit.

In levioribus ex cute adhaerentibus consilio *Abenzoaris* insistas, qui cornu in dorso enatù crassa vacuâtibus pharmacis & emplastris dissolventibus ipse sibi ademit. Superficiem

cranii quæ tangunt, manu partim, partim
 ferro demerantur. *Matthæus Bergomas* puel-
 læ Mediolanensis corniculum quum terra
 frustra sæpius resecasset, recrescente alio, vi-
 manu radicitus avulsit, feminamq; pristino
 decori restituit. Ferri usum qui vis vide-
 rit, quem ignis sequitur necessitas. Quip-
 pe apud *Caprolum*, ex radice abscisso cornu
 sanguis tam copiosè effluxit, ut cauterium
 actuale applicare necessum fuerit. Quod
 quum apud *Zacutum* l. 2. Obs. 179. neglexe-
 rit quidã, mirũ non sit elapsis sex mēsis du-
 rius cornu, crassius & aculeis acutissimis
 septum denuo surrexisse. Id artificũ solita
 prudētia in moniali post sectionem adhibuit
Veslingius, quumq; chalcanti spiritum prohibe-
 re non posset quin denuo radicle pullula-
 rent, ad noto igne subito & dolorem compe-
 scuit & reliquias penitus eradica vit, ut præter
 cicatricem amplius advertamus nihil. Quod
 si duplex hoc remediũ genus subterfugiãt de-
 licatiores, ignitam terram levi manu per
 partē eminentē inducerem, vel sine ferri hor-
 rendo aspectu ignem per somitem filorum
 accenderem, quo gummata, verrucas, & scir-
 rhosos tumores persanatos apud *Severinam*
 conspexi. Continuata demum cranio cor-
 nua

nua palliare præstat, quam audaciori conatu ferro vitam rescere. Et hæc de morbis.

Cæterum quare cornuum eminentias perfectissimo homini provida natura inviderit, non una ratio occurrit. Primò enim & ingenio & arte ad occurrentium injuriarum vim depellendam instructus cornubus in tutelam non indiguit. Tantoq; minus humanæ speciei conveniunt, quanto majori & impedimento & deformitate turparent. Pressius tamè ex materiæ defectu pro homine pugnabimus. Cornuum enim terrena materia, & corpulenta ab *Aristotele* l. 3. de Part. c. 2. inducitur, qua grandiora abundant animalia. Homo autem divinius originis subtili spirituum mixtura corporis crassitiem vel vincit vel temperat, & copiam, si qua sit, indentes absumat, quorum cum cornibus, ex *Aristotelis* placito l. 3. de Hist. c. 9. eadem materia. Hunc optimo jure duplici ratione impugnat *Minados* l. 1. Exter. Turpit. c. 12. quia diversa utriusq; sit substantiæ conditio nec dentium defectus in cornibus compensetur. Promoveo *Minados* inceptum, quia cornua nec partes sint, ut dentes, nec vero nutritionis modo augentur. Unde quod ex dentibus desumpsi argumentum, pilis verius applica-

tur. Tandem cornuum concretionem & craſſi-
 ſſi dēſitas impedit, & venarum capitis exili-
 litas. Illa quidem fuligines tranſmittit, ſi d
 nec craſſiores, nec in cumulam glomeratos,
 hæc verò ob anguſtos ductus copioſius effun-
 di materiam craſſam non ſinit. Ex quibus
 cornutorum hominum exurgit differentia, &
 cornuum ratio. Vel enim læculenta mate-
 ria abundant & frigidiori, vel cranium tenu-
 ius deductum vel rarior dentium compages
 craſſioris excrementi pluſculū ad caput trāſ-
 mittit. Enimverò quod tradit *Philofophus* l. 3.
 Part. c. 2. Cornigerorum nullam utrinque
 dentatum eſſe, non de dentium ordine qui
 etiā cornigeris duplex, ſed de ordinis utri-
 uſque raritate intelligendum exiſtimo, quam
 in cornutis illis ſupradictis inde imaginor,
 quod vitam brevi filo terminarint.

CAP. V.

*De caſſa Cornuum ab Ariſtotele & Aeliano diſ-
 ſeſus. Nova auctoris de cornū materia opinio.
 Deſeritur Ingratitas. Cornuum ex imagina-
 tione origo, & generationis modus.*

Humanorum jam cornuum, quæ pro ve-
 ris haberi poſſunt, originem propius
 contemplabimur. Materiam ex alimenti re-
 liquiſ pilis unguibusque communem A-

riſto-

similes), 2. de generat. animal cap. 6. sanguinem autem copiosum venarum turgentium *Aelianus* 12. de Animal. c. 20. invenit. Quorum uterq; in remota subsistit materia, nec humoris sive alimentaris sive superflui speciem determinat. Gravius verò errat *Aelianus* quod alimentarium sanguinem excrementitiorum cornuum materiam statuerit, & quænam sanguinis sit pars, quæve species non explicavit. Recèus superfluitatem melancholicam in Exostosi nominat *Galenus* de Tumoribus: idq; eo argumento, quod elephantiasis laborantibus ad tempora eveniât. Idem sentit & *Ingrastus* ex atrabilario succo originem repetens, nonnunquam & ab exsiccata pituita, quod vel ideo applausum meretur, quia ut plurimum circa caput pituitæ sedem appareât, in feminis quoque & ætate extrema. Idem ab utroq; humore commixto postea clarius deducit. Nos verò quam pituitosum glutinosumq; succum primas hic partes agere credamus, omnium tamen humorum vices esse, glutinosæq; pituitæ modo bilem misceri, modo succum aurum ex diverso cornuum colore concludimus: non quidem humores ipsos, sed humorum recepta, sive ex vasibus sive aliendis partibus e
 sta.

Et. Efficientem causam triplicem concipio,
 Calorem, Formam propriam, & Imaginatio-
 nem, siue disjuncta hæc sint, siue consequentia.
 Imaginationem prægnantis etiam operari
 exemplo mulieris in Villa amœna docemur,
 quæ apud *Zacutum Lusitanum* referebat, se in-
 ter amplexus intenta mente picturam Vni-
 cornu, quæ prope erat, fuisse contemplatam.
 Cypri quoq; Regis Italiae cornua à matris
 imaginatione orta judicat *Hieronymus Nôvus*
 de adm. facult. Cent. 1. §. 6. Non enim
Petrus Messias hic audiendus, qui part. 1. c. 8.
 Sylv. Var. Lect. à propria Cippi imaginatione
 à viso boum certamine hæc produxit. Cor-
 nutos autem parentes eadem facie Dionysiaci
 filios procreare non dubium, idq; forma sin-
 gulari, quam cornificam placet appellare.
 Calorem inter primaria agentia advocant
 alii: ego pro causa sine qua cornua non pro-
 ducuntur, expono. Hunc propter vehemen-
 tiam operationis in juncturis cornua educere
 ex *Alicenna Ingrassias* scripsit, ob motum ne-
 pe, cujus ratione calida & juncturae humorẽ
 attrahunt crassiores in corpore forte abun-
 dantem; & ex attracto tenuiores partes discen-
 dentes in eam solidiori substantiæ densitate
 compingunt. Quod opus formæ arbitror à

prævio calore ex parte quam cornu texerat
 educatæ. Ratione generationis cornuum opti-
 mē explicavit. *Ingraffias*, cui licet de juncturis
 solum sit sermo, inde tamē de reliquis cor-
 nibus fiet iudiciū. Hęc autem ejus sunt verba
 Lib. de Tum. mihī pag. 336: Sunt instar cor-
 nuū in summo acutiore, quia tenuiores seu
 minus crassæ partes ad superiora magis ele-
 vantur, nec ea pars adeo multum nutritur, si-
 bali vero latiore, quia crassiores partes sub-
 sident, & nutritur viciniori. Summa verò ex-
 tremitas deficiente consq; humoris penetra-
 tione gracilescit, magisq; tamen inerea du-
 rescit, ac ferè in lapidem convertitur, ob siccit-
 tatem quoq; quasi convulsionem quandam
 passa recurvatur.

CAP. VI.

*Impropria unicornua. Cornuum durities. Corā-
 nus. Cornorum. Unicornorum.*

QUOD Capitis quasdam prominentias
 Insecta & Volatilia à majoribus, no-
 minis similitudine, pro cornibus sibi apud
 Autores adaptarint, magna factum ingenio-
 rum libertate arbitror. Cornuum enim
 proprietas in duritie certa consistit, quam in
 inferioribus viventium generibus frustra ex-
 spectamus. Dura quippe coram assimilarūt

vett. quanquam obloena mente, ut apud
Ovid.

Et tumidum cornu durius iuguen erat.

Et *Cal. Annel. lib. 5. c. 9. Chron.*: mentionem
autē fuisse veretri nimiam ut cornu putaretur.
Ut inde etiam cornu fortitudinem compara-
rint antiqui sapientes. Et sicca quæq; eodem
nomine insigniuerūt. Apud *Catullum Cat. 23.*

At qui corpora sicca cornu,

Aut si quid magis aridum est, habetis.

Deest ipsis quoq; suis cuius gratia protru-
duntur, quæ ob imperfectam cornuū structuram
non assequuntur. Gerant enim, teste *Aristo-
tele Lib. 3. de Part. Anim. cap. 2.*, quæ ani-
mal pariunt, cornua ad vim aut inferendam
aut depellendam: quod nulli ex cæteris,
quæ cornua habere dicuntur, contingit: nul-
lum enim veitur cornibus, vel ad convincen-
dum vel ad defendendum, quæ viriam sunt
officia. Additur ex *eodem Lib. 2. de Hist. An.*
cap. 1. alia ratio, quod bifurca magna ex par-
te per naturam esse debeant quæ cornua ge-
rant, qualia nec volatilia sunt nec reptilia.

Quid quod soli quadrupedum generi cor-
nuū arcet Magnus Naturæ auctor *Plinius*
Lib. 11. cap. 37. cuius hoc oraculum: Cornua
quidem multis & aquarilium & marinorum

& serpentium variis data sunt modis: sed que jure cornua intelligantur quadrupedum tantum generi. Vnde omnino ad institutum hoc *Aristoteles* Lib. 2. de Historia: Que cornuata sunt, eadem omnino quadrupeda esse certum est; nisi quod per translationem cornu habere dicatur: quemadmodum *Egyptij* de colubris *Thebanis* perhibent, quasi aliquid illis veluti vestigium cornus extuberet. Placuit hic Interpreti *Theodoro Gaza* masculino genere & significari cornu efferre ex antiquo more, quem notavit *Priscianus* Lib. 6. Grammatices, sequunturque melioris notae Scriptores, *Lucanus* Lib. 7. Pharsal. *Plinius* Major lib. 10. c. 9. & 11. *Solinus* Polyhistor cap. 27: circa extremum Syrtium cornu Berenicę civitatę alluit *Lethon*. *Plinius* denique Medicus, *Valerianus* eruditus dicitur, Lib. 2. cap. 21: Cornus cervinus potui datus adversus lumbricos & tineas magnum auxilium prestat. Vnde *Scribonius* forsan *Compos* Lib. 60. generis plurimum casus narus, Cornorum, pro quo alii cornu dicerent. Nec multum abludivit antiqua *Bibliorum* *Fersio* in *Vaticana* Bibliotheca *Breviarii* hac in parte consona, que *Vnicornuoru* vocę inflectit. Caterum ne quid operis perfectioni desi, minutas illas *Vnicornium* species persequat.

Diversa Avium Monocerotum species. Aldrovandus non sine VVormij elogio corrigitur.

AVES ordine primo collocantur, quas in Æthiopia Vnicornes inveniri prodidit *Aelianus* Lib. 17. de Hist. Anim. cap. 10 Cui contrarius videtur *Aristoteles* lib. 3. Hist. c. 9. quum ungues unguulas, cornua & rostrum ejusdem materiae asserit, adeoq; nullum in uno animali junctim reperiri. Aves autem rostratae cornu absunserunt causas, & sine cornu rostro se tuentur. Sed vocem Cornu ampliori notione circumscripsit *Aelianus* pro quavis eminentia cornu æmula. quo significato & nos capimus in præsentî negotio, qui avium propria cornua esse nulla, sed apophyses mox ostendemus. Cum *Aeliano* facit *Andreas Martius* in Libell Ital. de Vnicornu: sed quænam illæ sint, quarum meminît *Ælianus*, juxta mecum ignorat. Gallinas eas esse initio arbitrabar, de quibus *Scaliger* Exerc. 231. num. 5: Insula Catigan, quæ est in mari Sur, aves fert gallinæ magnitudine coronas. Rerum autem naturalium ævo nostro parens D. D. *Olaus VVormius*, Patriæ nostræ lumen, de illa Ave interpretatur, quam Indî Topau

vocant, alii Rhinocerotem, cuius ideam ex
 transmissis picturis expressit *Vlyffes Aldrovā-*
ndus Lib. 12. Ornithol. c. 20. Sed malè. Accu-
 ratius hic lectoribus fisto, ut id ad viuum ex
 ipso cranio quod in Musæo suo servat, deli-
 neatum mihi misit idem *VVormius*, cui à
 mercatoribus Danicis ex India Orientali re-
 versis hoc cranium oblatum fuit. Apparere
 autem monet illud quod Cornu vocamus,
 propriè cornu non esse, sed molliorem apo-
 phylin quandam in cornu formam à natura
 effictam.

Rostrum singularis est elegantiae & coloribus variegatum, luteo, albicante, purpureo & nigro spectabile, magnitudine insigni, utpote quod pedem Romanum longitudine attingit, latitudine Vncias quinq;. Cujus fustionem descriptionem ex Historia *Vermiani Musaei* instructissimè ipse brevi haeretic Lector. An hæc illa avis Rhinoceros sit, quæ in ipso volatu occisa dicitur, quum Turcam navali prælio superabant Christiani divinandi libertas cuius sit. Eam verò his coloribus depingit *Johannes Iouffonus* Thaumaturgus. Class. sexta cap. 25. : Caput duorum propemodum, dodrantum cirris ornatum nigris, altis, deorsum spectantibus. Rostrum propemodum dodrantes longum, recurvum, instar arcus cuiuspiam. Cornu è fronte enascitur, & supinæ rostri parti adhæret magnæ molis, nam prope frontem palmum unum latum est. Cornutarum avium exempla vix alia leguntur, nisi quæ gallosum castratorum ætas supeditat in capite subinde cornu, vel huic quid similitimum protrudens. Gallos Unicornes & bicornes Patavij vidimus & Veneriis, etiam ut ferebatur cornutis parentibus editos, à quibus tamen fallaciæ non aberat suspicio. Solent enim frequenter muliercu-

Iæ nostrates & veteratores alii calcaria gal-
lorum radicitus euulsa in radices cristarum
scarificatas ligatura inserere, donec cornu
instar coalescant. Que imago quædam villi-
cæ insitionis & curtorum reparationis dici
potest. Genus hoc spectaculi splendida *D.*
Tiberij Caraffæ *Biuidiani* Principis, nobilitate
generis & Rerum naturalium amore commē-
datissimi, aula Neapoli exhibet. Sed longius
ab arte aberat gallina *Michaelis Mercati*, quæ
in hortu Pontificis Belvedere Romæ aluit,
colore nigro, magnitudine gallinæ *Æthio-*
pica, cornu unico vice cristæ in capite duri-
tici ossæ conspicuam, ut *Aurélius Ardens Ete-*
rens in thes. gemm. c. 53. tradit. Quam cor-
nu ideam pendula gallinarum Indicarum,
proboscis imitatur, Constantinopoli non ita
pridem advectarum, quas falsò Meleagri-
des veterum censent nonnulli, quum veras
Meleagrides apud *Marsum Schipannum* redivi-
uum Campaniæ Hippocratem Parthenope
videre licent.

Cornu autem appellationem non mereri
Caponum cornu persuadet *Aristoteles*, qui l.
9. hist. c. 50. cervis castratis negat cornua
germinare, Sine dubio ob caloris masculi
defectum, quo crassior frigidiorq; materia

deslituta, nec extrema petit, nec in solidiorē formam compingitur. Quin tamen in caponibus ætatis progressu simile quid pullulet, nihil verat, partim aucta seminali materia crassiori, partim excitato calore antea suppresso qui etiam ad pedes unguata cornu calcariaq; condensat, quò per naturæ suæ pondus vergunt. Si vera de Basiliscò fama ex ovo galli senioris excluso, poterat indurata longiori ætate materia ad substantiam corneam à patre trāsferri, & in caput Basilisci exsurgere, quod galli calcaneo hæserat. Ea metamorphosis quanquam minus usitata sit, Basiliscum tamen unico in fronte cornu conspicuum Roma gentium naturæq; Mater non ita pridem ex specie tulit, quam mihi pictor exhibuit.

Volantem Draconem suis coloribus depingit *Petr. Bellonius* l. 2. c. 70., ex Arabia in Ægyptum beneficio alarum delatum, sed caput, nullo cornu asperum apparuit, nisi in sceletro quod Cardinali Eminentissimo *Fraucisco Barberino* donavit *Ludovicus XIII* Galliarum Rex, cujus iconem ex Musæo *Iobis Aldini*, hunc damus.

Illi parum absimilis est alter minor ex India
 Orientali à Patre quodam Societatis Iesu ad
Fr. Corvinum Canonicum Romanum planè
 curiosum allatus, nisi quod ambiguae naturæ
 terras mareq; pro lubitu legat, licet in aquis
 sapius versetur umbilicato ventre & aptis
 pedibus adjutus. Hujus æmulam figuram
 non rarò impostores arte effingunt. Pro ve-
 ro *Monspelij* ejus generis alius mihi fratriq;
 amantissimo *Casp. Bartholino* monstrabatur.

*Scarabæi Monocerotiis Historia, ejusq; ex Mexi-
cano Autore usus novus.*

Inferioris classis Unicornu speciem In-
sectum constituit volatile, quod Scar-
abæum appellare ausim. Cornutos Scar-
abæos cuplici eminentia Cervos volantes
vocant Galli, ac Belgæ, Germani *Schroter*,
quorum cornua chelas potius dicendas ac-
bitratur subeillis *Scaliger* Exerc. 194. nume-
ro 1. quia harum usus, ut Cancris, sit bra-
chiorum, contra ac id volebat *Plinius* L.
11. cap. 28. de Scarabæis: His negatus
aculeus. Sed in quodam genere eorum
grandi cornua prælonga, bisuleis dentata
forcipibus in cacumine cum sibi ad mor-
sum cocuntibus. Unicornis verò tanto cen-
setur rarior, quanto apud Auctores nostros
magis ignoratur. Frequens tamen in Illy-
ricis volat, & labète anno in Italia, superio-
rique in hortis Patriæ nostræ quotidianum
monuit me nunquam satis laudandus *Vermis*,
ut ob rei visæ memoriam aliquot in se-
lectissima Technicotheca sua reposuerit. In
Campania Salernum inter & Neapolim pe-

reginātibus nobis occurrit ea facie, qua de-
 pinximus. Unicornem vocavi præter Do-
 ctissimorum *Aldrovandi & Imperati* sententiã,
 quibus nomine Rhinocerotis rectius fortasse
 venit depictus, licet insectis nares minus pro-
 priè assignentur, & huic Scarabæo Cornu à
 toto capite ortum videatur, quod radice am-
 plitudinem superat. Iconem accuratè ex-
 pressit *Ferrantes Imperatus* in calce Musæi
 Neapolitani, nos verò quem hic ob oculos
 sistimus, Consobrino fraternis nominibus
 amando *Thoma Fuirensio* debemus acceptum.

Magnitudine, ut videtur, amygdalam excedit, exiguo capite & acuto. Cornu recta inflexum, cui parvi subjacent oculi, pro corpusculi tamen exilitate magnum, radice arctius caput complectitur, à quo in acumen, lauius quam crassum, exurgit. Binæ in dorso eminentiæ reliquo corpore communi radice superstantes, à quibus ad cornu veluti equitantis sella glabro ductu & proclivi exportiguntur. Has alæ totidem excipiunt, reliquum dorsi & caudæ accurato flexu claudentes, sed ad volandum, ut testatur *Imperatus*, pigriores. Interiori parte triplicem utrimq; pedum ordinem monstrat duabus articulationibus distinctum, & pilis subtilibus refertum, continuantur à secundo pedum pari ad extremam partem juncturæ oculo per transversum excurrentes, quarum primæ duæ & extrema latiores, pilis verò omnes hirsutæ præter ultimam. Color castaneum imitatur, in alis clarior & juncturis, obscurior in dorso, capite & ex eo profluente Cornu, tota verò corporis compages naturæ singulare artificium amulatur.

Quis hujus Unicornis sit usus à nullo adhuc memoriæ proditum. Colligere tamen aliquid licet ex *Historia Mexicana*, quam ex *Autogra-*

tographo Auctoris in Bibliotheca Escoriali describendam curavit Eques genere, & Virtute maximus *Cassianus à Puteo, Joannis Eusebii Nierenbergii* Scholijs postea illustratam. In ea quippe historia cap. 21. Insect. Venerem prodesse cornua Scarabæi dicuntur: Reperitur, ait, apud Novam Hispaniam plura Scarabæorum genera, quorum derafa devorataque ex Aqua Cornua Venerem dicuntur mirum in modum excitare. Aliostamen in usus cornua Cervi volantis trahuntur, ad spasum nempe, teste *Baccio*.

CAP. IX.

Cornutum Cardani insectum. Bucampe depingitur. Biv. augendi particula. Cur ea in canda cornu gerat, in capite alia. Monocerotes Fespera & Rhinocerotes.

TAndem Unicornia reptilia inter ignobiliora reponuntur laxa vocis notione. In censu horum sunt Serpentes & vermes alii. Serpentium cornutorum historiam accurate inter reliqua pertexuerunt *Albertus Magnus* & *Vlysses Aldrovandus*: ad quos Lectorem, ne actum agam, remitto. Unicornium insecto-

rum quædam genera ab illis omiſſa ſtricto ſtylo afferam. Ex Subtilitatibus nota *Cardani* obſervatio, è ſolani foliis vermem viridè & croceo colore diſtinctum prodire, cornu in fronte gerentem digiti lōgitudine croceum, five iſa à putredine oriatur ut *Cardanus* credit, five ex rore & Sole, ut *Scaliger*, five deniq; ex latente unicornis vermis ſeminio generetur, ut ex principiis ejuſdè & *Danielis Sennerti* arbitramur, hujus loci non eſt, nec inſtituti. Singularis huc ſpectat *Erucæ* ſpecies, quam *Βουμόνυχαις* *Βουμόνυχαις* Bucampen Cornutam appellat Naturæ Conſultus *Fabius Columna* cap. 20. Obſervationum Aquat. & Terreſt. Mihi Unicornem eſſe eiq; optimè annumerari poſſe, nō abſq; coniectura viſum; quanquā neq; cornuta dici mereatur, ſi rem cum *Ariſtotele* ex æquo penſemus. *Κόμω* autem Latina conſuetudine *Eruca* dicitur, olera herbaſq; vſuales depaſcens, quā duobus cornibus inſignem horti noſtri ſæpius ſuo malo experiuntur. Reliquas autem magnitudine ex ſuperat hæc *Columniana*, unde & *Βουμόνυχαις* vocavit *Auſtor*, addito *Βου*, ſolita augendi particula, ex *Græco* mutilata, Quā mente *Βουμόνυχαις* in *Græciſ* *Epigrammatibus* vocatur, & ab *Heſychio* in *Lexico* per *Βουμόνυχαις* voracitas notatur,

tatur, unde Bullinū excedentē edendī appeti-
 tum a *βου* augendi particula & *κωνίε* deriva-
 vit Serapion post S. Festum, similiq; licentia
 celebri Iunonem epitheto Poetarum primus
Homerus prosequitur, ut *βιῶντι* seu bovinis
 oculis magnisve sit, quos in pulchritudinis
 argumentum trahebant antiqui formarum
 spectatores. Harum Unicornium Erucarum
 numerum prope Cirinolam Septembri men-
 se per inculta loca & semitas ubiq; maximā
 repisse suo tēpore testatur laudatus *Columna*,
 qui in describendo colore illarum & structu-
 ra operosus pariter est & accuratus. Nos cū
 tantum de Cornu isto audiamus, quod ab an-
 tiquioribus nullo descriptum fuit: Cras-
 sius est corpus in posterioribus decrescens
 paulatim ad caput usq;, ut circa illud di-
 midia sit proportione, quod durum, læve,
 conchulæ convexam partem effigie atq;
 nigris lineis, quibus veluti striis depingi-
 tur, representans. Cornu supra anum te-
 miunciali longitudine, recurvum, nigrum,
 durum, corneæ substantia, læve atq; acuti,
 sed innocuum: molestiam cum atrulise-
 mus animali, atq; etiam ligno cornu elato,
 nihil illo ad defensam utebatur, nec move-
 bat, sed corpore toto à capite nunc dextra,
 nunc

„ nunc sinistra repente torquebatur, atq; ore
 „ quod durum est, mordere, atq; rodere Af-
 „ phodeli caulem siccū quo infestabamus,
 „ videbatur, &c. In qua Cornu delineatio-
 „ ne, & situs & durities peculiaris observatiōe
 „ merentur. Hac enim a reliquis repentibus di-
 „ stinguitur cornu molle ad reliqui corpusculi
 „ flacciditatem gerentibus, illo verò ab univer-
 „ sa Cornutorum familia discrepat, quæ in frō-
 „ te inimicitias has gerit, ut in erecto quovis
 „ probat *Ennius*. Rectè enim Natura in aliis
 „ per cornu capita distinxit, quia imbecillima
 „ pars hac qualicūq; tutela indiget, quod per-
 „ spiciatior ingenio *Aristoteles* advertit lib. 3.
 „ de Part. cap. 2. Ille cū capiti cornua manda-
 „ vit, nec, ut *Aesopi* *Momus* vitio dat, quod ran-
 „ rus non in armis cornua gerat, unde ferire
 „ vehementius possit, sed capite corporis par-
 „ te imbecillima, non enim ingenio perspicaci
 „ ille *Momus* hæc deprehendit. Ut enim si in
 „ alia quavis parte cornua haberentur, frustra
 „ ponderi essent, nulla in re utilia, multa etiam
 „ officia impedirent. Addit ex commoditate
 „ aliud argumentum *Philosophus*: quam ca-
 „ reant manibus, & nec pedibus imis affixa ge-
 „ rere possint, neq; genibus (flexus enim im-
 „ pediretur) capite gerant necesse est, quem
 „ ad-

admodum à Natura constitutum est, quin etiã ad ceteras corporis motiones, ita maximè geri sine ullo impedimento possunt. Quæcunq; autem de pedibus & genibus dicuntur de cauda debent quoq; explicari, quæ ad cornu gereudum minus apta censetur, quia à capite remotior certos ictus non vibrat. De Insectis tamen flexile quaquaversum corpus pro arbitrio totum moventibus imbecillior fortassis foret Aristotelis ratio. Figuram Unicornis Erucæ infra exhibebo, in qua omisit *Columna* variam ordinatamq; macularum diversarum seriem per internodia conspicuam, ut harũ Erucarum frequentior in horto suo spectator *Carolus Avanticus Rhodiginus* Medicæ rei & Naturæ Doctissimus monuit, quam ideo post *Columnam* auctius expressi.

Cornu ad unum in Insecto relegatum à Natura ea potissimum de causa imaginor, quod caput aliis munimentis rectum & tutum cornuum ope non indigeat, suiq; defensionem ore duro tentet unde excrementi crassioris superfluum vim non pro auxilio ad caput, sed pro expurgatione corpusculi ad ani extremas partes auandavit, quæ recipiendo cornu sua magnitudine, ut in icone apparet, da-

nata, pondus hoc facilius sustinent. Oneri quidem videntur esse, & animalis motum impedire, sed id data opera molita est Natura ut velocitatis modum hoc pacto temperaret iis, quibus motus celeritas minus necessaria, quadrupedibus contra ad anteriora congestis duriorum substantiam, ut necessarium cursum velut inclinato pondere promoveret.

Monocerotes verò Viperas & aspides pauci attigerunt quod vix oculos curiosorum subierint. Viperarum tamen Unicornium duplex genus investigavi, Rhinocerotis pariter & Monocerotis. Rhinocerotes noctis colore formidandas, quas Mamelikias sive regias vulgus Ægyptium nuncupat, tertio veneno præditas apud circumforaneos Cahiri aliquoties conspexit *Joannes Veslingius*, quibus Cleopatram usam fuisse memorabant. Earum unam argenteis purpureisque maculis insignem inter icones rariorum plantarum Illustrissimi *Nicolai Contareni* Senatoris Veneri & Mæcenatis Literatorum summi expressam vidi, in quo evidentius ex naribus cornu, Rhinocerotis in speciem, exit. Ejus, & Bucampis, hic typus.

In media fronte quæ cornu gerunt unicum,
 ad Monocrotos reduxi. Quales in monti-
 bus Istriae copiosiores serpunt, exindeq;
 nuperis annis Patavium ad *Carolus Avantiu*
 miserat ppius Frater, qui ut genus hoc rarum
 latius disseminaret Euganeis collibus pluri-
 mas velut in campum cognati generis expli-
 cavit ab illo temporis momento amplius nõ
 visas, aut observatas.

Orygis Etymon: qui Unicornis Aristotelis. Non esse Gazellam, nec Cervum, sed Capram contra magnos Viros probatur. Subulorum Plinij varia interpretatio. Tibicen subulo, & alia.

Nomen Orygis Græcorum debetur origini, ut innuita alia quæ Arabicis juncta scientiarum nostrarum terminos efficiunt, & vel à fodiendo transit appellationem, vel ab instrumento fossorio, cui simile sic Orygis cornu. A fodiendo quidem ὄρυξ dictus, quia sive ad requiem, sive nequitiam, sæpius suum instar eruit terram, non capite, aut ore, nec cornu, sed pedibus, oculos, ne orientem Lunam vel Solem intueatur, nigriori facie obruturus.

Cujus testis & enarrator *Horus Apollo* in Hieroglyphico τῆς Ακαθαρτίας: τοῖς δὲ ἄμπροσθίοις αὐτῆς κραδίενδροῖσσαι τὴν γῆν. ζῆλον αὐτῆς τὰς κόρας: Cruribus anter. oribus eff. diens terram pingit seu commaculat sibi ipsi pupilas. Ab instrumento fossorio potius ita nuncupari existimat Vir vndiquaq; Doctissimus idq; propter acumen cornu & illi commune. *Hesychius* enim ὄρυγα exponit λαζοεικὸν κεῖνος

à sordis tibi, instrumentum scilicet ferreum
 acutum, quo lapides primo rudimento pun-
 guntur priusquam poliantur. A fodiendo
 communis videtur orcus, quo à reliquis u-
 num cornu habentibus differt. Acumine
 enim reliqua ex æquo participant, quan-
 quam Orygis cornu præ aliis ab eo tanto pe-
 re apud auctores non commendetur. Major
 de Animalis huius genere est controversia
 conjectantium diversitate. In Unicornium
 classem reponendū sic satis constat ex *Aristo-
 telis* locis geminis, uno 2. de Hist. Animal.
 cap. 1: Unicornis verò, idemque *à sordis*
 bisulcum Oryx est. Altero l. 3. de Part. cap.
 2: Sed etiam sunt quæ cornu singulari armē-
 tur, ut Oryx. & quem Asinum Indicum appel-
 lari diximus. Oryx bisulcum, Asinus ille so-
 lipes est. At cui animantium quadrupedum
 speciei debeat associari non addit. *Plinius*
 lib. 2. c. 40. feram sine alterius speciei acce-
 sione vocavit, Alibi tamen capris annumerat
 lib. 8. c. 53. quarum, teste *Hesychio*, colorem
 imitatur. Gazellam aliqui pro Oryge expo-
 nunt, inter quos *Perus Bellonius* in Observa-
 tionibus, à *Gesnero* & *Scaligero* benè refutati.
 Orygam enim cornua singula, Gazellæ verò
 plura, eaq; majora, modo minora, modo re-
 cta,

Et, modo leviter inflexa, qualis erat Gazella
 in Galliam pridem missa Christianissimo Re-
 gi, cuius ideam inter naturæ arcana Equitis
 omnium calculis maximi *Cassiani à Puteo* Ro-
 mæ iustravimus. Melita Insula hoc genus
 animalis alit. sed nobis ibi presentibus invi-
 sum. In horto tamen amœnissimo Summi
 Pontificis cursitantes vidi Gazellas sed corni-
 bus, ob ætatem, vacuas. Ea cornua Venetiis
 tempore Saturnaliorum in Taurorum spe-
 ctaculis frequentius producantur. Et Ca-
 fellas quâquam appellât, pro Orygis tamen
 cornibus ad majus precium venditant. Aliis
 ingenio & doctrina facilè principibus ad
 Cervorum sortem quamvis non ipsos cer-
 vos referri visum ex *Plinio* Lib. 11. c. 37. &
Columella Lib. 9. c. 11 quorum ille cornuura
 descripturus varietatem: Nec alibi major na-
 turæ lascivia. Lusit animalium armis. Spar-
 sit hæc in ramos, ut Cervorum, aliis simplicia
 tribuit, ut in eodem genere subulonibus ex
 argumento dictis. Hic verò cum Cervis re-
 censeret: non minus Orygum Cervorumque
 genera, & aprorum. Per Subulones autem
 apud *Plinium* Orygem designari auctor est
Glossarium vetus, quod id vocis pro Orygeas-
 cepit, quum scriberet: Sublones, *ἰπυγῆς* *ὑπὸ*

Et confirmant ejusdem potestatis voces, quia Oryx dicitur, quod subulæ instar unicum cornu gerat acutum, & versa nominum significatione *subulæ* & subula, pro fossorio usurpantur instrumento. Nec aliud ex descriptione *Pliniana* videntur intelligere, quæ subulæ, ut Orygi, simplicia tribuit cornua. Verum enim verò valdè ab ea opinione ingeniosissima retrahit Naturæ promus condus *Plinius*, qui constanti doctrina ad capram potius quam Cervum supra retulit, nec alibi nisi in loco hoc controverso contrarium scriptis observatur. Hunc firmant diligentius inter se collati *Hornus Apollo* & *Plutarchus* de solertia Animalium, quorum alter Orygi, alter capræ ex mente diversorum populorum eandem naturæ conferunt proprietatem, ut non tam videantur Libyæ gentes irrisisse diversum Ægyptiorum animal, quam horum ostentationem, qui sibi solis id generis animalis à Natura datum gloriabantur, quod etiam in Libya vulgatum esset. *Coluella* certè non eo animi proposito Orygem cum Cervis recensuit, ut ejusdem demonstraret esse generis, nisi & apros quos cum illis eodem cõtextu proxime clausit, dicamus cum Cervis convenire; sed ut eadem serie animalium vel

E que-

questui vel voluptati hominum dicatorum syllabum texeret. Unde quum ex Cervorū non sit genere Oryx, per Subulonem à Plinio non fuit expressus, qui coruam Cervinorum instituit tractationem, adeoq; plurium in singulis. Oryges autem vel hoc nomine solo à Subulonibus differunt, quod Unicornes sint. At nonne Subulonibus simplicia tribuuntur cornua, ut Orygibus & simplicia fateor, quia bimulorum; non singula, simplicia enim sunt illa quæ per ætatis defectum nondum in ramos solitos divaricantur in *δυστρος* demum efflorescentes, quod ex tota Plinianæ orationis textura manifestum. Ætates enim persequitur & incrementa cornuum, quæ in *αγυρως* in ramos sparguntur, in bimulis verò seu *βυρως* simplicia recto ductu exsurgunt, quanquam non singula, sed bina utrinq; caput ornantia. Nec ex etymologia acutæ subulæ, Orygis perhibetur similitudo. Sint licet Subulones Orygibus similes forma cornuum, non inde tamen nec ad numerum nec acumen idem, par argumentum. Subulo certe de tibicine quoque usurpatur, cui animal non tibiæ acumine, sed forma cornuum simplici sine eminentiis aspera comparatur: de quo subulone tibicine velut bimulo ad flu-

Vini modulâte *Ennius* apud Festum cecinit :
Subulo quondâ marinae præter adflabat aquae.
 Tibias enim in extremum delisse acumen
 nunquam scriptum legimus, nisi de Phrygio
 cornu tale aliquid sit cogitandum, aliisq; in-
 curvis, quæ ampliori parte extrema tandem
 quidem circa os acuminabantur, dissimili ab
 animalium cornuum acumino & positu.
 Omnia vero tibiaſu genera sive rudi avena,
 sive metallo, sive denique osse, vel cornu con-
 fiata fuerint, externam corporis æqualitatem
 ostenderunt. Ut jam subuloribus cornuum
 acumen addere præter debitum videatur,
 modò simplicia sint bimulorum ex more, pã-
 riterq; apertius constet *Plinianos* Subulones
 non *Orygas* esse, sed *Cervos bimujos*. Cui
 clausulæ firmandæ ipsam *Plinium* in sce-
 nam producam verborum suorum interpre-
 tem clariorem. Si quidem in *Cervorum* fa-
 milia apertè Subulones locat *Lib. 18. cap. 17*:
 Sunt & qui fimi suum cinerem profuisse scrip-
 serint in falso: & cervi pulmonem, maximè
 Subuloni, siccatum in fumo tritumq; in vino.
 Postea paucis interiectis de hydrope laudat
 remedium fimi cervini maximè subulonis.
 Subulones autè ob ætatem dicti à sobole qui
 antiquis suboles, quoniã, teste *Isidoro*, substi-

entio sit generis, unde vetus in Umbria lapidis mutilati *Inscriptio*.

I. NERVAE, F. NERVAE
 P. PONTIFICI. MA
 MP. VI. COS. V.
 NIFICENTIAM SVAM
 SVBOLEMQ. ITALIAE

His visus mihi est accedere *Iul. Cas. Scaliger* Comm. in Lib. 2. hist. animal. t. 130: *Plinius* Subulones cervos vocat, nec satis explicat, ætatisne sit an generis diversi nomen, *Theodorus* ætatis putat rectè.

Ad quã verò caprarũ classẽ referendusex jure sit *Oryx*, si quidem capræ similior, juxta cum ignarissimis ignoro, nisi sui sit generis antiquis potius, quam nobis notus.

Orygis Natale solum, magnitudo, color, pilus, cornu. Vfus in Citharis. Caro in delicijs. Quare suum facile ferat. Emendatus Plinius errorq; Niphi. Orygis pigrizia.

Natalis locus ampliori circulo circum-
scribitur, partim Africæ finibus, teste *Plinio* Lib. 10. c. 71. ejusq; parte mediter-
ranea Getulia, unde Getulus dicitur *Oryx* *B. Hieronymo* & *Juvenali*, partim Ægypti, aucto-
re eodem & *Hero Apolline*, partim Syriæ &
Palæstinæ vicinæ, ut ex *Deuteronomio* conij-
cio, ubi populo Dei ad comedendum con-
ceditur, partim deniq; Libycis populis debet-
ur ex *Plutarcho*. Magnitudine corporis in-
ter alias capras eminet, ut cum bove eam *He-
rodotus* expēdat, & *Interpres Juvenalis*: *Oryx*,
animal minus quam bubalus: unde *Buba-
lus* per Unicornem venit in sacris Teste *Ema-
nuele Sæ*, & *Orygem Is. 51.* per bovem Doctis-
simus interpretatur *Jo. Deod.* quæ, nisi in so-
lius magnitudinis argumentum, trahi alior-
sum nequeunt. corporis sanè mensuram su-
pra vulgares ascendere cornu ejus monstrat,
si verum sit, quod *Venerijs* habetur, quatuor

Spithamas longum iuxta crassitie. Color Orygis caprino similis, ita narrante *Hesychio*, *διπλαστὰ τὰ ὀρυγίδια παρὰ τῆς ἰστῆς* quod de villis quoq; intelligendum sub mento pendulis, reliqui enim ad caput contratio a 6 apris sive vertuntur. *Plinius* l. 8. c. 53: Sunt & Oryges foli a quibusdam dicti, contrario pilo vestiti & ad caput verso. Quod ex eodem retulit *Georgius Alexandrinus* in Voc. Priscis *Columellæ*, & *Philippus Beroaldus* Annor. ad *Columel.* Cornu unicum in medio frontis prominet, loco, ut in aliis, commodiori, ex coniectu a *Aristoteli* 3. de Part. c. 2: Gerunt sanè medio sui capitis cornu fixum ea, quæ unum habent. Sic enim utraq; maximè pars cornu obtinebit, cum medium commune pariter utriq; extremo sit. Colore cornu nigriori est, totum excavatum, cuius gyri circulares à radice ad mediam protéduntur, cætera glabra & equalia, si quidem cum *Gazellæ* cornu coincidit.

Vt sicut cornuum Orygis ad tutelam comparatorum, ad alia transulerunt ingeniosi. *Heradotus* enim L. 2. memoriæ posterorum reliquit iis cornibus cubitos citharæ cathololitos; *ὡς ἐπὶ τῶν τῶν ἀγῶν τῶν ἐπιπέδων οἱ ἐπὶ τῶν περὶ τῶν* Oryes sunt ex quorum cornibus citha-

citharis cubiti fiunt. Quo pacto ex mentis
 Illustris & mortaliū Doctissimi *Clandij sal-*
massij in Solinum Cōmentatoris accurati lo-
 cus Herodoti accipiendus contra receptam,
 sed incertam aliorum expositionem, quum
 non de Phœnicissæ populis loquatur, sed
 instrumento musico, cui *οὐγγυ* h. e. *οὐγγυ* seu
 cubiti ex Oryge fiebant. De cuius usus ve-
 ritate silentibus aliis aliud non constat, nisi
 quod nec ratione nec aliorum exemplo car-
 reat. Ratio enim ex necessitate subinde
 est, quam sequitur, & ad similes usus epi-
 num firmitudo omnino desideratur, ubi lar-
 gorem eorum proventum largita est Natu-
 ra. Alias quoq; in tibiis aliorum cornua ad-
 hibita, præsertim Phrygijs, & in Citharis
 antiquorum vel ipsam Cornu vel Cornu
 quid similitudine pro brachijs humerisq; ostē-
 dunt eorum monumenta. An autem Orygū
 fuerit, vel Boum, penes Lectores dijudicetur.
 Oryges Romanorum orbis rariores, ut de ijs
 nihil ego promittam. Citharam talem Cor-
 nutam ad exemplum vetustatis in Commen-
 tarijs suis de Seruis & de Dijs Antiquis in-
 duxit *Laurentius Pignorius*, cuius de abissi ma-
 teria legatur Dissertatio, ut & quæ in Re simi-
 li de Instrumentis veterum commentati sunt

Viri summi *Erycius Puteanus* in Pallade modulata, *Fabius Columna* in Sambuca Lyncea, & nuperrimè *Io. Baptista Donus*.

Cætero corpore animal salubre & nutriendis hominibus aptum, inter pura Israelitico populo à Iehova commendatur pro familiarī victu *Deuteron.* 14: Ne comedatis quæ immunda sunt: hoc est animal, quod comedere deberis, bovem, & ovem, & capram, cervū, capream, bubalum, tragelaphum, pygargum, orygem, camelopardalum. Ex quo repetiisse videtur *D. Hieronymus* in cap. 51. *Isaia*: *Getulus Oryx* genus est feræ nascentis in cremo inter munda animalia, Delicata fuisse carne vel inde concludas, quod pro deliciis Romanorum in mēsas importata sit, ut id *Satyrica* sua penna nobis concinnavit *Iuvenalis*:

*Et Scythica volucres, & phanicoptera ingens,
Et Getulus Oryx.*

Non dissentiente *L. Columella* Lib. 9. c. 1, de R. R. Feræ, pecudes, ut capreoli, damæq; nō minus Orygum, cervorumq; genera & aptorum: modò lautitiis, & voluptatibus Dominorum serviunt: modò quæstui ac redditibus, Vnde fortunam suam deplorantem, Orygem inducit *Martialis* lib. 13. Epig. 95.

Mantinarum non ultima prada ferarum

Saurus Oryx, constat quod mihi morte canis

Ita quippe cum *Theodoro Palmanno* legendū, ut infortunium suum morte persequentium, soletur ad mensam destinatus & gulam. Oleoso enim abundasse humore & pinguedinē gratā carni interspersam duplici coniectura assequor. Fertur quippe sitis tolerantissimus. *Plinius* Lib. 10. c. 73: Orygen perpetuo sitientem Africa generat ex natura loci, potu carentem cum mirabili modo ad remedia. Nāque *Getuli* latrones eo durant auxilio, reperiis in corpore eorum saluberrimi liquoris haustu vesicis. Ex longo situ locus, ut videtur, in mendo cubat. Ex fide manuscripti *Veneri Paulus Mantius* ita edidit: Orygen perpetuo sitientia Africæ generant, & natura loci potu carentem, & mirabili modo ad remedia sitientium. *Haustu* verò in fine additum explodit. Quæ lectio priori & verior & clarior. Africæ enim loca ob pluviarum infrequentiam rectè sitire dicuntur, non Oryges, qui naturæ singulari conditione a siti non vexantur, quod desuntum ex iis contra sitim medicamen docet, distinguitq; eodem contextu *Plinius* Africam quæ hyeme quidē irrigatur, æstate v. sine pluvijs torpescit, ab altera.

altera ejus parte quæ perpetua siccitate labo-
 rat, ubi sitis patientissima animalia ex soli na-
 tura gignuntur. Unde hoc ordine textus Pli-
 nius disponendus: Orygen perpetuò sitiē-
 tia Africæ generant, ex natura loci potu ca-
 rentem cum mirabili modo ad remedia sitiē-
 tium. Vel ita, si placuerit *natura loci potum*
cauentem, si Africæ confuderimus partes,
 quatum aqua, ut insalubri, hausta mures in-
 terierant, a qua propter naturæ ingenitam
 proprietatem sine siti de facili Oryges abtin-
 ent. Quam Naturæ Artificis mentem non
 assequutus videtur *Niphus* in Exposit. Lib. 2.
 Arist. Historiæ, quum ob Africæ siccitatem
 perpetuam siti ardescere Orygen scriberet, nō
 enim à siti affligitur, quam per naturæ suæ
 principia facile tolerat. Hinc in principiorū
 deveniemus cognitionem, quæ in humidiori,
 oleosa tamen, substantia subsistunt, à siccitate,
 sitis causa, difficilius extergenda. Ma-
 gnum sanè naturæ privilegium, quo Camelis
 præferuntur sitim quatuor tantum toleran-
 tibus, auctore *Plinio* Lib. 8. c. 18. & *Julio Via-*
tore Equite Romano, quem idem refert Lib.
 7. c. 17. à longa aquæ inter cutem consuetu-
 dine in senectâ potu caruisse. Pinguedinis
 argumentum ex Orygis pigritia depromo,
 cui

cui Orientem Solem nec Lunam aspiciere est
 volupe, fortassis quod in vertice sol copio-
 sius fundat liquorem, & solvat ingenitam hu-
 moris benigni pinguedinem ad sitim perfe-
 rendam in primis necessariam, vel quod dif-
 ficilis vaporibus somnum interrumpat adeo
 corpulentioribus fami iarem, & siti tempe-
 randæ utilem, ut inter Oracula *Hippocratis*
 Sect. 5. Aph. 27. admodum sitientibus ob-
 dormiscere pro bono sit. Nō quidē quod per
 somnum sitis causa descendat, ut explicat in
 Commento *Galenus*, humorum neque acri-
 monia & serositate excitata, sed quod os vē-
 triculi siue morbi calidioris excessu, siue na-
 turali constitutione exsiccatum grato humi-
 dorum appulsu irrigetur & temperetur. A
 metu insoliti splendoris rem hanc deducit *P.
 Licetus* Lib. de Anul. c. 48. qui oculos ad
 terram dejecit. Sed nec metum Orygis scrip-
 torum ullus decantat, nec insolitum Solis
 Lunæque lumen huic cum aliis commune &
 quotidianum. Itaq; quæ de Oryge conjun-
 xit *Horus Apollo* separation sunt interpretanda.
 non enim idem Solis Lunæq; in animalibus
 est effectus, nec eadem virtutis irradiatio.

CAP. XII.

*Horus defenditur. Oryx pro equo. Lunam quare
aversetur. Kabisim duplex. Oryx non signa-
tur. Isis. Orygis & caprarum maligna indoles.*

EX datę materię occasione de Solis ortu ab
Oryge exolo orditur *Horus* in Hierogly-
phico *ex abuphar*: Eadem verò facit & in Di-
vini Solis ortu. Ideoq; Reges antiqui, horo-
scopo significante illis orientē, insidebant huic
animali (*ἰσικαβισιμῆτις ἡ ὄρυξ ἡ ζῆτις*) in medio ejus
quasi signis quibusdam orientis certitudine
seu punctum agnoscentes. Sententia huc re-
dit, propter accuratum illum Orygis oriente
Sole sensum vice horologij *Ægyptiis* Regi-
bus fuisse ad investigandum justum Solis sur-
gentis momentum. Quod ut assequerentur fe-
licius, ob viciniam in Oryge equitasse. In qua
quidem lectione, etiam *MS. meo* firmata, erro-
rem & lapsum scribentis corrigit Eruditissi-
mus *Salmasius*. Mavult enim his verbis *ἰσικαβ*
ἡ ζῆτις assinita hæc substituere, *ἰσικαβισιμῆτις*, quia
non sit probabile insedisæ Oryges veluti e-
quos ad deprehendendum Solis Ortum, ob
animalis exilitatem viro serendo minimè pa-
rem. constiturum autem adversum Solem
Orientem sine Equite multo videri verissimi-
lius. *Kabisim* enim constituere notat, non se-
de-

dere. Vel eadem manente notione legi posse ingeniosissime judicat *Avianus* *Lib. 2. c. 5.* ut particula *ἄτις* Solē, cui obvertebatur, intellexerit, Quorum quidem ex vi vocis sua constat veritas, non tamen quod ferendo oneri huic impar extiterit Oryx. De capris enim Regionis ejusdem, Oryge longē minoribus, fide dignus narrat *Petrus Bellandus* *Lib. 2. Obs. c. 52.* de Cauri Arabibus: Varias gestulationes multa animalia docent magna facilitate. Atq; inter reliqua capras ipsas ephippium gestare, subsultareq; & calcibus ferire equorum instar docent, quibus deinde simias sessores imponunt. Deq; alia ejusdem doctrinæ capra, ut docet *Ianus Eugersius* *Lib. 3. Var. Lect. c. 15.*, loquutus est *Juvenalis* *Sat. 5.*

*Tu scabic frueris mali quod in aggere rodit
Qui tegitur parmaco galea, metuensq; flagelli
Discit ab hirsuta jaculum torquere capella.*

Cui non absimilem ephippiatum in Helvetia vidisse se testatur *Casp. Barthius* *Lib. 11. Adu. ca. 5.* & nos in Italia passim apud circulatores frequenter adstantium corona conspeximus. *Artemidorus* *l. 2. Oneir. c. 12.* Bonum in somnijs judicat sibi videri super arietes vehi secure & per planos locos, præsertim philo-
logis

logis, & his qui ad divitiis parandas animum
 adiecerunt. Nam & velox est animal, & Mer-
 curij figuram referte creditur. Nescio ta-
 men quam id bonum Philologis pronunciet,
 quū paucis interiectis cornua cuidam a puel-
 la desponsata somniorum Interpretis prædix-
 rit, qui sibi super ariete desiderare visus fuerat.
Achmetes item c. 242. Virum magna potesta-
 te predictum in servitutē ab his redigi credit.
 Ut citra miraculum fuerit Orygem magnitu-
 dine insignem sessores saltinuisse. Ceterum
 quodnam inde immunditię argumentum de-
 promat Horus, obesior narē sum, quā ut olfa-
 ciam. Ex data opportunitate extra susceptum
 propositum *ἡ ἀκαθαρσία* addidisse omnino su-
 spicor, quam in Lunę surgentis contem-
 ptum scire in Oryge notat Idem.

Ἀκαθαρσία δὲ γραφομένη ὀρυγᾶ ζυγαριῶν ἐστὶν
διὰ τὰ διατεταλμένα ἰσχυρῶς τῆς σελήνης, ἀπειρῶν ἢ
τῆς θείης. ἡραυγᾶν πηκῆται, ἢ ἐυλαγῶν αὐτοὶ εἶδε ἐυ-
φομῶν. i. c. Immunditiem v. rō describentes
 Ægyptij, Orygem depingunt, quia in Ortum
 surgente Luna, fixis oculis Deam aspiciens
 clamorē facit, eamq; nec voto nec laude pro-
 sequitur. Signum autem huius manifestissi-
 mum. Anterioribus enim pedibus effodiens
 terram depingit ipse sibi pupillas. Qua sanē

in pura animali impuritas in de fidiam & Orygis stultitiam veri poterat, qui ejus Deæ aspectum fugit, cujus semper & grata & fausta fuit presentia, pleno lumine ex orbe suo diffusa. Huius enim lustratam faciem blando puellæ visui comparabat *Petrantius*: Delectata illa risit tam blandum, ut videretur mihi plenum os extra nubem Luna proferre. Et Gratiam Lunæ lucem vocavit *Iuuentus* Poeta *Bucolicus* L. 4.

*Amittet cursum Lunaris Gratia lucis
Ignicomæq; ruent stelle.*

Nec ea præter rem Orygis effulsit, quæ in animantium humoribus proprium exceret imperium. Ratio tamen, meo iudicio, Ægyptios fugit, quod Orygis hanc qualemcunq; ignaviam & stoliditatem pro *καθαρίαις* symbolo expresserint, nisi aliud subsit facti mysteriū. τὰ καθαρίαι αὐτοῦ Γρακῶρων δύο νόταβαντ, vel animalia quibus Athenis conciones, theatra, & populi coetus lustrabatur: vel ipsa lustrationis pocula. Priorem significationem tangit *Suidas* in voce καθαρίαι, ἴδου τοῦ ἀδυνάτου, καθαρίαι τῆς ἐκκλησίας, & τὰ διατραχίλλαι, τὰς τῶ δὲ μα συστάει, μικροῖς καὶ γοργόντι, ἀπὸ τῶ μα ζῶν καθαρίαι, parvis porcellis, quos καθαρίαι i. e. lustrales vocabant. Alteram *Τίσιον* Μα

gisset (cuius Codicem habeo MS) ἰν συλλαβῇ ἁγ-
 τικῶν ἱερμάτων in syllabo literæ K inducit: κα-
 δάρια πύματα τὰ καθάρσιως ἵνα πινύμεθα ἰ.ε. κα-
 δάρια dicuntur potiones lustrationis gratiā bi-
 bitæ. Privatiua verò his præposita cōtrarium
 inducit significatum, ut oryx inter ἀκαθάρσιον
 (ita enim forsā apud Horum legendum) ἡ.ε.
 animalia quibus lustrare non poterant ἄ γυ-
 πτῆ numeretur. Sed quare καθάρσιον? An
 propter immundiciem? Non ausim id affir-
 mare credidisse Ægyptios, quum purus
 etiam ex lege Moysis, quam in plurimis se-
 quebantur, Oryx habitus sit, & aliis in sacri-
 ficiis adhibitum inde puto quod Orygem
 sacerdotes non signatum comederint, au-
 ctoribus *Hæro Apolline* & *Herodoto*. signum au-
 tem annulo impressum a sigillatoribus my-
 sticis ante sacrificium, ut posteris tradidit *Pla-
 tarchus* l. de Is. & Osirid. *Pierius* l. 1. Hierogl.
 Ego id Orygis maligno animo & ī Deos odio
 ascripserim, præsertim Solis Lunæq; spretæ:
 quæ tamen ut majorum gentium Numina in-
 ter prima venerabantur accolæ Nili. Ea
 enim nomine Osiridis & Isis veniebant
 mystica ratione & occulta, aliisq; symbolicis
 figuris, quas in mensa utriusque explicavit
LAVENSIUS PIGNORIUS. Vnde super Iridis fron-
 tem

tein planam rotunditatem Lunæ observavit
Apuleius Lib. 2. De quibus post *Horus Pignu-*
rius in mensa, *Cassianus* in Hier. *Hori*, *Gerardus*
Vossius in Orig. Idol & *Thomas Bangius* in An-
 tiq. Liter. Viri omnes Eruditi, consulantur.
 Quamquam in ea genealogia dubiū agnoscat
Eusebius Lib. 2. de præp. Evan. c. 1. originē su-
 perstitionis inquitur: Solem ajunt primū
 omnium apud Ægyptios regnasse. Deinde Sa-
 turnū, qui, dolore Cybele in uxorem ducta O-
 siriū & Isis genuit, aut ut plurimū dicunt Jo-
 vē & Junonem. Isis Junoni seu Lunæ simula-
 cū, sed Osiris Pater videtur Solis, nō ipse sol,
 qui ante Saturnum Ægypti tenebat fasces.
 In lustratione autem id in primis observa-
 bant supersticiosi, & observare debebant, ut
 amico gratoq; Diis Principibus animali li-
 tarent, Soli Lunæq; quibus Oryx offensus
 stridore inimico & abdito vultu, eo maxime
 momento quo renata quasi & surgentia nu-
 mina orbis reliquis cum applausu excipit.
 Ut ita veram *Hori* Ægyptiorumq; mentem
 penitentiorem ex conjectura videar mihi asse-
 quutus. Orygis ad mala composi & a nar-
 rā alio prodit iudici. laudatus *Horus*, quod
 non solum Diis ē cubili ad quærantium salu-
 tem emergentibus irascatur, verum & ipsa e-
 F   lenca-

lementa viventibus invideat, præsertim, aquam in locorum siccorum solitudine auro juxta æstimandam. Quod sequenti ordine increpat *Aegyptius*: *κατα τον κρημιον ε αν λαβουται υδραγωγος τισι, κιν. τοις χειλσιν αραταρσσαι, εμυγιου τω υδατι τω υλδω. τοις δε ποσιν εις αυτη εσπιμαυ λενει, προς το μηδινι ιτην ζου τωτο ποτιμοσ υπαρξαι, ετω ποτηρα η αραχθησα η τε Ορυγι εσπιμαυ σουσ. Η. ε.* Per loca deserta ubicunque aquæ scaturigineprehenderit, post potum labris conturbat, & aquæ miscet materias inutiles, pedibus verò injicit pediculos (velsi versus posteriora relegetur accensus, pulverem,) ne ulli alii animali potabilis hæc aqua amplius sit utilis, adeò prava & infesta putatur Orygis natura. Caprarum sane indoles adeò antiquis exosa, ut mala cuiquam ominaturi in silvestres Capras retulerint, cujus vestigium ex *Suida* congerit *Adagiorū scriptor*, cōsuevisse vet. scilicet *επι τας κατας κατ' αυτας αγγιλας τριπον τα κακω*. Quod mali canibus imprecantur *Itali*, eoque sensu in tabula naufragii antiqua *Cæstorum* capram expressam ingeniosè judicat *Petrus la Sena* c. 8, Cleombroti, seu de iis qui in aquis pereunt.

*Canicula exortum Oryx quomodo presentiat.
 Canicula exortus ejusdemque effectus. Aera
 Variorum. Orygis sternutamentum unde
 Cur adorare dicatur?*

VT magis occurrant naturæ singularis proprietatem miremur, de Oryge tradunt communi consensu scriptores, vertentis anni stellas vices percipere, & signis quibusdam, tristitia nempe, clamore & sternutamento, mortalibus prodere instantis syrii ortu. *Plinius* Lib. 2. c. 40: Orygem appellat Ægyptus feram, quam in ejus exortu (sc. caniculæ) contrastare & contueri tradit, ac veluti adorare cum sternuerit. Idem de suis capris seu Orygibus jactant Libyæ populi apud *Platarchum* de Soletia Animal. Libyæ Ægyptios derident de Oryge fabulantes tanquam vocem emittente illa die qua oritur astrum, quod illi *αὐρή*, nos verò canem & syrium vocamus. Illorum enim capras omnes quando surgit cum Sole astrum, constanter illuc convertas aspicere Orientem versus, & signum hoc periodi firmissimum esse maximeque Mathematicis regulis consentiens. *Lullus Solinus*

linus Polyhistor cap. 32. eandem divinandi temporis viam & aliis tribuit animantibus, docetq; ordinem assequendi caelorum recursum: Ægyptium, inquit, limitem, qua ad Diacecaumenen tendit, incolunt populi, qui momentum quo reparari mundum ad motus ferunt annuos, hoc studio deprehendunt. Eligitur sacer lucus, in quo conseptant animalia diversissimi generis. Ea, ubi ad statum modum caelestis pervenit disciplina, sensus suos significationibus produnt quibus possunt: alia ululant, alia mugiunt, quaedam stridunt, quaedam rudiunt, nonnulla simul confugiunt ad volubra. Hoc argumentum illis est magistrum ad indicium temporis deprehendendi. Disciplinae caelestis status modus apud Ægyptios Oriente syrio recurrebat, quo anni sui initium auspicabantur & *ærae ægyptiæ*, teste *Porphyrio*, quam cum mundi exordio inchoaverant pari ævo. In quo ab Hebræis, Græcis, Romanisque singulari discrimine differebant, qui omnes ferè à Martio mense anni principium inchoant, Hebræi quidem in memoriâ solutæ captivitatis Ægyptiæ pro anni initio Nilam celebrabant, nostro Martio respondentem, sed à creationis principio differentem, quod

Mense

Mense Thifri vel Septembri olim ſolemniter pro recurrentis annuæ circumvolutionis exordio ſacraverant, quos preſiſis veſtigiis ſequuti ſunt Græci & Romani, (noſtroq; ævo Veneti,) donec in Iani favorê & Februarii Mar-
 tio mēſe duo aliâ à Numa, *ſeſtè Livio* l. 1. & *Aurelio Viſtore*, præponerētur. Ægyptii autē quanquam ex Hebræis & anni initium & eiufdem menſuram ad numerum 365. dierū poſtea mutati ſint, quum in ultimo pertinaciter perſtiterint, auctore *Dione Caſſio* lib. 43. *Strabone* l. ult. Geo. c. ult. & præſertim *Alexandri* & *Thebani*, quos deſeruerant alii quī tricennū dierum omnes menſes habebant, & trecentorum ſexaginta tantum dierum anni circuitum, ut expendunt *Herodotus* in *Euterpe*, *Macrobius* lib. 1. in *Somm. Scip.* & *Cenſorini*, c. 18. de Die Natali: prius ramentum ingenū libertate prorogarunt ad Stellæ Sothis ſeu caniculæ nativitatē, quam ſub Leone Auguſto mēſe incidiffe in cælo quidē Romano ex *Plinio* diſcimus & *Martiano Capella*, quorum ille Lib. 18. c. 28. xv. Calend. Auguſti Aſſyriæ procyon exoritur. Deinde poſtridie ferè ubiq; conſeſſum inter omnes ſidus indicans, quod canis orium vocamus Sole partem primam Leonis ingreſſo. Hoc

fit post solstitium XXI I die. Hic verò in eodem persistit calculo lib. 8. de Astron: cui autem Leo oritur, coronæ reliquæ conueguntur, Austrinusq; piscis & Ophiuchi serpentis Bootisq; partes. Oriuntur verò Hydri caput, Lepus, & Procyon; Caniculæque pars prima. Eadem syrii ferè in Aegypto est nativitas, quâ exiguo discrimine e sphaera sua Romam Alexandriamq; Aegypti distinguat. Differentia enim utriusq; loci uois tantum est horulæ cum minutis 29. vel si ex Veronensi seu Patria, ut fertur *Plinio*, fiat computus, minutis augetur viginti, quorum certè in cœlis nullum momentum. Arabes pari vicinaria jure annorum suorum a caput paulò ante canis exortum continuat, xv nempe Iulii, in memoriã fugæ Mahometis ex Mecca natali urbe quæ in Annũ christi 622 circiter incidebat, perpetuæ apud eos ætæ terminus quam Hegiram a fugiendo dicunt, prius ut ex Astronomicis Libris Muhammedis *Aferqani*, & *Thome Erpentii* ad Iosephi historiam Notis, non obscure elicitur. Accuratam autem caniculæ hujus momentum, in anni renati certitudinem, prodidisse apud Aegyptios Oryx aliaq; animalia divinandi aliqua indole prædita, feruntur à *Plinio*, *Solinio*,

lino, Plutarcho, non quod ipsi ex necessario
 cœlestis orbis statu Syriæ ortum ignorarint,
 quam Astrorum Scientia ante alios semper
 emicuerint ob genii fatalis ductum ad cœlos
 ex loci commoditate tractum; quum stellæ
 semper omnes clarè cernantur, ut notant *Li-*
vinus Plato in *Epinomid.* *Uiodorus Siculus*
 Lib. 1. *Biblior. hist.* nec cœli aspectum liberum
 ullæ nubeculæ aut pluvix intercipient,
 nec longis observationibus extructæ *Ptole-*
mae Regis illorum Tabulæ quicquam *Ac-*
gyptiis latere siverint. Verum id artificii
 exultimo usos fuisse plebejæ sortis homines
 & agricolas quibus operosior speculatio nõ
 esset operæ vel peritiores in justis puncti cer-
 tius testimonium, quod *Plutarchi* quoq; ju-
 dicio firmatur. Cæterum obscurioribus
 tenebris involuta res, quo instinctu temporis
 novi varietatem assequutus sit Oryx? Expe-
 dietur dubium ex *Caniculæ* Orientis vi ma-
 festa. Nam ut *Plinius* auctor est Lib. 2. c. 40.
caniculæ exortu accendi Solis vapores quis
 ignorat? cujus sideris effectus amplissimi in
 terra sentiuntur. Errent maria ex oriente eo,
 fluctuant in cellis vina, moventur stagna.
 Et alibi l. 9. c. 16. *Fluviatilium* flurûs *cani-*
culæ exortu sideratur, & alias fulgure topi-

tur. Hoc & in mari Cyprino accidere putat:
& alioquin totū mare sentit exortum ejus
fideris, quod maximè in Bosphoro apparet.
Algæ enim & pisces superferuntur ab imo
versa omnia. *Manilius* l. 5. *Astronom.*

*Exoriturq; canis, latratq; canicula flammâs,
Et rabiit igne suo.*

Vnde Insana canicula apud *Interpretem* Per-
sii, quod sub ortu eius multi ægrotent. Quos
Syrii effectus sentire & Oryges corporis
temperie ex calido & humido mixta, facile à
levi caloris excessu mutabiles dissoluta hu-
morum copia & sanguine ebullitione ferve-
facto. Cujus quoq; caloris soboles est ster-
nitamentum Orygis, certum Syriæ præsentis
indicium à *Plinio* supra propositum, & lauda-
rum *Photto* in *Excerptis* ex *Vita Isidori*: *ὁ ὄ-
ρυξ τὸ ζῷον στερνυμῆος ἀνοτάλιον ἡεροῦδου τῆς
Ἰβηρίας*: Oryx fera sternutans, oriri significat
caniculam. Quod duplici accipiendum ra-
tione, vel enim ortum Syrium ex causa de-
monstrasse vel ex certitudinis signo. Ex ca-
lidioris Syrii influxu humores cerebri lique-
facti irritatæq; ejusdem membranæ, aucta
quoq; virtute expellente necessario sternuit
Oryx humidioris, ut dictum, temperamenti.
Et à ex superstitione veterū addere aliquid
li-

libuerit, veritatem resurgentis caniculæ signis diebus, sternutamento novo, conciliare potuit; ita enim sternutamētū subinde interpretabantur antiqui, narrante *Alberto Magno* lib. 1. de An. c. 8. De quibus amp. ius hic addam nihil, quia ea diligentiori cura *Anatomia mea Pagana* dedicarim, ut si quod sub doctorū dubitatione versetur quare cū sternuit Oryx adorare Orientem caniculam videatur apud *Plinium*? Ad morem respexisse veterū ingeniosi putant, quo salutari ipsis salutem sternuentibus precabantur, illud *ζῷον αἰῶνος* sibi acclamantes, simili enim joco falsè Proclam naso longiori dota um irridet *Poeta Græcus*, quod Deorum opem implorare non potuerit ob ejus longitudinem sonitum sternuantis excipientem:

Οὐ δύναται τὸ χροὶ πρόβατος τὸν γῆ ἀσπιδισσῆν,
 τὸν γὰρ γὰρ ἔχει τὴν χροὶ μικροτέρου.
 Οὐδὲ λίγην ζῷον αἰῶνος, εἰς τὸν γὰρ εἰς αἰῶνα
 τὰς ἡμέρας, καὶ γὰρ τῆς ἀπείρου ἀπείρου

Iurarem tamen nihil tale voluisse *Plinium*, quem non sibi sed orienti Syrio assurgat Oryx. Adorare autem sternutans videbatur ob nutantis gestum, quo surgentem caniculā anni communis auspiciem quodam lortitiz sensu veluti salutans excepit. Ecce enī signifi-

cationis flexu hoc loci capienda adoratio ; pro salutatione amica adveois forte occurrētibus debita, quæ levi capitis corporisq; inflexione etiam nunc apud Oriētales populos persistit. Nec novum pro salutatione adorationem substitutam usu apud alios frequentī, & ipsum *Plinium* lib. 28. c. 2. ubi salutariū Romanorum singularem gestum exponit : In adorando dexteram ad osculum referimus, torumq; corpus circumagimus. *Apuleius* Lib. 2. Met. : Aqua infusa Populū sic adoratur, sive certa venerationis salutationisq; specie alloquitur, ut de Turno *Virgilius* Lib. 8. Aen.

..volens vos Turnus adoro.

CAP. XIV.

Piscium cornua contra Aristotelem . Pisces monocerotes, Mexicanus, Indicus, Glusis, Alani, Imperati.

Pisces planè cornibus carere non defuerunt qui assererent; idq; severo quidem vultu, a quibus nō planè dissentit *Aristoteles*, quippe omnis cornuum materia per squamas exhausta, nec eam terrenæ substantiæ

soliditatem adepta est, ut, abundante in piscibus humore, in cornu concresecat. Acriter tamen se opposuit huic suspicioni subtilis *Scaliger* Excer. 226. n. 7. exemplo obvio infelices dubitationes solvens: Ad Insulam Cimburon, inquit, captus est piscis, in illo capite cum geminis cornibus. Cui subsidiaria experientiam mittit *Plinius* Lib. 9. cap. 27. de Lucerna pis e cornuta: Attollit e mare sesquipedanea serè cornua, quæ ab his nomine trahit. *Olaus* quoq; *Magnus* Lib. 21. cap. 5. de Piscibus Norvagicis. Horribilis etenim formæ sunt capitibus quadratis, undiq; spinosis, & acutis, ac longis cornibus circumdatis. Illa tamen non nisi abusiva vocis licentia in cornuum classem referri præter supra dicta, auctor quoq; est *Plinius* Lib. 11. c. 37: Cornua multis quidem & aquatilium & maritorum, & serpentium varijs data sunt modis: sed quæ jure cornua intelligantur quadrupedum generi tantum. De unicornibus nostri instituti ratio persequatur, quos Nep. uni in regno ad spe iterum varietatem condituros soadere videntur rerum ordo. De Pisce Tauri forma, quia Chines Oceano delatus est, ita *Historie Mexicanae* auctor *M. S.* cap. 55. de Aquatilibus Micum est in hoc

hoc pisciculo duas prominere iuxta frontem spinas acuminatas infrae duritiei instar corniculorum, ac totidem alias eadem magnitudine & forma circa ventris postrema. Illetif in Indico mari frequentissimum unicomu spectabilem ex *Ladewico Romano* refert *Io. Renodius* lib. 3, Mat. Med. c. 24, quod tamē in illo non reperias. Nec quis sit Illetif ille Monoceros expiscari licuit. Quod si eius generis aliquis visus Romano fuerit, à Septentrionalibus, qui circa *Greenladiam* Serenissimo Danorum Regi subiectam stabulantur, paruo differre discrimine censuit iudicio præstans *Wormius*. Quid si Monoceros ille sit, quem ex Indis Orientalibus tanta precii fama advexerunt *Baravi* sæculi huius initio, cujus descriptionem à *Carolo Clusio* Lib. 6. Exotic. c. 27. delineam: Piscem alium Monocerotem *Baravi* ex Orientali India Anno 1601 reduces attulerunt, quem Mercator tanti æstimavit, ut nisi ingenti precio redimi non posse putaret. Ab extremo ore usq; ad caudæ pinnas paulo longior erat tribus unciis, medio corpore paulo plus uncia latus, à summo capite, ubi supra oculos cornu eminebat, ad infimam alvi partem, quæ etiã in parvum aculeum desinebat, [sestunciam

latius; corio fusci coloris & scabro totū corpus rectum erat; os præterea habebat prominulum, angustum, semunciam longum, binis osseis denticulis munitum, qui in denos superne secti videbatur, inferne verò in pauciores, nisi si fuerint abrupti. Oculos, qui erui fuerant, satis magnos habuisse videbatur; supra quos in capite corniculum gracile eminebat quadrangulare, pene unciam longum, decem spinulis instar hamusculorū deorsum spectantibus, binis lateribus armatum, à quo ad pinnam, quæ à medio dorso continua ad caudam usq; porrigebatur, interstitium erat uncialis longitudinis, depresso instar sulci cujusdam. In quem corniculum, dum natat, inclinare videtur. Ex mari Erythæo alium nostra memoria aperuit piscem *μαροδρυαρον*, quem inter alia cælo Italo rara ex Ægypto paucis retrò annis attulit *Cosinus Nigronius* Vir bonæ fidei & curiosus, ut ex appicæ figura agnosceret mecum ingentis censor.

See-

Sceleton piscis huius sed grandioris apud *Thabiam Aldinum* Romæ accuratius consideravi, magnitudine eximium sine squamis tamen, nisi quod prope caudam duo utrinque squamarum indices duriusculos & acutos habeat, capite exiguo, oculis grandioribus, ore angusto, dentes acutos præferente, anno superiori ex Oriente apportatum. Alium in Museo *Ferrantis Imperati* Neapoli iustravimus, cui Monoceroti titulus inscriptus, quâritate priori impare n. Sed revera cornuti piscis nō usq; no men meretur, quam spina fit in dorso evidenter inflexa, major quidem, sed cui aliæ minores sociantur.

CAP. XV.

Unicornum Septentrionalis descriptio; & de eo Variorum error. Frons pro ore. Dentem esse nō cornū. VVormy de eo Dissertatio. Calcinatio d'arts. Cranium. Septentrionis majestas.

Celebrior ejus Unicornis marini fama est, quod ordine tertio descripsit *Prolius aeneas noster*, cujus memoria nunc in benedictione; quibus addâ quæ apertius lequas curiosoru a observatio nos docuit.

Ani-

Animal Marinum circa Islandiam nostram, Grœnlandiam, & reliquas Seprétrioni viciniore Insulas frequens est & usitatum, nomine vulgari Narhval à cadaveribus quibus vesci solet appellatum Islandis, Balenæ specie & magnitudine, quod anteriori dentium serie inter reliquos dentem effert eximia quantitate & vulgatis cornibus longitudine crassitieq; parè. Ingyros volvitur & striatos flexus ex majori radice ad extremum oblitteratos. Rarum enim fuit cornu illud sine stris gyrisq; navi mercatorie impactum, quod olim in patria viderat solida eruditionis Vir *Lucas Holstenus*. Hic autem ille dens est què pro Monocerote venditarunt pleriq; in thesauris Principum reconditus ob singularem Unicornis veri opinionem, quam dentis illius raritas superioribus temporibus de facili ingessit, quum non nisi per naufragia ad exterorum littora adpelleret. Verum nostro ævo frequentioribus in Grœnlandiam, præcipuè Spitzbergam, commercii & natura dentis & abundantia innotuit. Quippe illo cornu ficto totas naves onerarias impleunt nuperrimis annis mercatores nostri, atq; in Europam pro vero Monocerote intulissent nisi detracta larva à perniciosis

pro marino agnitum fuisset, & detectum; ut mirum non sit patribus nostris & toti Orbi hæcenus impositum cornu, quod similitudine Monocerotem æmulabatur, quam neutrum cornu exactius nec observarint nec observare potuerint. *Andreas Marinus* Libello de Unicornu: Monoceros marinus habet similiter cornu unicum, sed quale sit, ignoratur. En ingenuam ignorantie confessionem, quæ superiores tenuit, ex qua in errorem facile præcipitiam. Temporibus autem Marino posterioribus suppositivum hoc cornu sæpius & vitium, & quale sit, observarum. Sed quam omnibus terè animal ignotum fuerit & cranio, quin cornu esset extra frontem præminens dubitarunt pauci ob affinis rei similitudinem. Nos verò quibus & caput belluæ & ejus cornu naturali loco situm contemplari & contemplare pridem in Belgio licuit, verum dentem Balenæ, instar Elephantis ex ore prominentem, sed ductu rectiori, asseveramus, falsumque credimus *Olavum Magnus* Lib. 1. ca. 14. Monocerotem monstrum appellans marinum, habens in fronte cornu maximum, quo naves obvias penetrat, & *Jacobus Primrosium*, quando l. 4. de Erroribus vulgi cap. 38. retulit, fuisse ante annos non ita mul-

multos in Vrbein Angliæ Hullamallata ex
 Groenlandiâ animalium marinorum capita
 duo in lictore reperta cum cornibus in fron-
 te maximis; vel enim cornua in fronte non
 fuerunt, vel fingulare, hætenus ignotum. V-
 nicornis genus statuendum, quod ab ejus
 contextus mente abhorret, nisi pro ore fron-
 tem interpreteretur ob commune eidem fora-
 men ubi exseritur cornutus dens. Nam eâ
 frontis nomenclaturam inducit *Isidorus* L.
 21. c. 1: Frons ab oculorum foraminibus no-
 minata est, quidni & ab oris foramine patē-
 tiori? Ex ossea quadam adhærente particula
 cranium fronte me divinavit, & cornu veri-
 tatem; sed illam mandibulæ inferiorisve cra-
 ni portionem fuisse omnino persuadeor, cui
 non cornu, sed dentes affiguntur. Dentem
 autē verū esse, non Cornu, qui ex Groenlan-
 dia lociq; Borealibus in Europæ varias par-
 tes disseminatus fuit, Unicornis mentito no-
 mine, plura sunt rationum invictarum mo-
 menta que evincant. Nulli tamen hætenus
 in mentem venerunt, nec ipsum animal den-
 tarum ab illo sub pennæ ductum memini
 vocatum. Solus avo nostro factorum bene-
 volentia reservatus *D. D. Olavus Worm* Re-
 gius Daniæ Professor Naturæq; omnis &

Antiquitatum Borealium instaurator, cui eo nomine & posterioris debebunt & presentis seculi erectiores mentes, & anteriorum temporum credula industria inuidebit, quod fidei Unicornu vultribus detractis, & denem vario argumentorum appara u demonstrarit, & primus belluæ aggressus sit Anatomia. Cujus in hac Naturæ obscuritate Dissertatione eruditionis plenâ & clarâ luminis, hic duxi apponendam, quâ *Corollarij* loco in solenni *Disputatione* A. 1638, quo de Cornu illo Grœnlandico inter mercatores Hafnientes orta erat controversia, velut æquissimus arbiter publicè interposuit.

AN OS ILLVD QVOD VVLGO PRO
CORNV MONOCEROTIS VENDI-
TATVR, VERVM SIT VNICOR-
NV ?

Illa intelligimus ossa que figura recta, oblonga, tereti, inferiori parte crassiora, paulatim in mucronem gracilescunt, levibus canaliculis seu striis ab infima parte qua capiti juncta fuerit cava, longitudine quandoq; septem, quandoq; plurimum pedum, pro ratione magnitudinis non admodum ponderosa sunt. Cujus generis illud
quod

quod Serenissimo Regi nostro ex Islandia, ut au-
 dio, allatum; item illa que ex Grœnlandia nuper
 Mercatores nostri attulerunt. Tale ad fanum S.
 Dionysii, prope Interiam ostendatur. Talia in
 delubro D. Marci Veneti asseruantur. Talia in
 gazis Pontificum custodiri tradunt. Tale septem
 pedes longum Antuerpia venale vidit Gotopius
 quod ex Islandia allatum fuisse refert. Tale Ar-
 gentorati, tale Meis, tale apud Regem Polonia.
 Tale quod, Aldrovando teste, Mercatores Ger-
 mani Romam venale tulerunt precio nonaginta
 millium coronatorum. Tale fragmentum illud
 quod Iulius Tertius Paterfamilias Romanus mercatus
 est duodecim millibus aureorum. Ex talibus segmen-
 ta passim apud Magnates inuenies, titulo UNI-
 CORNI superbientia.

Qua tamen tantum abest veri Monocerotis
 cornua esse ut statuamus, ut ne quidem cornua
 dicenda rationibus & auctoritate freti existime-
 mus. Cornuam enim naturam & substantiam
 si rimemur, constabit ea diuini esse generum. Sunt
 enim vel concava, qua lineas quasdam quasi
 torno ductas, circa radices obtinent, de acate at-
 testantes, ut in bobus & capris videre licet; vel
 solida quidem, sed porosa, ramulis suis ornata, ut
 in cervis, & eius generis animalibus. Sed hæc
 quo pro Unicorni venditantur, nihil eis simile

obtinent, ut pote substantia solida & dura contā-
tia, dentibus Elephantis, Rosmaris, aut Balena si-
millima. Et si rem accuratè attinemus, vide-
bimus nullum cornu ita cranio aptari, ut illud
perforet ac penetret, sed superficies eius exteri-
ori adheret saltem, ac ex ea nutrimentum capit: ac
patium Vnicornu ita cranio insertum vidimus,
ut ultra dimidiam ulnam eius substantia sese in-
sinuauerit. Quin imò per gomphosin mandibule
superioris alveo ad id creato, ita insertum conspe-
ximus, ut in alijs animalibus dentes suis ca-
uitatibus insigunt solent. Adde illorum quidam, quæ
ex Grælandia nostri attulerunt Mercatores, juxta
basin sanguinolenta adhuc (ut pote recenter ab
animalibus avulsa) perstriti & fibrarum membra-
nearum reliquis cincta fuisse, quibus maxilla al-
veolis annectebantur, ut dubium nullum curioso
spectatori esse potuerit, quin potius ad acutum
quàm cornuum classem sint referenda.

Dicam ingenuè quid sentiam, quidq; esse aucto-
compererim. Dens est Balena, Islandis Nar-
hval, à cadaveribus quibus vesci solet sic dicta.
Nær enim illis cadaver est. Hujus cranium non
ita pridem videre mihi contigit integrum, cui
dentes hujus portio sæ magna adhuc adhesit. To-
tum duas æquabat ulnas nostrates, circa basin
feramur grandi præditum, per quod medulla ce-
rebra

veluti in spinam excurrebat, in eius fermè medi-
 cullio aliud apparebat, quod in palatum desinens
 in duo quasi devaricabatur, aquis haustis ejacu-
 landis. (ut in alis cetacei generis) inseruēs,
 sinistra verò maxilla superioris (qua paulatim
 in acumen terminabatur) parti, aboculus erat pro-
 fundus per longitudinem capitis excurrent, cui
 radix dentis hujus inserta: non enim deorsum
 spectabat, ut in Rosmaro, nec sursum ut in Ele-
 phante, sed recta juxta capitis longitudinem pro-
 minerebat; de quo forsitan accuratius alibi. Hunc
 autem dentem si cum dentibus Elephantis, Ros-
 mari, Balena &c. conferas, licet figura externa
 inter se differant, substantia tamen inseruientis
 modo, & reliquis proprietatibus planè convenire
 videbis. Hoc ante me indicavit Gerardus
 Mercator in Atlante Minore, Islandiam descri-
 pturus, ubi inter reliqua hæc habet: Inter qua
 piscis Narbual. Hujus carnem si quis come-
 dat, statim moritur, habetq; dentem in inte-
 riori capitis parte prominentem ad septem cu-
 bitos; hunc quidam pro Monocerotis cornu vè-
 diderunt, creditur venenis adversari. Qua-
 draginta alnarum habet bellua. Qui versus po-
 lam arcticam et fresicam Danicæ iter instituunt
 crebrò in ejusmodi incidunt baltia, ut videre li-
 cet in Itineratio S. Pircassij Tomo 3. lib. 3. cap.

2. refert Hugonem V Villibuy tale a Groenlandia reportasse, ubi incola mercaturam ista exercere solent. Eodem libro cap. 22. item lib. 4. c. 19. circa Groenlandiam multos tales pisces reperiri ostendit. Robertus Billeth in Navigatione versus Septentrionem Anno MDCXVI in Sibinia, ad elevationem poli 74. grad. 30. min. Sape in eiusmodi dentatos incidit pisces: ne dubitare amplius nemo valeat, quin ossa dicta, dentes sint Ceti Septentrionalibus Narval dicti, nisi tot dignis testibus & sensibus ipsis assensum denegare velit.

Hactenus Vir ille supra invidiam magnus & dentem probavit, & à cornuum nozione pari felicitate exclusit, quod ut clariori luce pateret res ad pressius ignis examen vocata, ut in principia sua resolutus dens certum naturæ suæ praberet documentum. Frustulū enim hujus cornu simulati quū *Pharmacopæus Hafniensis* Augusti Danorum Regis CHRISTIANI IV. jussu calcinatione Philosophica per liquoris calidi evaporationē preparasset, in tenuissimas laminas resolvebatur, certissimo argumento dentē esse, non Cornu verum. Cornua namq; calcinata in laminas nunquam visa sunt reducēta, quæ dentibus Re linari & Elephantis propriæ fertuntur. Sed

illa quum certam ab experientia & rationibus fidem jure suo meruerint, amplius nec probari debent, nec revocari. Restat ut de tati piscis porrò historie insistamus cujus antea specimè accepimus Sūmi *VFormis* beneficio, cui deinde animalis istius ad balanam propius accedentis figuram, sed rudio rem transmisit Episcopus Islandiæ Borealis *D. Thorlacus Scutonus*, qui eum cum glacie Groenlandica eo appulsum vidit. Nos verò ejus accuratorem hic damus ideam non antea visam.

Quæ dentem mandibulæ suæ insertum eundemq; extractum oculis subiicit ea fide iisq; lineis, quibus in *Museo Viformiano* cranium conspicitur. Illam autem publico bono sæculiq; gloriæ natus *Olaus Forminus*, non ita pridem è patria Vrbe misit, proprioq; stylo, quam subjungemus, cranii duxit structuram, & singulas Naturæ lineas: Cranium ipsa mandibula inferiori destitutū, nullisq; præter magnum hunc præditum dentibus, colore erat griseo nigricante, qualis osium esse solet aeri diu expositorum & ad putredinem tendentium, inæqualiter variis foraminibus & protuberantiis præditum, quibusdam in locis æquale & læve, quibusdam scabrum, substantia ossis partim natura porosiore existens, partim à cutis particulis & fibris tenaciter ei adhaerentibus talis reddita. Figura triangulari fermè in longitudinem protensa. A vertice ad extremitatem proboscidis seu tenuioris ejus partis cui dens inferebatur, duos exactè habebat pedes Romanos. Ab unius latioris processus qui cilia firmabat & oculum dextrum muniebat extremo, ad ultimum processus qui sinistram tegebat, cranii latitudo erat pedis unius cum semisse. Ea enim parte latissimum erat. Hinc paulatim

gracilefcere & imminui cepit in extremum
 ufq; oris. Occipitium verſus etiam paululū
 extenuabatur, ibidemq; à parte ſuperiore ad
 inferiorem eandem tenebat latitudinem,
 quam occupat linea ab una oculorum orbita
 ad aliam tracta. Occipitium in diametro pe-
 dem paulum ſuperabat. Sed extremitas o-
 ris parte ſiniſtra, cui dens inferebatur, polli-
 cum erat trium cum dimidio; dextro latere,
 ubi nullus erat alveus qui dentem caperet,
 craſſa erat unciam cum dimidia, ſubſtantia
 fungoſa. Dens ipſe integer non erat, ſed ter-
 tia ferme ſui parte mutilatus, quinq; interim
 pedes longus, duos pollices ſi exceperis,
 craſſitie inæquali. Baſeos quæ fundum ca-
 vîtatis ſeu alvei occupabat diameter duorū
 erat pollicum, circumferentia ſex cum dimi-
 dio. Hinc paulatim in ampliorem ſurgebat
 molem, ufq; dum cancellis alvei liberatus
 libere vagari cepit. Egreſſus alveum in dia-
 metro tres ferme habebat pollices, in circū-
 ferentia quinque. Ex quo quanta ejus de-
 ſideretur pars facile colligere licet. Figuram
 eandem obtinebat, quam reliqui omnes hu-
 jus generis. Hæc marini dentis ſeu Mono-
 cerotis filii deſcriptio VVormiana adeo
 exacta eſt, & omnibus numeris abſoluta, ut
 qued

quod addi debeat, superfluum nihil. Ad eam verò
 iusto diligentius examinatis Magnatum V-
 nicornibus, vel. it ad normam, evidentius pa-
 tebit omnia quotquot usquam sunt, minus ab
 hoc differre quam ab ovo ovum, unumq;
 Septentionem rigidiori frigore superbium
 præter sacras nobilium metallorum venas &
 splendidam unionum congeriem. ea insuper
 inter quotidiana numerare quibus aliqua ra-
 riratis specie precium terrarum omnium do-
 mini non exile statuunt.

CAP. XVI.

*Bovum Unicorniorum Natalis locus. Excusatur Soli-
 nus, Plinius verò examinatur. Tauri Uni-
 cornes. Bizontes qui. Plinii inconstantia
 notatur. De pilis Vaccarum. Talmodicia-
 xantur.*

Interpres Naturæ Plinius lib. 8: c. 21. va-
 rius est in natali Unicornis Bovis solo,
 modo Æthiopiam, modo Indiam agnoscens.
 Exordio enim capitis de Æthiopicis feris
 inducto sermone, etiam bovis Unicornis me-
 minit: Indicos boves unicornes, tricornesq;
 Leocrocottam perniciosissimam feram. Pro
 quo

quo ex fide M Si Veneti *Paulos Manucius* ediderit, Leocrocutam perniciosissimam feram. At verò finitis *Æthiopum* animalibus ad Indica de lapsas, in horum censu quoq; eosdem numerat Boves: In India & Boves solidis unguis Unicornes, & ferā nomine axin. Eiusdē Indiarū incolae credit & *Solinus Polyhistor* c. 52. sunt præterea boves Unicornes & tricornes, solidis unguis nec bifidis. Ob quam mentis perversitatem à Doctissimo ejus Commentatore *C. Salmasio* egregiè vapulat, quod *Æthiopia* illa omnia animalia in Indiam transfulerit. Mirum sanè non est vestigiis illius sequutum a quo pleraq; in suos collectaneorum libros congescit, *Plinius* nempe, qui pro Indica fera hanc habuit & *Æthiopia*, quamquam hoc magis ex propria, ut videtur, sententia; quod enim inter Indica progressu capitis retulerit, nescio an ex *Cressie* sit factum mente, cujus testimonio antea interiectis paucis, tanquam horum auctoris hæc narrat. Quam verò id animo Doctorem Interpretum firmiter insederit, Indicum non esse Unicornu bubulum, sed ut primo affirmaverat *Plinius*, *Æthiopicum*, in emendatione prioris loci de Indico satis sudarunt. Aliquibus visum non de bove unicornæ, sed

equo Indice familiari interpretandum *Pliniam*, unde ita textum corrigunt: Indi equos Unicornes, pro eo quod legitur, Indicos boves Unicornes. Verum frustra binis locis interspersisset *Plinius* equorum Indicorum historiam, nisi & his duplicem patriam assignasset, in Aethiopia & India eodem cum bobus dubio recurrente. Vnde *Salmasius* d. 7. d. 10. verba illa, Indicos boves unicornes tricornesq; ex adnotatione marginali cujusdam studiosi irrepsisse in contextum divinasset, nisi in suis codicibus eadem verba invenisset *Solinus*, quae id notant ex *Plini* sententia Aethiopian boves etiam gener. re, quales Indici, unicornes nempe tricornesq;. Nec ulla diversorum locorum multitudo *Plinio* advertebatur, si quidem plurium terrarum provectus in ejusdem subinde speciei animali consistit, ut domesticis bestiarum exemplis docemur. Non enim sola Persia aut Epirote clauduntur generosiores equi, sed eos profert & Iberia, Thracia, & Cimbrica. Nec Tigris Hircania sola, sed Media quoq; gignit, neq; arctis Aethiopiae finibus terminantur Lupi Scandinaviae sylvis infestissimi, ubiq; Natura eadem, quanquam subinde ad gentium regionumq; varietatem partiatur operas. Nam & Mono-

cerotem Aethiopia fert, fert quoq; utraq; India, nec Rhinocerotis ortum unicz terracircū-
 scribit. Ut infra miraculum sit, si Unicornes
 boves cum Aethiopia etiam India producat
 aliorum taurorum sylvestrium majori ferit-
 tate saviencium ferax, teste *Plinio*, *Solino* l.
 l. d. d. *Isidoro* lib. 12. c. 1. Quid quod & Aonia
 vicinior, Eceotia nempe Helladis altera
 pars, à fonte quodam Apollini & Musis cō-
 secrato sic dicta, taurorum Unicornium ar-
 menta pascat, ut scriptum *Oppianus* reliquit.
 In Hercinia sylva non absimiles depingit *Tu-
 llius Caesar* in Libris Commentariorum belli
 Gallici, quæ male *Tullii Celsi* cuiusdã, exscrip-
 toris forsan vel cęsoris eiusdẽ operis nomine
 in *MS Antoniano* Venetiis inscribuntur, quod ab
 imperito alio ex margine libri in textũ succes-
 sit. Inveniri etiam in Borussia Bizontes Uni-
 cornes circa calcem Lib. 1. Antiq. Boruse.
 refert *Erasmus Stella*. Bizontes verò à Tauris
 parvo separantur discrimine, quos Germani
 vocant *Vbroxen*, & idem quod *Elg Scaligeri*
Excerc. 206. cui latiuscula quam Cervo cor-
 nua sed breviora. Ab *Vris* distinguuntur &
Bubalis Plinio & Solino, illi l. 8. c. 15. huius c.
 20. de Mirabilibus mundi. Ex quorum utroq;
 Bisontem penitus inspiciens, Unicornem Bi-
 son-

fontem in Borussia frequentem, illum arbitror esse, quem in Hercynia describit *Cæsar*. Eoimvero Bisontes jubatos Germaniæ proprios notat *Plinius*, & præsiis ad rem *Solinus* in tractu saltus Hercynii, & in omni Septentrionali plaga Bisontes frequentissimos narrat, qui bovis feri similes, seti colla, jubas horridi, ultra tauros pernitate, capti assuescere manu nesciunt. Cui similis parum Juliana descriptio Monocerotis loci illius & regionis proprii, quæ eodem tractu Borussia reliquasq; Boreales plagas complectitur. De aliis Bobus apud *Aelianum* unius cornu legisse me memini, quod tres capiebat amphoras, ex Indis *Ptolemæo* advectis. Notanda tamen quam hinc discedam ante erit *Plinius* quædam inconstantia in cornigerum solipedibus, qui enim Lib. 11. c. 46. dixerat solum Indiarum Asinum inter solipeda cornigerum atq; Unicornem existere, *hic* (lib. 8. c. 21.) Boves Unicornes quoq; in solidarum unguularum societatem admittit. Contrarietatem circa idem animal aliam in *Cardano* notat *Scaliger* Exerc. 206. quod Unicornis Væccæ pilum cæruleum scripserit, quam tamen coloris mixturam in pilis animalium alio loco negaverat. Rustum vero pilum Monocero-

ti huic conſignat *Scaliger* loco laudato. Aliis
 unicum è fronte media prodeit cornu, pedali
 majus, curvitate ſupina. Ejus enim cuſpis
 retroſum deſcendit. Ipſe pilo ruſſo. In
 quo licigio niſi me fallit memoria injuriam,
 more ſuo, *Cardano* impingit *Scaliger*. Viridè
 quippe tincturam, non cœruleam, aliàs pilis
 denegaviſſe *Cardanum* propter craſſitiam.
 lucidi coloris mînus capacem, ad *Parentii A-*
maſoni lib. 3. c. 1. olim obſervavimus. Vel
 certè viridem cœruleumq; pilum in humano
 genere non obſervatum *Cardanus* indigita-
 vit. A quo autè cœruleum Monoceroti huic
 pilum acceperit *Vir ſubtilis*, mihi quidè du-
 biū, quum ruſſum viderit *Ludovicus Varthema*
Zeilæ, urbe *Aethiopiæ* inter primas. Sed
 quis pilorum tincturam pro ætatis Indivi-
 duiq; conditi ne ſemper terè variare igno-
 rat. Profectò *Vacca* altera cornibus *Cervinis*
 ab eodem *Varthema Zeilæ* apud *Sultanium*
 viſa, à Monocerote parvis paſſibus diſtabat,
 an ſpeciei natura non auſim affirmare. huic
 tamen obſcuro colore ad nigrorem proxi-
 mo pili per naturam infecti fuerunt. Cornu
 bovis *Unicornis* vidifſe ſe teſtatur *Ardens E-*
terens Academicus cap. 44. Theſ. de gemmis,
 tres palmos longum, parum à *Rhinocerotis*
 diſſe.

differens, foris politum, intus involutum, una
 extremitatum parte cœdicans, altera nigricans,
 ut bouum alioquin cornua esse solent. Vi
 autē in Petechis eximia pollere, quod & de
 Rhinocerotis alii prodiderunt. De bobus
 Unicornibus ex suo addunt *Rabbini Talmudici*,
 primum iis sacrificasse Adamum Paradiso
 expulsum. Nam in primo *Avondæara* refe-
 runt in diluculo diei secundi à lapsu post præ-
 cedentis lucis planctum, Adamum sumptis-
 se Bouem Unicornem, ut offerret holocau-
 stum Iehovæ, cuius cornua hoc caractere
 describunt; quod faciunt ante ungulas, h. e.
 quod à Deo exordio rerum creata sint.
 Probant sententiam auctoritate *Sacri Lyrici*
 Pl. 69, 32: Et placebit Deo super Iuvenem,
 cornua producentem, & ungulas. Quem
 vertunt illi: Et recepit Dominus magis quā
 bovem taurum qui facit cornua, unguis. Ut
 innuerit Psalter placuisse Domino magis
 preces, quam Adami sacrificium. Nusquā
 enim Tauros boves statim à nativitate cor-
 nibus instructos fuisse & ungulis, nisi mundi
 initio quum perfecta essent animalia. Idem
 repetit *R. Inda 2. Aphorismi, de Sabad. & 3.*
de Cholin. Sed hæc auctores suos sapiūt, nec
 unicornem magis bovem probant, quam bi-
 cornem.

Asinus unico cornu solipes. De ejus talo Aristoteles, & Plinius laffus. Isidorus tangitur. talus ab a 107. ad 0. Asini adumbratio. Mutationum causa: & alia.

Testimonio magnorum Auctorum celebratur inter interioris Indiæ feras Vnicornu Asinuum, eo tamē discrimine quod & solipes sit, & talos habeat. Solipidem Asinum de prædicant *Aristoteles*, simul & *Plinius* Naturalis historiæ antesignani. Ille quidem Lib. 2. de historia Anim. cap. 1: At solipes, idemq; unicomne est, quanquam rarum, ut Asinus Indicus: ille enim & unicornis, & solipes est. Et Lib. 3. de Partibus eorundem cap. 2: Cornigerorum pars maxima bifurca est: sed solipes etiam traditur in eodem genere, quem Asinum Indicum vocant. Hic verò nihil diversus eadem inculcat Lib. 11. cap. 37. ubi de Cornuum agit differentiis: Tenuiora feminis plerumq; sunt, ut in pecore: multis ovium nulla, nec cervarum, nec quibus multifidi pedes, nec solipedum ulli, excepto Asino Indico, qui uno armatus est cornu. De talis subnequit infra cap. 46: Vni-

H corne

corne Añnus tantum Indicus. Talos Asinus Indicus unus solidi pedum habet. Et in eandē sententiam supra *Aristoteles* lib. 2 Hist. c. 1: Talum etiā Asinus ille Indicus solus in solipedum genere possidet. Non dissentit *Philos*, qui sua de Animalibus ex *Aristotele* Aelianosq; , iudicio *Michaelis Barthei* congestit :

Ἀπράγαλοι αὐτῶν ἑξ ἑξαπῆς ἡντι φέρου.

ταῖς ἰανόροις, ἢ ἰστίαις, τῶν ἄλλων ποταμῶν.

Talū verò & cystē fellis gestat, solipedū atq; rā solus. Quod quonatura factū sit instituo, horum nullus explicat. Forsan ad latius pedū munimentū in desertis Indiæ necessariū. Ceterū quo jure *Aristoteles*, & quē hic ferē descripsit *Plinius* talos cum digitis cōiunctos neget, coniecere non possum. Certē in errorem communem ille hunc duxit ē vestigio sequentem. Convictos illos affirmat *Plinius*, qui hominem talos habere existimarunt, & pro certo *Aristoteles* credit ipsi nō esse. In quo uterq; strenuē falluntur. Talos enim inter pedis humani ossicula in sectione ejusdem quotidie numeramus, & ab Anatomia peritis, quotquot usquam sunt, iidem observantur quibus carere per naturam pedes non poterunt, calcaneo liquidē in sustinēdo pede operas miruas præstant, & omninō in movendō

eo primas tenent. Quod fusius capite 7.
 & 8 Lib. 3. de Usu part. persequitur *Gal-
 lenus*, ubi extendere & flectere pedem, su-
 pernæ astragali dearticulationis opus per
 partes demonstrat. Mira quoq; est Tali des-
 criptio *Pliniana* ab *Aristotele* aliena: Talum
 enim rectum dicit in articulo pedis ventre
 eminentem, concava in vertebra ligatum.
 Quid enim ad calcaneum vertebræ dorſi, mo-
 tores? Excusari tamen in eo meretur *Pli-
 nius*, & leni iudicio explicari. Vertebra ar-
 ticulum vicinum nuncupavit, cui, vertendo ut
 intersiat, inseritur. Hoc significationis am-
 bitu etiam vertibulas, quæ cum vertebris eæ-
 dem sunt, ceperat *Ensilinus*, ut monet *Abbre-
 viator Festi Pauli*: Verticulas quæ dixit *Lucil-
 lius* articulos intelligi voluit. Et ipse *Plinius*
 primo Libro xi. articulationes intertorû fal-
 sas, vertebrae vocavit: aliquibus verò non
 tota incisura eas ambiente rugas, sed in alvo,
 aut superne tantum, imbricatis flexilibus ver-
 tebris. Latum vocum usum effingere voluit
 in re simili, sed voce dissimili, *Isidorus* Lib.
 xi. Orig. c. 1. quum Talum sub crure collo-
 cat, sub talo calcaneos. Talus enim sub cru-
 re magis non est quam calcanei, si presius
 loquamur. Majoris tamen erroris tenetur al-

lata ab ἴο Tali etymologia, quam à Tolo deducit, quia tolus eminēs sit rotunditas. Quippe rotunditatem minorem talus habet, quam aliud quodvis ossiculum, ut etiam Quatrio à rotidem lateribus dictum sit. A Græci nominis, *ἀεζυγία*, terminatione ultima, *αἴσιον*, recisa, Talum ab ore Romano formatum existimo, quum inter se T & I sæpius sint permutata pari valore & pronunciationis sono; unde natum Latinorū Turtur à Græco *ττογοῦρ* sive *Aeolica Dialecto* *ττογοῦρ*, & à *αεζυγία* Spinfurnix, cujus mutationis occasionem dederūt ipsi Græci qui eadē licentiæ utrumq; elementum confuderunt, ut ex Hesychio videre est, quum *τεγοῦρ* pro *αεζυγία* expressit. *Aristotelis* enunciatum ut defendat Commentator ejus *Augustinus Niphus* in Expositione illius textus Tali duplicem proponit significatum, primū pro osse illo super calcaneum protuberante, alterum pro ossis genere quod in articulo pedis parte posteriore ventre eminet. Quæ notione apud *Aristotelem* venit. Verum enimverò ut processum illum Tibiæ grandiozem Talum dicendum probaret, majori opus erat auctoritate, quanquam utram velit significationem non magnopere interfit, quia in nominibus, quod negavit cum *Aristotele*

Plinius, utrumq; os invenitur. Quale porro sit fueritve animalis genus, eo est obscurius quo in eo describendo parciores sunt Auctores. Asinum Indicum fuisse, illumq; inter Monoceroses solum cognitum *Aristoteli* & *Plinio* Jul. *Scaliger* suspicatur, cuius verba ad has lineas merentur vocari ex l. 2. de Hist. Anim. t. 130: Vartomanni Monoceroses *Aristoteli* & *Plinio* incognitum fuisse puto, eosq; tantum de Asino Indico locutos: qui planè alius sit ab Unicorni, cui hoc peculiare nomē est, de qua Vartomannum vera loqui existimo. Asinus a. Indicus Indiae deserta incolit, pugnat pro pullis calcibus, atq; etiam morsu mirum. Nam quibus cornua dura sunt, quod dentibus corripere facile solvunt, carnes ob amaritudinem inutiles. Silvestrem monoceroses apud Indos errantem *Ctesias* apud *Herodotum* ab *H. Stephano* impressus indigitavit, quo nomine etiam *Aeliano* venit Lib. 4. de Anim. c. 52. tametsi quaecunque ab eo de Asino Monoceroses referantur ex aliorum sententia profluant, ut fatetur ipse, & probat *Io. Amilianus Ferraticensis* Syntagma. 4. de Ruminantibus, *Andreas Nardinus* Lib. De Unicorni, qui hunc Asinum pro Chimera habet, quod à nullo sit observatus posteriorū

nostri sæculi, qui Indos vel Nouas alias Ter-
 ras veteribus ignotas frequentius adiverunt.
 Vifos quidem Afinos in India magnitudinis
 eximia, celeritate pollentes & pulcros, sed
 sine cornibus omnes. Interiſſe verò ab eo
 tempore Species vel ſingulis tantum cente-
 nariis inſtar Phœnicis cõſpici, rationi minimè
 eſſe conforme. Cui tamen non difficile foret
 occurrere, ſi litem hanc pro Afinis meam fa-
 cerem. Enimverò mirum haud eſt, non cui-
 vis pertranſeunti Monocerotem occurrere,
 qui in deſertis ſola loca quærit, & iſtis Ma-
 gnatibus terræ illius adeò ob raritatem æſti-
 matus, ut cornua armillarum vicem præſtent.
 Quod ſi viſi ſint Afini ejuſdem conditionis &
 naturæ *ἐπιφανείας* pro cornutis magnum da-
 bunt argumentum. eo enim ordine in creãdis
 rebus verſatur Natura, ut per gradus progreſ-
 ſa in certam ſpeciẽ congerat, quæ partitè in
 plures diuiſit: ut taceam à cornibus, in
 quibus pro Individuorum conditione ludit
 Natura, ſpeciẽi nullam probari diuerſitatem,
 quod exemplũ Cervorũ docet. Quamobrem
 ſi obſervati ejuſdem naturæ Afini *αὐτοπόλοι*,
 quidnĩ fuerint eodem angulo terrarum Mo-
 nocerotes? quom̃ etiam *ἄφρατα* *αὐτοπόλοι* *ἔχοντες*
 in Africa & Scythia reperiantur, Libj aq; te-
 ite

Itē Herodotus Lib. 4. ad quem quidem multitudinis gradum sine intermedia unitate non transcenditur. Species an interire possint alterius est instituti & ordinis, præsertim quum extra obiectionis illius telum jam sumus. Asinus enim ille sylvestris simplex à cornuto solis cornibus distinguitur, non specie aut forma, ut huius interitus speciei totius Asininae occasum secum non trahat. In omni certè specie lapsu temporum aliquid remittit serior ætas, quod vel magnitudinem vel virtutem aliam spectat, sine generis istius defectu, quo fortasse pæcō homines ab immani monstrositate Gigantū cū sæculo defecerunt, & sublata Titanum specie, ex *Juv. Sat. 15.*

Terra malos homines nunc educat, atq; puillos,
 qui olim in immensum protendebantur,
 aucta corporum mole partim largiori vietu,
 partim vasorum amplitudine, partim mem-
 brorum ad extensionem facilitate & molli-
 tudine, quibus inde contractis & firmatis in-
 tra debitam mensuram consistenterunt. Par in
 Asinis ratio vel parum diversa à capite cor-
 num materiam potuit repellere, vel generā-
 dam prohibere, ut non fræquentius Monoce-
 rotes Bicornesq; appareant, quàm homines

insueta magnitudine, vel exilitate subinde per sæcula etiam emergentes. Irridet autem à Mercatorum itinere delumptum argumētum *H. Stephanns*, quos *εισαλαβήτες* quū vocat iudicio eo, quod doctrina quæritur, omnino carentes, nec observare posse nec observata aliis viris doctis commemorare iudicat, adeoq; minus illiteratis fidei, quam antiquis Scriptoribus adhibendum.

CAP. XVIII.

Asinini Cornu Virtutes. Onager Plinii; deq; eò Olai Magni error. Plinius emendatus. Lalla. Armillarum in poculis usus. Cornu aureum Danicum. Aurata animantium cornua.

Virtutes ab *Aeliano* Cornu huic Asinino assignatas hic intactas relinqua, quod vocum similitudine per errorem narrantiū à Monocerote ita per excellentiam dicto mutuatus sit ipse, in quarum multitudine, tāquam impossibili adeo triumphat *Andreas Martinus* ut vel hoc solo nomine falsam Monocero-

cerotis historiã credat. Verũ illæ alii loco re-
 seruari debent, in quo id agimus uni-ũ. Quã-
 quam verò in dignitate & excellentia Uni-
 cornis excesserint fidem scriptores peregrini-
 nis rebus lucum adornantes, fãmæ tam n-
 longinquæ id a scribendum, quæ certam &
 indubitat in rem propriis induit conditioni-
 bus. Nec enim ille tucũs uni Asiæ Mono-
 ceroti contigit. Omnia in uasir quæcunque
 veterum monumentis celebrantur. In quorũ
 fidem nolo aliena accessere, quum ex
 Asino Indico, quẽ pro vero agnoscunt alio-
 quin dissentientes, abunde suppetant. Ona-
 grum à feritate insita uotant, de quo rãta ex-
 tant miracula. *Plinius* Lib. 28. cap. 15 in
 calculo frangendo ejus præcipuas partes ad-
 miratur: Præcipuum remedium traditur in
 calculo Onagri: quem dicitur, cum ineffici-
 tur, reddere urinam liquidiorẽ in hinc, sed in
 terra spissantem se. Hic ad alligatus semini,
 omnes impetus dilcutit, omniq; suppuratio-
 ne liberat. Cap. verò X omnia Onagris ef-
 ficaciora probat illa, quæ ab Asino vulgari de-
 promuntur. Reliqua quæ ab *Oleo Nagno* lib.
 18. c. 1, & 2. Onagrio a tribuuntur medica-
 menta, ut hic aliena, silentio prætermitto,
 quum Onagros ille L. 17. c. 36. Alces ex-
 pli-

stiet Septentrionalibus in quotidianū usum
 venientes, quo jure aut veritatis indicio ipse
 viderit. Vtramq; enim feram multum inter
 se differre, & nominis origo, & natalis locus
 & forma diversa evincet. *Isidoro* teste Lib.
 12. Orig. cap. 1: Onager interpretandus (ita
 enim, non interpretatur, legendum fortē)
 Asinus ferus, *ovis* quippe Græci Asinum vo-
 cant: *ovis* ferum. Onager autem *Olaui*, seu
 Alce, ad Ceruum accedit potius quam Asinū,
 licet communi feritate conveniant. Quid
 verò inter Asinum Cervūq; intersit, non cre-
 do ignorasse *Olaum*. Natale Alces solum Bo-
 reæ sunt partes, & quidem propriæ, eodem
 probante. At Onagros veterum montem qui
 Cappadociam a Lycia dividit non transisse,
 fidem fecit *Plinius* Lib. 8. cap. 58. imò Phry-
 giam & Lycaoniam præcipuam incoluisse te-
 statur *idem* cap. 44 & *Varrus* L. 2. de R. R. Et
 omninò remotiorē Africam, auctor *Salinus*
 cap. 27 *Isidorus* Lib. 12. c. 1. Indiā quoq; *Thi-
 les*. l. ornam diversam ex nature venamur va-
 rietate. Onagri ex *Isidoro* indomiti sunt in
 desertis vagantes, Alces contra Septentrio-
 nalibus ita domiti, ut pro equis adhiberētur,
 nisi ob arcana Regni interdictione prohibiti es-
 sent. Lē tamis ac litis tolerantia tacti ut vete-

res, quam in Alce laudat *Olans*, nec hic de Alcinæ carnis deliciis quidquā quæ Onagro planè singulares, nō obstante *Philete* qui carnem ejus *αβύρτιν* nuncupat, quem forsitan *Iulius Scaliger* sequitur. *Plinius* namq; Lib. 8. cap. 44. de his: Pullis eorum ceu præstantibus sapore Africa gloriatur, quos Lalisiones appellant: Quorum usus & Romæ ante Mæcenatem frequens, qui instruit primus in epulis Asinorum pullos, ut idem auctor est cap. 43. multum eo tempore Onagris prælatos: post eum interit autoritas saporis, Asino moriente viso, celerrimè id genus defecit. Quæ mendosa ut emendaretur manum medicam experta sunt *Bartholinus Salmasius*, qui ita restituit: sapor: Lalisionum oriente usu celerrimè id genus defecit. Quia scilicet gustui gratior erat Lalisionum caro, quam Asinorū pullorum, aut omninò Onagri. Lalisiones pulli sūt Onagrorū nondū ab lactari ab insā tum Lalla dicti, sive sono sive articularis partibus, de quo Lalla puerorum fufus in *Antiquitatibus nostris Natalibus* data industria egimus. Nilul deniq; de libidinis amulatione notavit in suis *Olans*, quam cum es irio etiam pullis propria in Onagris carpunt *Solinus* & *Isidorus*.

Id verò de Aini Cornu notandum ex *Aelian* Lib. 4. hist. anim. c. 52. Indis poculi vice fuisse principibus & potentioribus, quod, ut brachia, auro interstinguere solerent. Cui simile quid in poculo Michaelis Imperatoris Constantinopolitani admiratur *Philes* ex cornu Onagri constructo, triplici orbe (*Cornu* vocat) distincto sicut venalis marmoris. Armillas aureas majoris fortis Viris reservatas vel hinc apparet, quanquam ill. rente Republica Romana nō adeò fuerint in frequentes. Solus L. Siccus Dentatus Oratione ad populum apud *Dionysium Halicarnassium* L. 10. Anriq. Rom. jactat se ex acie reportasse torques aureos 83, armillas aureas 60. Et si credimus *Festo*, Armillæ ex auro ut plerumque, quas Viri militares ab Imperatoribus donati gerebant, in quo tamen dissentit historia *Liviana* L. Papirii Consulis, qui Equites omnes ob egregiam in bello operam armillis argenteis tantum donasse fertur. Quod fecerat & Severus Imperator apud *Tulum Capitolinū* in Maximin: Natali Getæ, filii minoris, Severus militares dabat ludos, propositis præmiiis argenteis, id est, armillis, torquibus, & balteolis. At Indorum proceres ob uberio rem auri proventum ut aureis dextralibus brachia,

ita cornua potoria ornabant circulo aureo, cum sine dubio in modum, quo aliis ejusdem metalli circulis tam aureum Serenissimi Danorum Principis CHRISTIANI V nuper repertum cornu distinguitur, quam alterum coronis ex argento deauratis per intervalla decoratum, quod ex Museo Viri undequaq; Maximi D. *Jacobi Math. Arhusii* Affinis nostri in Auream suam Dissertationem advocavit sapius nominatus *V Formus*.

Hujus aurei Cornu occasione cornua animantium memoria obversantur, quæ auro ad sacrificium signata veterum superstitio induxit. Græci quidem omnes, præter Lacedæmonios apud *Platonem* in Alcibiade. De quibus accipiendus *Homerus Odyss.*

ἄντορ κίοναυ - αὐρῶνας.

Nec aliter Romanorum sacrificuli, ut testimoniis evincam, *Virgilii* l. 10.

Aurata fronte juvencum.

Martialis quoq; lib. 9. Epig. 42.

Casurum tibi rusticas ad aras

Ducam cornibus aureis juvencum.

Nec non. *Tibulli* Lib. 4. Eleg. 1.

~ nec illis

Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.

Valerij Flacci lib. 1. Argonaut.

-- dabit auratis & cornibus igni

Colla pater --

Plinæ ad rem *Seneca* in *Oed.* v. 133.

Aureo taurus rutilante cornu

Labitur.

Et alter lib. 1. de *Ben:* nec in victimis quidē, licet optimæ sint, auroq; præfulgeant. *Trebellius* quoq; *Pollio* in *Galieno*: Processerunt etiā alitrinsecus centeni albi boves cornibus auro jugatis. Quo sine apud *Farronem* l. 6. LL. cornutam umbram, optime ex antiquo libro emendat *Ausonius Perma*, Cornuat aurū, quod cornu hostiæ auro indukerit. Nec boum tantum, sed & caprarum cervorumq; cornua auro ornarunt. *Pindarus* *Olymp.* εἰδ' γ.

χρυσέ. κροκόλασσ.

Seu ρuricornem cervum. De priori *Euripides*:

Τά τ' τε χρυσοκέρατον

Δέρκαι ποικιλάνωτον.

Aureo quoq; capiti decorata

Maculosam capream.

Et celebris alia aureis cornibus fertur, quā vivam adducere tertio *Herculis* labori datum; apud *Anonymum* de certam: *Herculis* c. 3. ab *Allasio* ex *Vaticana* bono publico divulgatum.

CAP. XIX.

Equi Monocerotes diuersorum locorum.

Andreas Marinus puratus Cornutorum animantium hostis, equos unicornes Novi orbis scrutatoribus visos negat. & quãquam visi sint, ignorari, si sint *Aeliani* similes, quod hic non descripserit nec Equum, nec ejus Cornu, sed solum narrarit ab alijs audita. Ad hæc cornuum hanc virtutem ab incolis Regnorũ Indiæ nusquam hodie deprædicari. Rei veritas, ut fatear, hic difficilior ob auctorum vel negligentiam vel ignorantiam. Eadem tamen *Mauro* de Afinis responsa, pro Equis quoq; militant, mutatis tantum nominibus. Ab incolis Indiæ hodie cornuum equinorum virtutem sileri me non mouet, quum res notæ plenas buccas nõ requirant, aut verborum ampullas. Quis enim usquam terrarum, omnium planè cornuum peculiarem aduersus venena vim ignorat, ut deprædicando Equino cornu, nihil præ alijs cornibus singulare promittente, super sedere possint. Nec pro vero accipias equũ talem visum nunquã. Narrat n

Jo. Enschius Niesonbergius Lib. 7. Hist. Nat. adm. cap. 2. se in aula Philippica equū quēdam Cornutum vidisse . Ex Indis forsan allatus, cum quibus maximum exercent cōmerciū . In stabulo Principis Stilianī equū vidit superioribus annis Leo Allatus Vir doctissimus, magnitudine exilem, sed ferocissimum, cui post aurem dextram incurvum cornu extabat . Cui similem, nisi idem fuerit, se observasse Neapoli Nicolau Angelus Elifans Gymnasii Regii Professor subtilissimus nobis narravit . Taceo verò aliorum Strabonis, Solini & Solini auctoritates ab aliis pro cornutis equis propositas, quas vero Monocerotī applicandas ex inferius dicendis palam fiet.

CAP. XX.

Rhinoceros Bos Bos Lucanus unde . Rhinocerotis nasus . Geographus MS primo dilucidatus, mox castigatus . Aethiopum nomenclatura.

DE Rhinocerotis nostri nomenclatura diversa apud antiquos feruntur iudicia, Festus enim auctor est Rhinocerotem quos-

quosdam Bovem dixisse Ægyptium, forsitan quod in spectaculis à Pompeio Magno primus sit exhibitus Romæ devicta Ægypto, ut narrat *Plinius* lib. 8. cap. 20, vel ab ipso postea Augusto apud *Dionem* lib. 54. & *Suetonium* cap. 39. Quod verò Bovem dixerint, alia ex antiquitate ratio, apud quam pro quovis animali justam magnitudinem excedente Bovis nomen adhibebatur, ut vel ex solo Iunonis epitheto apud Homerum clarescit. Unde quum majus Romanis illis sæculis animal longiori spiramento in urbe non comparuerit, bovis appellatione insigniverunt Rhinocerotē, quem maximū credebant. superioribus vero Reip. temporibus Pyrrhī bello in Lucanis cōparentibus Elephātis primiti bovis nomen meruerunt, ob vastam corporis molem, quam in capite præsertim exprimitur nummi mei in Campania reperi. Dictiq; sunt Lucæ Boves seu Lucana; auctore *Tarrone* de R. R. J. 2. cap. 3. *Solinus* Pol. lib. cap. 25: Elephantes Italia Anno V. C. 472 in Lucanis primū bello Epirotico vidit. & Boves Lucas inde dixit. Quibus clarior accedit *Isidorus* Lib. 12. Orig. cap. 2: Hos boves Lucanos (alii Lucas legunt) vocabant antiqui Romani: boves, quia nullum

animal grandius videbant: Lucanos quia in Lucania illos primus Pyrrhus in prelio obiecit Romanis. Diversam quidem vocis originem querit *Baronius* in Annal. ad An. Chr. 58. Bovem nempe Lucam ab talis eo tempore vocatam, allusione facta ad figuram bovis Evangelistæ Lucæ tributam; sed à *Cl. Salmasio* in suis ad Solinū Notis improbat, quia id nominis Elephanti longius ante natum Salvatorem assignatum, eo scilicet tempore quo Lucaniam infestis signis & feris intraret Pyrrhus, nec bovem ad Evangelistæ exemplum, Lucam vocarunt Itali, sed Elephātem. Vulgatio tamen Rhinocerotis appellatio Græcis pariter & Latinis, à cornu quod circa nares eminet, unde nasuti & alios adūco naso suspendentes Rhinocerotis nasum habere dicuntur apud festivissimum *Martianum* Lib. 1. Epigr. 4.

Majores nusquam ronchi, juvenesq;, senesq;

Et pueri nasum Rhinocerotis habent.

Indos tamen & Æthiopes patrio aliquo cæterisq; gentibus ignoto nomine domesticum animal indigitalse elegantissimum *Q. Curtius* Lib. 9. cap. 1. exponit in India, post Porum devictum, delineatione: Rhinocerotes quoque ratum alibi animal, in iisdem montibus erant.

erant. Cæterum hoc nomen belluis eis inditum à Græcis. Sermonis eius ignari aliud lingua sua usurpant. Quod quum taceat, nostrum erit inquirere. Ab incolis Cambayæ & Patane Gandas vocari refert *Garcias ab Heroto* Lib. 2. cap. 14. Æthiopes *ἄρι* vel *ἄρισι* appellarunt, quod ex *Geographia Christiana Medicea* MS eruo, ut ex verbis Auctoris ipsius elucescet: *Καλοῖσι δὲ αὐτὸ οἱ Ἀθίοι τῆ ἄρι διαλέκτου ἢ ἄρισι. διατίθεται τὸ δεύτερον ἄρι καὶ ἄρι προτιθέντες τὸ ἄρι. ἴσα δὲ τὸ μὲν ἄρι ἢ τὸ ἄρισι. δια δὲ τὸ ἄρισι ἀνοτιᾶν. ἐν τῷ σχήματι τῶ περι τὸν ῥῆθιναι, ἄρι δὲ καὶ τὸ δερματις αὐτῶ ἰσωνυμίων αὐτῶ τιθεσκότες.* Quæ ita interpretor: Appellant verò illud Æthiopes propria Dialecto *ἄρι* aut *ἄρισι*, aspirantes secundum alpha, & ita apponentes τὸ ἄρι seu naribus: ut per τὸ ἄρι quidem sit animal, per τὸ ἄρισι verò arans, ex schemate circa nasum simul & cute cognomē ipsi ponentes. Obscurior Anonymi Geographi mens explicatione omninò indiget. Nominum diversorum ratio ex duplici pendet principio Natura & Arte Rhinocerotis. Naturali decore cornu in naribus prominens gerit, à quo *ἄρισι* dicitur, à naribus quibus elementum illud primum cum suspirio prætexuerunt Æthiopes. *ἄρι* tertiam vestere in-

star arantis docuit vel certè ex mortui corio
 aspero captarunt coloni, quam præceden-
 tibus verbis insinuavit *Αποθυμιος*: ἵχνη δὲ ἔσ τὸ
 πᾶχος τῆ δερματι αὐτῆ ξηραίνονται, δακτύλας τισσασας
 ἔξ ἐξ αὐτῆ ἰσὶ βάλλουσι ἀπὸ σιδῆρε ως τὰ ἀμύρια, ἃ
 ἀμύριασι τὸ ἄλλω. H. e. Habet verò & crassitiem
 curis suæ exsiccatam, digitos quatuor, & ex
 illis aliqui ante vomerem in aratris proiciūt,
 & terram sulcant. Vnde & ipsi natum no-
 men ab *arando*, sicut à naturali nasi ornamen-
 to ἀμύρια. Quam *Αποθυμι* obscurem mentem exi-
 stimo, apud quem invertendus verborum or-
 do, ut sententiæ propriæ pondus subsistat.
 Legendum enim: διὰ τὸ μὲν ἀμύρια ἢ τὸ θυμιον. διὰ
 δὲ τὸ ἀρε ἀμύριασι. Nam ex naribus denomina-
 tionem feræ Unicornis habuit; ab arando
 verò aratoris, quo etiam sequentia videntur
 collineare, si Etymo *Απόθυμι* insistamus, qui
 vi quadam ad Græcam originem propria Æ-
 thiopum pertraxit: quo vitio inter Latinos
 Grammaticos *Festus*, *Isidorus* aliq; ex æquo
 tenentur Græcorum origines ad Romanam
 progeniem reflectentes. Videntur sanè po-
 tius ad *Hebraismi* lancem examinanda, in qua
 ἀμύρια cum שרפ communè radicalium ductu æ-
 quum libramentum facient, si facili mutatio-
 ne β. pro aspirato alpha substituat, eodem
 quo

quò Germani Danique modo aspiratam in *Horn* ex C Latinorum derivarunt. $\omega\pi$ autem *Rabbinorum Talmudicorum* libris nobilitatum per Animal unicum cornu gerens ab iis exponitur: quam tamen vocem per $\omega\pi$ exprimit *Scriptura*, unde illud $\omega\pi$ ex Orientalium lingua cōmuni in Talmud *Babli* irrepfisse, ut plura alia, suspicor, quum illud Talmudici scripti compendium Babyloniz ex *Misna* illa antiqua à *Rabbi Iuda* sancto dicto composita contraheret post destructionem Templi ultimam 470 circiter annis per *Rabbinorum Ravenna & Ravasce*, ut in *Rituum Historia* Part. 2. cap. 2. explicat *R. Leo Mutinensis*. Sed nec opus esset huc confugere, apud *Æthiopes* enim vicina vox in usu, quam facile pronunciando, ut hodie inter omnes obtinet vocum modulatores, corrumpebat. Occurrit ea *Psal.* 21. commate 22. in versione *Æthiopica* antiqua, quæ Romæ prodit, & in qua egregiam operam posuit *R. P. Iacobus VVemmers* Antuerpianus, edito accurato vocum *Æthiopicarum* Syllabo, Vbi $\phi\theta\lambda$ $\pi\alpha\theta\lambda$ *Ahadu Karu*, Monocerotem indicat communibus Orientalium radicibus.

CAP. XXI.

*Rhinoceroti bina cornua. De iis in Geographo
dabium. Cornua mobilia. Martialis appro-
batus. Rhinocerotis per partes descriptio, ubi
corrigitur Geographus. Cornu Rhinocerotis
Virtutes: eiusdem dens, & cornu minus.*

AD Rhinocerotis porrò delineationem
gressus referamus, quem cum *Dione*
lib. 51. hist. Rom. & *Plinio* lib. 8. c. 20. con-
sentit *Aelianus* mellitissimus animalium de-
scriptor, ut à *Barthio* vocabatur, Elephantì
magnitudine par esse animal, unico in nare
cornu modice inflexo sed tanti acuminis, ut
ferrum & saxa penetret. In cornu tamen
falluntur omnes, qui sine pari Rhinocerotì
tribuerunt. Bina enim gestat evidentiora,
majus in naribus, in fronte minus, quanquã in
narib. utrumq; collocet *Anonymus Geographus*
MS. in descriptione τῆς ζῴης ῥινοκέρας: τὸ το τὸ ζῶον
καλεῖται ῥινοκέρας δια τὸ τε μυκῆσαι γὰ κέρατα ἔχει.
Hoc animal appellatur Rhinoceros, quod in
naribus cornua habeat. Nescio an forsan simi-
lia viderit illis, quæ nos in Technicotheca

Magni Ducis Hetruriz Florentiz vidimus ,
 cornu nempe Rhinocerotis exiguum , sed
 duabus eminentiis velut tumulis distinctum .
 De minori nihilo minus intelligendum , quod
 mox idem subnectit : *ὅτι δι' ἀριστά κωλύονται*
τα κέρατα ὅτι δι' αὐτὰ μετα' θυμῶν ἀσπασίται αὐτά, & ἀσ-
πίστα ἐνρίπασται. Quū verò ambulaverit, quassā-
 tur moventurq; cornua : quando verò cum
 ira oculorum aciem intendit , extendit illa
 & dura firmaq; inveniuntur . Mirum enim ,
 cornu solidum pro lubitu modo huc modò
 illuc moveri pendule caudæ instar . De
 Phrygiis bobus quidem fidem facit *Aristote-*
les lib. 3. hist. cap. 9. cornua, perinde ut auri-
 culas , movere, idq; quod curi potius quam
 ossi adhareant . Et *Solinus* c. 52 . de Indicis
 Tauris : Hi quoq; circumferunt cornua fle-
 xibilitate qua volunt . Hæc tamen cornua
 solidam ubiq; servant substantiam, nec flac-
 cescunt quanquam moveantur ad muscoli
 motum . Vnde mea fert opinio minus illud
 in fronte cornu his coloribus depinxisse
 Geometram Christianum quod mollius es-
 se poterat & fibrosam potius, ut recepta per
 vehementiorem animi motum caloris &
 spirituum copia impleretur, & distentum du-
 resceret: cui simile quid Indicis nostris galli-

nis & vermibus cornicularis usu venit, in directum tensis eminentiis, quæ cornua aliqua similitudine mentiuntur. Erimvero quæ de duris illis cornibus addidisset auctor. *ἰατρικὴς βιβλίου τῆς ἰατρικῆς ἀπορίας*. ferè ad eorum alterum ira restringit: *μέλινα τελευτήσῃ*. quia id validius altero. Verumq; junxit in Rhinocerote *Martialis* lib. de spectaculis Epig. 22.

Gravens gemino cornu sic extulit usum.

Vbi cornu geminum non ad Rhinocerota flecèit *Hadrianus Junius*, sed *Vrsu*, quem loco *Vrsu* cum *Iano Doufa* substituit, majore spectaculorum miraculo. Sed hæc ex duplici cornu Rhinocerotis ignorantia dependet, quod ætas posterior fidelius detexit. Ut retineatur *Vrsus* suadet frequens ejus in arena veterum rotatio ab eodem Epigrammatographo Ep. 11. descripta. Cutis conditio diversa observatur à veterum descriptione. Quippe intergore ferebatur semulara, & quasi clypeis munita apud *Plinium*, secus quam id viderunt *ἰατροί*. Christianus ille *Geographus*, Monachus forsan & bonæ fidei, in *Ethiopia* præsens aliquot suis oculis contemplatus est, ut ad calcem capitis enarrat: *τελεῖται δὲ ἡ ἴσθητις ἐν τῷ ἄνω μέρει τοῦ κεφαλῆς, ὡς ἐν τῷ ἑξῆς*.

πρὸς τὴν ἀποκαταστάσιν τῆς φύσεως, ἢ ἰσχυρῶς ἐν ἑαυτῷ βασι-
 λικῶς ἰδίῳ ἀκρίβειαν ἀποκαταστάσιν. h. e. si in Latium
 transferas: Vidi verò & vivum in Æthiopia
 è longinquo stans, & mortuum exco-
 riatum (= *Dei* enim, si u pelle carentem, puto reponen-
 dum,) & propius astant paruum in aula Re-
 gia stantem, uade accuratè cum delineavi.
 Vidit quoq; non paucos tam cavæ inclusos,
 quam in sylvis obetrâtes nuperrimè *Jacobus*
Bontius Indiæ Orientalis Archiater. Uterq;
 tamen de scutulato tergo pisce magis mu-
 tus. Prior enim crassam fatentem cutem & ex-
 ficcatam, sed sine clypeis: τὴν αὐτὴν δὲ ἢ τὰ δεικνύ-
 μενα ἀποκαταστάσιν τῶν ἐπιφανῶν ἐὰν δὲ ἢ τὰ κατὰ τὴν
 δεικνύμενοι ἐπιφανῶν. Posterior elarius per
 partes cutis condiciones exhibuit Notis ad
Gaium cap. 4: Cutis è nigra est cinericia, in-
 star Elephantinæ, rugosa admodum cum pli-
 carum profundis circa latera ac in dorso:
 crassam admodum habet pellem, ut quæ icibus
 Japonicæ machinæ facile resistat. Neq; hæc
 bestia scutis munita est, ut apud nos depingi-
 tur; sed hæc plicaturæ hos clypeos mentian-
 tur, neq; una pars durior est altera. Colorẽ
 cutis è nigro cinericium vocat *Bontius*, quem
 alii buxum dixerunt ex *Plinio* lib. 8, cap. 20,
 ut *Andream Marinum* mirer, id nominis apud

veteres reperiri, fortiter negasse. Vsum nec corii nec carnis Rhinocerotis magnopere deprædicatum memini. Illiustamen ex naufragiõ Ligustico servatas particulas ob spectaculi novitatem ad *Franciscum Regem* Galliarum accolæ attulere, cujus historiæ seriẽ narravit in Observationibus *Amatus Lusitanus*. Et coctum in spiritu vini febribus sanandis, ventriculi imbecillitate, Asthmate, depeplendisq; lumbricis impensẽ laudant experti. Hujus verò esu Mauri delectantur necessitate fortean adducti, quã nervosa planè sit caro & dura, ferratosq; *Planti* dentes, judice *Bontio* postulet. Nec id videtur à veritate abhorrens, quia mollissima alioquin animalium caro in delicata linguæ textura superatur, quæ in Rhinocerote adeò spinosa *Marco Paulo Veneto* & *Jacobo Bontio* fertur & aspera, ut si irriteretur hominem simul ac equum tanquã pollicem prostrata lambendo necet, dum asperitate linguæ suæ cute ac carne ad ossa usque animalia denudat. Ob eam linguæ asperitatem virgultis perquam spinosis vescitur, & herbis, ut inter herbatica animalia numeret *Solius*, quod crudivorum non sit nec sanguinolentum, nisi stimulo injuriarum incitetur. In cuius veritatem pauca addit

MS. *Geographicis*: τὸς δὲ ὀφθαλμοῖς κάτω πρὸ τῆς
 γνάθου ἔχει εὐδριπτάτην θύλακα μικροῦ μάλλου καὶ τῷ
 ἰσχυρῶτι πρὸς ἀντικείμενον. Oculos infra circa ma-
 xillas habet. Valdè autem est terribile, ma-
 ximè Elephanti, quando eì opponitur. Hinc
 nisi iusta interpolata distantia Rhinocerotem
 inuicri ausus non fuit Geometra, sed animo
 fortior juniore illi aula incluso propior accessit,
 & excoriato, in quam rem ipsa *Auctoris*
 verba supra retuli hic vel corrigenda vel
 explicanda. Parum quippe coherere videtur,
 καὶ κατεγγυῖσθαι ἄχρηστος ἢ ἰσχυρῶτι, ubi multi-
 tudinis numerus simplici sociatur. ἄχρηστος vel
 pro exiguis ætatis teneræ bestis, quas plures
 viderat, capiendâ, à paleæ exilitate translata
 voce, vel pro ἄχρηστος substituendum ἄχρηστος, quod
 forsan succo destituta fuerint & macilentia: ad
 quæ intrepidus sine noxæ metu accesserat.
 Prior lectio meo arbitrio huic præferenda, si
 in numero singulo propter sequentem synta-
 xin ἄχρηστος reposuerimus. Parvus enim Rhinoceros,
 cuius generis in Magnatum educantur
 caveis, propius accedentem ætatis facilitate
 promptè admisit. Sanguinis precium ex vario
 effectu pensatur. Dysenteriam enim fertur
 sanasse, febrem, Asthma & morsus venenatos,
 vermesq; depulisse pravis humoribus

jun.

junctos. Restant cornua quæ in generis testi-
 monium adferuntur, quorum majus usibus
 humanis accommodatum recurvum est, teste
Solino cap. 43. cautibusque attritum in mu-
 cronem exacuitur, colore variat, modoq; ni-
 grum, modo album, ex observatione *Jacobi*
Bontii cap. 14. ad *Garciam*. Magnitudine va-
 rium passim offertur. Sed inter omnia emi-
 net unum in Pharmacopolio *Carviorum*
Romæ, cujus altitudinem spithamis tribus
 cum quatuor pollicibus, crassitiem duabus &
 semisse ibidem dimensus sum. Nec minus
 alterum inter rariora Magni *Hetruriæ Ducis*
fervarii, cui magnitudine dispar femine *Rhi-*
nocerotis, ut ferunt, cornu sociatur. Ea
 subinde est capacitate, ut in pocula *Princi-*
pum educendo vino apta torneret, qualia in-
 ter *Impæris* *Manruani Ducis* olim ostende-
 bantur, & in *Lusitania* pervulgata, ut restatur
 poculum Reverendissimo *Æmonix Præsuli*
Jacobo Philippo Tomasiæ Vlyssipona (sive *O-*
lissipona, ut in *Itinerario Provinciarum* vo-
 cat *Antonius Augustinus*) à *Melchiore à Gratia*
Protonotario Apostolico missum cum asse-
 veratione minus quidem quam verum. Vni-
 cornu pellendo veneno esse efficax, eosdem,
 tamen fortiri effectus aqua in ipso infusa.

Amplum fanè id & capax, pollices duodecim cum semisse extensum, politum & in poculi formam optima arte adaptatum. Altitudo intra tres subsistit digitos, colore gilvo cornibus proprio, fusca linea distinctū, & spirhamam in diametro exprorectum. Ex qua descriptione bestię magnitudinem quivis exputet, quę eadem forsitan est quę Vlyssiponę. Anno 158 videbatur in *Relatione Ital.* MS de occupatione Regni Lusitanıę. Tanta præterea virtute contra venenā pollet, ut in locum Unicornu veri substituāt *Gavzias ab Horto, Monardes, & V. Cl. Franciscus Poma* in novā Antidoti sui compositionē Veronę nuper adoptarit, ut c. 15. de Venenis fatetur. Pilulę quoq; *Ferdinandi Ducis Mātuanı* febribus malignis oppositę idem inter alia admittunt. Quo titulo Alexipharmacı suum Rhinocerotis cornu in Museo suspendit *Imprans.*

Dentis virtutem non absimilem mihi decantavit *P. Castellus* quum dentem Rhinocerotis ex natura thesauro nobis Messanę ostēderet. Nec minora promittunt ungulę, si aliis credimus, ex iisq; confectus annulus nervis insuper prodesse fertur. Quo modo si minus placuerit, quintam ejus essentiam
 apud

apud *Petrum de Fabrum* videlicet in Myrotheo. Ne autem solita impostorum fraus nobis imponat, signa iuvabit annotasse quibus dignoscitur. Illa ex substantia eius porosa petuntur, & levi extremum versus flexura, ubi scalpelli aciem utrinque acquirit, radicem vero tenus reliquo corpore aequaliter assurgente duæ superstant eminentiæ. Quæ conditiones quum ætatis regionisque differentia sæpius eludantur, ex graveolenti exustæ materię odore certiori indicio *Parent* cap. 3. id probat.

Minus alterum cornu, ut forma, ita præstantia, polirum ferunt & nigrum, longum duos palmos sensim in acumen desinens, quod tamen durioris compagis expertis, pro Rhinocerotis nutu modo flaccescere credo, modo inflari. Duos in lata basi sinus efformat, partibus cui inhaeret, impressos, quos nutritioni spirituumque affluxu in animi passionibus destinavit Prometheus.

CAP. XXII.

Monocerotis veri synonyma. Arabum Al. Babilini error. Geographi Pers. Unicoribus robur proprium. Quid Cephitis.

Stricta vocis significatione venit in præsentis titulo Monoceros, pro animali sui generis

generis, cui unicum cornu, ex fronte eminet. Ad eò omni ævo, omniumque auctorum ore celebrata fuit hæc fera, ut in eam spes omnes contulisse Natura videatur, minusq; de excidio Trojæ suæ fabulosi Poetæ cantarent, quam de Unicornu bonæ fidei Auctores. Nomen sanè pluribus commune, ut hæcenus iusta serie persequuti sumus, sed animalium nulli propriè competit præter hoc, quod per excellentiæ suæ conditionem solū in vocabali huius possessionem asseritur. Monocerotis tamen propria nomenclatura tum animali toti, tum ejus cornu indita. Animal Monoceros *ἄρσ τε μὴν κίρατος*, à solo cornu dictum. *Isidorus* Lib. 12. Orig. cap 2: Monoceros, id est, Unicornis, eò quod unum cornu in media fronte habeat. Vbi malè inscitus scriba in *MS Veneto* Canonorum Regularium lib. 11. c. 6. de disciplina (ita enim & divisit libros Originum & inscripsit) ex litteraturæ Græcæ ignorantia illi sæculo propria, substituit: *Morocenon* 1. Unicornus. Indorum *Brachmanorum* Dialecto *ἄρσ τε μὴν* Cartazonum vocari audivit *Aelianus*. Gallis *Licornia*. Lusitanis Hispanisve *Bata*, quod nomen Rhinoceroti præsius applicant. Itali aliis nominibus signant, inter quæ *A. Bac-*

etiam mavult ad evitandam ambiguitatem eligere pronunciationem Arabicam *Alicornio*. Nam **ا** ferè nominibus præponunt Arabes ad augendâ significationem simulq; quasi determinandâ & respondere puto Græcorum **α**, aliqua usus frequentia. *Lebez* nomini ferè semper anteponunt, quod ita scribunt **الله** aliisq; significantius exprimendis, ut nonnunquam ter continuè repetant, quod solemnis illa inscriptio omnibus ferè Arabum scriptis ante operis initium posita demonstrat: **بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ**.

In nomine Domini Misericordis & Misericordis.
Aliud in voce Itala *Alicornio* non est, quod sapiat Arabiam. *Corno* enim à Latino *Cornu* deductum, quod huic Unicornu peculiariter assignatur, quanquam & Latinum illud *Cornu* radicales, ut vocant, literas, seu consonantes, cum Arabico **ك** **ر** communes habeat, unde Unicornu illis *Bar Karan*. Abensinæ **الحرحدو** *Alchercheden*, quod *A. Bellunen-*
sis de animali interpretatur, quod unicum in fronte cornu gerat, veneno contrarium. *Hebrais* **רעם** *Reem*, Chaldæis parum dissimile **רעם** *Reim* nuncupatur, quibus nominibus ex sacro

Codice interpretandis crucem eruditis posuit notionis ambiguitas. Nam modo Rhinocerotem transferunt, modo Monocerotem, dubia sententia. Quod illis condonari possit, quibus eandem utriusque animantis speciem diverso tantum nomine distingui animo sedet. At reliquorum aliter sententiarum major culpa ex utriusque nature ignorantia. Crassus omnino error *Rabbini* cuiusdam in Libro *Than Chama* *oxy Reem* apud Moysen in benedictione Balaam *Numer.* 23, 22. 24, 8. per *Damonem* explicantis, fortitudinem autem per *Angelos* à volando ita dictos. De superbia Rhinocerotis cum auctoribus tacet experientia. quippe innoxium ferre & sedatum animal, hominumque imperio subiectum. Notior contra Monocerotis superbie & iactantiae fama ex *Psalm.* 22: Salva me ex ore Leonis, & à cornibus Unicornium humilitatem meam. Vbi utraq; *Glossa* Unicornu retinet pro certa superbie nota. Neque Rhinoceros sensu omnium & visu vulgarissimus tanto pere ob infrequentiam commendatur, quam *Garcias ab Horto* lib. 1. de *Hist. Arom.* cap. 14. sibi visum negat. Adeo autem rara Monocerotis spectacula, ut pro dilecto Filio in deliciis Patris & orbis habito, capiatur

K apud

apud *Lyricum Regium* *Psalm.* 29: Et dilectus quemadmodum filius Unicornium. Quod magna veri specie ita exponit *B. Augustinus*: Unicus Patris exinanivit se nobilitate sua, & factus est homo sicut filius Unicornis, id est, Iudæorum jactantium suam singularem justitiam. Quæ nihilo minus Moysi, ut intrepido, accommodat in *Paraphrasi Lyra*: Et Sarrion, id est, filius, per quem intelligitur Moyses à Deo prædilectus, sicut filius, quasi filius Rhinocerotis, id est, ita impavidus, sicut Rhinoceros, quod idem significat, quod Unicornis. Ex ferarum non excusanda mixtura, mutavit *Lyranus*, ut videtur, receptam Augustino Unicornis vocem, vestigia *B. Hieronymi* dubio procul sequutus, qui Rhinocerotis in *Versione* vulgata meminit: Et Sarrion quasi filius Rhinocerotis. Rectius omnino *Auctor Geographiæ Christianæ*, quisquis ille sit, in *descriptione Animalium Indicorum*, quæ manu exaratum ex *Bibliotheca Medicea* pervolutavi, cum *Augustino* tribus *Scripturæ* *locis* Monocerotem servavit, quamvis ea de fortitudine & impetu exponat. Sic enim ille: ταύτην δὲ ἢ ὁ γράφει διηγῆσαι περὶ αὐτῆς λέγουσιν ὅτι ἐκ ἰσμάτος αἰετῶν. ἢ ἀπὸ κερμάτων μοσχαρίων. ἢ παρὰ τοῦ με. ἢ παλιν ἢ ἀπὸ κερμάτων ὡς

αἰετ μετακρήσασθαι ἢ παρῆν ἐν ταῖς ἐυλογίαις τῆ Βε-
 ριασι αἶτ ἐυλόγησεν τὸν Ἰσραὴλ οὐκ ἐκ δευτέρου. ὅπως
 ὁ θεὸς ἀδύνατος ἐστὶν ἐξ Ἀιγύπτου αἶτ δεξάται μονο-
 κέραια, ἀντὶ δὲ παντὸς ἰσχυρὸν ἢ πεισθῆναι ἢ
 δεῖται μετακρήσασθαι τῷ ζῴῳ. Quibus hunc Latinæ
 consuetudinis vsu dedit: Hæc etiam scriptu-
 ra enarrat de ipso dicens: serua me ex rictu
 Leonum, & a cornubus Monocerorum humili-
 tatem meam. Et rursum, & dilectus sicut
 filius Monocerorum, & iterum in Canticis
 Balaaam, quibus benedixit Israel, iterato di-
 cit: Sic Deus eduxit ipsum ex Aegypto sicut
 gloriam Monocerotis, ipsi animali supra om-
 nia robur, & confidentiam & gloriam testa-
 tura. Omnium sanè ore, excellens Vnicor-
 nium robur, pari ferocia junctum decanta-
 tur, quantum nec desinat Rhinoceroti cor-
 nua, si, ut loquitur *Martialis* lib. Spect. Ep 22.

Seq. diu magna colligat ira fera.

h. e. si irriteretur, ut nuper in India historia
 amici cuiusdam sui ab offenso Rhinocerote
 ferè occisi probavit *Jacobus Bontius* in Med.
 Indorum. Monoceroti tamen per naturæ ex-
 cellentiam & perpetuas vires id ascripserunt
 notæ melioris *Interpretes*, non dissentiente *Io-
 ho* c. 39. 14: Nunquid volet Vnicornis ser-
 uire tibi? Sic n. *Sallustius Paganinus* verterat, ante

quem per Rhinocerotem plurimi exposuerunt. Quo cum & *Eucherius* facit, licet contulis nominum proprietatibus, hoc tortis & robusti Viri hieroglyphicum ex eodem annotet. Simili antiquæ consuetudinis licentia, de Unicornis gloria scriptum extat *Deuterum.* 33, 17: Sicut primogeniti tauri, decor ejus, & ut cornua Unicornis cornua ejus. Quod *B. Hieronymus* ad Rhinocerotem fleuit, approbante *Baccio* lib. 2. de Unicornu, quia Unicornis cornu, numero pluriū non veniat, qui à tota cōtextus serie ex primendus erat. Sed hæc cōjectura ingeniosa magis, quam necessaria. Cæterum de voce *δῆρι* litigia sacri idiomatis inopiæ debentur. Commodias diversa nomenclatura antiqui Cophtæ utrumq; Unicornis genus signarunt. Rhinocerotem vocant *πιχαρκινος*. Monocerotem vero *φαιτανόδαιτ*; nam *πιταν* cornu denotat, ut ex scala magna seu Nomenclatore Aegyptiaco - Arabico nuper *Athanasius Kircherus* primus harum literarum instaurator exposuit, dudum Cophtarum, quos Romæ in operam communem adhibuit, sequutus. Ut non leve pro Monocerote argumentum ex scala illa antiqua & Cophtarum recentium cōtensione producere valeamus.

CAP.

*Vnicornu in Cruce Christi. Stare Deorum. ἑξή-
την ὄψια. Crucis partes. I. e suppedaneo conciliatio auclōtis. Anticornis cornua. Tertullianus tentatus. Libratorum in scribendo errores.*

Commode laudari ex Deuteronomio loci occasione eruditæ antiquitatis vestigium ex *Tertulliano* Patrum disertissimo etiam, qui *Cornua & Vnicornua* illa Deuteronomii Christo ejulq; Crucis singulari ingenio & doctrina applicat. Libri enim contra Iudæos cap. 11: Christus in illo significabatur, taurus ob utramq; dispositionem aliis ferus ut iudex, aliis mansuetus ut Salvator, cujus cornua essent crucis extrema. Nam & in antenna navis, quæ crucis pars est, extremitates cornua vocantur: Vnicornis autem, media stipitis palus. Quorum sensum ut penitus intueamur, quadruplici ligno crucem Christi, ut aliorum, compositam auctoritate antiquorum ostendendum, recto uno, altero transverso, tum suppedaneo, & medio ligno incurvo. Suppedanei necessitas erat ad subiendos pedes crucifigendi, ne pondere corporis solis brachiis iniuria dilaberetur, for-

ma hujus suppedanei tabellæ erat largiori-
 bus pedum plantis accōmodata, quæ stipite
 medio fere eminens sustinebat reum. Et quā-
 quam huius vices funes supplere potuisse
 crediderit *Iustus Lipsius* lib. 2. de Cruce cap.
 50. tamen quum in picturis sculpturisque pri-
 scis vestigium tabellæ huius extare sãdo ac-
 cepisset, neque Cruci Christi illam ausus
 est denegare. Iaponensium cruces ea ornatas
 26 Franciscanorum Monachorum crucibus
 ibi affixorum historia ad *Eusebium* notavit
Iosephus Scaliger, illiusque alii plures me-
 minerunt, imprimis *Naxianzenus* Tragedia
 χριστὸς ἀσχητόν, si eius est auctoris,

— — — — — ἄλλοιαι χριστὸς

πίδα δι καθόλου ἐν πικτῷ ἔλαι.

Graphicè id lignum depingit *Gregorius Tur-
 nenus* de Gloria Martyr. c. 6: In stipite erecto
 foramen factum, pes quoque parvæ tabu-
 læ in hoc foramen insertus est: super hanc
 verò tabulam, tanquam stantis hominis sa-
 cræ affixæ sunt plantæ. Stantis hominis me-
 moriam repetit, ut venerationem erga Deū
 etiam ad vitæ spiramentum perdurasse o-
 stendat. Enimverò in Oriente erecta corpo-
 ris figura ad maiorem cultum spectabat, ut
 servato etiamnum more sacra ferè stantes sua
 pera-

peragant Hebræi, & Christianorum nonnulli. Unde ortum puto Ægyptiorum institutū in cadaveribus sepeliendis, quæ ad maiorem quandam religionem in pedes recto positi adhuc in Pyramidibus visuntur, quod & annotarunt *Herodotus* in *Euterpe*, *Silius Italicus* lib. 13.

— *Ægyptia tellus*

Claudit odorato post funus stantia saxo

Corpora —

Cæterum idem suppedaneum *ἄγυρα* agnovit & *Julius Firmicus* cap. 29. *Petrus* quoque *Molinus* cap. 2. de Peregrinationibus ad *Greg. Nusseni* Epistolam, quo iudice tabellam hanc tetigisse *Plautus* in *Mustell. A. 2.* creditur.

Ego dabo ei argentum, qui primus in cruce excurrerit. Nam quomodo potuit in crucem fons insilire aut excurrere, nisi esset lignum, cui rectius insisteret? Quartum demō lignum è medio stipite exsurgens veri Unicornis nomen meruit ob curvatam ad inferiora figuram, quæ medium damnati corpus sedilis instar in cruce sustinebat. (3) *ἄγυρα* à *Iuliano Martire* & *Iosiph Scaligero* vocatur, cui etiam in Japonum crucibus infidet crucifigendus. Partem tantum fuisse suppedanei à medio deorsum vergentem contra *Scaligerum*

gerum urget *Petrus Lauffelinus* Soc. Iesu Cap. 2. Disputationum Calumniarum *Casauboni* contra *Baronium* in locis ad *Iustinum*, quæ interpretatur, attinentibus. Veram enim verò aliud suadent *Collega* eius *Iacobus Gretzerus* Lib. De cruce, *Iustinus Martyr*, & *Trinensis*, ex quorum verbis partem suppedanei non esse, sed ab hoc & usu & forma, & situ differre, videor mihi colligere. *Vsus Πόμπος ἀεζυρτος* non est pedes sustulcire, sed loco vehiculi esse, seu *ἄξιον* & quietis, vnde ad hos vsus forma rotunda, vel instar cornuam reflexa, non in tabellas latis aptabatur, quo velut rheda aut curru, distentis quantum oportebat cruribus, veheretur, vel cui inequitaret reus. Quibus præmissis, aliam à suppedaneo *pegma* in cruce situm occupabat. Hoc enim pedibus, illud abdomini substratum, longiori ab illo distantia remotis. Sed nostratum erit partim ex *Iustini* & *Trinensis* sermonibus rem totam ob oculos ponere. Ille quidem Dialogo contra *Tryphonem* Iudæum accurate hac verborum formula *Vnicornu* adumbrat:

ἰσοκρίτους ἀράται ἄδυναί ἀλλὰ καταρμητὸν ἢ ἀχίμα-
 ναί ἔχει ἀντιεπίσπλιν ἢ ἀπιδόξου εἰ μὴ τὸ ποτε εἶ ποῦ
 κατὰ δόξαν. ἄδυνα γὰρ τὸ εἶναι ἔξωθεν, ἀρ' ἂν
 εἶναι τὸ ἀνίστασθαι κίβητος εἰς ἀνάστασιν ἰσότητος ἢ
 ἀνε

ἀλλὰ ἔλασε περισσώδην, ἢ ἑκατόμβην ἢ κίβητα τῆ
 ἐνὶ κίβητι περιζουμένη τὸ πρὸς εὐνοίαν, καὶ τὸ ἐν τῷ
 σιγησίμῳ ὡς κίβητος καὶ ἐν τῷ ἐξίχην ἕστι, ἰσ' ὃ ἀπαχῆ
 ται αὐτὴ καυρήματα, καὶ ἑκατόμβη ὡς κίβητος ἢ ἐν τῷ τῆ
 ταῖς ἄλλοις κίβησι συταγματισμένη, καὶ περιζουμένη.

Quorum hæc est Interpretatio : Unicornis
 cornua nemo alterius cuiusquam rei aut figu-
 ræ dixerit, vel ostenderit esse similia, quam
 typi crucem designantis. Rectum enim unū
 est lignum, vnde summa pars in cornu attol-
 litur, quum ei aliud lignum apratur, & utriq;
 extremitates, tanquam cornua vni isti cornu
 adiuncta apparent, & quod in medio impa-
 ctum est lignum, ipsum etiam instar cornu
 eminet, in quo vehatur qui crucis supplicium
 subeunt, & cū aliis cornibus iunctum, & con-
 formarum ipsum quoque ut cornu conspici-
 tur. *Irenæus* verò lib. 2. cap. 42. brevibus eā-
 dem rem complectitur : Ipse habitus crucis
 fines & summitates habet quinque, duas in
 longitudine, & duas in latitudine, & unam in
 medio, ubi requiescit qui clavis affigitur.
 Certè requiescere non dicitur in pedes ere-
 ctus, sed qui majorem corporis soboli molem
 aliquo fulcro subleuat. Aliqua tamen huic
 Unicornu contraria præconcepere videor ex
 antea laudatis pro me auctoribus, quæ facili
 negotio

negotio ex ingenio expediam. A suppedaneo enim diversum firum non obtinere utriusque in medio stipitis locus comprobatur, quem ferè utrique assignant, nec usquam quatuor lignorum distinctorum iunctim erant documenta. Sanè ubicunque mediū stipitis locus affertur, pro Unicornu nostro est explicandus, ut auctorum diligentior inspectio monstrat. Quod si suppedaneum quoque alibi in medio impactum reperiat, iam duplici termino crucem dimetiemur, ut duplex mediū inveniat, vel enim in erecto secundū longitudinem ligno medium distinguemus pro Unicornu illo medio, vel à prima ligni secundum latera divisione medium suppedaneum circa pedes investigabimus, idque ut amica concordia differentes loci componantur, quoniam facile medium etiam prope pedes terminetur in cruce altissima, qualem ex antiquitate operosius in *Apologia nostra De latere Christi aperto* demonstravimus. Sed quod quarti ligni seu suppedanei mentionem neglexerint, alia ratio, me iudice, fuit: quam subinde neutrius meminert, ut potè minorum crucis partium, ut in *Carinæ B. Cecilii Cypriani de ligno crucis*:

Arboris hæc species uno de stipite surgit,

Et

*Et mox in geminos extendit brachia ramos,
Sicut plena graves antennæ carbasa tendunt,
Vel cū disjunctis iuga sunt ad avatra juvencis.*

Nempe nec cornu erat suppedaneū, nec eius nomine dignum, quod per mysticum sensum ex cruce cruebant Sancti Patres. Non cornu, quia neque inflexum, neque acutiore forma, sed erectum in tabellam latam pedibus sustinendis aptam exstabat. Extremitates autem reliquæ appellatione cornuum fuerunt insignitæ, quia acutæ forsan & in summo eminentes, non alia ratione ac antennis supremis cornu applicat *Tertullianus* l. d. *Isidorus* l. 19. *Orig.* c. 2: Cornua extremæ partes antennarum sunt, dicta per tropum ab animali ad inanimale. *Virgilius* lib. 3. *Æneid.*

Cornua velatarum obvertuntur antennarum.

Lucanus l. 8. *Pharl.* v. 193.

Iusto vela modo pendentia cornibus aquis

Torsit. —

Artemidorus lib. 2. *Oneir.* c. 12. de Tauro: similis est malo navis, & toti ipsius structuræ *διὰ τὰς βύσσας & τὰ κέρατα* quæ cornua postea c. 23. per *τὰς ἀντιβύσσας* in somno interpretatur, h. e. ut vertit *Cornarius* lateribus præter eos. Et *Valerius Flaccus* *Argonaut.* lib. 1.

— — Antennaque lato

Proxa delibescens cornu cum fastidit undans.

Vnicornu autem utroq; nomine medicum lignum notat, partim quod incurvum emineat, & acutum, quale video in annexa figura Crucis optimè expressisse nuper *Io. Mich. Dilberum* in Notis pertruditis ad Crucifixionē; partim quod sine pari in medio stipite, velut in media animalis fronte exstet. ita enim ultima *Terulliani* verba, obscura satis, interpretor, in quibus emēdandis sudarūt Vari acutissimi, *Beatus Iheronimus*, qui exponit; Vnicornis secundum media i. e. mediam stipitis partem palus, & nuperrimè *Georgius Calixtus* Germanorum doctissimus in Notis ad Lipsium de Cruce, legere mavult: *media stipitis*. ego eadem manente sententia, *medius stipitis*, scriptum fuisse puto, solito Librario-ram errore, qui elementum primum a. pro us substituerunt ob scribendi affinitatē, us enim compendii studiosi modo ternarii numeri nota 3 in fine scribebant, modo semicirculo a puro, modo in superiori cornu oculato cauda producta g, ut ex libris meis antiquis manu exaratis, itē quos Biblio. hecæ Italicæ passim suppeditarunt, expertus didici, quas notas pro elemēto simili ab imperitis scribis in codicibus inductas non falsus credo.

CAP.

CAP. XXIV.

Variorum de Unicornu testimonia. Rarum animal, ut Phoenix: Balsami infrequentia adjuvantur: Tribus Iosephi in signe: In unguine Alexandri expressū, atq; in Columnis Aethiopiae Columnarum genera varia, Veraq; Monocerotis imago: & alia.

AD rem ipsam devoluto auctorum testimoniiis, experientia & ratione Monocerotis animal vel esse vel fuisse probare opera non tralatitia incumbet, quum nihil sit de quo magis dubitant oculatae manus. Agmen auctorum ducat *Strabo Geographus*, qui ex *Onesicrito* equorum Unicornium in India nascentium, seu Monocerotum ad equo stoto fere corpore accedentium, meminit lib. 15. ἰσοῦ τε ἰσῶν μετὰ κίρωτα, ἰσακίρωτα, seu Cervino capite. Quod in vero Monocerote agnoverunt *Plinius*, *Solinus*, *Varthemanus*, & *Cardanus*. Singularis hic est *Philes* in capite Monocerotis, quod *Leoninum* describit his Iambis:

Ὅρανε σὺν δὲ, καὶ λιόντιον τόμα,
[καὶ θῶν μὲν ἔστιν ἀλλ' ἀσπίδου, τῆς, σφύρας.]

ἄσπαζῆτας δὲ τῆς ἀσπιδόρους τῆρας,
 ἢ ζῶ παροικῶν, ἢ ἀλλοτρίωτος γένεος.

H. e. ex versione *Bersmanni*.

Caudaque apram, vultu Leonem præferat,

Idoneosque carsisbus licet vades

Gessat pedes, amasque solitudines,

Salensque solus pervagatur ævitas.

Plinius diligentiori colore adumbrat lib. 8. cap. 21: *Alperrimam autem feram Monoerotem, reliquo corpore equo similem, capite cervo, pedibus elephanto, cauda apro, mugitu gravi, uno cornu nigro in media fronte cubitorum duum emineure. Hanc sequutus, ut in omnibus, pressis vestigiis* *Salmus* lib. *Polyhistor*, cap. 51. de India refert: *Atrocissimum est Monoceros, monstrum mugitu horrido, equino corpore, elephanti pedibus, cauda suilla, capite cervino: cornu è media fronte ejus protenditur, splendore mirifico ad longitudinem pedum quatuor, ita tamen, ut quidquid impetat, facile ietu ejus perforatur. Vivus non venit in hominum potestatem: & interim quidem potest, capi non potest. Condonandum *Polyhistoris* arbitrator impetu, quod ordinaria Naturæ lege productum animal, sine conformatione partium principalium vitiosa, monstris annumerari: raro neque ex*

parentum semine efficientisue dominio enatis. Vtriusque verò tam *Plinii* quam *Solini* fidelis asseda *Isidorus Junior* lib. 12. cap. 2. ab illa sæculorum fama non recessit, licet cum Rhinocerote imprudenter confuderit Monocerotem, eodem cornuum numero deceptus. Ita verò ille: idem & monoceros, id est, unicornis, eo quod unum cornu in media fronte habeat pedum quatuor: ita acutum & validum, ut quicquid imperierit, aut ventilet, aut perforet. Tantæ autem est fortitudinis, ut nulla venantium virtute capiatur. Quod de inimicitia Elephantum interserit optimo consilio expungo, ut alienum ex falso eiusdem feræ utriusque naturæ principio ortum. *Marcus Paulus Venetus* Magno Can Tartariæ à servitiis in Regno Basina vidisse se scribit Monoceroten lib. 3. cap. 15. de Orient. Reg. sed ex ea quam edidit delineatione Rhinoceros sine dubio fuit ab eo pro Unicornu vitus. Id quod intelligendum quoque venit de iis quos in Regno Lambri conspici affirmat. Elephantæ enim minores, depressum caput gerentes aprino simile, spinosa lingua, qua obvia perunt, nigricantibusque oculis, Rhinocerotis formam ad unguem æmulantur. Idem de Monocerote sic

judicium, quæ verſus extrema Aſiæ deſcripſit cap. 10. *Senecaſ Sylvius Picolominens*, poſtea *Papa Pius ſecundus*. Maioris fidei hic erit teſtimonium *Ludovici de Farſhema* Bononiensis qui ſæculis ab hoc duobus totum Orientem curioſè luſtravit, *Ægyptum*, *Arabiam* utranque, *Æthiopiam*, & *Indiam*, qua terrarum amplitudine patet, ut Itineris totius oſtendit ſeries, quam *Echruſco* ſermone conſcriptam *Agueſina Feltria* *Colonæ Albanicæ* & *Taliacotii* *Domina* dedicaverat. Is verò *Farſhema* quum *Mecham* ſplendidam *Arabia* deſertæ urbem cum ſociis *Mamaluccis* itinere ordine perveniſſet, luſtrato prius celebri *Mahometi* templo, ad aliud latus ſancti converſus *Monoceros* binos clauſtris incluoſos vidit ſimul & conſideravit, ut reſtabuntur verba lib. 1. *De Arab.* cap. 18. pag. 20. quibus brevi textu *Romanum* calamum murabor: Ex altera templi nominari parte clauſtra ſunt quibus bini *Monoceros* vivi includuntur, qui pro re ſingulari, ut ſunt, mōſtrantur. Eorum hæc forma erat. Major equinum pullum 30 menſium imitatur, unumque in fronte cornu præfert trium circiter ulnarum. Alter *Monoceros* equulco unius anni ſimilis, cornu quatuor palmarum habet.

Color

Color fera, ut equi sagmati obscurior, capite cervino, collo brevi rarisq; circa illud pilis & brevis juba ab altero tantum latere dependente. Crus subtile habet, gracile hinnitus instar: Pes anteriori parte parum fissus, ungula verò caprina, pedisq; dextrum latus pilosum. Enimverò feritatem præ se fert & naturam solitudinis amantem. Uterq; autem Sultano Mechæ Domino oblatas fertur pro re pretiosissima & thesauro aliis præferendo, à Rege quodã Æthiopum seu Mauro, ut cū eo arctiorem affinitatem iniret. Propiora si velimus exempla, gratas excutiemus viciniore corum qui Eoum diligenter lustrarunt. *Bernardus Breitenbach* Itineris Orientalis Illustris Iohannis Comitis de Solm A. C. 1483, instituti fides Interpres, non procul à monte Sinai & Ramathpin 20 Septembris vidisse se testatur Animal, Camelo majus, quod Unicornu esse itineris ductor asseveravit, Arabs nempe & locorum illorum peritissimus, ut in amplio rem rei visæ fidem eodem itinere testatur *Felix Faber*. Pari veritate *Leonardus Raucher* ff Augustanus Medicus in Oriente audivisse se narrat à Persa, Sophum Persarum Regem Unicornu aliquot Samarcandi alere, cui ideo majorem judicavit adhibendâ

fidem, quod alia plura ex Persia secum attulerit de quibus *Theophrastus* scripserat. Iter verò illu¹ cum sociis Anno reparatae Salutis 1573 absolvit. Ab illis sequentia promè tempora non abhorret, si auctores nostros ad partes vocemus. inter quos cernitur in India versatissimus *Gartias ab Horta* & eorogis coloci Medicus, qui quanquam oculis propriis non usurparit Monocerotem, utpote rarissimum, at tamen quæ de eo à Viris fide dignis accepit, nec nos nec posteritatem voluit ignorare, ut ejus perhibet dissertatio Lib. 1. Hist. Aron. cap. 14. his verbis concepta: Inter promontorium Bonæ Spei, & aliud Promontorium vulgo de Currentes nunc uparū, vidisse se affirmabant terrestre quoddam animalis genus, licet mari etiam delectaretur, quod caput & jubam equi haberet (minimè tamen marinum equum esse) cornu præditū duos palmos oblongo, mobili, quodq; nunc in dextram, nunc in sinistram obverteret, modò illud attolleret, modò demitteret. Sanè si novum Monocerotis genus non constituat, quod tamen cum *Parente* cap. 2. n. 2. existimo, vel ad Rhinocerotem vel Monocerotem referendum. Rhinocerotem esse persuadet cum Elephante perpetua pugna, & cornu mobi-

mobilitas, ferociter enim cum Elephante
 præliari tradit idem Garcias, & extendi cor-
 nuæ contrahiq; pro diverso animi impetu in
 Rhinocerote supra notavit *Geographus Chri-
 stianus MS.* In censum Monocerotum vocat
 tauri juba equi & corporis ad equum similitu-
 do, quam singularis adversus venenâ vis in
 cornu ejus laudata; eam enim, quanquam re-
 centiores agnoverint in Rhinocerote mari-
 nâsq;, antiquiores ignorabant. Sed quicquid
 de dubia sit virtute, forma ad Monocerotem
 accedit propius, si sui generis amphibion nō
 sit, ut principio Libri stabilivit *Parens*. Hæc
 ab anteaetis sæculis de Monocerote fide di-
 gna traduntur monumenta eorum, quibus a-
 nimal ipsum videre præsentibus contigit.
 Parcior nostrorum temporum huius obser-
 vario peregrinantium culpa & feræ raritate.
 Enimverò per loca illa deserta Indiæ Mono-
 cerotum habitacula vel pauci itinere serva-
 tur, vel delati illuc citius pertranseunt quam
 canis Nilum; unde nostro ævo de Unicornu
 incertior fama, non culpa Naturæ deficientis,
 sed locorum & pertranseuntium. Testantur
 id ex Regno Chinæ reliquisq; Indiæ locis
 in Europam nostram subinde reversi nautæ
 mercatoresq;, quos, quum furtivo pede itine-

rum vastitatem emerirentur per deserta Arabiae, & incultas alias solitudines ob fugæ metum, in sylvis biviiq; feram hanc Monocerotem, ut vulgo depingitur, nõ sine terroris sensu vidisse accepi, sed tanta esse pedum velocitate, ut ex oculis de repente subducta accuratorem spectantibus sui contemplationem præripuerit. Neq; Unicornis historiam rectè negaremus, eò quod à paucis observetur animal. Rarum quippe est & mortalium experientiæ infrequens, partim quod sylvas petat & penitiora deserti loca quò pauci pertingunt, partim quod in hujus generatione parcius sit Natura in pretiosis rebus paucitate contenta. Scilicet ex harum rariori effectu desiderium in hominum mentibus excitat, & majestatis quandam speciem affectat in iis que paucis sine tamen reliquorum vitæ periculo, communia voluit. Paria alias præstitit, ne exemplis careamus. Phœnicem patrem simul & sui prolem, qui, ut suavissimus Poëtarum canit *Claudianus*:

Membris vivit redeantibus ævum,

in te generis sui multitudinem complectitur & fræcunda morte senescens in novos ortus resurgit. Eo subinde apparente, miraculi loco habuerunt, ut hodierni Monocerotè. *Ta-*

citus Lib. 6. Annal. Paulo Fabio, L. Virellio
 Cofs. post longum sæculorum ambitum, avis
 Phoenix in Ægyptum venit; præbuitq; ma-
 teriam doctissimis indigenarum, & Græcorū,
 multa super eo miraculo differendi. Unio-
 nū rarior captura, reliquorumq; quibus ex
 raritate precium majus statuimus, ad quæ de-
 scendere in præsens non vacat. Balsami ve-
 ri rarus fuit omnī ævo & succus & stipes. Fru-
 ticosa enim hæc planta alibi quam in Iudæa
 nasci fastidiebat, teste *Plinio* lib. 16. c. 31. sed
 nec Iudæam Balsamum occupavit præter
 Callirhoen Hierosolymis proximam. In
 hac terra, inquit *Solinus* Polyh. cap. 35. bal-
 samum nascitur, quæ sylva intra terminos vi-
 ginti jugerum usq; ad victoriam nostram
 fuit. Melius in rem nostram alii *Codices* lege-
 bant: In hac terra tantum balsamum nasci-
 tur. Et quamquam idem affirmet balsami
 lucos inde adeo propagatos quum Iudæa
 potiti essent, ut ejus ævo latissimi colles bal-
 sama sudarint: hodie tamen vix exiles ramos
 fert Arabia, unde *Tacito* Lib. 5. Hist. in Ægyp-
 to modica arbor Balsamum, & *Strabo* in
παρὰ τὴν tantū nasci prodidit, non naturæ for-
 san culpa, sed excolentium, ut rarior apud
 nos ejus usus sit fueritq; , & succi balsamici

in usu medentium per fissuram exstillantis inopia, per naturam verò exsudantis tantus defectus, ut in Theriacæ mixtione pro Opobalsamò vero nucis muscatæ succum substituant seplasiarii, quanquam ex Ægypto per mercatores superioribus annis Venetias & Romam Opobalsami iusta ejus copia delata, quam legitimam, incisioneq; elicitam agnovérut controversiæ inter plurimos de ea exortæ arbitri *Baldus, Castellus, Vestlingus, Perla, Donzellus, Campi*, aliiq; quorum nucleum *J. Georgius Volcamerus* Floræ genius edidit. Aliz in dictorum testimoniû addere supersedebø, quum Naturæ sæpius excelsum, sæpius quoque defectum in animalium numero & plantarum quivis animadvertat, ut parciores esse in Monocerotum genere citra magnum sit miraculum. Imo adeo in terris insolens describunt *Hebraorum Magistri* ut quum Monocerotis pelle tegendum esset Tabernaculum à Deo adductû ut animal ad Mosè, nec ab eo amplius in deserto cõparuisse. Per animal enim Unicornu explicant *Talmudici 2. Aphor. de Sabad* illud ut *Tasso*, quod *Exodi 15, 3. 26. 14.* arietis jundum per lanthinas reddidit *Hieronymus*: de quo dubitant an domesticum fuerit, an peregrinum; mundum tamen credunt

dunt ex sacro usu. De Cophthis jam ante mo-
 ni evidens desumū Monocerotis documen-
 tum, ut labori huic superfedere possim.
 Experimentam excipiant varia veterum mo-
 numenta in Monocerotis fidem creā. In-
 ter quæ primū locum teneat gentilicium
 tribus Iosephi apud Hebræos signum, quod
 in Labari unā parte Unicornu, adversa Bovē
 monstrasse consentiunt Rabbini in *Medras
 Kaba*, sequutusq; est in Dipluranologia titu-
 lo *Emmanuel Portus* in Iosue scuto, quem
 ex tribu Iosephi fuisse constat. Origo Emble-
 matis postremo *Jacobi* voto debetur, quo filio
 nato ferē minimo sed fortunis maximo & pul-
 chritudinem & potentiam augurabatur *Gen.
 49. v. 22. 24.* Unicornu autem pro fortitudi-
 ne & singulari robore in Scripturis alias fre-
 quenter adhibitum, pulchritudinemq; & gra-
 tiam alio denotavit oraculo *Psal. 28.* Forſan
 & Iosephi altiores fortunas eminentesq; di-
 gnitates Monocerotis signo ad posterorum
 memoriam transmiserunt auctores fratribus
 ad exemplum opposituri. Quod per La-
 barum firmarunt *Rabbini - Alexander Mace-
 do*, nummo sæculi illi & sequentibus familia-
 ri, adumbravit, quem devicta in Indiis Niza
 Unicornis effigie uno latere signavit, caput

inclinantis & cornu in cantharum Bacchi
 posito quiescētis, adversæ parti Inscriptione
 addita ex urbe capta, ΝΥΣΑΕΩΝ. Quippe
 Libero Patri sacra fertur Nisa apud *Plinium*
 L. 5. c. 18. Et l. 6. c. 27. Nummum istum Ale-
 xandri nondum videre licuit, ut dubius sim an
 sculptum fuerit potius ΝΙΚΑΙΩΝ, in me-
 moriam Nicææ urbis Bithyniæ ab Alexandro
 eodem condita, attestante *Iustinus* Lib. 12:
 Duas urbes condidit, unam Nicæam, alterâ
 ex nomine Equi Bucephalata. Cujus popu-
 li eadem Inscriptione exstat numisma apud
Sebastianum Ericzam L. Commodi Cæsaris
 honori consecratum. Quid verò ad pateram
 Unicornu? Nempe hoc Emblemate singula-
 rem erga Niceos amorem signavit Alexan-
 der, qui Unicornis ob animi fortitudinem, hic
 tamen placida populi sui dulcedine frui ve-
 lut victus desiderat. Alii Aethiopum per co-
 lumnas Monocerotum & nomen & figuram
 conservarunt, opere, ut credo, magifico &
 pro gentis conditione superbo. Cujus co-
 lumnæ observo vestigium apud *Geographum*
Christianum MS. Bibliothecæ Medicæ de
 Animalibus Indicis, quod operæ præcium e-
 rit hic à situ vindicare; ΜΟΝΟΚΕΡΑ. νότος γὰρ
 ζῷον καὶ στοιχείασται. Οὐκ ἴστανόμην ἢ ἀγνῶ. τίνας

Δι' αὐτῆ χαλκῶς ἴμετα νεκρῶνται ἐν τῷ Ἀθιοπία ἐν οἰκῷ
 τετραπόρῳ βασιλικῷ τέσσαρας κίονας, διό τῆ ἔτι
 κατήχησα. οὐκ δὲ περὶ αὐτῆ ὅτι σοβαρὸν ἴσῃ τῆ ἀκα-
 ταμάχῃται. ἐν τῇ κίονῃ ἔχει τὴν ἑλκὸν ἰσχυρὸν. ἡ ἕντα
 ὄψῃ παρὰ πολλῶν δεικνύσθαι καὶ καταλαβῆναι οἷο κρήνην
 ἐφάλλεται ἡ βίηται ἐκαστὸν ἐν τῷ ὕψει. ἡ καταχόμε-
 τον ἀντιστήρται. καὶ τὸ κίονα διχεται τὴν ἑλκὸν ὀρθῶς
 ἡ ἀβλαβῆ διαμίσθ. *Quæ versa ita sonant: Hoc*
animal Unicornu vocatur. Non quidem il-
lud vidi, sed ejus columnas æreas quatuor,
in Æthiopia positas in domo Regia quatuor
turribus superba observavi, unde & ita deli-
neavi. Ferunt verò de illo quod terribile sit
& insuperabile, in cornu ipso omne robur ha-
bens: & quia se à multis persequutum novit
viuibusq; deficere, in scopulum præruptum
saltans seipsum præcipitem ex alto dat, & in-
sequenti in faciem vertitur, cornuq; totum
impetum excipit, illa sum tamen permanens.
Columnarum frequentē apud antiquos usū
ne ultimis quidem temporibus defecisse con-
stat, quotiens memoriæ dignæ res ad æterni-
tatem consecrabantur. Notæ Herculis vir-
tuti dedicatæ columnæ vario metallorū ge-
nere. Tyri ex auro & sinaragdo binæ erectæ,
quas vidit Herodotus & descripsit Lib. 2: Tē-
plum Herculis, quod vidi opulente exornā-
tum,

rum, cum aliis multis donariis; tum verò duobus Cippis, altero ex auro cocto, altero ex lapide smaragdo, majorem in modum splendente per noctem. In Gadibus columnas laborum terminos, posuisse fertur Hercules in duraturam posterorum memoriam, quas decantat *Pindarus* Olymp. Od. 3. Epod. 5.

νῦν γὰρ στίχοι ἀρχαίων εἶναι

πάν ἀπὸ τῶν ἐπιπέδων ἀπὸ τῶν

ἑταίρων Ἡρακλεὺς εἶλεται

Eas per Idolum explicat *Averroes* statuamq; quam adorandam gentiles posuerunt. Cujus effati pœnas à *Paganino Gaudenno* Polyhistoris fuit cap. 121. lib. de Orig. Phil. Rom. quia non ab hominibus, sed ipso Hercule memoriæ causa erectæ fuerint columnæ. Hercules tamen ut *Alexâder* divinos honores etiâ superstes non aspernatus, quia ab indigenis columnas sumfisse dicitur apud *Suidam* in Voce *Ἰδαίνα*: Hactenus progressus Hercules, cū ob sonitum, & tenebras ulterius tendere nō posset; columnas ab indigenis sumptas erexit, quibus significaret eo usq; perviam esse terrā & mare. Tēpore suo adhuc superfuisse in Colmograpia asserit *Aethicus*, qui iudice *Iosæ Simlero* & *Ōstâtni* ævo floruit. Corruptas etiam in prælio, quod crevit inter Barbaros &

homines illius Intula Anno 1588 à Muhametis ortu, refert *Averroes* in Com. 2. de Cælo, qui se elevatum Idolum affirmat vidisse. Vivit autem millesimo centesimo Anno à Nato Christo. Hinc adeo est, quod eam aliter non meminit *Joan. Baptista Suarez* in Antiquitatibus Insulæ & Civitatis Gaditanæ Hispanico idiomate editis, nisi quod olim fuerint. Id quia ad nostram institutum spectat, considerationem meretur, quod columnis varia insculperint quæ posteritati scire interfuit. *Strabo* enim Lib. 3. Geogr. templi sumptus inscriptos narrat, dubio procul quod modum vulgarium superassent: Ac quidam alii columnas dici illas aiunt, quæ intra Herculis adem Gadibus existant. Sic autem ex ære cubitorum octo, in quibus construendæ templi sumptus inscriptus est. Alie Herculis labores præferebant, auctore *Philobrate*: Hydriæ insuper, & Diomedis equi, & duodecim Herculis labores in lapidem incisa conspiciuntur. Eodem arbitror instituto Æthiopum gentem columnas æreas erexisse Monocerotis ibi locorû aliquando viso, ut de animalis veritate & patriæ suæ excellentia publico signo testarentur: unde ejus quoque corporis formam exactam expresserunt ab

Auctore Geographia incerto annoraram. Quod memorie frequens apud Romanos genus ex stupendis illis Trajani & Antonini columnis in Vrbe visitur, & reliquis minoris operæ ex navali arte surgentibus, quas rostratas vocat in Capitolio insertas ob devictos navali prælio Latinos præcos, Carthaginenses, Pœnosq; testibus *Plinio* lib. 34 c. 5. *Quintiliano* l. 1. c. 7. *Servio* ad *Virgilium* 3. *Georg.* quibus columnis intercedendum putarunt gloriæ & famæ invictorum pectorum, additis tam Inscriptionibus quam Hieroglyphicis à *Petro Ciaccconio* Hispanorum doctissimo diligentius explicatis. Et, quod ad rem erit, rostra navium triremesq; devictas in opere ipso expresserunt adhuc Romæ superstitre, cujus Inscriptione post *Ciacconium Petrus Servius* Romanorum Med. literatissimus c. 4. *Miscell.* & figuras exculptas *Gauges de Gouze* diligenter & ad vnguem explicarunt. Non aliter Æthiopum Reges cornu animalis cum ipso Monocerote in columnis viva imagine effinxerunt. Monuit metantem ingenue *Lucas Holstenus* literaturæ Græcæ & Vet. Philosophiæ facile princeps, ^{in dicitur} hic alibiq; non pro columnis, sed statuis accipiendam ad Unicornis figuram expressis. cui eò facilius assentior, partim quod

quod frequentioremem statuarum memoriam
 omni ævo reperiamus & vestigia adhuc cla-
 riora, partim quod majus ad Unicornis ra-
 tionem pondus asserat. Quod de impetuo-
 so Monocerotis saltu refert Geographus no-
 ster, in alio parum dissimili, si non eodem, in
 Oriente sibi observatum mihi exposuit *Abra-
 hamus Ecchellensis* de Monte Libanō Maronita
 Arabicæ linguæ in Gymnasio Romano Inter-
 pres meritissimus. Monocerotis autem ex
 statuis sive columnis Æthiopicis expressa
 imago justa diligentia à me in Medicæ Bi-
 bliotheca fuit considerata. Toto corpore
 Ceruum refert sive magnitudinem spectes,
 sive membrorum conformationem. In solo
 capite aliquo discrimine separatur. Cornu
 enim in fronte recto ductu protenditur
 striatum, curtæ aures, barba hircina sub mē-
 to & vellus anteriori facie inter frontem
 cornutam & nasum. Frons tuberosa, cui so-
 lum cornu infixum visitur.

*Monoceros à fabulis vindicatur . Ctesia defen-
sio . Laus Fame . Contradictiones de Unicornu
collantur . An in spectaculis productum, ex
Nummis dijudicatur .*

Ipsam invictam rei fidē exauget firma Ra-
tio, quæ Monoceroten necessariò invehit,
ad universi complementum & gratam vivē-
tium varietatem, de qua plura non essent ad-
denda, ne experientia tantum decedat, quan-
tum hæc augmenti cepit, præsertim quū apud
bonos iudices satis habeant firmitatis vel te-
stimonia sine argumentis, vel argumenta sine
testimoniis, ut lacteum illud *Lactanti* os lib.
4. de vera Sap. c. 22. loqui amat . Prodeat
tamen, ut utriq; suus sit locus; cui diversa
sentientium argumenta tanquam ex facili
cedent, si eam, ex ea parte qua homo sum,
in medium opposuero . Quis enim vel mica
rationis instructus non viderit falsos eos qui
Alinum Aureum *Apuleji*, Sirenes *Homeri*, *Vir-
gili* Harpyias, Chimæram, Minotaurum vel
deniq; Hippogryphum . Ingeniorum enim
hæc sunt lusus vel ad informandos hominum

mores vel corrigendos ficti veteribus sapiē-
 tibus familiares qui per fabulas fictasq; hi-
 storias occulta insinuarunt non *Æsopi* solum
 avo, sed & *Pythagore Platonisq;* quos primam
 puerorum institutionem a fabulis incepisse
 ex Lib. 1. de Legibus habemus. Romæ quo-
 que usitatum doctrinæ genus innuit *Quinti-
 lianus* Dial. de Oratorib. qui M. *Apri & Julii*
Secundi etiā fabulas & disputationes, & *Carca-
 na* semotæ dictionis penitus in juventute ex-
 cepisse fateretur. Quò spectant quiddam de
 Diis finxit vetustas *Asino* *Aureo* similibus,
 quos tamen ad Moralem scientiam perduxerunt
 posterit, & eam quæ ad Naturam refer-
 tur, de quibus pleni sunt passim Libri, *Vatalis*
Comites *Mythologici*, *Francisci Baconis* de
Verulamio novo de Sapiencia veterum Tra-
 ctatu. quāquam parvam illam fabularum
 utilitatem credat *Eusebius* Lib. 2. præp. Evā.
 cap. ult. nec multis utilem, nisi qui cau-
 sas rerum curiosius investigarunt: nihil tamē
 animos magis movisse & in rectum flexisse
 omnium sæculorum gentiumq; testantur an-
 nales. His in Unicornu fingendo excidif-
 sent fabulæ Auctores, quia neq; ad mores ho-
 minum neq; naturæ secreta ficto vultu con-
 formeretur, nisi quemadmodum alia omnia
 sponte

sponse ejus natura monstrante viam aliò trahatur animal, sicut ad desiguandam prudentiam serpentes, ad simplicitatem columbæ, ad astutiam vulpes, & ad sagacitatem Rhinoceros, ita ad fortitudinem ferociamque aptentur Monocerotes. Sed enim fictam Monocerotis historiam ab Auctorum genio cõcludunt, & solenni more fingendi ea quæ alibi nec scripta nec picta exstant. Primum enim animalis auctorem *Ctesiam* dici *Plinio* Lib. 8. cap. 25. quem fide dignum negarat *Aristoteles* Lib. 8. cap. 28. Hunc sequurum *Plinium* in pari errore hæsisse. *Philostrophum* vero novis & miraculosis delectari potius quam veris, & *Aelianum* aliena voce cõtentũ scripsisse quæ incerta acceperat fama. Verum frustra bono *Ctesia* occurrant, quem, ut videtur, ex otiosorum ingenio æstimant. Equidem omninò existimo, si de Monocerote ignoto illis sæculis animali præter veritatem quidquam chartis consignasset, ab *Herodoto* ejus æquali vapulasse & falsi dicã retulisse, *Aristotelem* verò vicenis minimum Olympiadibus *Ctesia* *Herodoto*q; posteriorem quis credat sincerius de præterito tempore judicare potuisse, quam de præsentis *Herodotum*? Neq; eo pervenisse scio audaciæ *Aristotelem*, ut ex le-

vicula

vicula culpa circa suē, quē nec serū nec mansuetum in India haberi negarat, omnia *Ctesia* damnaret quæcunq; seu de Monocero seu aliis in India observarat, quamvis sine teste eo nomine solo fidem *Ctesia* derogaverit. Quid enim absurdi, nisi alia afferret, ex India suillū genus eliminare, quod neq; in Arabia agnoscit *Plinius* Lib. 8. cap. 51. Sed argumenti pondus elevat quisquis in veterum scriptis versatus malè ex unico errore totius operis auctorisq; dignitatem fidemq; pensari novit. Iam certè de utroq; foret conclamatum, maleq; audirent *Aristotelis* omnia, quod hic loci in Gallia Asinos falsò neget. Actū etiam eadem sententia de *Homero* antiquissimo Polyhistorē esset, si quæ de obsidione expugnationeq; Trojana finxerat, reliquis verè dictis falsi maculam communicarent. Fictum autem esse Trojanum excidium ex signatis plurimorum *Auctorum* verbis liquet, quæ qui velit, adeat *Iob. Chrysostomi* Orationem, *Ciceronem* l. 2. de Div. *Lucanum* l. 2. *Pharf. Juvenal.* Satyr. 10. *Trebel. Pollionem* in D. *Claud. Tacitum* l. 12. *Annal. B. Augustinum* lib. 1. de Civ. Dei c. 4. *Lucianum* *Philopseud.* & *Quintilianum* de Oratoribus. Ipsamq; aurei velleris historiam non procul ta-

bulis aliorum traserunt *Maierus* *Enig.* 223. *Sennertus* de *Consen.* *Her. Hoelzlini* vel ad *Apollonium*, alioq; numero non pauci. Ut hinc nec *Vlysseni* crederemus, quod longo illo & fabuloso errore, ut iter vocat *Tacitus* de *Moribus Germ.* historiam ejus in majus auxerit *Homerus*. *Ctesiam* tamen apud *Lucianum* quoq; suspectum in *Philopseudolo* p. m. 463. advertis, in quo *Homeri* fabuloso catalogo accensetur: *Veteres* illi, *Herodotus*, *Ctesiasq;* *Cnidius*, & ante hos *Poetae*, & ipse *Homerus* *Viri* celebres, mendacis scriptis usi sunt. Quod *Satyrico* condonandum stylo, quo omnes, ne *Christo* excepto, pari insolentia perfodit. Rectè pro *Ctesia* pugnat *H. Stephanns* in *Disquisitione* operi præfixa: Si *mè* *ci* voluit *Ctesias* assenationis studio, et spe *lucri* id factum, at neq; *Artaxerxi* neq; *matri* *Parysatidi* supplantavit vera laudis, sed potius detractum ivit. Cæterum gratis *Monocerotum* mentionem primam ad *Ctesiam* referunt, qui conserto pede nobiscum pugnant, quò de *Vnicornu* multis anteaëtis ætatib; ad *raion* usq; clament *Divina* pagine. *Andreas Raccius* *Libro* de *Vnicornu* vim oppositæ auctoritatis *Ctesie* aliorumq; effugere alia via *tearans* concedit *ævaciam* *Monocerotis* *no-*
ritiam

titiam veteribus *Ctesio, Plinio, Aelianog;* latuisse solenni rerum obscuritate, quæ donec invalescant prima exordia & notitia iucunabula facile confundunt. Quò confugere sine necessitate coactus est, partim quia nullo non tempore Monocerotis animal infrequens necessario confusam omnibus scientiam gignit nobis pariter & antiquis, partim quod accuratam Unicornis descriptionem sequenti ætate consonam assequuti sint *Cæsar & Plinius*. Nec vitio *Philostrato* verti debet novarum rerum studium, quo seriem Illustriû historiarum velut gemmis per intervalla distinxit, ut torpentem forsan lectorem excitaret. Hominum quippe ingenia novitatis ac peregrinationis avida, externa quæcumque quæ a patris sinibus Natura removet, amplectitur ut nummos novos pueri, non quod vel nummi novi falsi sint, aut externa nihili, sed quia præter vulgarem sortem nova specie adornantur. *Aelianus* id debet posteritas quod ab aliis de Unicornu relata fideliter annotaverit, quum nec ipsi nec aliis forsan præsentibus intueri locorû distantia concesserit & feræ agilitas. Veritatem rerum fama sequitur, ut umbra, quæ, ut magnus *Tacitus* loquitur, non semper errat, interdum & celi-

gie. Famam illam de Unicornu sparsam a Barbaris Indis, qui aliud præter nomen nesciverunt, *A. liam*, reliquorumq; ævo introductam aliqui dum urgent, adeoq; infra fidem esse & veritatem, multarum rerum notitiam nobis adiungunt in quibus, utpote exoticis, barbarorum stamus relatione, meliorum patriæ suæ interpretum. *Mercurialis* l. 2. Consult. 63. eo nomine Monocerotis historiam suspectam reddit, quia ab *Aristotele* neglecta. Cui responsum vclim, *Aristotelem* de vermiculis apibusque scripsisse fusius quam de Deo, quod olim ipsi obiectum fuit, ut taceam multa ab eo de Animalibus notata, que nec vidit ipse, nec satis perpendit, adeo de ignotis silentio se magis excusavit quam dubia relatione. Adde Monocerotum multitudine deceptum singulorum involvisse translationem.

Fortius ex Auctorum inter se dissidio in nos jaculantur. Illos nēpe tam de fera, quam feræ Cornu diversas contrariasque alere sententias. Sed ea scriptorum dissensio sine veritatis sit discrimine. De animali modo contestet, in conditionibus liberè dissentiant, quæ narrantium multitudine & feræ ipsius secundum ætatem, pabulâ & regiones varietate,
diver-

diversæ sæpius sunt & variæ. Aetatis quip-
 pe ambitu adeò subinde mutantur viventia,
 ut si Herculem olim in cunis, videas deinde
 in Augiæ stabulo, eundem esse sanctè neges,
 & in cervorum genere si anniculos subulo-
 nes, hinnuleos, dicrotosque inter se conferas,
 profectò diversa esse Iovem lapidè iurabis:
 unde in illam Doctorum quidam devenerit
 opinionem, eundem non esse Socratem v. g.
 senem, qui juvenis fuerat. Dependere hæc
 à ciborum regionisque mutatione docet *Ari-
 stoteles* Lib. 8. Hist. cap. 28, ubi per plurima
 animalium secundum loca diversorum ge-
 nera decurrens exemplis inducit aliqua à ci-
 bo vel largiori vel parciore, alia à locis, cœli
 situsque conditione majora gigni vel mino-
 ra, caudam nullam vel largiorem ferre, nor-
 nubus excedere vel planè carere. Hinc sanè
 mirum non est diversam descriptionem Mo-
 nocerotis accommodasse Auctores juveni
 quam provectiori ætate, Indico quam
 Ethiopico, quamvis si ex æquo rem æstime-
 mus, minus sit in auctore contrarietatis
 quàm vulgo jaëtatur, ut brevi manifestius fiet.
 Cornua Monocerotis in thesauris Principi
 sparsim aservata quamvis variam faciem
 ostentent, veris tamen nihil detrahunt, quæ

darī possunt. Varia illa sunt uel ab arte artificum & ingenio, uel temporum injuria, uel quod alterius Monocerotis sint pro uero uincorū supposita, quo numero pleraque quibus nomen apud magnates precium hactenus dedit, recenseo. Obvertent præterea nobis miracula quæ dubia nec æstimāda sisse à Cornu uero promittuntur ab antiquis, ut eadem sit animalis quæ miraculorum suspecta ueritas. Equidem miraculorum pondus non excipiam, quod minus huic intese cum *Patre* cap. 6. concesserim, solam argumentationis debilitatem ostendam ex mala diversorum miscella. Nam accidentibus, ut bona Criticorum uenia à Philosophis uerba mutuer, substantiam miscet, & ex illorum conditione hanc metitur, cui inhærent nulla proprietatum necessitate. Illa sine hac abesse possunt & pro falsis traduci superflue substantiæ dignitate, quam necessario non sequuntur: unde & in maius fallacis factæ cursu augeri possunt rerum uirtutes, hominum gesta, animantium effectus, quanquam & hoc & illi & istæ reapse existant. Tandem qui contradicendi partes susceperunt, ad Romanorum spectacula provocant & sæculares ludos, in quos ex uniuerso orbe perdonato rati-
 riora

riora inducta animalia, Monocerotés omnium ore eo avo celebratos, nunquam Annales attestantur. Quibus *Andreas Baccius* defendendi Monocerotis patrocinium feliciter conatu exercés, facili ex natura feræ respensione occurrit. Nam raram bestiam, & feram, nec domari posse nec vivam capi prodiderunt *Philes, Aelianus, & Plinius*. Longiori quoque itineri Romam perducenda succubissent ob coeli pabulique diversitatem, quod usu venisse Elephantis ex *Aeliano* lib. 10. cap. 18. & *Petro Gyllio* credimus. Ut taceam suo iudicio quasi sorices perire Antagonistas Romani enim ad Indiarum penetralia pervenerunt nunquam, ne Parthis quidem nisi à limine salutatis, nec ad Gangem infestas Aquilas circumtulerunt. Alexander autem presente ubique fortuna qui Nyzam Indiarum suo imperio addixit, aeterno nummorum monumento, Unicornu, victoria rostem, impressit. Unde quid ad Romanorum spectacula Monoceros nec satis ipsi sciunt nec explicentur. *Senex* quidam *Antiquarius* mihi Neapoli persuadere ausus est, vidisse se in numismate Marci Aurelii Imperatoris Unicornu impressum, sed pro Unicornu vero Rhinocerotem accepit silicernium, qui in Do-

mitiani nummo exhibitus est ab antiq̄ uariis, unico cornu depictus quidem, sed apud *D. Iouannem de Lazara* Equitem, Nobilitatis Parauinæ florem, & paternæ uirtutis æmulū, duobus cornibus apertius conspicitur. Ceterum quum spectacula feruide adeo urgeant aduersarij, mirari subit non uidisse *Philippi* Junioris sæculares ludos rariori animalis Persici specie nobilitatos, in quibus inter alia calo Romano inuisa & fera producebatur cornuta equo cetero corpore similis, sed barba prominente eum fere in morem quo *Monoceros* in Geographo Mediceo depingitur, nisi quod sculptorum licentia caudā iusto longius produxerit. Numisma hujus *Philippi* exprimit *Seb. Ericins* p. 542. sed hircosimilem malè iudicat, cui nec cauda proreunditur, nec ungulæ solide, nec denique caput equino proprium ex surgit: frustra que ex Persia vulgatum animal theatro Romano exhibuisset Imperator: *Monocerotem* equū uerius dices si dissentire uelles. Hinc Regem Prasi solitum ad publica spectacula in roboris sui documentū *Vnicornis* filiolos instruere fama tulit apud *Aelianum*, certa forsitan, nec exemplo carens.

Unicornis magnitudo. De unguis Aristoteles excutitur. Cauda monocerotis. Cornuum color & longitudo varia. Cabitorum mensura. In Cornu varietatis ratio.

IN Monocerotis conformatione primas sibi partes vindicat Cornu ipsum, quod & nomen animali dedit & precium, cujus ideò hæc erit pagina. Expendendæ tamen prius contrariæ quædam in speciem auctorum voces circa pedes Monocerotis, quibus non parum dubiam reddere conati sunt veterum historiam. De magnitudine, colore, forma levis dissensio, ab ætate, coeli statu, regionisque, & alimentorum natura, facilè expedienda. Magnitudinem quidem justo majorem tam cornu quam feræ commenti sunt *Hebræorum Magistri* more suo vel fabulas vel ænigmata sonantes. Ridiculum quippe est quod prodidit *R. Iuda* in libro *Rabbâ* tantæ fuisse molis conditos Monocerotes, ut arcæ suæ includere Noah non quiverit, indeque existinasse alios doctos, pone arcam alligatos in diluvio tanquam pedisequas. Par huic observationi est *R. Jacobi* filii *Idæ* interpretatio

tio *Psalmi* 22, 22 in Sanhedrin Hierosolymita
 no conflagrata, ubi narratur David pascendo
 grege intentus forte in Unicornem dormiē-
 rem ascendisse, quum corporis cornuque va-
 stitate montis specie delusus esset. Interea
 dum excusso somno elevaretur Monoceros,
 territum Davidem feræ insidentem, quæ mō-
 tem crediderat, votis ad Deum versis tem-
 plum ejus capacitaris longitudinisque, quam
 cornu monocerotis æquabat, cētū videlicet
 cubitorum serio vouisse, si ex presenti peri-
 culo eriperetur: quibus quum annuisset Do-
 minus, in terrorem Monocerotis immisso
 Leone, auctum ea duplici monstro Davidi
 metum tantum, ut nouo voto duas preces
 incluserit hoc suspirio? *salua me Domine*
ex ore Leonis, & a cornibus Unicornium
eripe me. Quæ antenorem lectorem radio
 subleuabunt grata uarietate seris immixta.
 Ad pedes Monocerotis majus dubium deuol-
 uitur, quos unguis bifidis descriperunt
Farhemanus, Cardanus, Albertus, & Mysterus,
 solidos uerò Elephantorum intus asserunt
Plinius, Solinus, Beltanus. Sanè si arbitrium
 controuersig ad *Aristotilem* deseramus, Uni-
 cornis omnis solipes erit & indiuisa ungula,
 quod tantum tuto & per unguas conciserit

Natu.

Natura quantum cornibus dempsit. Hæc enim eius sententia lib. 3. de Part. cap. 2. disertè expressa: Solipes potius quam bisulcum esse Unicornem rectè uideri potest. Ungula enim tam solida, quam bisulca eandem naturam habet quam cornu, itaque eisdem simul & unguam hñdi, & cornu congruum est. Fissio etiã unguæ, & cornu ex defectu (scilicet defensionis) naturæ euenit. itaque cum exuperantiam unguæ solipedum naturæ dedisset, rectè dempsit superne, fecitque Unicornem. Quam Præceptoris mentem clarius in scholio capituli ita proponit *Michael Ephesus* ex versione *Dominici Monthesauri Veronensis* sicuti solipedi unitas atque unicornis, ita bisulca dualitas & hic rna congruit: insuper quoniam fissio ex defectu materiæ conuenit: quoniam enim natura haud materia abundans integrum ueluti solipedum agere non posset, hincum ipsam fabrefecit. Sed quid ad Varthemani experientiam dicemus? *Audaces Marinus* animalia Mechanicæ à Varthemano uisa in multis quidem Pliniana delineationi conuenire, sed fissura pedum & cornuum longitudine planè diuersum animalis genus ostendere, uel certe parum sibi constare auctores summo historiarum detrimento existimat.

Parum

Parum ab hoc diuersus *J. C. Scaliger* dū *Varthemanni* Monocerotē *Aristoteli* & *Plinio* incognitum fuisse, sine dubio iis de causis, putat, eosq. tantum de *Asino Indico* loquutos. Ego horum accipio nihil, nec ullum in auctoribus contrarietatis sensum inuenio. Veri enim sicut *Plinius*, & *Aelianus*, nec falsus fuit *Varthemannus*, quum utroque pede visus sit *Monoceros*, huic bifido, illis solido. Nouum id uni huic non est pedum formam ad locorum diuersitatem variasse. De suis, alioquin nostro coelo bifulcis, notat *Plinius* Lib. 11. cap. 46. in *Illyrico* quibusdam locis solidas habere ungulas, quod excrementorum copiae & naturae necessitati adscribendum. *Monocerotes* verò *Mechenses* *Varthemanni* solidis ungulis rectè priuauit *Natura*, quia longiora cornua leuem illum defectum compèlarunt, qui ex *Auctore* leuissimus, parum enim, *in poco*, anteriori facie pedes diuisos narrat. *Geographus* MS *Mediceus* ungulas bifidas ex icone à se viso depingit.

Cauda vel aprina fertur vel suilla nullo contrarietatis periculo, quum in feritate sit discrimen utriusque, cuius etiam gradus in *Monocerote* quo minus statuamus, obstat nihil. In *Excerptis* tamē *Solini*, qui suillae caudae

auctor, antiquis scriptum erat, *candis villosis*, pro *cauda snilla*. Quam lectionem auctor commentus est ex deprauata exemplarium scriptura, *candis villa*, quam, *candis villosis*, putauit corrigendum, ut monet ad Solinum *Cl. salmafius*. At *Solinus* more suo, *Plinianas* historias leui vel transpositione vel immutatione suas facturum, pro *apuro* affinem suum, pro *mugitu graui*, horridum, in contextum subrogauit. *Mediceus* autem *Geographi* codex caudam *Monocerotis Ceruo* similem cum reliquo corpore representat.

Iam cornu ipsum adeo decantatum colorum externorum specie variantes peperit opiniones. Plurimæ tamen in nigrore conueniunt temperato, apud *Aelianum*, *Plinium*, & *Amatum Lusitanum*, qui subnigrum ex *Lusitanorum* relatione confirmat. Solus hic in diuersum abit *Solinus* cap. 51. de *India*, mirificum splendorem cornu assignans: Cornu e media fronte eius protenditur, splendore mirifico. Qui cum nigrore aduersa mixtura pugnat. Splendida enim non obscura sunt, sed ad candorem declinant vicina naturæ conditione. Ex quarum opinionum dissidio *Andreas Marinus* occasionem captavit pro fabula *Vnicornu* traducendi. Vnde senten-

tiarum

tiarum diuortium alia copula iunxit *Velfe au-*
gnus Franzius cap. 11. hist. animal. sacra, sci-
 licet, foris nigrum, intus verò remoto cortice
 splendidum enitecere. Sed solius *Saltus* au-
 ctoritate à majorum vestigiis deflectere præ-
 ter necessitatem arbitror: quam corrigendus
 ex melioribus n̄r, si errant, explicandus, si
 obscuriori voce sermonem inuoluit. Noui-
 raris studio à *Plinio* subinde discessit vocum
 tantum, non rerum, disparitate, ut *Plinianam*
 historiam proprio velo tegeret. Hinc ambi-
 gua substituit pro manifestis, pro veris incer-
 ta, & ut plurimum alia nomina iisdem rebus
 indidit à *Plinio* differentia. Hoc artificio *cre-*
ca præsentem descriptionem coruus versa-
 tus est, ut pro nigro splendidum signarit, non
 eo sensu aut notionis flexu, quo nigrori op-
 ponitur aut tincturæ splendoris luminisque
 expertæ, sed ut rei excellentiam pressius ex-
 primeret. Splendida enim ad dignitatem ad-
 libebantur, Deo propria, & mortalibus com-
 municata, qui ad majora nati generosum pe-
 ctus humo erexere. Hinc translata ad
 alia quoque vocabuli licentia splendere
 dicebantur egregia quæque supra commu-
 nem sortem elata, ut probatum à nobis Cap.
 1. & seq. *De Lucce Animantium*. Quo dignitatis
 gradu

gradu Unicornu habitū vel lippis innotuit. Ex quibus constat dum splendidum Cornu appellaret *Solinus* nigrum esse non negasse, quia & nigra splendere dicebantur; siue ratione excellentiæ, siue particularum lucis. Ita nigerrimum bituminis genus, quod Asphaltum Græci nuncupabant, à *Dioscoride* lib. 1. cap. 10. purpuræ in modum splendere pronuntiatur, nec dissimili significati Attrabili splendorem nigrorem contribuit *Galenus* in Comm. Aph. 23. sect. 4. Imò *Plinius* ipse Latini sermonis magnus conditor, ab ea libertate loquendi non abhorrens. 9. cap. 36. à vena purpuræ liquorem pretiosum nigrantis rosæ colore subluentem imbibere scripsit. Nisi similitudine cornuum variorum deceptus sit *Solinus*, visiq; forte marino Unicornu, candidius ad eboris faciem fulgente, splendidum vocauerit, quod nigrum uiderat antiqui, ob ætatem etiam albißimos dentes obfuscantem.

Longitudo pro ætate Unicornuum modò protenditur, modo contrahitur. Quod uiderat *Albertus Magnus* crassitie sesquidodrantis erat, longitudine decem pedum, *Plinii* cubitis duobus mensurabatur, *Partheniani* tribus, *Solini*, & *Isidori* ad quatuor pedes exstabat.

Que

Quæ sanè exiguo inter se intervallo discretâ
 si mensurarum rationem ineamus. Cubitus
 enim vel cōmunis erat vel lapidibus lignisq;
 mensurandis proprius. Ille longior sex pal-
 morum à *Vitratio* lib. 3. cap. 1. fertur, siue
 diuarum spithamarum, & omnino pedes duos
 æquat seu Dodrantem. Hic pede & semise-
 tantum constabat proprio nomine *ἡδιδυῖ* &
ἑξαπταπυῖ ab *Herone* insignitus: ad quem ra-
 rius aliæ res mensurandę Romanis præser-
 tim, quibus ferè ignotus exigebantur. Pes
 duodecim uncias, quas pollices digitosue
 vocabant, complebat, prout Romani pedis
 vera forma, quâ ex basi quadam in hortis Va-
 ricanis exstante delineauit *Petrus Ciacconius*
 in calce lib. de Nummis, *Is. Rhodii* plane con-
 sonam, ad amussim ostendit: quanquam ma-
 jores pedes habuerint alii, qui tribus digitis
 quatuorue communem mēsuram augebant,
 nisi eandem hanc mensuram arctioribus Un-
 ciis, in communi pede sic satis largis, distin-
 xerint. Hinc si longitudinem *Cornu Pliniani*
 & *Solini* ad hæc extenderimus, planè eandē
 comperiemus, *Plinius* enim cubitis duobus,
 communibus nempe, saun mensurabat, qui
 quatuor pedes, si duplicentur, efficiunt, se-
 cundum verum *Solini* computum, digitos ve-

rò quadraginta amplius octo. *Varthemannus* quem in mensurando applicaverit cubitum scire non possum nisi conjectura, quum & ipsi exacto esse non licuerit in iis quæ ex visu descripsit. Fingamus *ἑξάκτιστοις* cubitos elegisse, qui triplici mensura quatuor pedes cū semipede, digitos verò quatuor supra quinquagesimum, æquarent, a *Soliniano* unicornu non nisi semipedis discrimine separari advertemus. Alter equuleo anniculo similis *Monoceros*, ut ætate, ita cornu magnitudine minor, quam palmorum quatuor observavit *Varthemannus* seu digitorū sexdecim. Quod *Albertus* se vidisse perhibet magnitudine omnia excedens, ad animal pertinere quod magnæ molis navem adæquet, judicaverunt *Andreas Baccius* l. 2. c. ult. & *Io. Ianssonus* cap. 43. de Quadrup. quale etiam fuisse arumant illud, ex quo poculum *Cosmo* *Hetrurie* *Duci* donaverat *Alvarez Mendozæ* à *Norsinga* Rege in India acceptum, cuius diameter eò extendebatur, ut vix utraq; manu capi posset. Unde ex alio Indiæ animali fuisse putat *Aldrovandus*, *Baccius* verò ex eo quod *Marcus Paulus* in *Basma* repertum describit. Malè tamen ex cornuum diversa magnitudine distinguunt cornigera, quæ varia

longitudine sapias luxuriant in eodem animatorum genere, ut in stupendæ magnitudinis cornu Ceruinis ramis diffuso ad pedes undecim in Ambiani Templo quod Liguris alluit, vidimus si modò natura potius quàm arte conditum persuaserit credulitas. Porcorum quoque subinde grandiora cornua procedunt eo pondere, ut ferendo impares etiam caput ægre tollant. De Apris Indicis auctor *Plinius* lib. 8. cap. 52, dentium geminos flexus cubitales ex rostro, rotidem à fronte ceu viruli cornua exire, ut etiam longitudinem cornuum iustam mensuram excedentem ex regionum mutatione metiri debeamus, ex arate gravi, & liberaliori pastu. Paucis id indicavit *Aristoteles* lib. 8. Hist. cap. 28: In Ægypto aliqua maiora, quàm in Græcia fiunt, ut boves, & oves. Cuius rei causam attribuunt cibo, qui aliis large, aliis parce sit &c. Hincque adeò tantam Unicornium nostrorum, quæ ex vero Monocerote creduntur, in magnitudine varietas, ut à veterum alienissima diceret. Quod ut pateat apertius, per singula excurrentes ad examen vocabimus quæ in Magnatum pinacothecis pro veris asseruntur.

Unicornua S. Dionysii Gallica examinantur. S. Marci Veneta, Hispanicum, Vltrajellense, Helvetorum, Danicum, Mercatorum Venetorum, & Gedanensis Empirici.

Occurrit fronte prima Gallicum Unicornu in templo S. Dionysio sacro prope Lutetias, quod inter prima, nota melioris reponit *Baccius* lib. 2. cap. vlt. descriptionibus veterum *Aeliani*, *Plinii*, & *Parthemian* proximū, quia rudiori sit forma, non politum, ad nigrorem vergens instar cervini, longum quinq; vel sex cubitos cum rectitudine revolutionibus ad extremum comitata. In eo sanè veri Monocerotis longitudinem desideramus, quæ apud antiquos tres cubitos vix excessit, & iustum pondus. In assignanda tamen longitudine variant & hodierni scriptores, ut excusandos purem antiquos inter se de exoticis discrepantes, quum quotidianis oculis visa vix assequamur. *Ioannes Renodens* lib. 3. de M. Med. c. 21. longissimum esse & hominis proceritatem æquans tradit ea fide qua omnibus presentibus paret. *Baccius* & *Martini* ad sex cubitos extendunt. *Abrahamus*

Golniz in Itinere nouissimo ad sex & semis pe-
des metitur, *Bellonius* semissem complens ad
septimum auget. Varium quoq; in eo pon-
tus experti spectatores. *Cardanus* viciniori
contemplatori libras decem & septem cum
tertia parte, pendere visum. *Golnizius* ad pō-
tus vicesimum quintum ascendit. *Bellonius*
vero aliud visu persuasum, aliud librata ma-
nu, quamvis enim decem duntaxat & tres li-
bras cum uncis quatuor pēdeat, si quis tamē
subleuet plusquā decem et octo librarū exi-
stimabit. Unde difficile arbitror sim. hū rerū
exactam mensuram aut librā aestimare, quæ
remotiora & sensum fallunt & intellectum.
Reliquis conditionibus verum antiquorum,
Unicornu reddere existimatur, quanquam,
ab arte quoq; in fascias quinq; ordinata serie
adornatum colligat *A. Marius*, quia in vero
Cornu similes ejus elegantiæ ductus operari
nesciat Natura, fieriq; possit ut ingeniosior
artifex Cornu Monocerotis, cum lineis &
tractu definito ab *Aeliano* descriptum, at-
tis mixtura pressius exprimere voluerit.
Mibi sanē aliis nominibus suspectum est ac-
curatius inspicienti. Nam & color fusco cla-
rior, & inæqualis extremitas quæ capiti inha-
sit aliquam cum *Martio* borealiqu; dente am-

firmitate alit, quã arctior capacitas auget con-
 sciendis poculis minus idonea. Cavum ta-
 men est cornuum in morem. Fateor. Sed quis
 industriã artis id artificii, quidquid est, de-
 negaverit? Par de aliis iudicium titulo Uni-
 cornuum solo araris raritatisq; testimonio
 gaudemibus, quã passim Roma, Argenting,
 Metis, Cracovia, Praga, & Dresdã obvia.
 In censu verorum numerantur bina illa Ve-
 neta, quę ex thesauro D. Marci ad altare ejus-
 dem solenni pompa festis diebus suspen-
 sa vidimus, inter pretiosa à *Francisco Pena* E-
 quite Veneto cautè habita cap. 15. non ve-
 ra. Nam & *Andreas Marinus* Libro Venetiis
 apud Aldum 1566 edito, diversa credit ab
 antiquorum Unicornibus, quia longiora sint
 quam ab antiquis describuntur, nec strias ha-
 beant Monocerotis *Æliani*, adeoq; subtilia,
 sint, ut pocula inde nulla conscriantur. Nisi
 tamen color obfaret, ad purpureum potius
 quam nigrum deflectens, ut mihi quidem vi-
 sum, nihil rationibus suis obtineret *Marinus*.
Baccius enim Lib. 2. cap. ult. vera putat, quã
 vis repolita, quia abrafo cortice primo ni-
 griori, striisq; levatis, remanserint longiores
 quam crassiores. Sane *Alberti Nagii* Uni-
 cornu sine spiris quoq; erat & cochlearum.

ductibus, quos necessarios urget *Aelianus*. Nigrius maris esse, feminae cãdidius prodidit quidem *Leonticus Goldionus* in descriptione rariorũ Urbis Venetæ rerum; sed non scio quo antiquorũ testimonio sexus diversitatẽ ex colorũ varietate deducat, ut etiam hoc paradoxo suspecta cornua reddiderit quæ in majus tollere scripto susceperat. Quod verò addit *Baccius* colore esse Cornu cervini polito & pallidi non nigri, meam auget suspicionem, ut vel majorum Orygun cornua credam, vel Borealis balenæ dentes. Hoc voluit *Pareus* noster maturius nobis fatorum invidia subtractus cap. 2. n. 3; illud similem inter se comparatio persuasit quæ non rarò ea facie & magnitudine passim vidi, præsertim in Muscõ *Catellans* Monspeliensium Pharmacopœi percelebris. Sed de Cornuum horum Origine & Virtute obscuriora sũt indicia. Feruntur occupato Byzantio in Venetorum Rẽpublicã trãscripta cum 12 pectoralib. satellitũ Imperatorianorum, quum æqualem partem socij prædæ Galli cepissent, aliisq; quæ ad annum 1302 refert *Frãcisus Sanssevinus* Lib. 2. de Venetorum urbe. Magna hæctenus de Unicornu illo jactabantur, quod in thesauro Hispaniarũ Regis asservatur, ex quo frustulum E-

minentissimo Cardinali *Francisco Barberino* donavit *Philippus IV.* Verum enim vero donarium illud Romæ iis striis, quamquam tenuioribus, eo candore, & ea soliditate observavi, qua & nostrum Septentrionale, & dentes Balanarum conspiciuntur. Perforatum tamé cornuum in moré, quod ab arte non frustra speraveris. Quam alienus à vero Monocerote color sit candicans supra exposuimus. Trajecti ad Rhenum aliud Vnicornu in Æ de basilica nobis monstrabatur, longitudine Parisiensi par, sufficienti amplitudine, unde singulis spectatoribus merum ebibendum propinat sacrorum custos, non sine molestia, ut expertus sum, ob insignem longitudinem cui tollédo vix extensa manus sufficit. Gyri frequentiores ad extremú apicem circúducti, ubi tamen recto tractu oblitératur. Crustæ color cinericio similis, medulla candidiore. In magno precio habetur, & pro vero venditur, ut infinitam auri vim repetundarú dánata Colonia Agrippina, cõtra licitaretur. Minus aliud adjungitur per omnia, si magnitudinem excipias, prioris æmulum. Sed, si verum fateri licet, neque hæc Monocerotis exactam referunt notam, majora quippe sunt quam pro merito, & candidiora quædam.

ab antiquis depicta veniunt . Dentes Balæ-
narum Gronlandicarum forte fortuna per o-
stium Rheni quondam circa arcem Britanni-
cam patens ex naufragio appullos illorum
temporum meruisse famam Unicornis arbi-
tror, quibus ignota Septentrionali bestia pro
vero Unicornu censebantur quæcumq; aliqua
similitudine novitas invexit . Repugnare
quidem cavitas videtur cornibus propria ,
non dentibus; verum tamen quotidiana arti-
ficum manus dentium soliditatem levi exca-
vatione de facili tollunt, & cornuum faciē in-
duunt, quod hic factum ex ipso pondere æsti-
mo, & compæctiori substantia, quibus dentiū
naturam Unicornua Trajectina pressius æ-
mulantur . Nolo ferram controversæ ducere,
an perpetua Monocerotem comitari de-
deat cavitas, quam negavit *Philes* De Anim.
proprietatibus in Monocerotis hac descrip-
tione :

οὐδὲ τὸ μακρὸν ἐξ ὀδῶν πλῆρες κέρα .

ἢ τῶν ἀκκλῶν ἰσχυρῶς ἐσθῆται,

ἐν κήλην ἔτιν, ἴδε κῆρον ἢ κέρα,

1. *Langum tollit & noxiam cornu,*

Quod ad palpebras enatum,

Non cavum est, nec leve ut cornu.

Βασίλειο quidem Lib. 2. de Unicornu aliquid

omni;

omnibus necessitatibus imponit. Sed Rhinocerotis exemplo refutatur & Cervorum, nam sicut vel superficialis cavitas, vel rario corporis compages, ut noan cornu mereatur.

Ad unicornium spuriorum seriem pertinet & Helvetorum illud ad oram fluvii Arule prope Brugiam 1520 inventum celebris ævo fame & precii, quod interiori facie album, flavescens exteriori, sine striis, duorum cubitorum longum, sed ut moschus odore præstans præsertim igni vicinum. Falsum, vel certè Boreale erat hoc Cornu eburneo simile, per varias marinorum fluctuum ablationes lævius factum & glabrum, cui ulteriorem manum odoris suavitate imbutam ars addiderat. A mare Boreali huc appulit contrario aquæcum lapsu ob gravitatem, quum continue utriusque sint aquæ, vel per occultos fluviorum lacuumque meatus, quibus mare in illis perviam Danubii experimèto credunt non pauci, & lacu montium Euganeorum persuademur, qui ad radices collis cui Arquada, *Fr. Petrarchæ* domicilio nobilitata, incumbit, *la Solana* incolis dicta sara dissiudatur, at Cephalos pisces, passerces, maris Adriatici alumnos proprios, eo sapore proferat quo

quo exquisitæ Venerorum mensæ efferuntur. Par sit de aliis iudicium quæ non mangonum asturia pro veris ex Borea vendita fuerunt, qualia sunt Antuerpiana, Mantuanum, & Potentissimi Polonorum Regis. Hoc quâvis ad utrumq; caput artificio sutatum sit, pro marino tamen Boreali penitioribus rerum scrutatoribus habetur. De Mantuano tantò minus dubito, quantò basis loculamento seu alveo mandibulæ inserta manifestior in icone apud *Aldrovandam* exprimitur, quod nihilo secius pro vero Unicorni laudat *Bacetus* Lib. 1. c. ult. *Pons* de Ven. cap. 15. Antuerpianum ultra septem pedes longum cû parte, iudicio ejus, fronti inserta *Jo. Goropis Becano* suspectum fuit, cum ob longitudinem inusitatam Monocerotorum ob colorem subalbidi, ut cornu esse piscis alienijus conjectura non fallax dictaverit ex Islandia aut vicina Septentrione adportatum. Nondum tamen ex communi errore eluctatum *Virum Dullissimum* apparet, quod de cornu hujus sicut adeò laboraverit ejus arbitrio ita capiti bestię infixi, ut radix inferius, extremû in altum velut in Cervis sursû spectet. Veritas & suspicionû solutio ex alvei dent. sq; marini nupera historia, quam ex *Viri eximii Olai FFerniz* Museo

superius memorato
huc reduxi, in solidum
pendet.

Ad eandem propi-
us quoq; examinandū
Unicornu magnitudi-
ne spectabile inter pre-
tiosissima Serenissi-
mi Danorum Regis
castelli *Friderici Burgi*
conspicuum, longitu-
dine septem pedes Ro-
manos excedens si par-
tem alveo excipiamus
inclusam, cuius mensu-
ram pedis unius cum
Vnciis duabus de-
prehendi. Ambitus
septem minimum digi-
tos complectitur æqua-
li gyrorum flexu in a-
cumen desinens. Co-
lor ex candido mixtus
& cinericio, quem per
intervalla nigriores
striæ lineæq; obscurio-
res distinguunt, quātū

ex figura suis coloribus expressa conuicere potui, quam mihi ex arce Regia Vir sacundia & eruditione inter primos seculi patriæq; numerandus *D. Iacobus Matthias Arhusius* transmissit: cui inecum debebit Lector iteratum Monocerotis Daniæ typum ex naturali magnitudine hic strictioribus lineis ductu artificis contractum, sed tamen iusta torius corporis mensura, quam hac tabella curiosis oculis subiecti iudicio pressiori pensandam.

Aliud insignis magnitudinis Unicornu ex Germania Veneti mercatores labente anno venum aduexerunt, coloris splendore & varietate veri cornu speciem promittens, eoq; magis, quod abraße particulae non dentium instar in ramenta quæ fricari possunt, concidunt, sed inde quicquidiatu squamæ eadē planè visciditate & lentore resulent, quo lecta quævis animalium cornua. Quibus indicis *Illustris. Iulio Iustiniano* maximi Cōtarenæ digno pronepoti, ostensum fuit. Dentem tamen esse, vel alterius animalis cornu, promptum erit intelligere, illi simile, quod apud matrem fratris suæ describit *Boethius* à Boot. In cuius fidē alia non accersam, quia hoc saxum antea

Alvi, Quid autem ad colorum varietatem &

Cor-

cornuum lentorem? Verbo me absolvam. Color infirmitus fortassis, & lætor   pinguedine, quam cum cornubus participat cartilago dentibus piscium nonnullorum ad radicem adnata.

Coronidis loco de Unicornu, quod Gedanensis quid , nomen *Edvardi Helv* vel sibi adfisc s,   Constantinopoli redux magno nudius tertius precio Venetiis venditabat, iudicium meum interponam. Arbitror illud vel martinum esse dentem, vel Asini Indici cornu. Dentem color probat ad candorem vergens, solidior corporis compages, & interior medulla. Sed ex Moscovia thesauris naufraga frustra clamitat. Non iyerim inficias pretiosiori olim loco hunc dentem ibidem fuisse, quam incognitus esset: iam verò frequentiori Danorum commercio ex Gr nlandia uberior ejus proventus preti  imminuit, quod nostra tempestate experti mercatores testantur.

Asinum cornu crederes, si vera de eo fama, quia Comitiali morbo feliciter succurrat, quod, qua fiat vi, infra dicemus. Serupulum mouet noua veri Monocerotis experientia, quam in suo decantat ipse id . Nempe carbonibus injecta segmenta gratis vaporibus & odoratis nares ferunt, uel si nudo sub alis

cor-

corpore gestetur, suauissimum de se diffundit odorem nullo cornuum fam. liaré. Quod Unicornis experimentum quis admiserit sanæ mentis? & hoc enim fertur ab auctoribus odoris expers. Imò si odorem de se spargit, pro ebore fossili haberem, quod *Boerhavius* lib. 2. c. 242. ab odoris suauitate laudauit. Ut raceam facili succo à diuturna odoratorum vicinia suauitatem adscisci, quod Helvetico Unicornu contigisse mox notauimus. Nec odoratum esse debuit, quandoquidem non in manifestis sed ignotis nobis eventibus vis Alexipharmaca delitescat. Id in Unicornib. ad oculum videas, prius venena temperare, quam vel incalescant vel odoratos vapores diffundant. Experimenta tamen cornu hujus ostendere refugit *μωρια μωροε*, qui solis ignotorum testimoniis, precariis forsan, in amplam chartam corrasis, apud me auctoritatem infelicij merce emendicare rogatus voluerat.

*De Monocerotis ferocia. Varthemannus corrigitur.
An Virginitibus se submittat. Fortitudo Mono-
cerotis & de ea Rabbitorum alucinatio.*

Feroces Naturæ impetus vario experimē-
torum apparatu in Monocerote animad-
uerterunt hætenus omnes, ut nec cicurari
nec vivum capi audacter affirmant *Aelianus,*
Plinius, & Solinus ex antiquioribus, & expo-
sterioribus quotquot veriori calamo historie
seriem duxerunt. Nescio tamen qua man-
suetudine innatum furorem temperent non-
nulli, ex ingenii libertate potius quam veri-
tatis. Huius antesignanus fertur *Ludovicus de*
Varthema, cum *Vlyfse*

Varios hominum mores qui vidit, & urbes.

Eius enim interpres *Aldrovandus* Libro de
Quadrup. sol. ita ex Italico transtulit:
Sanè id animal ferum videtur, verum feroci-
tatem nescio qua comitate condidit. Quæ
versio multis disputandi dedit occasionem,
& ancipiti iudicio de fide & veterum & *Var-*
themani dubitandi, adeò ut *Iohannes Langius*
magni nominis Medicus in Epistolis de Bu-
bus Indiæ Unicornibus *Varthemani* obser-

uationem explicet, aliique diuersorum locorum uario tractu feritatem māsuetudinemq; in fera distinxerint. Induxit quoque *Parentem* nostrum *700 p. d. u. s. k. u.* ut novam ex aetate iuuenili conciliationem ingeniosè moliretur, idque verè si rem inspicias, sed præter *Vartheman* mentem, quam liberiori quam par sit circumscriptio ad Romanam consuetudinem flexit *Aldrovandus*, quum nusquam id apud *Varthemanum* compareat, succinctè narrationi hæc addentem: *Veramente questo mostro di essere uno ferocissimo & dicerio animale. Pro dicerio*, Typothetæ vitio, omnino legendum *deserio*: quia ferocissimum animal & solas terras amans hæc epigraphæ depinxit, qua principes Ethiuſcæ elegantia aliàs usi sunt *Franciscus Petrarca*, & *Dantes*, ille quidem:

*In belle donne boneste, atti soani
Sono un deserio, & fere aspre, & selvaggie.
Hic verò Infern. Cant. 26.*

*E con quella compagna
Picciola, dalla qual non fui deserio.*
Nec aliter id vocis explicant *Franciscus Almu-
nus* in sylloge Petrarchiana, & *Academia Crus-
ca* sermonis huius arbitra, quam per feritatem solitudinemq;, non comitatem, de qua
etiam

etiam apud *Andream Baccium*, quem latinè loquentem induxit *Aldrovandus*, altum silentium, nisi nova asseveratione, antiquo loquendi more, dicta firmaverit *Varithema*. Facile tamen miteq; animal alieni generis animalibus & sceminio sexui fertur. De illo *Philes* in *Iambicis*:

πρὸς μὲν ἀλλήουλα θορήσσει
 ἢ θῆο προσνήσσει, ὡς ἔβασ πείμνη σελάξ.
 τὸ στυγαίης δὲ καὶ κατὰ οὐσιν εἶλον.
 ἔγκυτοι μάλα καὶ δῶσιν χρίσι.

Quæ eodem metro versuum ita exposuit *Gregorius Bersmannus*.

*Bestiarum ceterarum erga genus
 Comem se gerit, ceu gregi assuetus canis.
 At non item cognationem amat suam,
 Sed odit, infestissimamq; iudicat.*

Virginum conspectu quadam veneratione subidere aliquibus persuasit credulitas posterioris sæculi auctoribus, quanquam *Rhinoceroti* id assignet *Gregorius Papa* c. 39. *Iob. Isidorus* Lib. 12. *Orig.* cap. 2: Tantæ est fortitudinis, ut nulla venantium virtute capiatur: sed, sicut asserunt qui naturas animalium scripserunt, virgo puella præponitur, qua venienti sinum aperit: in quo ille omni ferocitate deposita caput ponit, sicq; soporatus

O vclut

velut inermis capitur. *Albertus Magnus Lib. 22 de Animalis* Dicitur quod hoc animal adeo virgines puellas veneratur, quod ipsis visis mansuescit, & aliquando juxta eas soporatur, & capitur, & ligatur. *Natalis Comes lib. 4. de Venatione eadem canit:*

*Virginitis amplexum cupit fera bellua (nam sic
Fana refert) somnumq; capit placidamq; quietem
Virginitis in gremio optata somnoq; solata
Funibus invenit sese vincl. sq; ligatam.
Sic natura dedit secreti semina amoris
Virginitis, atq; ferox est atrox innata cupido.*

Sive alia est ratio: tamen hac adducitur arte.

Sed ratio eos fugit & veterum auctoritas, unde in varia tracti, modo de Monocerote, modo Rhinocerote cōfusis nominibus fabulantur. Melius omnino ad sui generis autorem refert *Gesnerus* ad exemplum ut arbitror *P. de t. s.* qui in lambis de Animal. prop. de eo canit:

πρωϊταται δὲ παρὰ τὸν ἄλλο μέγιστος
δύρε χαλινῶς ἐκκαύζων τὸν τόρον
ὅς τὸ αὐτὸν τῆς γυνῆς ἀσφισίον.

Mansuescit autem comparis torum ambiens.

Frontis furoris edomans ferociam.

Dum seminis deserviat lascivita.

*Ingeniosus vero Gersicus Korumannus Lib. de
Iure*

Jure Virginæ cap. 92. pro Hieroglyphico habet, Christumq; eo significatum qui Mariæ Virginis pulcherrimæ virtute, sapientia, & pudicitia illeceus in sinu uteri virginalis caput altissimæ Divinitatis humiliter inclinavit, quæ *Theophrasti Paracelsi* fuit expositio in Tractatu quæ *Azoth* inscribitur seu de Ligno & Linea Vita, ubi Unicornu Christi typum, Mariæq; pudicitia evidens signum, pro, præter solitum, sensu proficit. Quid si Milesij sermonis hic agnoscamus vestigium, & alia ingeniorum mytheria? subinde enim nova scribendi via vel personas fingebant, vel personarum adiones, vel utrumq; , ut rectis nominibus vitia insectarentur, quod descriptionis genus duce *Apulejo*, *Achille Tatyo*, & *Heliodoro* infinitos ævi nostri invenit asseclas, inter quos principes ingeniorum eminent *Joannes Barclajus* Argentinis Euphormionisq; auctor, *Franciscus Parisiensis*, & *Io. Fr. Laurentanus* Nobilis Venetus illustrisq; Dianæ conditor. Hoc ræcito invectivæ stylo Samsonem Virorum fortissimum ejusq; victum illicito meretricis amore animum atrociter perfodiebant antiqui, elegantissimo emblemate ab animali detumpto, cui primæ fortitudinis deferuntur partes.

Inter propria Monocerotis numerant quoque fortitudinem insignem auctoritate *Scripturae*, & *Aeliani*, cui cornu inexpugnabile fertur . Ratio ex materia peti debet, forma, & loco . Locus in fronte aptissimus propulsandæ injuriæ . Forma seu virtus in uno fortior, quæ in bicornibus dispersa . Cui materia durior & solidior subsidiarias operas mittit . Soli *Rabbini* antiqui in *Libro Isfri* huic adversabantur, quum in expositione *Dent. 33. 17.* Taurum fortem prædicant, sed cornua habere minus pulcra, *וְרַגְלָיו*, Reem, verò seu Monoceroten, cornubus præditum elegantioribus, sed minoris roboris, indeque extremo *Mosis* voto utrumque conjunctum fuisse, tauri nempe fortitudinem, & Monocerotis pulcritudinem . Quæ ex ingenio illorum ficta sani habent nihil, si sanus ego: utrumque sanè de fortitudine & robore cornu interpretamur, in quo populos ventilabit usque ad terminos terræ, quod frustra à pulcritudine augurabatur *Divinus*.

Signa Cornu veri. De sudore multa. Vena quibus data. Eballino. Ex canibus experimentum columbisq;. Ex circulo. An Catholica inde medicina. Vera Unicornium virtus.

Varias, sed suspectas plerasq; Monoce-
 roti virtutes invexit antiquitas, quas
 tamen in immensum auxerunt novatores ma-
 jori decipiendi studio, quam juvandi. Ori-
 ginem ingentis famæ ad adulationem, vetus
 in Republica omni malum, deduxit *A. Mari-
 nus*: quam omni studio conservandam vel eo
 nomine urget *Baccius* quod Magnatum infi-
 diatoribus ansa nocendi, suspitione tanti re-
 medii, præscindatur. Nunquam tamen ab
 crectis mentibus impetrabit, ut culpam virii
 alio vitio regant. Sacra Principum majestas
 justitia potius & innocentia se tutatur quam
 vano insidiantium metu. Unde dubitem num
 quidam superstitioni verius an credulitati ad-
 versam frontem opposuerint. Totius disputa-
 tionis cardo duplici momento vertitur, nun-
 tantis, ut jactatur, viribus excedat Unicorni,
 & quibus illæ cognoscantur signis. Signa ex
 multiplici desumunt fonte agyræ, ex sudore

præsente veneno, ebullitione in aqua, colubis vel canibus binis succum lethiferum pari pondere haurientibus, circulo per pulverem Unicornu descripto quæ inposita nec Scorpius nec aranea transgrediuntur. De his inter se litigant *Erodia*, præsertim sudore & ebullitione, haud procul fabulis, quorum utrumque suos invenit defensores simul & oppugnatores. Illis sociatur *Baccius*, his *Martius* accedit, nomine similes, sed differentes mente, quos idcirco inter se ea fidelitate & brevitate commitemus, ut ad iudicandam rationem exactior nobis cura exurgat. In sudorem naturalem præsente veneno resolvi non posse Unicornu vere urget *Marinus* quia anima nec Vegetativa, nec sensitiva præditum sit, quanquam si pressius loquamur nec ad Vegetantis primam animam confugere debuerit, quum nec plantæ veræ sudorē emittant, nec Mineralia. Non plantæ, quarum succus exillare dicitur & manare, nunquam verè exsudare, quia vel in incisis plorant, vel ob tumentes ramos exprimunt, Prioris generis Balsamum est arbor, cuius succum, non sudorem, graphicè exprimit *Plinius* Lib. 13. cap. 25: succus è plaga manat, quem Opobalsamum vocant, suavitatis eximius, sed re-

nui gutta, ploratu lanis parua colligitur in
 cornua. Qui locus in mendo cubat, resti-
 tuendusq; cū *Dalechampio* tenuis guttæ plo-
 ratu, lanis p. c. 126. Certo autem artificis tē-
 peramento inciditur, non sponte, sudoris in-
 star, sed, eodem *Plinio* & *Solino* teste, vitro,
 lapide ossisue cultellis, quod confirmat *Ta-
 citus* Lib. 5. Hist. Vt quisq; ramus intumuit,
 si uim ferri adhibeas, patent uenæ; fragmine
 lapidis, aut testa aperiuntur. Posterioris
 ordinis sunt arbores quotquot succo aliquo
 seu pice seu resina manant. De quibus *Plinius*
 Lib. 14. c. 20. & illæ quæ in Calabria manna,
 gūmi in moré, siue spōte, siue incise proferunt,
 de qua est uera *Gabriels Fallpi* Lib. De Med.
 simpl. purg. ca. 37. con. cura, & *Io. Nerdi* de
 Melle, quius lucem dederat *Altuntanus*, quū
 mannam diceret esse succum arboris. (Cū
 scilicet, uel Fraxini) benignitate aeris, cre-
 tum, quanquam & in foliis Calabrinis ros
 coelestis colligatur Ciceris forma & magni-
 tudine, sed id rarius. De metallis supersti-
 tio ueterum prodidit & statuis marmoreis,
 ligneisq; sinistro imprimis omine sudasse.
Plutarchus enim in *Vita Alexandri*, Orphi si-
 mulachrum quod in Libethris ex cupresso
 extrat sudorem emisisse tradidit. *Fragitas*

quoq; 1. Georg.

Et mæstum illacrymas templis ebur, æraq; sudat.

Et in Cæsar's expeditione *Lucanus* 1. Phars.

Urbisq; laborem

Testatos sudore lares.

Quæ omnia mala vel Dæmonum vel Sacerdotum arti adscripserim.

Quidquid horum sit, sudoris appellatione indigna omnia quæ in speciem halitus ab infiro calore non soluta, vel violento motu ab interna vi confertim non erumpunt, ita exigente *Galeno* Lib. 1. de Tuend. val. aliisq; iocis infinitis: ut quibus & venas & tenuius ferum urinamq; denegaverit ordo naturæ diversus, sudorem mittere non dicantur. Venæ quidem etiam plantis assignantur & mineralibus à *Plinio* l. d. L. 13. sed coacta vocis licentia ad similitudinem universi, quo modo venas materierum selectiores dicunt auctores, *Solinus* cap. 28. de Sale gentis Amantû: Tanta ibi hujusce venæ copia est, ut testæ faciunt è salinis. *Statinus* *Papin.* Sylv. 1. lib. 3.

An picturata lucentia marmora venæ

Miver, an emissas per cuncta cubilia lymphas.
quam venam *J. Casperius Gevartius* Notis ad hanc sylvam contra mentem *Joh. Britannici,*

de

de tubo rectè interpretatur. Eo enim tubo ad æstivum calorem minuendum per singulos cubiculorum parietes more sæculi delicati deducebant, de quo multa adeo leguntur in sinistro latere lapidis antiqui *Panormi*, qualem etiam puto fuisse canalem plumbeum, curvitate cornu, in Rhodano præterfluente inventura, quem vestibulum Curie *Arelati* in Provincia cum hac Inscriptione exhibet:

S. VALERIVS SVRILLIO
C. CANTIVS

Quamvis tubulos fictiles apud Vitruvium, *Plinium*, & *Varenium*, plumbeis præpositos non ignorem, & lapideos apertius Ateste inter antiquæ urbis rudera cum *Jo. Bapt. Zola* Viro Consultissimo & patriæ antiquitatis callentissimo inueneri, Romæ tamè in thermis Diocletiani & Antonini plumbeorum, in aliis ædificiis minoribus fictiliû existât vestigia. Sed parum ille seu arborum seu aliorum sudor momenti insignibus Unicornium æstimatoribus afferet, quû ille sponte sua exsillat nullo externo movente, nullius, qui veneni rationem habeat, præsentia, vel incisura leni torantium ramorum exprimat. Difficultatem hanc ab interioris causæ defe-

Et in mortui Monocerotis Cornu percipiōs
Balcus, leniori impetu sudorem aliquem
 Cornu concedit, sed secundaria ratione & ex
 euentu, quem ad modum polita quæquiritæ
 specula, marmora feruntur sudoremmittere,
 externa aeris humiditate uaporibusq; a cibo
 imbibitis. Idem enim ceraso apud *Petrus*
Aponum in manubrium cultri efformato, &
 linguæ serpentum apud Magnates sapius u-
 su uenire. Sed frustra uelut obtendit illis
 quæ nulla arte tegi possunt. Non enim hæc
 mentem primorum fabulæ auctorum asse-
 quantur, qui Unicornu præsentem ueneno ita
 ab insiro principio alterari uoluerunt, tanquã
 præsentem hoste, ut labore insigni & uelut in
 angustiis sudorem exprimat, quo modo sæpe
 sapius turbantur homines in sudorem soluti
 quoniam præsentem uel uident uel suspican-
 tur quæ naturali odio auersantur, quod & de
 iunentis poma gelantibus testatur *Plinius*.
 Quæ gerris Siculis uariosa, quam uicentium
 sit proprius affectus hostem ueritè. Nihil
 tale in uite obseruant hortulani, quæ brassicã
 quidem fugit solo racemi flexu, ipsaq; brassi-
 ca aduersa cyclamine & origano arelici, non
 sudat, quercus quoq; & olæa tam pertinaci o-
 dio dissident, ut altera in alterius serobe de-
 pactæ

pacta moriturus, *Linna* narrante lib. 24. cap. 1. Plu. sanè in uegetabilibus, quam cornu-
 bu. gura, majoraq; discordiæ & concordiæ
 documenta, minus tamen, ut uideretur, sudoris.
 Nec sudorem eo, quo *Baccius* interpretatur,
 sensu acceperim, tum quod amoris potius
 quam odii naturalis esset indicium, tum quod
 pestilens foret sudor à ueneni ha. in excita-
 tus. Enimvero quæ naturali odio dissident,
 tantum abest inuicem iungantur, ut quam
 longissime se fugiant, nec pestiferum humo-
 rem in Unicornu collectum ulla restatur
 auctoritas, ut taceam alia frigiditatis glabri-
 tieq; ratione deusari in speculis marmori-
 busq; guttulas quam in Unicornu fieret nec
 deuso nimis nec lani. *Cerastus* & lingua
 serpentum, ut dubia, malè dubie rei subue-
 nient, quamuis à manus humidæ frequenti
 attritione uaporosum quid in manubriis cul-
 tellorum quibuscunq; excipi nouum hæte-
 nus non sit. Vnde hanc sudoris experienciã
 cum *Marino* & *Cardinale Ponçetto* lib. 2. de
 Ven. cap. 4. planè inficiamur donec certiori
 fide probetur. Alio experimento quod simi-
 le quid fieri cõcedat *Ponçettus* in osse nempe
 aliquo in serpente nato ad præsentiam. Na-
 pelli uel fellis Leopardi guttulis resudanti-
 bus

bus impleto, ut diuersum sine censura rigidi-
 ori dimittimus, quum similitudine quadam
 in obiectam rem affinem ferantur effluvia
 corporum, non contrarietate repugnantem,
 quæ Monocerotem inter & uenenum perhi-
 betur. Iam ebullitionem in aqua factam
 pro fallaci signo ueri Monocerotis ea de
 causa traducit *A. Marinus* & cum eo sequa-
 ces, quia communis is sit effectus reliquis sic-
 citate aliqua & corporis porosi tenuitate cõ-
 spicuis, Bolo Armenæ, Terræ sigillatæ, & cal-
 ci. Quam propositionem certo temperamē-
 to concedit *Baccius*, ut Monoceroti ob sin-
 gularem naturæ occultæ conditionem soli
 reseruetur sine calcinatione in aquis effe-
 ri, quum reliqua non nisi combusta ebulliant.
 Pro *Marino* autem stipulator ego, spõdeo nõ
 hie tam calcinationis, quam porositas ha-
 beri rationem. Sicca enim tenuis extēsa dũ
 uariarum aquæ particularum admittunt im-
 perum, bullæ excitantur ob inclusum aerem,
 quæ continuato tractu elatae & depressæ
 aquam cum sonitu mouent, cessantq; simul
 ac in locũ aere ante plenum aqua illabens
 successerit. Hæc autem ebullitio siccitatis
 solius ratione excitata, communis pluribus,
nihil occulti condit. Nam & *Cerastis* *Cos-*

na: aquæ veneno infectæ injecta ebullire observantur, & fossile Unicornu magno strepitu aquam concitasse nuper, quum illud cum alio ludæi cujusdam unicornu vero, ut putabatur, conferrem, expertus sum, simulq; Melitensē terrā, quā ex D. Pauli subterraneo cubili extraxerā, dēsius jam compactam, ubi lymphæ commissem, grato spectaculo inde surgentes bullas conspiciebam, qua viam parulā aquæ mador fecerat. Quanquam negari nō debet ea frequentius in aquis effervesce, quæ ignis vim fuere experta, utpote aridiorē substantiæ conditionem & porosiorē indepta, humido, quo pori repleti, penitus absumpto. Cornua tamen, quotquot sunt a calidioribus plerumq; nigri succi fuliginibus elevata, ut atra bilis, evidenti ebullitione alternatim exsurgunt. Aliis experimentis veritatē explorantibus, binis columbis, vel toridem canibus, exhibito æquali pondere vel diverso veneno & Alexipharmaco, ut puerilibus falsiq; indignatur *Marinus*, utramq; enim morti concedere bestiam, quamvis illa tardius quæ Unicornu assumpserat; præterea Arsenicum aliaq; animalibus gratia experiundi ingesta, nō esse venena, sed corrosiva, quibus antidota minus convenienter opponi-

nua.

nuntur, quum unduosa esse debeant & em-
 plastrica. *Mercurialis* Consult. 63. utlenicoer.
 stallino sorpto Pisanum illū non ab exhibi-
 to Unicornis pulvere, sed superveniente vo-
 mitu evasisse suspicatur. Quod & canibus es-
 venire existimandam. Quibus nihil video à
Baccho veritate foelam victo repositum. Vi-
 disse se alias apud *Cardipalem Tridentinum*
 simile in columbis speciea culū serio assūmat.
 Lib. 3. à quo non abludit *Garziz ab Horto* in
 canibus observatio Lib. 1. de Aron. Hist. c.
 14. & *Philippi Hoechstetteri* Decade 5. Obser.
 Med. cas. 9. verum utriusq; diversa à Mo-
 nocerote cornu fuisse oportet, vel eventum
 impatientes moræ postea infelicem ex pri-
 mo cōfessim statu citius iusto aestimasse. Feli-
 cius in porcellis succedere experimentum
 quam canibus columbisve quidam credit,
 quod canes statim evomant, columbae verò
 facilius digerant. Sed nec infeliciter durio-
 ra etiā concoquunt porcelli. *Iordanus* lib.
 de Peste, quod apud Iudæum, fidei secretum
 viderat, refert: Iudæus me præsentē Cornu
 Monocerotis describebat eisculum quo infi-
 nita animalia venenata scorpiones, serpen-
 tes, Araceas includebat: omnia velut atto-
 nita permangebant in medio, neq; ullum ver-
 sus

sus circula rem lineam progredi audebat: extra circulum posita, quoquo versum liberè movebantur. Auget historiam *Aldrovandus*, repræsentans bestias cum terminum transire non potuissent, umbra an virtute? enecatæ esse. Non absimilia in Lexico Philosophico *Jo. Henrici Alstedii* p. 1906. de Monocerote scribuntur, quod bonæ notæ scorpiones uni valè inclusos necet. Memoria dignum *Fabricei Bartolei*, Viri Maximi, censeo experimentum quod Mantuz apud eundem præsens observavit *Johannes Veslingius* summo præceptori fama & eruditione par. Impositas quippe Monocerotis Mantuzani Ducis frustulo tumentes veneno araneas, sine mora mortuas concidisse. Equidem recurriti allatam apud *Jordanum* observationem non magnopere moramur, tanquam superstitioni vicinam, & si rem eloqui liceat. Diabolicam, qua ex *Cabala* sua informantur eius socii, ut venenatis animalibus terminum pro lubitu facilè desiniverit. Circulo enim ductu Magico imprimis delectantur profanæ mentes, ut ex *Theophrasto Paracelso* apparet aliisq; Sagarum confessionibus, quæ etiam ductis in orbem characteribus fortunas nominum & facta divinant, Quin imò iussu Demonum
cir-

circularem orbem ingrediamur ac pentagona clam Dei nomina continentia, quò tui profus ab illorum violentia reddantur, & ut nato infanti securius consulant à Dæmone femina *ῥῥῥ* illis dicta, infestato, ter circulum in cubiculo puerili rhamno cum aliis Hebraicis characteribus signât, quibus Divina nomina exprimunt simul, & infantem muniunt ne præscriptos fines Damon transcendat, ut ex *Io. Laurentio Anania* colligo Libr. 3. de Natura Dæmonum. Itaq; apud supersticiosos Romanos frequentes ad eò arbitror in sacrificiis, militia, & ubiq; circumitores fuisse, ut hinc originis suæ principia referrent. Experimentum *Alstedii* verum est, sed *ῥῥῥ* quia scorpiones non cornu impositum necavit, sed mutua laniena, quam sine Monoceroze aliaq; re, cum voluptate apud *Confobrinum* fratris loco colendû *D. Henricum Fuien,* Naturalium rerum peritissimum, æstate proximè exacta sæpius contemplati sumus. Præterea scorpiones nostros, præsertim Italicos, innocuos affirmat *Plinius*, quod vario eventu comprobatum restari possumus. Major *Cl. Virorum Baroleti & Veslingii* auctoritas, ut aliquam contra venena vim credam, quæ aliis cornibus ex æquo competit, non obstā-

te quod Mantuanum Unicornu à classe verorum supra exclusim. *Palmerius* enim simili cōcessione lib. 2. de febr. pest. c. 18. nō negandum censet illius vires contra venena valere posse modo non adulterium & fraus accedat.

Vnde ejus defectu Rhinocerotis cornu præscribunt, aut Cervinum, ut *Ioan. Renodans* lib. 3. de Med. Mat. c. 21. de se testatur: Cum omnes agrori æquè non valeant opibus, debet tantum divitibus exhiberi Unicornu; aliis fortunæ tenuioris cornu Rhinocerotis, ut etiã Cervi præscribo, successu non minus felici. Sed ea Unicornu potestas facile ex concepta animo præmunitione investa fuit, quū si cornu ipsam præsentem conspexissent alio forsan experimenti dexteritate deflexissent ejus patroni. Hic loci reticere non possum circulatoris istius Romani, qui in foro Navonæ circulari barba miracula jactat & experimentorum suorum stupendos effectus, ludibrium quod mihi auscultanti debuit. Quum enim de Rhinocerotis cornu n̄ ulta, plura vero de Monocerate, quod domi servabat, sesquipedalia verba credulis spectatoribus expendentē rogassem, ut Monocerotis veritatem, ad eò à se decantaram, aliquo

experimento presenti nobis firmaret, id nisi magno pretio acturam se serio pudore suffusus negavit. Profectò omnis ostentatio non caret suspitione mendacii, ut optime *Symmachus* l. 1. Epist. 1. Credite vati, longius à vero absunt superbiora de Unicornu promissã Agyrtarum & Medicorum qui nova potius & mirandã quam utilia in usum deducere amant, quæ partim retulit in Opusculo suo *Pater*, partim sibilo digna ab *Andria Marino* exploduntur. Quomodo enim ad vomendum perducerent, quum subtiliori principiorum mixtura facilius dissipetur venenum, uel extinguatur potius, si quidem cù luce, ut alias credebamus, naturæ commercium exerceat. Quomodo à spasmus è an illo qui ab euacuatione ortum trahit, an qui à repletionem, an deniq; qui ab utroque è Hujus sanè ut contrarię causę, ita contraria erunt medicamenta, illa uerò nondum auctores determinarunt. *Ασπίς* magis videtur ab omnibus morbis incolumem præstare posse: quippe benè Regibus illis, qui olim ex Unicornibus potabant, uisisset actum, si ad hæc tempora fatũ cum imperio extendisset, ut simili sententia apud *Philistratum* jocatur *Apollonius*. Notandum tamen Unicornu Animò
 istas

istas à ueteribus de ferri virtutes, teste *Aelianus*, non Monoceroti vero, quæ quæ confunderet *Marinus*, huic denegavit quod Onagro cōsensus dederat. Vnde minus rationibus eius faueo per vim ad Monocerotē tractis, quam Onagro, de quo *Philes* perhibet ebrietati resistere, veneno, et sacro morbo. Per vomitū eo purgat modo, quo Emetica alia alexipharmaca, Anagyros, Proserpinaca, Castoreum, quæ cum vomitione venenis sumptis resistere fidem fecit *Plinius* diligentissimus Naturæ l. 27 cap. 4 & 12. l. 32. c. 3. Spasmo ex repletionē nervorum mederetur insita exticcandi facultate, quem ad modum aer calidus siccusque, sudaria, & aquæ thermales. Quod si coniunctum cornibus frigus obstarer, in promptu ventriculi corporisque natus calor momento temporis leve frigus temperaturus adest; tametsi ignotiori naturæ spasmo ex maligna qualitate vaporeque acri, ex Pelopis sententia apud *Galenum* l. 3. de Locis c. 7. & *Saxoniæ* Part. 1. Præl. c. 15. excitato, rectius ad mentem veterum subuenisse dixerim. Vniuersalem hanc Alexipharmaci virtutem non Onagro, sed Unicornu suo, ut credit, vero nuper Gedani revocavit *Ensiachus Habovet*, cuius mihi indicium fecit

Vir Illustris *Daniel Blanckius*, Spectatissimus Patavinæ Universitatis Prorektor, successor noster. Quem alius sequitur Venetiis longo testimoniorum prociucta stipatus, qui Podagrarum, lai Venerearum, Epilepsiarum, Apoplexiarum, febris pestilentiali, venenis, Colicarum, Dysenteriarum, aliisque hoc solo cornu se oppositurum gloria-tur quo successu ipse viderit. Quæ tamen ad Unicornum, quod auro preciosius æstimat, veritatem cõferunt nihil. Sola quippe succandi vi, adstringendi et refrigerandi singulis pro naturæ errantis diversitate occurritur, non alia ratione quam ad hydropem cornu bubulium *Plinius Valerianus* l. 3. c. 12. & ad Podagricos dolores ovilla cornua cremata *Meronymus Gabucinus* Comm. de Podr. commendant, & cornu Cervinum febribus malignoque igni vulgo, Asininum denique comitiali morbo opponitur. Et hoc enim instituto cornu utrumque tant caprarum quam cervorum ad candorem dentium contrahendasque molles prægnatesque gingivas approbavit *Galenus* lib. 11. de simp. facult. Tandem Catholicum Alexipharmacum ex Unicornu ea cautione & opiois moderamine inficiatur *Baccius*, ut contra omnia nõ ex se valere credat, quatenus roboratum à se cor ad resistendum cõ-

Quis

nis maniat. In quo non eum ratio, meo ju-
 dicio, destituit, quū singulis venenis sua tantū
 opponantur remedia. Quod nouæ antidoti
 compositionis *Andromacho* dederat occasio-
 nē, teste *Galeno* l. de Antid. & l. 1. de Cōp. sec.
 gen. c. 3. quia naturæ discrepant diversitate
 virulenta quævis. Id viderat in Orig. *Isido-
 rus* exemplo viperini veneni, & doctiori filo
 post *Angelum Baldum Carolumq. Panicellum*
 cōfectum ex *Commentariis de Vipera* ce-
 dro dignis *Marij Aurelij Seuerini* Viri profun-
 di exspectamus. Hinc magna veri specie tot
 Antidota, quot Venenorum genera pronun-
 ciat *Marius*, licet vnius veneni plura subin-
 de sint remedia. Nam viperinam pestem, ut
 hanc gratia exempli adducam, infringunt
 propria caro ex *Galeno* & Theriacę experiē-
 tia, Cunilla pariter *Ayist.* monitore de Adm.
 Audit. terra formicarū, hœdus, vel gallus, vel
 agnus recenter strangulatus cum eorundem
 pulmonibus calidis, corde vel jecore, vitis
 albæ silvestris cinis apud *P. Vegetium* l. 3. Ve-
 ter. c. 4. & 79., balsamum verum Orientale
 experimento *J. Veslingii* in Alpinum, & de-
 niq; Achates Siculus.

Maneat igitur pro Asino Monocerote ve-
 terum auctoritas, qua quum destituitur V.

nicornu verum, minus huic quam illi tribuimus. Ne tamen exili aliqua virtute prive-
tur, jubet æquitas, quæ cunctis cornibus ali-
quid ejus divisit, sive innata exsiccandi po-
testate, sive cõgenito balsamo, quo abundat.
Caprarum cornu fugantur serpentes, testi-
monio Flinii L. 28. c. 10., fugari eisdem ni-
dore cornus cervini idem tradit cap. 9. ut
alios cervorum cornu effectus silerio invol-
vam. Quod de Bobus Asinisq; Indicis quo-
que statuendum ex *Aliano*, *Philete* & *Philo-
strato* liquet. In familia sua cornu quoddã
servari ignote speciei prodidit *Philippus Hoch-
stetterus* Decad. 5. Obs. Cas. 9. de prædica-
tum à *Petro Paulo Hochstettero* in Dysenteria
pestilentiali; ipsum verò se in malignis feбри-
bus aliisque certo salutis eventu vim hujus
explorasse. Fatetur de Monocerote *Amatus
Lufitanus* Enarrat. 52. in l. 2. Diosc. Medicos
Lufitanos, & alios qui interiora Indiæ pene-
trarunt, de ejusmodi animali nihil narrare, ni-
si quod in maximo precio sit apud Indos ad-
versus venena & febres pestilenciales.
A quo experimẽto alieni non erant olim per-
petuæ Venetorum Reipublicæ Sapientes, quum
emptum monocerotis frustulum in pu-
geum armamentariũ vastissimi convicerent, ut
po-

populum publicis in eo ministeriis vacantem ab occultis malignorum insidiis munirent, a-
quamq; sempiterno alexipharmaco tempe-
rarent. Traditur hæc Patrum purpuratorum
providentia communi incolarum ore, quorū
vices *Nicolaus Crassus* l. C. & Veneti fori de-
licium, ingenuè ad me detulit. Hincq; adeò
est, ut apud veteres non contemnendus mos
inoleverit, quò se ad omnia tutos præstaret
cornua in frequentem usum pertrahere. Mo-
dò enim poculi erant vice modò ornamenti,
modò in Medicorum officinas veniebant,
modò popinas. Quæ singula stricte attin-
gunt.

CAP. XXX.

*Cornuum usus in poculis apud varias gentes. De
Aureo cornu dubitatio. Marmor Prætelitū,
Cerneæ baccina. Evocari quidam Crisidiano de
his respondetur.*

Cornea pocula bona in somniis judicat *Ar-
temidorus* l. i. Onir. c. 68. *Idem* 70. *Idem* 71.
72. *Idem* 73. *Idem* 74. *Idem* 75. *Idem* 76. *Idem* 77.
quod infracta sunt. Ita enim *Ianus Cornarius*
reddiderat, à *Nic. Sigalio* alioquin non uno mo-
do.

mine suspectus. Ego *αὐθιγοῦ* non tam de ruptura interpretor poculorum, quam de naturali venenis resistendi privilegio, quod ubiq; ostentat. Sed antiquitatem merito jactat ab Indicis Regibus apud *Aelianum* & *Iulietem* probatam. Græciæ quoq; Heroes noverunt apud *Interpretem* Homeri ll. 3. ad hæc verba:

ἦτοι τ' ἑξαιρέσεια κίρα, ἀπὸ θυμὸς ἀνθρώπων.

Quæ ita exponit: ἑξαιρέσεια ἢ κίρα: κίρα τὴ γὰρ ἐπιπέσει τῆσ' αὐτῆσ' ποταμῶν γῆσιν, ἀπὸ κίρας ἐπιπέσει.

Ante inventū scilicet poculorum usum ex cornu bibebant. Verum cornua ad pocula maximè Septentrionis incolæ v' c' runt. Testis *Plinius* lib. 11. c. 37: Vrorum cornibus barbari Septentrionales pocant, urnasq; binas capitis unius cornua impleunt. Cujus apud *Saxonem Grammaticum* nostratē l. 7. Histor. Danicæ extat exemplum. De suis fatetur *Olaus Magnus* l. 13. c. 35: Aliud genus vasorum deauratis labris, & pedibus, è gryphorum unguis bonam liquoris quantitatem tenentibus, fabricatum. Clarius cap. 38 vasa hæc ad cornua restrinxit: Cornua vasa supraposita, Finladensium Aquilonarium opificia sunt. Quæ cornua in sequentis capitis figura per bubula exprimit.

Videretur & prima fronte Aureum nuper in Cimbria inventum cornu, veteribus Danorū Regibus poculi loco fuisse, nisi verus tubæ usus a *Cl. F. Varro* firmis rationum momentis stabilitus contrarium persuaderet. Ancipitem me quidem fecerat *Plin. Archæus* Symp. 8. Quest. 3. ut de tuba bellica dubitarem ob sonitum auri insuetum. Ita enim ille: De ipsis corporibus aurum, & lapis ob densitatem, exiles sonos & obscuros edunt, vocesq; in iis celer extinguitur. Sed ipsum me penitus auctoris mentem & veritatem introspicieus in viam reduxi. Non enim *Plutarcho* de metallo in certam formam laminamq; flexo, erat sermo sed rudi & impolito. Aurum quippe ad debitam temperamenti formam redactum, immixtam vocem multiplicato flexu acutiorem reddit vel *Juvenale* iudice:

Si nulla inversa sonitum dedit aurea fundo.

Ob solidiorem substantiæ conditionem, qua æris soliditatem antevertit alioquin ad reddendos sonos aprissimi. Unde vox ærea apud *Homerum* pro intensa & distincta, per eusque æreū in signo Nabochodonosoris Græcorum imperii incrementa signavisse prodidit *Theodoricus*, per orbem, litterarum beneficio, propaganda. Idem de Lapide sic iudicium.

cium, quem singulari anfractu excavatum acutissimos sonos referre quotidiano in montosis locis irinere experimur.

Eandem ex cornibus bubulis bibendi consuetudinem etiam apud Britannos invaluisse testimoniis *Saxonis* lib. 3. & 5. *Cambdeni* in *Hist. Anglica*, & *Malmesburienfis* lib. 2. c. 2. docuit Lib. 1. *Fast-Dan.* c. 18. magnus Doctor noster *Olaus Wormius*. Quo delectatos quoque Thracas *Xenophon* confirmat lib. 7. *Exped. Cyri*: Mutuò se primum salutarunt, deinde secundum Thracicam legem cornua vini-propinarunt. *Idemque* de Paphlagonibus Lib. 6. refert: Cum in grabbaris inter coenandum discumberent ac biberent è poculis è Cornu factis. Transit demum ad Romanos barbarorum simias & novorum rituum amatores. De quo querela extat *Ambrosii* lib. de *Elia* & *Ieiunio*: Per cornu etiam fluentia in fauces hominum vina decurrunt, & si quis respixerit, commissum flagitium, soluta acries, loco motus habetur.

Quo referenda hæc *P. Maurisii de Gregorio* Cameratenfis Neapolitani in *Abecedario* *Cal. conscientie* ex bullis Pontificiis *Zoophyta*: Pocula cornea ubi bibebant antiqui in magna reverentia, magis quam nos calice,

ad nostram confusionem dicit *Canon*, quod tunc calices lignei & sacerdotes aurei; modo e contra.

Eum riuū ad oculū mōstrat conviva cū cornu ori adnoto in Romanorū triclinio, quod olim ex ædibus Rhamusianis Patavii in Cōmentario suo de Arte Gymnastica depinxit *Hieronymus Mercurialis*, nos verò in Palatium Arestense Illustrissimi Senatoris Veneti *Georgii Contareni* delatum non ita pridē ipsi vidimus. Illustriora Romæ ejus extant documenta pluribus marmoribus signata, præsertim in Bacchanalibus veterum in palatio splendidissimo Cardinalis *Mozarini* olim à *Bentivoglio* in monte Quirinali exstructo, eleganter expressis, cui simile aliud marmor apud lapicidam templi S. Andreæ Valensis, in quibus cornu Bacchus eminet. Rē clarius ob oculos ponit opus illud antiquitatis venerande resularū Præneste, cujus mentio apud *Philandrum* in l. 4. Vitruvii, nunc *Tiburti Barberini*, quod in veterum accubitus, cornu singularis artificū, & navis, quam historiam credo, argumentum, procurante Equite *Cassiano à Puteo*, maximo literatorū patrono, hic spectatoribus exhibui.

Idemne censuit *Martialis* L. 12. Ep. 32.
de Vacera.

Et cum lucerna, corneaq; cratere

Matella curtorupta latere me jebat.

Vnde aliquando matulas veterum ex cornu
factas coniectabā. Quam rectè Critici vide-
ant. à quo more non absunt nautæ Siculi, qui
cornu bubulum, quod *l'osso* vocat, pro matu-
la servant. *Idem* alibi l. 14 Ep. 52., de Gut-
ture corneo:

Gestavit modo fronte me juvenis.

Verum Rhinoceros me putabis.

Quippe bibituri elevato ad nares cornu pe-
culo Rhinoceroses quadam imitatione ex-
primunt. Nec ejus moris ab urbe, ut fit, mi-
grantis ignari fuerunt coloni, & agrestes,
apud quos de Satyris canit *Pan Calphurnii*
avena *Eclog.* 10.

Tum Satyri, lasciva cohors, sibi pocula quisq;

Obvia corripuit. Quod fors dedit, hoc capis usus.

Catharon hic retinet. Cornu bibit alter adusco,

Concavat ille manus, palmaeque in pocula vertit.

Ad quem locum, *Nemesiano* contra fidem *MS*
nostri ascriptum, notavit *Robertus Titijs*, per
cornu buccinam exponendam, quia forte da-
rū affirmat vates, illud scilicet quod familia-
re Satyris erat. Hocne buccina è equidem
ignoro

ignoro, nec vestigia auctorum ulla video. De buccina pastorum ad convocandum pecus *Columella* lib. 4. R. R. Ad sonum buccinæ pecus septa repetere consuecat. quam cornu fuisse ex hoc loco *Titius* videtur divisisse. Unde cornibus buccinare apud *Dionysium Halicarnassæum* lib. 2 ubi de differentia Patriciorum: Quotiens patricii convocarentur à Regibus, præcones que inq; suo ac paterno appellabant nomine: plebejos verò ministri quidam cornibus bubulis confertim buccinantes in concionem conciebant. Elegantiori vocis notione Evocari populus in Iure dicitur *ff. Lib. 1. Tit. 15. leg. 1. de Incendüs*: Erat autem familia publica circa portas & muros disposita, quæ inde si opus esset evocabatur. Quod voce & cornu factum explicat *Glossa Accursii* marginalis, quibus illa familia vocabat homines ad extinguendum ignem. Nec mirum in bucinis incultis cornu prævaluisse, quum tibiæ Phrygiorum idẽ ipsum non abhortuerint pastoralibus fistulis cultiores. De quibus intelligendus *Ovidius* *Met. lib. 11.*

- in flato Bercynthia tibia cornu.

Horatius quoq; *Carm. Lib. 1. Ode 18.*

cum Bercynthia

Cer-

Cornu tympana.

Et Ovidius lib. 3. Met.

— arane tantum?

Aerā repulsa valent? & adunco tibia cornu.

Idq; ad soni gravitatem augendam inlicitū,
ut ex *Athenao* de Phrygio rhythmo, colligo:

βαρύς γὰρ ἄρεταυός ἐστι τῆς κίτας αὐτῶ ἀνευρητός :

gravis enim hic rhythmus, unde & cor-
nu illi adaptant. Quamquam exinde cor-
nupartem tibiae, non totam fuisse, intelli-

gam, fecus ac *Polluci* placuit. Quod ex

Hesychio quoq; animadvertit *Magnus Salmasius*

ad cap. 5. *Solini* : *ὄχι γὰρ ἐὰν ἐπιπέσει ἀποκλιμακω-*

κίτας, habet enim sinistra tibia adposi-

tum cornu. Quidquid horum sit, buccina, ex

presenti necessitate ad mustum hauriendum

abuti poterant lascivi satyri, tamen si buccinā

familiarē non dederit fors, sed cornu forsā

bubulum in sylvis negligētius à pastoribus

bene potis abiectum. Huic poculorum usui

minus favens *Andreas Marinus*, ex nudo ha-

biorum tactu contra venena virtutem porci-

pi nullam ratiocinio concludit, quia non sit

qualitatibus manifestis, nec occultis seu for-

ma specifica. Non hac, quia operatur caloris

iniuri beneficio, qui nec calescit nec coquit

is nisi re sibi creditā amplectatur aliquo tem-

poris

poris intervallo . Neq; putat venenum contraria poculi qualitate infici posse, sine caloris interventu, actionem inter venenū & poculum excitantis. Cui dubitationi facili responsione occurritur, si dicamus exiguo & momentaneo caloris accessu indigere venenum ob subtiliorem naturæ vim, qua sine mora cor petit simul & inficit, ut viperarum scorpionumq; moribus experimur, quam nec in poculis mero Cerereq; repletis caloris agentis virtus desit . Id si non placeat, ad Amuleta dicta confugiemus, quorum solo corporis tactu excitatur contra affectiones noxias robur . At hujus ratio nobis pro responso erit .

CAP. XXXI.

Annuli corni. Ungulus, & Ungula .

Eodem securitatis sanitatisq; sine inter ornamenta manus cornu numerabat sæculum antiquum sine pompa superbum . Illud ornamenti genus ex *Pacuvio* apud *Festum* eruo : Suspensam in lævo brachio ostendo ungulum . Et : Repugnanti ego por-
ro

rò hunc vi detraxi unguum . Ungulum autem Olcorum lingua anulum notare testis est *Festus* . Quo collineat & *Plinius* lib. 33. cap. 1. de anulis : Græci à digitis appellaverunt , apud nos præsci unguum vocabant , postea & Græci & nostri solum . *Isidorus* quoq; lib. 19. Orig. cap. 32 : Inter genera anulorum sunt unguus , Samothracius , tinus . Qui rationem appellationis inquit verbis sequentibus : Ungulus est gemmatus , vocatusq; hoc nomine , quia sicut ungula carni : ita gemma anuli auro accingitur .

Arbitror ego , nisi fallit conjectura , unguum dictum digiti illud ornamentum , vel quod rotundam cornuum figuram æmuletur , vel quod rudi adhuc saculo unguas seu cornua anulorum vice induerint . Ungulam enim per Cornu expresserunt veteres . *Veget.* l. 2. Veter. c. 56. de Ungula : donec indurescat in cornu . Et cap. 57. alternis diebus medicamentum renovabis donec cornu unguam faciat . Vbi malè utroq; loco *MS Sæbani* legit Corium , quum pro unguæ adapertura & exungulatione jumenti medicina præscripte , non corio , quod hic frustra indurescit . De unguis Boum l. 3. c. 4 : Pice liquida cum oleo vel axungia cornua ejus un-

guntur. Expressius *M. Cato* de RR. c. 70. Bo-
ves ne pedes subterant, priusquam in viam
quoquam ages, pice liquida cornua infusa
unguito. *Calphurnius* Eclog. 6. de Cervo.

Et riuata breui subterringitur ungula coruæ.

Ungula, que viridi sic exaltavit in arvo.

Quia eadem, teste *Aristotele*, utriusq; mate-
ria, eademq; virtus venenis resistendi, ut in
ungula Alcis docet magistra rerum expe-
rientia, qualia nempe in digitorum apicibus
cordi ratione venarum vicinis, ex posi-
tione antiqua, desiderarunt meticulosi. Nec
injury, quum in aliis anulis vitæ necisq; fue-
rit arbitrium. *Plinius* l. 33. c. 12. Alii sub gé-
mis venena eludunt, sicut *Demosthenes*, an-
nulosq; mortis gratiaq; habet. Quo fine po-
stea aurum induxerunt, gemmas cordi pe-
culiari virtute accommodatas, & ipsum an-
nularem digitorum ungebant, à qua uncti-
one ungulam dictam *Vir* excellens *Fortunius Li-*
cetus l. de Ann. ingeniosè putat: quanquam
recentiorem uncti-
onem credam antiqua un-
guli appellatione. Ab hac suspitione ve-
neni alieni *Septentrionales* nautæ ob neces-
sitatè porius anulis corneis vela antennis
suspendunt, quod ante me in erudito de *Acia*
scripto *Docissimus Jo. Rhodius* observavit.

CAP.

Cornea Cucurbitula probantur. Infundibulum corneum. Rhytii forma. Cornu in ulceribus et vulceribus usus. Clysteres cornei. Ullula cornea, Syringa, Turunda.

Cornuum dignitatē pari utilitate jancētam non ignorarunt Medici vet. quos inde instrumentorum suorum apparatus constituit ille accepimus. De Cucurbitulis corneis *Oribasius* lib. 7. Med. Collect. cap. 16: Differentiā cucurbitularum quę sumuntur à materia, tres sunt, vitreæ, corneæ, æneæ. *Albucasis* l. 3. Chir. cap. 2. ventosæ sunt ex cornibus, & ex ære & ex vitro. Quarum in usu diversitas, tam ratione partis cui applicantur, quam modi applicationis. Corneæ capiti imprimis conveniebant, narrante eodem *Sardiano*: Corneæ item in capite, ubi æneas avulsu difficiles fore cognosceremus: itemq; in timidis, qui à flamma deterrentur. Plerūq; eadem sine igne appositę corpori, ut auctoritate gravissimorum Medicorum didici, in primis *Galenii* lib. 13. Meth. cap. 6. ubi de iis agit quę venenum attrahunt: quę citra calesfactionem vehementem trahunt, veluti &

cucurbitulæ, & cava cornua quædam, quibus nonnulli cucurbitularum vice utuntur. Consentit *Galeno Oribasius* l. 7. Med. Collect. cap. 16: Attractio cornearum citra ignem fit: siquidem in extremo perforata sunt, quumq; adhibeantur absterisæ vehementer per foramen trahunt, statim verò foramen digito aut cera clauditur. Circa hunc apponendi modum vix discrepat *Cornelius Celsus* lib. 2. Cap. 11: Cornea altera parte æque patens, altera foramen habet exiguum. In æneam linamentum ardens conicitur, ac sic os ejus corpori aptatur imprimiturq; donec inhaereat. Cornea per se corpori imponitur deinde ubi ea parte, qua exiguum foramen est, ore spiritus adductus est, superq; cera cavum id clausum est, æquè inhaerescit. Quod si altera foraminis pars artificio sit clausa ut nostras cucurbitulas imitetur ampliori ventre, difficile videtur eo spiritu cui impingere, nisi summa accedente aeris inflari celeritate. Artificiosam tamen structuram invenit *Heron Alexandrinus* libro *περί οφθαλμίων* Bibliothecæ Ducis Urbini Probl 56, ex editione *Federici Commandini* qua auctior multò est *meus Codex MS.* quæ elegantî manu exaratur ex Bibliothecæ Illustrissimæ

Antonii Grimani Nobilium Venetorum genere & virtute facile primi, Patroni magni, possideo. Omne Cucurbitulę novę momētū in Diaphragmate seu transverso sepimento, & duobus Smerismaribus in fundo uno, altero ad latus, totidem fistulis circumjectis consistit, quę exigua utrimq; foraminula habeant per quę oris halitu extractus aer ex fido ampliori, necessariò alterum ultra diaphragma, fuga vacui revocat, in cujus deinde locum succedit tum caro, tum ei vicina materia. Nostro verò ævo Cucurbitarum cornearum usus desit, nisi apud *Helvetos*; solo nomine apud *Italas* servato, qui cucurbitam, *un Cornetto* adhuc amant appellare. Successerunt vitreę partim quod incallescāt citius, si igne debeāt admoveri, vel admissū aerem fidelius servant, si inslentur, partim quod transparentes visum admittant elevatę cutis, vel sanguinis effusi judicem. Nōnulli fictiles præferunt, alii ligneas, inter quos *Aguilera Hispanus*. Soli *Aegyptii* antiqui moris servantissimi cum vitreis corneam genus adhuc usurpant eadem oris attractione cuti affixum. Eligunt verò cornua taurorum parva perpolita & perforata, quibus utraq; extremitas meatu pervio consistit,

quod vidit & descripsit *Prosper Alpinus* lib. 2. de Medicina *Ægyptiorum* cap. 13. Cornu in usum suum pertrahere quoque Veterinarii, pro instrumento quo velut cochleari in fauces Equorum liquores infunderent, variis locis à *Vegetio* pertrahatibm. Nam Lib. 2. *Mulomed.* c. 45: Porri (lucii) tres cyathos olei heminam miscabis, & per cornu faucibus infundes. De mensura cornea cogitatio nulla, quæ istis tribus cyathis & hemina major est minimum novem cyathis, ut minorem liquorum copiam majori mensura expendi præter rationem sit. Infundibuli ejusdem meminisse debet Lib. 3. c. 47. ubi de sanguine bubulo moderatè per cornu faucibus infundendo, scribit, quod per corneam curvitatè commodius fiet à manus arbitrio temperatam. Moderatè autem infundi non posset, si ad mensuram libræ injiceretur. Significantiori voce infusionis modum exprimit lib. 4. cap. 8: hæc omnia ita temperabis, ut per cornua defluant, & sextarios singulos jejunis animalibus per triduum dabis. Cap. 9. verò, ut defluant facilius, spissiora corrigit: Si liquor spissior fuerit, tantum passu addis, ut per cornu facilè possit exire, diebus plurimis

ex eo per os singulos sextarios suffientibus dabis. Et eodem sensu lib. 3. c. 70 scripserat: addito jure in quo Sœnagræci decoxeris repetitum per cornu plus quam singulas heminas diebus singulis faucibus digeri: quod si spissiore videris potionem, tantum passi addis, ut possit per cornu exire. In quorum nullo loco pro mensura librali accipi posse cornu, vel inde dubito, quod sextarius libræ mensuram exæquarit, vel parum excesserit, heminaque seu Cotyla, sive ut Attici vocarunt, Triblyum minus liquoris ceperit quam libra seu sextarius, qui duas heminas implebat Romanis pariter & Atticis, quorum mensurandi rationem sequebatur Medici. Frustra enim quod minus per ampliora digessisset faucibus Veterinarius. *Alibi* vice cornuum vas ligneum adhibuit aqua faucibus infundenda, ut lib. 3. c. 3. vel 1. testatur. Nonnunquam cap. seq. eadē vel perforatam fistulam inseruit, perque eam calidum oleum digessit. Magis verò ex necessitate quam decore Vir ille sine ano & pene, excrementa ciborum stans vicibus ex ore per cornu, quod secum gestabat, evomit, ut in *Historiæ nostris Anatomicis Rationibus*, notavimus. *Jacobus Hollevoët* 5.

Comp. Med. per cornu ex auribus extrahit saniem. Et ex eodem cornu fabricatam infundibulum quo naribus ad capitis expurgationem insufflabant liquores, perhibet *Scribonius Largus* Composit. 7: Per nares ergo purgatur iis rebus infusis per cornu, quod rhinenchites vocatur. Quj modus etiam nunc Mulomedicis Neapoli placet. Eiusdemq; meminit Compositio 8. sequente: Hæc in unum mixta, naribus per cornu infunduntur, vel pinna longiore nares interius perfricantur. Et *P. Vegetius* l. 2. Vet. c. 37: Erucæ unciam unam cum lacte conteres & per cornu naribus infundes. Ad sanguinis scilicet profluvium. Liquoribus enim infundendis aptum erat cornu ob curvitatem, de quibus accipiendus omnino *Scribonius*, quj succos hederæ, betæ, cyclaminisq;, Semel, acetum, oleum vetus aliaq; liquida per cornu solum infuderit, sicciora, ut pulveres nõ per cornu, sed rectum canalem exsufflabat *Theodorus Priscianus* Medicus antiquus lib. 1. cap. 11. Quem canalem paucis interpositis per cannulam exponit. Pennã vocat *Plinius Medicus* lib. 1. de Re Medica cap. 25. Et fistulam *Vegetius Mulomedicus* l. 2. Veter. cap. 35. Nec non *Plinius* idem *Va-*

lerianns cap. 26. A qua forsan aliena nō fuit fistula coquorum, qua Laganū percutiebāt h. e. movebant apud *Apictum* Lib. 3. Rei cul. Aliud vasorum genus narratur cornui persimile, *peru* dictum, & *uic*, inter potoria *Athenas* l. 1. laudatū, quod ad machinamentorum Medicorum seriem per jocum trahit *Martialis* l. 2. Epigr. 35.

Cum sint curvati tibi simulant quæ cornua Luna.

In rhytio poterat, Marce, lavare pedes.

Exterius enim inflexa crura habebat cornibus similia, quæ similis formæ balneum exigebant in Rhytio planè accommodatum. nam cornu forma in veterum monumentis Rhytium effigiatum repperit *Cl. Salmasius* *Comm. Solini*. Alii apud *Martialem*, in *rhydium*, malunt legere, ut *Calderinus* in Scholiis antiquis, qui *rhydium* explicat de vase dimensionis Geometrico, ab angusto fundo in oris latitudinem exeunte, parum ab usu nostro diverso. Alteram lectionem amplectitur *Hadrianus Junius* post eundem *Calderinū*, arbitraturq; in rhyio scripsisse Auctorem, ut alluderet ad promontorium Achivorum in falcis figuram interius curvatum: quem rhyū vocabant, Drepanum seu falcem lavandis pedibus idoneum. Cæterum quidquid horum

rum fit, rectè pro Phœbo Marcus successit in Epigrammate. quid enim Phœbi crura ad cornua Lunæ? Ad abscessus faucium gulæve dirumpendos Corneum radiolum induxit *Abensius* ob medium temperamentum inter necessariam duritiem & flexibilitatem. Ad instillandum ulceribus oleum *Galeni* probatur l. 2. de Comp. gener. c. 5: Machæronis emplastrum liquatum ex copiosiori oleo per foratum cornu infundendum est: Quo loco non per cornu antiquos infudisse id quod requiritur, arbitratur *M. A. Severinus*; sed corneæ fistulæ colligatum utriculum, qui utilem humorem continebat, compressisse, sicq; medicamentum inamissile. Quanquam *Galeni* textum ambiguum de priori infusionis modo, ut simpliciori, malim interpretari. Nec inutile in vulneribus cornu. *Andreas Alc-sar* l. 3. de Vuln. thor. cap. ult. & 10. *Fragosus* in Gloss. de Vuln. scripto reliquere, percussum quempiam in thorace & transfossus, ubi die undecimo nihil expurgasset saniei, medici præcepto fistulam Musicam corneam vehementiori spiritu perstasse: qua una re vim puris è vulnere exiisse, quod repetitum singulari leuamento fuerit. Pro clysteribus inueniendis per in-

testinam rectum cornu laudat *Pullius Vegetius* in *Vulomedicina* lib. 3. cap. 4. *ton.* de sanguifugis: Quod si domachum vel intestinum teneris, calido aceto per cornu infuso, necatur. Licet in *lib. Sambuci* desint hæc cum precedentibus alibi tamē idem inculcat cap. 16, ubi clysteris antecessit mentio: digeres stercoris ovis libram, & in aceti & mullæ sextario per cornu dabis. Quod quidem cornu pro mensura hic non capiendum quum sextarius addatur. Huc alium locum volentem traho ex cap. 38. ejusdem libri, de *Bulino*: Quod si permanserit *Bulinus*, simile (vel ut *Rhodius* noster corrigit, simile) heminā cū sextario vini infundes, & per cornu digeres. Opponit enī huic per cornu, statim, per os digestionem. In rectum intestinum, quod fistulam habet, corneam glandem intrudit magnus *Hippocrates*, idque interprete *Fido Fidio* ut inflammatio, quæ ab acerimis medicamentis imminet, declinetur. Quo forsan consilio *M. A. Severinus* Neapolitanorum *Chiron* redivivus fonticulis excavatis primam pilulam corneam imponere consuevit. Vel dolori mitigando. Cornu enim frigidius est & siccius, ut acres humores exsiccet partim & abluat, partim re-

peret. Ad hæc Cornea fistula in vesicam
 immissa urinæ impedimentum aliquândo su-
 stulisse se, fidem facit *Hieronymus Fabricius*
 ab Aquapendente in Operat. Chirurg. Nec
 minori successu *Durantes Scacchi* l. de sub-
 sid. Med. c. 10. cornea turunda emplastro,
 Omphaloccele imposito, adiecta, vinculum a-
 strinxit.

CAP. XXXIII.

*Cornu aridorum mensura. Quantum capiat ex
 Galeno deciditur. Linca Pnciales. Ponderum
 diversitas.*

INsignis autem cornuum usus in mensuris
 antiquorum Medicorum eluxit, quæ per
 cornua hebant. Erantq; serè tantum liqui-
 dorum mensuræ. De aridis enim solidisq;
 nulla apud auctores memoria, quorum pô-
 dus proprium. Olea per cornua ut plurimû
 dimensa, mox ejusdê generis liquores. *Vege-
 tius* l. 3. Veterinaria Artis cap. 1. vel 4: Aqua
 hyssopi, in qua decoctû infusû, decoctumq;
 etiam propinatur ad cornu. h. e. ad corneam
 mensuram. *Cap. 12. vel 15. de nullis pini:*
vini sextario resolutos dabis ad cornu. Cap.

38. si ilion fecerit, per cornu digeres & reparabitur. Digerendum autem erat vinum oleumque tepcfactum. *Cap. 42:* omnia diligenter trita cum vino austero quatuor mensuras adicies, & per dies singulos dabis ad cornu. *Cap. 65,* ad Tullim: Farinæ fabæ fritæ sextarios ij infundis in passu sextariis iij. & in mortario diutissime conteres, piperis triti grana triginta, sebi hircini libras iij. pariter admisceas & omnia tusa & cribrata per os ad cornu per triduum dabis. Disertius mensuram intelligimus ex *cap 66:* facies portionem, ex qua Cornu dabis animalibus diebus septem. Quantum autem capacitate sua exceperit adeo decantatum cornu, operæ pretium erit inquirere. *HORATIUS* librarum duarum mensuram statuit Lib. 2. Satyr. 2.
*Ac nisi mutatum, parcis defundere vinum: Et
 Cujus odorem olei nequeas perferre (lucebit
 Ille repastis, natales, aliosq; diurnum
 Festas albatu celebret) cornu ipse bilibri
 Caulibus instillas, veteris non parcus aceti.*
 Non tamen ea vulgata erat mensura, sed fordidum Avieni, quem Satyrico stilo perstrigens, notat in rancidi olei largitione adeo liberalem fuisse, ut mensura largiori ficta etiam festis Nataliciis emetiretur in acerario oleum
 amicis

amicis, verusq; acetum. Interpretēs vetus *Acror* per sextarios cornua hęc explicat: Sunt enim in venalibus cornua, quę olei habent quantitatem, sextarii mensura. Quod auctoritate verustiorū caret. caperet enī cornu Vncias mensurales viginti, quanquam errore communi *Acror*em sextario 12. Vncias pro 12. Cyathis assignasse putem, ut fecerāt *Calderinus* & *Beroaldus*, adeoq; à Libra. non aberrasse longius. Iudicem igitur magis in mensuris exercitatum preſentem *Galenum*, cui cornu libram capie mensura, non pondere. Quam rem rotundis verbis Lib. 1. De comp. med. per genera cap. 12. edisserit: Nuncupatur à Romanis æquivocè ponderalis libra (*λίβρα ἢ ἰσούριον*) corporum solidorum, & mensuralis libra liquidorum. Quę ut multum nota urbe ex materia cornea constat. Libra autem Vncias duodecim æquabat, quas justis lineis in mensura illa cornea distinguebant, ut exponit *Galenus* idem eiusdem argumenti Libro Tertio: Est autem apud Romanos mensura, quę oleum metuntur, interfecta lineis quibusdam, quę totam in duodecim partes dividunt: atq; in egra illa mensura libra ab illis dicitur, duodecima verò ejus pars Vncia. Et libro primo c. 17.

Hoc

Hoc pharmacum olei modicum habet, ceu ad metallicorum proportionem, si quis hemina statuat valere uncis novem Romanis, quæ in cornibus consuetis liberalibus descriptæ sunt. Lineæ istæ Vnciales in exteriori lamina cornea exsculptæ, non interiori, ut alibi tuberculis metallicis in nostris mensuris fieri assolet, quia, notante *G. Agricola* l. 1 in cornibus non facile intrinsecus notari potuerint lineæ, forsan, ut coniectio, ob cornuum angustiam vel quod lineis profundis excederet debita mensura. At quamvis ad libræ mensuram exegerint cornu libram tamen pondere minimè adæquasse oleo repletum vas, propria experientia observavit *Galenus* lib. 6. de Med. comp. cap. 8: Ego sanè olei libram Romæ vocatam, quam per dissecta cornua metiuntur, ponderavi, discere cupiens quantum gravitatis pondus contineret: inveni duodecim olei mensurales decem uncis ponderum æquales. Ad quod mensuræ ponderisq; discrimen digitorum intendit Lib. 5. cap. 6: Heras centum octaginta denarios posuit, in pondus non mensuram oleum reducens, tanquam hemina denarios sexaginta pendente. Nam Attica novem Italicas uncias conficit. pendent enim novem

Ita.

Italicae unciae, quas in cornibus insectis metantur septem uncias ponderales & Semissem quae sexaginta denarii sunt. Nec mirum diversum mensura & pondere esse oleum majus ampliusque spatium minori gravitate completens ob insitam aereae substantiae levitatem. Unde ingeniosa conjectura *Petrus Ciacconius* Lib. de Mensuris Cornu mensuram principio Libram dictam suspicatur, quod vino plena libram penderet, atque ejus duodecima pars Uncia eadem ratione pondus olei excederet.

CAP. XXXIV.

Cornea vasa pro medicamentis. Frixilla cornea & tela. Cornu in hospitibus. Amalthea cornu. Cornu Cereale, et unguentarium. An Cornu in tabernaculis?

Extra mensurandi ordinem excipiendis liquoribus destinabatur corau, non Medicis solum, sed popinis sacerdotibusque. De remediis stomachicis praecipit *Galenus* lib. 8. cap. 2. de comp. med. per Loc. in corneo vase reponenda esse. In cornu quoque balsamicum liquorē collectum tradit

Pli.

Plinius lib. 12. cap. 5. Sed tenuis guttæ plo-
 rata, lanis parva colligitur in cornua. Ea
 nomine ^{quæ} veniunt *Theophrasto*, & *Plinio*
 dicuntur alibi conchæ, quæ, quia
 cochlearia implēt mystra duo, chemas toti-
 dem cum semisse, si concham minorem su-
 mas: major enim, teste *Cleopatra* inter libros
Galeni, eandem servat mensuram quam *O-*
xybapho seu *Acetarium*, quod conchas tres
 minores capit, cochlearia 15. seu sesquicya-
 rthum. Ex cornu porro ludi constabant. *Sche-*
liastes enī *Juvnalis* ad Sat. 24: Frixillus py-
 xis Cornea. Quod clarius *Alius*: Apud An-
 tiquos in cornu mittebant & efferas, moventesq;
 fundebant. Cujus vicem apud nos
 nullos *xyi* nostri implent lignæ pyxides, in
 quibus alexæ fors vertitur. Tela cor-
 nea apud *Egyptios* describit *P. Aegineta*,
 6. c. 88: Ipsa vero tela aut ferrea sunt, aut
 ærea, aut stannea, aut plumbea, aut Cornua,
 aut vitrea, aut ossea &c. Tæc enim differen-
 tiæ potissimum apud *Egyptios* reperiuntur.
 Quod libens animadverti, quia alias
 gēribus familiare genus hoc armorū ex ali-
 orū eruditis cōmētariis constat. Vñ in ho-
 pitius publicis veluti pennario loculatione
 præbuisse cornu, & celebri *Amalthoe* cor-

ſide emit quidquid ex eo voluit. Ex hoc fabu-
 la hæc propagata eſt. Hæc ille. Itaq; ſive mer-
 ces illæ numerata pecunia fuerint, ſive cibi,
 ſive oleū, quod mihi magis placet, inter vaſa
 domeſtica cornu habuiſſe locum intelli-
 gimus, idq; vel ſanitatis gratia, vel ob ſuſcipi-
 metum . Cui mori affines ſunt opillones
 noſtri & ruſtici, qui ſive in ædibus ſive
 itinere cornu bovinum ſævo vel aliis neces-
 ſariis inſtructum circumferunt . Et Romæ
 Meſſanaq; frequens in pergulis conſue-
 tudo cornibus ſuſpenſis collectos num-
 mos colligere. Idem apud Septentrionales
 quoq; olim in uſu fuiſſe ex Hiſtoria Viſæ Re-
 gis Sueciæ Vxoris enarrat *Edda* patriæ hi-
 ſtoriæ conditor. Hæc enim filio ſuo Hrolfo-
 ni, ut offenſas remitteret, cornu auro plenū
 dediſſe. Aliorū de Cornu Amaltheæ narra-
 tiones hic de iudustria omitto, ſiquidē Lectori
 Cornu Aureum *Vermis* noſtri accuratiſ-
 ſimū ſufficit. Vnum tamē addo, Cornu Amal-
 theæ aliquibus in *Athenæ* lib. 12, locum eſſe
 in nemore amœniſſimum, egregiæ multitu-
 dinis, æquiſq; irriguum, juxta Hipponium
 quod condiderat Gelo. Hipponium autem
 in Calabria eſt, quam à *Vellejo Valentiā*, nunc
Motelcone vocari *Hiſt. à araſiſt* lib. 2. Antiqui

Calabry dicitur tradit. Quam quidem urbem prætereuntes nos ob loci delicias, fructuum abundantiam, & gratum strepennum aquarum murmurum mirari desivimus Cornu Amaltheæ nuncupatam. Quippe cornu vario Cerealiū apparatus repletum, annonæ copiam in veterum nummis designat apud *Ant. Augustinum, Fulvium Ursinum, Sebast. Erizum, Aeneam Picium, Franciscum Angelonum*, aliosque quorum studium circa nummos occupatur. Ex qua ubertate felicitatem sæculi in Galbæ, Trajani, Decii, Antonini Pii, & Honorii nummis præferunt cornucopiæ, Providentiam Deorum in Balbini, Pacem in Vitellionis, Vespasiani, & Titi, Concordiam in aliquo Galbæ, Vespasianiq; Fortunam denique obsequentem & liberalitatem in duplici numismate Antonini. Etiam divitias felicitati iunctas, in ære signato Cæsaris, Augusti, & aliorum, quorum felici tempore, ut canit *Lyricus*, in Carm. Sæculari.

apparet beata pleno

Copia cornu.

Inò jure merito Cereri applicūtur, genioq; Populi Romani in Diocletiani numo qui apud me est, quia eo fertilitatis spectaculo Aurumque frugibus turgens introducitur
apud

apud *Horatium* lib. 1. Epist. 12.

aurea fruges

Italia pleno diffudit copia cornu.

Ovidium quoq; lib. 9. Met.

- totumq; tulit prædovite cornu

Autumnum --

Deniq; ne alios advocem *Calphurnius Ecl.*
10.

Interea pueri florescit pube juventa,

Flavaq; maturo tamenunt tempora cornu.

In sacris Hebræorum oleo destinatum cornu ad unguendos Reges Domini unctos, in modo vasculi forma, modo propria. Vasculi speciem gerebat illud ex quo *Samuel* primum Regē consecrabat, unde sine cornu mentione vasculi appellationem meruit 1. Sam. 10. 1: Tulit autem *Samuel* vasculum olei, & effudit super caput ejus. *Lenticulam* interpretatur *B. Hieronymus* in vulgata versione à similitudine leguminis, nominis & figuræ ejusdem, de quo *Dioscorides* lib. 18. cap. 22. *Galeni Apicini* 1. 5. de Re culin c. 2. Cornu autem in *Davidis* consecratione adhibitum 1. Sam. 16. 1. ex mandato *Iehovæ*: Imple cornu tuum oleo, & veni, ut mittam te ad *Has*, *Bethlehemiten*. Quod adveniente *Davide* exsecutus est *Propheta* v. 23: Tulit ergo *Samuel* cornu

R 3 olei

olei, & unxit eum in medio fratrum ejus. Ex qua vasculorum differentia utriusq; præviderunt fatum *Hebraeorum Doctores*, Saulis quidem brevi terminaturum, quia vas sigulinum explicant, Davidis verò perennaturum ob cornei vasculi cōstantiâ. Quo pertrahūt idē Davidis hymnum *Psal. 91. 11*: Et exaltabitur, sicut Unicornis cornu meum, & senectus mea in misericordia uberi. Eūq; ad mentē *Hebrææ* originis ita vertunt: Et senectus mea cum oleo recenti. De cornu quoq; interpretatur oleoq; quo à Samuele unctus erat. Senectus imperiū sui notavit extensionem ad seriem posteritatis ejusdem familiæ, quam ideo exaltatam oleo recenti dicunt, quod duraturum sit oleum ad filios quo ipse unctus fuerat, nec alia unctione opus fore. Quod quidem ex *Talmudicorum* conjecturis dependet, quibus filii Regum nunquā ungebantur, nisi aliquo exorto dissidio, ut inter Salomonem & Adoniam *1. Reg. 2. Ad* ejusdē dominiū perpetuatē referūt quoq; cornu Annæ Matris Samuelis, quod in Deo exaltatum prædicatur *1. Sam. 2. 1*. Vbi curiosius quæstionem moventes *Talmudici in 1. Reg. 2.* quare non dixerit Anna, exaltatum est vasculum meum? ipsi respondent, Davidi Salo-

Salomoniq; cornu unctis prolongatam esse
 imperii successionem, Saule verò & Iehu va-
 sculo unctis cum vita regnum defuisse. Unde
 cornu familie stabilitatem ex mente Annæ
 nō malè interpretabimur, nisi fortasse ad filii
 Sacerdotium animum converterit: præfagū
 puerpera. Cornu hanc explicationem à Ra-
 binis ut arbitrò, hausit *Cardinalis Hugo* in
 loci hac enarratione: Saul inunctus fuit o-
 leo lenticulæ fistilis, in signum quod Regnū
 suum citò frangendum erat. David autem
 injungitur oleo cornu, quia regnū ejus dura-
 turum erat in æternum. Quam cornū per-
 petuitatem ad Ducale Venetorum cornu ap-
 plicat *Petrus Romerus Hispanus* cap. 18. De
 Venetia æterna, ut æternum imperii fluyit.
 Vrbi augustissimæ auguretur. Captabant itē
 omen Magni Muscoviæ Duces, quando
 pro Imperii sui sceptro Unicornu elegerunt, et
 quod occupata nuperis Poloniæ belis Mol-
 ca Vrbe strenuo Viro *Alexandro Shorsky* in
 prædam cum media Coronæ parte cecidit.
 Cujus relationis testem advoco *Iosephum de*
Arimatariis Medicæ Artis & omnis literatu-
 ræ peritia notissimum, qui id Venetiis ocu-
 lis usurpavit. In cornubus alioquin oleum
 ferebatur, sed accensum, Lucernarum vice;

apud Romanos Græcosque in familiari usu tractum. Testis *Plinius* in *Amph. Act. 1. sc. 10*

Vulcanum in cornu conclusum geris.

Et *Plinius* lib. 1. cap. 37: Apud nos in laminas secta translucent, atque etiam lumen inclusum latius fundunt. Probatque *Lucretius* Lib. 2.

Præterea lumen per cornum transit:

Cujus vice vesicam quibusdam fuisse canit *Martialis* lib. 14. Epig. 62.

Cornica si non sum, nunquid sum fuscior? aut me

Vesicam contra qui venit esse putat?

Amnianus de arcellibus lib. 22, majoris lucernæ meminit ad Byzantinum promontorium expositæ: Constantinopolis, veteribus Byzantium, Atticorum colonia, & promontorium Ceras, prælucentem navibus vehentibus constructam celsius turrim, quæ propter Pharos appellatur. Rectius in rem nostram corrigit *Cl. Salinasius*: quæ propter Ceratos appellatur, à cornu per quod lampades lucebant, à quo *Χωροίρα*, *Solina*, aureum cornu *Plinio* à rutilante flamma veniebat promontorium, à quibus facibus etiam antea laterna *Martiali* dicta Lib. 14. Ep. 61:

Dum laterna via clausis feror antea flammis,

Et antea est gremio parva lucerna meo.

eui comparari possunt lucernæ maritimæ in Patria nostra navigantium salutem accensæ, & illæ quæ in promontoriis Neapolitani, Ligustici, Messanensi, & Genuensi conspiciuntur. Ab *Olympiodoro* in Meteorol. per λαμπτήρα cum Byzantinis delineatur & ὡς κέρδιλα κηρύττει τὰ τέταρτά διαφαιλάει τὸ ἐν Σικερίῳ θένται πὲρ ἀμυνάδας ἕκτας. Sicut pharus seu cadelabrū hoc est pellucida cornua, quibus imponuntur lampades nocte. Quales in Populonia littore defuisse male habet in Itinerario suo *Rutilium Numatianum* Poetam elegantem & naturali facilitate fluentem, Lib. 1.

Non illie passas extollit in aethra moles,

Lumine nocturno conspicienda Pharos.

Dubius hæreo an eadē in tabernaculo Moisaico cornua lucernarum partes suppleverint? Ignorare sanè est necesse, quia assequi non potuit *Fortunatus Schæchius* in egregio illo *Elzochrismatum* opere.

CAP. XXXV.

Cornu Cervini præstantia, & usus, modusque præparandi.

INter potiora Unicornium succedanea Cornu Cervinum, Ebur, & Unicornu fossile,

file, quorum tanta cunctis innotuit virtus, ut vero Monoceroti non solum exæquarit, verum longè prætulerit magnum mortalium juvamentum, quod veritate rerum potius quam verborum ampullis expenditur. Primæ dignitatis partes Cervino damus cornu notæ virtutis & efficacis, de quo quidquid dixeris, minus erit, ut frustra Monocerotiali quid tribuamus quod haberi non potest, detrahamusq; illi quod præsens utilitati servit magis quàm ostentationi. Sed eo plerunque vitio laboramus ut absentia laudemus, & remotiora adoremus quæ à nostris finibus Natura removet. Nescio sane, juxta nescientem *Tacitum*, quo furo externa se adornant, & plerumq; notis Patriæ beatiora videntur. Mortalis animi hæc est infelicitas, an magnitudo, notæ spe inerte & quadam ceteritatis specie extra se diffundi. Feramus interim hanc curiositatis culpam, sed sine publico detrimento, cui domestica Natura feliciter providerat. Summa autem Cervini ramusculi laus in morbis elucescit omnibus, aliqua pestilentis mixtura famosis, cui singulari principiorum temperie adversa fronte opponitur. In cujus fidem plura addere superfedo, magis notæ quam Martis lucus. Pro se

loquantur experti *Crato* 4 Epist. 28. *Iordanus* de Pestis Phœnom Tr. 13. c. 9. *Saccinus* extremo de Monoc. *Horatius Augenus* lib. 3. de peste c. 23. *Renodius* l. 3. de M. M. c. 21. *Harthius* Tract. de Med. aliq; quorum numerus iniri nequit, ut antiquiores taceam. Vnū tamen reticere non possum serpentibus fugandis in vivariis olim Cervini cornu fuisse necessitatem. En *M. Varronis* testimonium lib. 3. de R. R. cap. 9. de gallis pullis: Circum caveas eorum incendendum cornum cervinum, ne quæ serpens accedat: quarum bestiarum ex odore solent interire. In quo forsā legendum, ne quæ serpens accedat. *Varronis* autem reliqua, de odore, prima fronte obscura, allo *Columella* loco illustrantur l. 8. de R. R. Cap. 5: Cavendū ne a serpentibus ad flentur, quarum odor tam pestilens est, ut interimat universos, id vitatur sapius incenso cornu cervino, vel galbano, vel muliebri capillo: quorum omnium serē nideribus prædicta pestis submoveretur. Causam hujus medicamenti tradit *Plinius* ex usu per nares attractorum serpentum, lib. 8. cap. 32: Vestigant cavernas, nariumq; spiritu extrahunt renitentes. Ideo singulare abigendis serpentibus, odor adusto cervino cornu. Nec minor

minor expellendis lumbricis utilitas, si uel scriptuli unius pondere exhibeatur, quia putredine igni malignitatis participes vermes non aliis facilius cedunt, quam tota natura contrariis. Comitialē quoq, affectionē a vaporibus noxiis peffiferisq; ortam percutare eadem potestate fertur qua Monoceros verus, cujus apud *Plinium* indicia habemus lib. 8. c. 32: Accensis utrislibet, odore serpentes fugantur, & comitiales morbi deprehenduntur. Devenit & ad tormina doloris colici discutienda pulvis Cornu Cervini a nonnullis Practicorum filiis inter secretiora medicamenta pressus, siue quod manifesta, siue occulta, ut Lupi sterens in pulverem comminutam & Galberita. Nam aliquando luis Epidemicæ noxam induit Colica apud *Paulum Aeginetam* lib. 3. cap. 43. Ejus pulveris secreti meminit *Galenus* lib. 9. de Comp. med. per loca c. 4. n. 1. in Colicis: Cineris cornu cervi teneri usti heminam, piperis albi, myrrhæ, utriusq; drach. 2. ex tritis cochlearium unum exhibeto. Quem ex *Scribonio* transcripsit in compendium, qui tamen Composuit. 122. parciore mensura ex cornibus teneris sumit cochlearia tria cumulatâ, satis ampla, quæ nec cyathum nisi tribus partibus

ribus equant quorum cyathorum sex hemina
 nam cōplet à *Galeno* positam . Eadem
 forsau. est causa quare *Excoinditatem* mulieri
 inducat apud *Alberium & Pecherum* 5, se-
 cret. vel enim nimiam humiditatē absunit,
 vel semini aduersas qualitates tollit . At ve-
 rò summa in utroq; affectu pestilentiali fe-
 bre, & colico dolore, adhibenda cautio, ne
 iuuantis spem majōri noxa subruat . Perspi-
 ratio enim & alvi obsequium necessaria, in
 febribus putridis illa, hoc in utroq;, quibus
 tamen Cornu cervi aduersatur liberiorē cor-
 poris ventilationē inhibens. unde eo dēpera-
 mento ad eius usum accedēdum, ut vel sudo-
 rem movētia vel ventrem necessaria copula
 miscēatur: vel cētē sine Vulcani opera prę-
 paretur, ut in nostris sit Officinis, modūq; de-
 scribit *Josephus Donzellus* amicus noster in Au-
 tidotario Neapolitano. Nec inelegās est hęc
 ratio, quæ *Io. Zvolfero* Viro peritissimo ar-
 ridet . Consiciendum instrumentum, duobus
 tribusve foraminaulis in fundo pervium, & à
 latere in collum capitelli vesicę patens .
 Quod Cornu Cervini frustulis debito tem-
 pore interempti impleatur . Mox ne quid
 vaporis exspiret superius claudatur simulq;
 collo vesicę capitelli applicetur, Vesicā au-
 tem

rem aqua implebis cum certæ notæ herba quæ ex usu futura putabitur, vel sanè loco vulgarium Cardui benedicti, aut Absinthii cineres addes, ut citius calcinetur cornu & candorem acquirat. Hoc pacto duabus tribusve diebus à vapore calido tenerescat. Exq; eo Confectionem opiataam, admixtis aliis pro curandorum morborum varietate; Belgas quosdã seplasticarios sicõponere mōuit me Vir candidus *Abrahamus Hertogh*. Quod si quintam essentiam hujus Cornu propinare malueris, eam in Myrothecio Spag. l. 1. c. 29. *Petr. Io. Fabri* propositam invenies.

CAP. XXXVI.

Ebur an Cornu dicendum. Ejus usus, & dignitas varia ex vett. probatur. Tullio lux; deq; ebore Cautio.

SECUNDUM ab hoc Ebur succenturiatas Monoceroti operas præstat merito, ut videtur, suo, quod & nomen Cornuum imiteretur, & operationis gloriam velut æqualem trahat. Cornu nomen à *Iuba* Philosopho antiquo impetraverat sine aliorum consensu, ut memoriz reliquit *Plinius* lib. 8. c. 3. istis ver-

verbis: Prædam ipsi in se expetendam, scisse
 solam esse in armis suis, quæ Iuba cornua ap-
 pellar, *Herodotus* tanto antiquior, & consue-
 tudo melius, dentes. Conjectura Iubæ du-
 pliei fulcro sustentatur. nam dentibus idem
 qui cornibus usus ad tutelam datus sui; de-
 fensionem, ut *Apro*: eadem quoq; propemo-
 dum materis, teste *Aristotele* lib. 3. de Hist. c.
 9. unde etiam tanta figuræ similitudine jun-
 guntur, ut non rarò pro Unicornu dentes fe-
 rarum supponantur quos ejusdem virtutis
 umbra obduxit. Cornu quoq; appellare a-
 mat *Martialis* lib. 1. Ep. 73.

Dentata sibi videtur Aegle.

Emittit ossibus Indicoq; cornu.

Magna equidem Eboris omni ævo vene-
 ratio frequenti nobilioris naturæ & Mono-
 ceroti paris præconio excitata. Inter pro-
 tiosissima autem cõtra æstimanda venit *Lyri-*
æ L. 1. Od. 31.

Non æstusæ gratia Calabriæ

Armenta: non aurum, aut ebur Indicum.

Ex quo simulacra Deorum immortalium ef-
 figiata, teste *Plinio* lib. 12. cap. 1: Ex arbore
 & simulacra numinum fuere, nondum pretio
 excogitato beluarum cadaveri, antequam
 utà Diis nato jure luxuriæ eodem ebone nu-
 mi-

minum ora spectarentur, & mensarum pedes
 Idē antea dixerat *l. 8. r. 10.* breviori cōmate:
 Dēribus ingens precū & Deorū simulacris
 laudatissima ex his materia . Libros ebore
 vel ornatos vel circumdato s eadem religio-
 nis veneratione ex antiquo lapido pater, qui
 in angulo Fori Bruitorum Regū hac Epi-
 graphē cernitur.

PELBEM AERIAM CORINTHE
 AM. ITEM. IN. TEMPLO APOLLINIS
 MAIORIS PVGILLARES. MEMBRA-
 NACIOS. OPERCVLIS. EBOREIS .
 PVXIDEM . . . OREAM TABVLAS .
 PICTAS. XVIIII

Vbi optimē supplet ebOREAM PVXI-
 DEM *Georgius Gualterus* in Antiquis Siciliae
 Tabulis . Currus etiam quo Babyloniorū
 Rex vehitur ex ebore torus rhedē Græcorum
 simillimus apud *Adrianum Rhodorem* Deol. 4.
 ab *Allatio* editum . qualem & *Spartianus* in
 Heliogabalo notavit, non ab similem illi, de
 quo *Tibullus* l. 1. Eleg. 7.

At te vidit vices Lauris, Messala, perentem
Carabat nitidus currus eburnus equis.

Et *Ovidius* Epist. 1.

Hunc Venus insulam curam vexisset eburno.

Magnificentiae enim symbolum olim habitum ebur, ut exinde sceptrum consecratum apud *Juvenalem* Sat. 10., & effigies Germanici, notante *Tacito* An. 2. eburnea quoque fuit: imò splendidioribus pro fibula usurpatum ex *Io. Baptista Mantuano* advertit in *Acia*. *Io. Rhodius* Musarum amor. In quam rem digna *Schylacis* in Periplo Carthaginiensis advertio, quem nuper paternae virtutis emulus *Isaenus Fossius* Ger. fil. notis illustravit: is Æthiopes memorat pro ornatu eburneis phialis uti, mulieres verò armillis eburneis, & equos eburno ornari.

Quae causa antiquos Legislatores impulit ut lege pretiosi eboris profusionem inhiberent, modumque, ut auro, statuerent. Huc enim spectant Legis verba apud *Tullium* l. 2. de Leg: Ne quis agrum consecrato: auri argenti, eboris sacrandi modus esto. Quae profectò plus minus sudorem movere sine necessitate se legemque torquentibus. Indicat enim parciori manu consecrandam Diis rem humanis usibus necessariam, nec planè damnat ebur, ut Deorum maiestate inferius, sed modum sacrandi temperat, quod minimè asse-

quutus est *Cicero* in hac L. explicatione :
 Aurum autem & argentum in arboribus & pri-
 uatim & in fanis inuidiosa res est. Tum ebur
 ex inani corpore extractum hand satis castum
 Deo donum. Quare minus castum ? an quia
 ex inani corpore depromptum ? Talia sane
 sunt & alia quæ mortalis conditionis Diis
 suis offerebant. Quanquam uerius ui-
 deatur non omne ebur damnasse, sed illud ex
 inani corpore extractum siue loculamentis
 dentium uacuis. Quæ lucem scenerabuntur
 à uerbis *Plinii*, quæ talia in distinctione den-
 rium extant *lib. 8. c. 3*: Deciduos casu aliquo
 vel senectate defodiunt: hoc solum ebur est,
 cetero, & in his quoq; qua corpus intexit,
 uilitas ossæ. Hincq; adeò est quod rari etiã
 veteribus sint nobiliores dentes, quia defos-
 si facillè deperduntur, & injuria pullulæ ter-
 ræ obliterantur, ut condonandum sit *Leonar-
 do Fuchssæ* qui l. de med. Compos. nullibi
 (parcant Latini manes) uerum Ebur reperi-
 ri crediderat, à *Garcia ab Horto* l. 1. c. 14., eo
 nomine uapulans. Neq; frequentior, ut ap-
 pareret, illis quidam defectu ossibus Ele-
 phantum pari successu utuntur, quæ cremata
 Ipodii uice in Electuario de succo Ros. *Ni-
 colai* subroganda censet perspicacissimus

Ludovicus Sepialus lib. 9. Cautione 109. ut rosas virtute equet, quas ut uocât, incôpletas rubras pro spodio in cõpositionibus Arabũ substituit *Abesina* lib. 3. tr. 2. *Ingrassas* C. de succed. & *Marcus Antonius Alaynus* Lib. de Succedaneis.

CAP. XXXVII.

Vnicornu fossile non est gemmam. In Italia repertri. Materia eius sit ne lapis. Petrificatorũ sylloge. Vitrum, Caro, & Lignum fossile. Vnicornu hujus examen & Virtus.

Classẽ hãc demũ claudat Cornu fossile in signe & figura spectabile, in quo Vnicornuum vicariis vices admiramur. Cornu appellatione insignitur ad figuræ aliqualis similitudinem, eo jure quo Cornu Ammonis duritiei faxeæ moles apud veteres lau sabatur ab arietini cornus effigie, ut etiam depingitur à *Ferrante Imperato* Lib. 24. & *Anselmo Boetio* à *Boet* l. 2. cap. 246. nec ira pridem anguis in spiram convoluti specie in *Mosao Vormiano* videbatur. In quo tamẽ cornu, ut obiter id addam, erravit *Plinius* dum

inter gemmas Æthiopicas his referret ver-
 bis Lib. 37. cap. 10: Hammonis cornu inter
 sacratissimas Æthiopię gemmas, aureo co-
 lore, arietini cornus effigiem reddens pro-
 mittitur prædivina somnia representare.
 Vel enim lapidem non vidit, vel oculos ali-
 qua nubecula fascinavit. Varias in magni-
 tudine & figura cornuum Ammonis diffe-
 rentias Lib. 4. Hist. Baln. Bollenis propo-
 suit *Ioh. Baubinus* magni *Casp. Baubini* frater,
 qui legi meretur. Nos verò arietinis corni-
 bus simillima cõplura ipsi ex colle Melsanẽ-
 si cū *Petro Castellus* uno loci Doctore, eruimus
 ea parte qua altius hortus publicus assurgit.
 Sed ad cornu nostrum fossile reuersus *Garci-
 am ab Harro* magis miror, quam ille *Andream
 Lacunam*, quod lib. 1. cap. 14. nihil magis à
 veritate alienum dicat quam fossile & mine-
 rale ebur inveniri. Quid enim obstat difficul-
 tatis quo minus fide dignis scriptoribus as-
 sentiamur. Lacuna à *Plinio* forsan hauserat
 Lib. 26. c. 18. cuius hæc verba: *Theophrastus*
 auctor est, & ebur fossile candido & nigro co-
 lore inveniri, & ossa è terra nasci, inveniriq;
 lapides osseos. Post hunc notat *Carolus Clu-
 sius* ad *Garciam* sibi laminulas quasdam E-
 boris fossilis nativum emulantis, sed crusta
 qua-

quadam candidissima inducū à Ralsio suo omnium naturæ miraculorum diligentissimo observatore donatas esse, intellexisse pariter in Italia erui hoc ebur & magno in usu istic esse adversus virulentorum animalium morsus. Erui tamen in Italia non persuasit Viro Clarissimo *Philippo Hochstettero* Augustano Medico, quin Decad. 5. Med. obs. cas. 9. in Scholio, mercatorum aut diligentia aut astu, non naturæ artificio, id fieri crediderit. Sed plus impetraturam confido eontinuum tēporum experientiam Clusio posteriorem, quam inanes conjecturas. Dari enim ebur seu Cornu fossile testatur in Museo Naturæ lium rerum *Ferrantes Imperatus* Lib. 15. & *Fræcisens* ejus Filius Discurs. 1. eruiq; cōsuetudine brachii, lōgitudine multorum passuum, & Antidorum venenorum vulgò aestimari. Quod ipsi ibidem oculis usurpavimus. Cui acclamat plurimorum Doctorum chorus, interq; eos *Apollō Olaus Formicus*, in cujus Pinacotheca in certam rei fidem plura cornu hujus visuntur frustula, unum quidem colore candido, friabile, molle, odore gratissimo, valide astringens, medulla cornu Cervini faciem exhibens, alterum verò Ebur nūm fuisse videtur, nigricāte exteriorē cor-

tice, quam prius duriori substantia, ita tamē
 ut cultello faciliē radi possit, leve, astringēs,
 non adeo, ut prius friabile, colore vero & cā-
 dore in gilyum tendente, quibus tertium ac-
 cedit sulcum ligni alicujus portione in figura
 exprimens, odore non minus grato astringē-
 diq; valida natura præditum, quod etiam ad
 veras cornu fossilis species referi laudatus
Vermis, Frustrula non exigua hujus Eboris
 in Aldrevandino Museo Bononiæ monstra-
 vit *Barth. Ambrosius* loco, & autore, quem
 sequitur, dignissimus, & in Publica Pisarum
 Techni cotheca ferē totum cornu ejusdem
 generis conspicitur. Sed omnem planē du-
 bitationis ansam præscindit operosum illud
 Unicornu fossile annis retro eunibus Ro-
 mæ erutum, quod apud Naturæ, & antiqui-
 tatis Dictatorem *Cassanum Puteum* servatur,
 cujus benignitate etiam ad me non vulgaris
 portio ejustransivit. Similis formæ Ebur
 nuperis annis prope Panormum ē montibus
 præsentē *To. Donna Præsimo* erutum, & in Ca-
 labria, de quo an verum Unicornu fuerit *Cl.
 Tomassini* amicus dubitat. De materia præ-
 senti ambigi non potest, quia saxea forma in
 oculos incurrit, unde *Julius Scaliger* Exerc.
 137 n. 1. Ebur fossile nihil aliud quam la-
 pidem

pidem pronunciat, cornu subinde imitatur, & os calcinatum in crustas rotundas divisū invicē se amplexantes, quę cortice exteriorē teguntur flavescēte vel obscuriore, medulla verō interiori alba constant, & friabili, insigni astringēdi robore firmata. Verū de prima generatiōe dubitatio non levis animos versat, num cornū vel dentes fuerint in lapideam duritiem compacti, etatis moręq; ambitu, an ex prima lapidū mole in certam tantum dentis cornuę figuram effectū, à Natura. Vtriq; simul sanē sua sit ratio si alterutrum nolis. Nam novum dentibus animalium non est in saxum deversari, quum id pluribus usu venisse observatio quotidiana manifestet. Infantem Agendici Senonum utero 28 annorum spatio gestatū in lapidem uersum descripsit *Theophrastus* lib. 17. Hist. Gallicę, & nos eadem facie integrum Veneriis vidimus apud *Gilbertum* aurifabrum qui cum è Gallia magno pretio paravit. Vir alius in lapideam substantiam conuersus Romę in palatio Ludonitiorum ostenditur, cuius argumentum ipsa ossa præbent & costę suam adhuc formam seruantes. De Lydię metallurgis refert *Strabon* de admir. Audir. suffocatis intercluso-

spiritu obstructis ostiis, post longi temporis
 interuallum in lapides conuersos cum uasis,
 amphoris & liquore in iis contento fuisse ex-
 tractos. Cui metamorphosi similem narrat
 Historia Bauarica, ut apud *Parentem* nostrum
 de Mixt. c. 6. & *Sennertum* lib. de Conf. &
 diss. uidere est, & uxori Lothi Sodomis egre-
 dianti idem contigisse sacrae pagine tradide-
 runt. quod per insitum salein procurasse edi-
 citur in *dicem B. Augustinus* diuinauit. Idem
 saeculo nostro in Barbaria prope Tripolim
 euenit, ubi certo irae diuinæ argumento ciui-
 tas quaedam non ignobilis subitanea muta-
 tione in saxeam duritiem conuersa, ex qua
 puerum petrificatum ad *Card. Richelieu* qui-
 dam detulit, lignumq; ex eadem urbe petrifi-
 catum in *Mulato Io. Fr. Habel* Ordinis Hiero-
 solymitani Vicecancellarii Melitæ cōspe-
 ximus. Idē brutorum fatum in partes eorum
 grassatur, quæ occupat. Conchyliorum cru-
 statorumq; infinita genera ex montibus Vi-
 centinis effodiuntur in lapidis duritiem fir-
 mata, quorum egregiam suppellectilem apud
Io. Dominicum Salam, Gymnasiae Paravi-
 ni Theoricum summum, & nostrū in Praxi
 ancem, heu quondam, uidere licuit. Idemq;
 in Siculo Calabroq; itinere frequētius inue-
 ni-

nimus. Quo spectant serpentum integra
 gyrataq; corpora, qua linguas, qua oculo-
 los, dorsumq; Mellæ in petram conver-
 sa. De quibus in mea de *Glossopetris Disserta-
 tione* sententiam tuli. *Oswaldus Crollius* Præf.
 Lib. de signaturis, in Moravia tribus leucis
 Brunnæ non longe à territorio Abbatris O-
 brovicësis, sub altissima rupe duorum inusi-
 tatae magnitudinis animalium ossa una cum
 duobus junioribus effossa observavit in lapī
 dem temporis spiramento longiori mutata.
 Viderunt in dentibus ossibusq; idem *Plinius*
 & *Gesperus*, nec aliud magis in Musæo *Al-
 drovandi* Bononiensi & Magni Ducis Florē-
 tino Pisanoq; frequentia admirandum. Cor-
 nu Cervinum saxeu ramosum nodosumque
 in Musæo *F. Calceolarii* Veronæ inter reliqua
 Naturæ miracula delineavit eorūdē descrip-
 tor *Federicus Cerutus* Sect. 3. planè ad *Boetii*
 mētē, quæ etiam arboribus in eo favet quod
 cum animalibus in pari discrimine vocetur.
 Ligna enim arborese complures eandem
 aleam subisse *Ferrantes Imperatus* lib. 24.
 Nat. Hist. demonstrat, nobisq; & in patria, &
 exteris locis non semel obvium fuit. Duo-
 bus autem modis in lapidem concresecunt, si
 credimus auctoribus, vel violenria ignis
 que

qua, dum principia lique fecit in novam formam unam, uel aquae glutino, quibus terrestres crassiorque materia tribuitur. Ignem enim terram in lateres excoquere, & aquae frigus excludendo subtiliora reliquum artius constringere. Sed remotiores hae causa, propinque rationem vix sustinent, quam assequutos se putarunt Spagyrici sale suo communi concretionis opifice. Verum pressus ad ueritatem C. Bartholini, Pater sempiterno desiderio lugendus L. de Corp. per mixtis Ioan. cap. 10. lucrum lapideum materiam proximam statuit, in quo sit spiritus lapidificus efficiens lapidum salis plerumque coniunctus, hancque ut in corpore humano, ita magno Mundi opificio calculorum concretionis causam existimo, quae & in terrarum secreta se abdicit, & in aquis delitescit & per aera vagatur uel calore uel frigore excitata, Calore quidem in calidioribus terrae cauernis, frigore uero in aquis manifesta & cryptis profundioribus Siciliae, collium *Ficentianorum* & munimentorum *Aurelianensium*, unde aquam in calculos densatam per guttas collegi. Hac igitur ueluti calculosa aura afflati mortales eorumque partes, eboris fossilis speciem possunt praeserre & abditos dentes, oisa uel

cornua animalium seu clade seu pestilentia
 carceraria. Dicitur adumeratorum in lapi-
 deam substantiam immutare. Potest quoque
 artificiosa Natura ex solius terrae mixtura
 fixaeq; molis uatio flexu modo dentes mo-
 do cornua non minus infelici successu moli-
 ri quam aliorum formas tentauerat. Alias
 enim apud *Agricultam* lib. 1. & 2. de fossil.
 aliosq; Achatem uariis formis instruxit, mo-
 do palumbi, modo caruli, modo serpentis,
 modo piscis, & Eislebianum lapidem iam in
 Gallum efformavit, mox Salamandram. Flo-
 rentinumq; variis urbium, silvarum, montiu-
 que emblematis ordinavit. De quibus quia
 pleniori penna scripserunt alii, *Plinius*, *Desne-
 rns*, *Albertus*, *Scaliger*, *Cardanus*, *Casalpini*,
Boethius, *Calceolarius*, & *Basilius Beslerus*, ne
 actum agam, plura non addo. Nonnunquam
 in vitri speciem terram compingit calor is o-
 pe, tantae densitatis, ut ferri loco pro securi sit
 Americanis. Hoc Vitrum fossile vocat *Im-
 peratus* lib. 25. extremo, ex terra erui solitum.
 Cujus frustulum dono *Iosephi Donzelli* Nea-
 politani Podalirii, possideo. Et, quod ad-
 mirationem transgreditur, carnis similem ideam
 subinde fossilia nascuntur, ut ex *Libavio* constat.
 Novo ligni spectaculo ex terrea lapidi mixta

materie seculum nostrum illustravit nuper Natura duabus retrò messibus, Aquaspartæ in Umbria, ubi lignum fossile inventum cædro Mauritânico simile, venis in longitudinè extensis, nō in altitudinem, quia radice caret, cortice interdum fragili, aliquando durissima & aspera partim lignea partim cretacea, sed medulla durior. Mirum variantis naturæ miraculum cum stupore apud unicum ejus inter mortales authorē *Casianū Patrem* vidi, & in rei fidem dono singulari aliquam ejusdem ligni partem rudem partim, partim tornatam, servo. Resinam lignorum instar fundat candidam mastichi similem, vel churi, metalliq; filamenta quædam habet & capillamenta, ut nomen metallophyti impetra-verit à *Francisco Stellio*, qui totam ejus historiam Etrusco idiomate cum depicto ligno typis Romæ vulgavit, ubi & terram fossilis hujus materiam inde exploravit quod gleba ei adhaerens humida post aliquot menses tota evaserit lignea, à calore, ut arbitror, temperato, quem modica oleosaq; humiditas in sicciorem lapidem vetat indurescere. At Cornu fossile corpus minerale quodammodo referre sive origine, sive mixtura ex medulla ejus & universa substantiæ

conditione ad oculum deprehendimus .
 Etenim vena quædam per medium transit
 corpus, cava & mineralis, metallicæ duritiæ,
 splendore & forma, cui adnata ea terra vide-
 tur, quæ eam circulari ambitu complectitur.
 Habet præterea candidior pars per totum sub-
 stantiæ tractum dispersas scintillantes quas-
 dâ guttulas, velut gemmulas, certo minera-
 lis naturæ indicio . Vnde uel mixta erit prin-
 cipiorum temperatura, vel singulari terre id quid
 quid est, adscribendum alibi à *Plinio* notatæ l.
 35. cap. 13. quam in Cornu nostro fossili co-
 libentius agnoscimus, quod ad margam cre-
 tamq; proximiori vicinia appropinquantem
 optimè perspexerit *Aulzar* noster cum *Gesne-
 ra* & *Boetio*. Eosq; confirmat Cornu hujus
 probata virtus cum Margis & terra sigillata
 adeò decantaris paria faciens, siue ad cordis
 robur augendum veniat, siue pro aliarum
 affectionum salutaris medicamento adhibea-
 tur . Nos curiositate ducti ad intimius Her-
 metis examē vario apparatu Unicornu hoc
 opera *Ioh. Zvolferi* Chymici exercitatisimi
 vocavimus, & ab humore, quod non parva
 copia remansit, in retorta, ut vocant, re-
 purgatum habuimus, pulveris forma non in-
 iucudum, quavis de astringendi vi parum re-
 mi-

miserit. Mox ejusdem per acetum tentavi-
 mus solutionem, acriorem saue & coloris ob-
 scuritate aliquid immutatum. Tandem di-
 solutione aceti destillati, & præcipitatione
 spiritu Vitrioli magisterium elegans can-
 dore insigni & nitore confecimus ut præ cru-
 do Unicornu viribus adausum & agendi
 di celeritate non dubitemus. Sed mineralis
 hujus Cornu quibus de causis dubiam reddi-
 derit virtutem *Philippus Hoechstetterus* celebris
 fama & doctrina Vir, divinare non possum,
 qui Decad. 5. Obs. Med. cap. 9. in hanc in-
 vectivam gratis prorupit: Fabulan-
 tur de maxima hujus Spodii energia, ac si
 cordis spiritus purificaret, corroboraret, ani-
 mi deliquio prodesset, malignitati resisteret,
 & planè eas obtineret vires quas attribuunt
 cornu Monocerotis: de quibus quid sentiam
 nolo dicere, ne excitem fautores. Ego vero
 aliter judicare non possum, quã tantum Virum
 Spodium, de quo est sermo, vel non vidisse, vel
 nullum ejus fecisse periculum, quod ad si-
 dera usq; extollit *Osvaldus Crollius* in Præfa-
 zione, Monocerotis cornu hoc encomio cõ-
 parã: Deus nobis largitus est variis in locis,
 cum Unicornu verum propter raritatem in-
 magno precio sit, alterum *arabianum*
 quod

quod Minerale vocant, & interdum è stagnis effoditur, aut è montibus, sicut aliquando in Moravia (ossa grandiora una cum duobus junioribus) effossa sunt, quæ absq; dubio tempore diluvii aquarum impetu perierunt in illa solitudine: quorum ossium & mirabilium, denitiam nonnullas reliquias aliquot menses post ex improvise illuc locorum veniens, & admonitus ejus rei, effodi curavi, & in uso Medico eandem fere in ipsis deprehendi efficaciam, quæ Monocerotis cornu attribui potest. Vires easdem auget *Petrus Poterius Chymicus Bononiensis magni nominis & experientia lib. 2. Pharmac. Spagir. c. 4. præsertim in venenis edomandis, laxitate ventriculi, intestinorum & alui compescenda, jecore roborando. Quis neque siluit Boethius c. 42. l. 2. Nec sanè video qua fròte denegeret huic quod Cornu Cervino conceditur, quû utriusq; eadem siccitas, princeps tot virium argumentum. Pater sanè, qui magna: ætatis partem inter experimenta consumpsit, vix aliud feliciori successu in cordis affectionibus, Comitali morbo, vermibus enecandis, ad fluxus varios sistendos, lacrymas cohibendas, cicatricem sine morso inducendam, fatebatur se explorasse. Cui quidem ex usu*

.er

rerum magistro sit auctoritas, ex vita publico bono transacta veneratio, ex ingenuitate fides, quam quisq; volet nomini ob veritatem largiatur, quisq; verò nolit ob invidiam, rerù non ficto ponderi der, ut quod alienis nò tuemur exemplis inter exempla numeretur.

INSERENDA

SVIS LOCIS.

PAG. 21. Atestę prope sanum S. Marię Minoris in antiquo saxo insculpta visitur mulier binis cornibus medię Lunę excavatum orbem referentibus. Quam & inducit in Antiq. Atest. MS. *Hippolitus Angelerius*. Sed jam temporis edacitate obscuriora omnia aliis nò comparentibus literis præter has:

V. . . . . S. . . . .

L. . . . . M. . . . .

Idest Voto suscepto vel vivens sibi locavit monumentum. Arbitror Iunonem hic expressam fuisse, quam aliàs Romę sic fronte lunata conspeximus.

Ibidem loci in eximio marmore (cujus partem ediderat *Pignorius*.) corniculum galicę

lex elegans observavi, cuius extremitatem aquila caput efformat. Cassis verò ita compactilis est, ut totum involvat caput solis oculorum orbitis orisq; patulis foraminibus. Ut mirari subeat *Lipsum*, qui l. 3. de Mil. Rom. Dial. 5. veteres clausas, ut nos, & vultui appressas galeas undiq; habuisse negavit. Reliquam marmoreis partem exactè adeò delineavit *Herodotus*, lib. 7. ut idem vidisse diceret. Quod a doctissimo calamo *Io. Bapt. Zate* brevi expectamus clarius explicatum - in cuius ades ingens hoc antiquitatis monumentum, non sine insigni latitię sensu translatum vidi.

Cornutorum familiam, ut alios taceam, auget *Annæus Cornutus*, quo usum familiariter *Persium* veteres *Glossæ* referunt. Hunc verò à Nerone exilio mulctatum, teste *Dione*, felicissima sua Musa ita *Paganinus Gaudentius* Viri in finitę doctrinæ cap. 59. de Phil. orig. apud Rom. persequitur:

*Nam Nero Cornutum cultorem Palladis urbe
Ejicit, & Gyris consensisse jubet.*

Sed quare cornutus? lectæ id suę debuit.
Stoicus enim erat, ac firmioris animi.

Pag. 26. Cornificia apud Romanos familia à numo Iovis Ammonis nomen meruit.

ruit. De quo videſis *Falvium Veſtium*.

Pag. 27. Attilæ ſimilis eſt ille qui in lucerna antiqua Ateſtæ nuper eſſoſa cornibus bñis & eminentibus auribus conſpicitur, quam ad me *I. B. Zoia* Muſarum gemma miſit.

Pag. 28. Potentiã notavit & feruſæ animũ in Gigãteę molis Petronio *Alexand. Taſſano* elegãtiſſimus Poeta Cãt. 6. della Secc. n. 22.

Nà gli bnoſſi mangiaua, e diſſenggea

Cò denti il ferro, e un cornu in teſta habea.

Quo reſpexerat *idem* Cant. 3. n. 13. de Comite della Roccha.

In teſta un grau cimier di piume, e corna.

quia, ut advertit in Notis *Gasp. Salvianus* Vir Eruditus, cornu olim coronæ ſeu im perii ſignum fuit, quod in nobilitatis ſux argumẽtũ in gẽtilitiis ſignis adhuc Germani præterũt. Nec in Dania infrequẽs, ut notavit Vir ſemper laudandus *Olaus VVorm.*

Pag. 36. cum *Theodorico* & *Laufrauco* facit & *Casp. Hofmannus*, magnum Germaniæ lumen, qui e. 26. S. 1. Pathol. Patvæ, morbis in Numero eadẽ cũ *Verrucis*, *clavis*, & poris ſerie cornua quibusdam aduata recenſet.

Pag. 61. Pertinẽt ad hanc claſſem *Locuſtæ* volatiles, *Cavallettæ* dictæ Italis, quæ A. 1542 *Paravinos* agros inũdarũt eo numero ut do-

lem

le meridiansu obnubelarint, Frons duob. cornib. hirsutis prominebat, ex rostro vero aliud in cochleas flexum cauda Chamæleontis instat, protendebatur. Harum duce in amplissimo S. Iustine cænobio ad micliniū propè hortos Patavi effugiatum iustauimus.

Pag. 123. Inter cibos generis valentissimi, in quo plurimum alimenti est, *Celsus* l. 2. c. 18 refert omnem grandem feram, quales sunt, caprea, cervus, aper, onager, dic enī legendum, non ut in vulgatis, *capra* ex emēdatione *Io. Rhodii*, qui unicus *Celsi* puritatis vindex, sic in optimis Italix Codicibus MSS. deprehendit, maximeq; in Florentino, quem iure cæteris omnibus præfert.

Pag. 141. De Pilulis Mantuanis, quæ Rhinocerotis cornu recipiunt, omnino legendū *Io. Baptiste Spuntone* Patavini Professoris Eruditissimi de Viperino Fulvere Opusculū non ita pridem luci donatum.

Pag. 147. Rhinoceroti Elephantum in publico spectaculo à Rege *Emmanuele* Anno 1515 Vlyssiponæ exhibitū succubuisse ipse suis oculis vidit *Damianns* à *Gees* Eques Lusitanus, ut edita pro Hispania contra *Munsteriū* defensione prodidit. De Octavio Augusto notum ex *Svetonio* c. 43. apud septa Rhinocerotem publicasse. T 3 Pag.

Pag. 155. Eadem curvitatē ratione cornua *Celsus* l. 7. c. 26. nominat plagas lunatas in calculi scissione: quę lib. 8. cap. 4. etiam de lunato sinu profert.

Pag. 163. *Ludovicus de Perreta* Ord. prædicatorum in Historia Aethiopię Hispanica 1610. Valentię divulgata. lib. 1. pag. 247. refertur Unicornu in Goyame & montibus Lunę reperiri, sed quia montes illi inaccessibiles, paucos adeo videri. Coraua tamen in sylvis ibidem inveniri, quę, ut Cervi, quotannis mutant.

Pag. 184. Si vera doctorum quorundam Monocerotis descriptio, Capite Leonein, corpore Equum, & pedibus Cervum referre, videtur is sanè in nummo æreo signatus quem mihi cum aliis in Sicilia *Petrus Carrea* patrię Antiquitatis fidus Interpretes donavit. Caput enim Leoninum erecto posteriora versus cornu nodulis quibusdam interstito aliquam Monocerotis umbram præ se fert. De quo certiora non addo, si quidem anceps ipse doctorum prestolabor censurã.

Pag. 217. Ex Aquileiæ ruderibus plumbei aqueducus duo nuper eruti his characteribus in ædibus *sextorii Vrsati* Nobilissimi Patavinorum Medici sequantur.

AQ. DEMET. F.

Pag. 224. Ex *Lilith* נלילת, Lucinam derivat *Jacobus Phil. Tômasius* Præsul doctissimus lib. De Donariis cap. 14. ad quam placandam hodierni Iudæi parietibus cubientibus hæc verba superstitionis plena inscribunt: *Adam, Chava, Chuz, Lilith*; h. e. procul hinc esto *Lilith*.

Pag. 234. per Cornu etiam nunc hospitalitius liquor advenientibus in Collegiis quibusdam Angliæ veteri more servato propinatur.

Pag. 237. In hortis Mediceis Romæ Mōtis Trinitatis extat inter alia Panis statua corneam tubam evidenter inflantis. Et in Museo *Sertorii Præfati* Patavii Satyrus ære fictus sedet, quem à dextris Cupido ambit incurvum cornu ori applicans, à sinistris verò seu Venus seu Ceres repletam frugibus sportam offerens modò ejus, quam monstrat, sit antiquitatis. De Cæliæ venatione *Itier. Angerianus* Neapolitanus Poeta non insulsus ita in Carminibus modularur:

*Dum custodit agros canis, & loca per via cingunt
Fila plage, & statim cornea plena fovant.*

Pag. 238. *Livius* lib. 1. Patricios præcones suo & paterno appellabant nomine plebejos verò ministros, cornubus tubulis con-

ciebant. Ex quo lucem *Varro* accipit, qui l. 4. de L. L. ait: *Classicos à classe: qui item cornu canunt, ut tum cum classes comitiis ad comitatum vocant.*

Pag. 242. Confirmat de unguibus conje-
cturam *Fr. Connarus* l. 9. *Comm. Jur. Civ.*
cap. 2: *Vnguli i. e. annuli, quia extremis ve-*
luti unguibus aliquando gestantur.

Vngulam Germanis quoq; cornu placet
appellare, unguentumq; Veterinariorum,
Horn salbe vocatur.

Pag. 245. *Cucurbitulæ Cornæ, ut olim*
Græcis, notante Guil. Stuckio l. 3. *Antiq.*
Conviv. c. 12., sic hodie Arabibus est in
*usu. De quo *Mynadont* in Dissertationibus.*
*Jadis pariter teste *Nicol. Tulpio* l. 3. *Obs. me-**
dic. cap. 49., ad quos forsitan ab Arabibus
viciis transit.

Pag. 261. *Lenticulam ex *Apulejo* optimè*
*describit *L. Pignorius* de *Servis* *Commenta-**
rio, addito accurato schemate illius lenti-
*culæ, quæ apud *Io. Rhodium* verè eruditionis*
Pignorianæ hæredem nunc exstat.

Expliciti ne bis usq; ad sua cornua libri

FINIS.

Lectori Candido

THOMAS BARTHOLINVS.

EN tibi sincera de Aurea Olai VVormii Dissertatione, non tam Latini quam universi Orbis, sicut ad manus pervenerunt, iudicia, quibus & me voto exsolva, & viro magno invidentiù laetatus inibebo. Chartas tantum proculi magnorum auctoritate signatas. Si voces vivas velimus, unius Gasp. Scioppij Comitum encomium suffecerit, qui VVormii scriptum varix eruditionis plenum mihi candidus censor laudabat. A quo saeculi Oraculo quum neq; Fr. Bern. Ferrarius, neq; Gabriel Naudens selectissimum literatorum par diversum conceperint, universi orbis applausum VVormius meruisse videbitur. Vale, & cum eruditis iudica.

*Cl. Doctissimq; Viro Thomæ Bartholino Gasp. F.
Fortunius Licetus B. A.*

AD explicationem postea vetustiorum Emblematum Aurei Cornu Danici quoddam attinet, equidem in Cap. XL. mei voluminis de Priscorum Annis huiusmodi rem ego paulo diligentiori dissertatione, cuius summa est: Cornu fabricatum fuisse iussu Regis antiquissimi apud Cimbras, non in aliam usam, quam ad tentandam Praesidium vigilantiam in regendis provinciis, & populorum integritatem in abstinentia a hostibus: quod projectum expositumque fuisse, in bivio Ripen-

fi. Simulacra vero in eo formata censeo nihil aliud indicasse, quam Optimi Regis Danici mores, & attributa tum bellum pacis tempore Regnum sibi subiectum bene gubernantis, & Republicam prudenter ac iuste administrantis. Quam opinionem ex apta singulorum emblematum explicatione conficimo, distinctè quibusque particulis eorum examinatis, inclyti VVormii diligentiam suspiciens, & ab eius placitis non admodum discedens, etsi non semper iis adherens. Hæc ea sunt, Vir eruditissime, quæ festinanti calamo potui nunc occupatissimus elegantissimæ Epistolæ tuæ respondere: in qua sicut ego nō sine rubore legi laudes ingentes, quibus me supra meritum ornare voluisti; sic enixe rogo tuam humanitatem, ut illa mea leuissima responsa boni consulat, etsi quibus respondentia tuæ forsan expectationi, laudibusque formis mihi tam late tributis. At vero qualiscunque sim, velim pro certo habeas, me semper ad tuū vota victurum. Vale, Musarum delictum, & me cui studio solum amare ne cesses.

Datum Bononiæ 17. Non. Martii MDCXLII.

Al. M. illust. Sig. e. Pad. Off. il Sig. Errico Pireni.

ASSAI mi teneno io favorito, ch'ella si compiacesse hauerè dell'affetto da me dedicato, quando ella fu qui, amoreuole memoria. Ma hora favoritoissimo bisogna che mi confessi, & in un istesso tempo obligatissimo, hauendo di questo primo riscontro con la ricevuta, si dell'amoreuolissima sua lettera, che del prezioso libro dell'erudi-
to

to Sig. VVormio, sopra il corno d'oro della Maestà del suo Rè, e militari in quello descritti. Resto tanto obligato di così cara dimostrazione, che non mi si porgerà mai occasione dell'haverla a servire, che non siaper riserua da me più che volontieri presa. onde la prego e per sè e per amici suoi a voler mène favorire, e come con sommo desiderio attendero di sentire che venga a luce del medesimo Sig. VVormio il trattato delle antichità, che si vedono nel Dominio di Sua Maestà, così per opera di lei spererò di poterne partecipare. Resta intanto, se de qui alcuna cosa le potesse inviata, che li fusse agevole, che me lo aiuti, che sarà servita come l'asserto & obligationi, che li professò, richiedono. Con che le bacio le mani augorandoli ogni maggiore prosperità. Di Roma à 12. Aprile 1641.

Di F. S. M. Ill. Den. et oblig.

Cassiano dal Pozzo.

Clariss. Viri Ioanni Rudio.

Quantopere D. VVormius mecum circa Literaturam tuam Runicam, tum Hieroglyphicam cum auro inscriptam desideret iudicium ex literis D. N. ad Reuerendiss. D. Philippum Tomasium datis, abunde intellexi. Et quamvis iam dudum ad D. Naudeo insinuarim, ut tamen viro literatissimo quocumque modo scitissimè, id repetendum duxi. Legi igitur eorum opusculum VVormii, quod Literaturam Runicam inscribit, à Naudeo communicatum, placuitque argumentum, tum vel maximè, quod linguæ huiusque incognitæ, & temporum vetustate penè deperditæ instaurationem aggressus sit. Opus hoc iso tanto desideratius

quan-

quanto & novitate curiosius, & rarius antiquitate est. Nec audiendi sunt quidam *Μισογράφοι* qui dictā Literaturam humanis usibus veluti inutilem canino dente rodere conantur. Laudandus est *VVormius* hoc ipso quod rem novam & hucusq; ignotā mundo pro-luxerit; de utilitate eius penes leiores eruditorum esto iudicium. Sigo certe ex huius institutione linguę multacitea veteres Gothorum, & Septentrionalium populorum historias hucusque ignoras erui posse cōfido, quo minus forsitan, (quā ignoti quidam & abstrusarum linguarum precium nescientes, sibi persuaserint) *Nomen Reip.* licet conferre possunt. Quare tam laudabile institutum *VVormii* non approbo tantum. Sed & eidem authori tam, ut serio propositum suum persequatur, nec illis selegiorum caullis a dignissimi operis executione averti sinat.

Literaturę quoque hieroglyphicę cornu insculptæ enodationem examinandi; nec displicuit explicatio, tam varia eruditione tamque ampla polita. Laudo tam insignem canarium. Approbo immensam eruditionum congeriem, quę si iudiciose cornu applicetur, ne hoc ipso immortalitatem consequens videbitur. Atq; hæc sunt, quę de Literatūra *VVormii* jussu *D. Valicęda* putavi. Nihil igitur restat, nisi ut me *D. V.* gratię unice commendem. *Tusculi 16. Junii 1642.*

D. P. Servus obsequens.

*Athanasius Kircher Soc. Jesu
Præ-Angelicæ Aposolis Pintimiglia Cap. XI. della
Sferza Poetica Stampata à Venetia 1643.*

Al Sig. Olao VVormio.

IL Corno d'oro, che casualmente trovato da
 Christina figliuola di Suecone della Villa di
 Osero, si ritrovò nelle mani del Serenissimo
 Principe Christiano Quinto, al mio credere vnz
 delle Trombe della garrula sorella dell'antico Ceo,
 lassiossi cadere a bella posta di mano, accioche da
 petto più forte animato, gravido di aure con mag-
 gior rimbombo fusse sentito: non poteua riceuer
 miglior suono, che quello degli spiriti dell'erudi-
 tione di V. S. il quale penetrando dalla Dania nel-
 l'Italia ha potuto eccitare ammiratione ne' primi
 litterati di questa amenissima parte del Mondo;
 & invitare li Signori Cavalier Cassiano dal P. 220,
 Fortunio Liteti, Francesco Bernardino Ferrari, &
 altri (à cui nome scritto à caratteri di diamante si è
 registrato nel Tempio dell'immortalità) con vir-
 tuosa gara à cantar le sue lodi. Il portar quello,
 che dicono questi litteratissimi soggetti, mi dareb-
 be occasione d'allungar troppo il libro, e di par-
 tirmi da quella breuità, che mi son determinato di
 osseruar in quest'opera: oltreche stima dal Signo-
 re Tomaso Bartholini figliuolo di Gaspare, mi farà
 tosta questa fadiga. Basti per hora il Elogio estem-
 poraneo del virtuosissimo Signor Pighetti nella cui
 penna stanno riposti in Erario tutti li Tesori dell'
 Eternità.

Io ho grandissimo obligo al gentilissimo Signor
 Tomaso Bartholini, che mi fece parte di quella
 dissertatione veramente d'oro, onde apena gustan-
 dola mi senti recrear in tal guisa, che non possi non
 lassarmi intendere dall'istesso. Questo Corno ben-
 che pregiatissimo per la materia, essendo compo-
 sto

sto del piu fino metallo , che dalle Indiche Marem-
me a noi passi, senza dubbio è più pregiatissimo per
la disertatione del Signor VVormio, essendo per
quella soggetto alle ingiurie del Tempo, e per que-
sta sicurissimo dell' Eternità, potendosi dire, che per
questa

----- *nec Iouis ira, nec ignes,*
Nec poterit furtum, nec edax abolere vetustas.

Jacobus Pighettus L. C. Venetus
SPECTATOR

Aureum quod cornis Cornu

Miris ditatum hieroglyphicis,

Martis olim

Buccina fui,

Canensq; classicum

mortales

Ad arma, ad clades inflammabam;

Nunc dicatus Bromio cyathus

Regias ad mensas exhiberandas

Omne fausto

Translatus sum.

Intus mero repletus

In Mortalium pectora

Pacem, hilaritatemq;

Demitto.

Foris vetustis exornatam imaginibus

Aurea doctissimi

OLAI VVORMII

Dissertatione

Animatis,

Penitioris Eruditionis sitis

Atione

*Etiam extinguo.
Una (michi credas)
Felicior manet
Sors;
Fama tandem
Buccina fiam.*

Ut

CHRISTIANI V

*Daniae & Norvegiae
Principis Incliti
Ferreæ hæc ætate suis in
Regionibus
Aurei sæculi
Reslitutoris,
Domini mei Augusti,
Gloriosa possum
Canere
Facinora.
Abi lectus.*

*Clar. OLAV VORMIO, Regio in amplissima Haf-
niæ Academia rei Medicæ disertissimo Professore,
Marcus Aurelius Senerinus Thurius Crathigena
Tharsensis S.*

Cum singularis & unica dos illustri ingenium
exornare, conspicuumq; facere visa sit inter obser-
vatores homines mortales: tua te, Olæ absolutif-
sime, & numero multa, & facultate præstantia orna-
menta extollunt, suspiciendumq; cunctis terrarum
gentibus reddunt Ingenium, Iudicium, Industria,
Stylus, Scripta. Quorum prima vis mentis ar-
dua

dua quæcumq; atq; aliis omnibus negata consecra-
tur, Aquila videlicet similis, quæ volucribus omni-
bus superuolat, ad eamq; sublimiter conscendit, ut e-
tiam in sinum se recipere credita sit Iouis. Cujus
pocuminis amore, studioque pernotus sereniss. Rex
vellet amplissimis ac lætissimis quoties quibusq;
honoribus te decorare, in magnis habere, ac precio-
sissimis Sarcæ suæ thesauris anteponeere consuevit;
quo regnatore Sapientiss. Prætorumq; Philadel-
phum aut superante aut proxime saltem a quante
Dania, quod nemo non videt, feliciore iam seculo-
rum conversione par Alexandriæ, vel Athenarum
Lyceo, viris ab eâ dat omni doctrinarum genere pro-
batissimis, quorum cum ordo multiplex ab ea pa-
reare, tanquam ex equo Troiano prodeat in dies,
nihilominus tamen

micat inter omnes

Uormiam sydus velut inter ignes

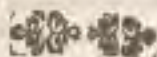
luna minores

Nimirum *Βασίλειος ἡ ἀξιότιμος τῆς Βουλῆς ἀρχιεπίσκοπος*
Jeras mihi. Sed cõsilium propositumq; studiorum
sublimium tuorum quis censor non fateatur inco-
parabile? qui naturam vniuersam comprehen-
dere, arcana huius quantumvis abstracta, pene-
scere, atq; in numerato singula habere generosa
quadam animi præstantia concepisti, firma sem-
per constantia sustinisti. Vnde illud instructissi-
mum Musæum tuum, cuius etiam nom ad nos Italos
extremos de longinqua nobis, sed proxime spectan-
te vos Arcto, fama frequens est peruagata. Indicet
præterea tuum sobrium, atque exactum, quo cun-
cta rite recteq; dirimis, componis, digeris, decer-
nis,

roso digni filii; comprobarunt & Fuieni tres fra-
 tres viri singuli Rudiosissimi, quorum vitorum
 commune iudicium & Petrus Iunus Charilius *το-
 χαριστικῶς εἰρη;* incliti illius Petri Severini Nepos
 ex Filia sequutus est. quos tamen omnes præiit
 litteraturæ tum solidioris, tum politioris *Anti-
 ſtes* Ioannes Rhodius Cuius honorificentissimus
 vester, per quorum plerosque nobiscum iam coa-
 litos, ac tantum Italicos viros, interpretes, aut
 profcenetas benignos, tuos ad me quaeso litteras
 dederis; dederisque dono nobile quodpiam tuum
 monumentum, sed inter omnia maxime specta-
 tissimæ tuæ speciei simulacrum felicibus chartis
 expressum, quod in dies reuereri, venerari, exo-
 sculari pro dignitate queat. Interim mitto meam
 hypomnima de fungifero, & fungi mappa Iudo na-
 turæ utroque non contemnendo, mox autem in-
 genti sedulitati circanaturam tuæ paro mittenda
 complura, quæ de toto hoc genere apud me colle-
 gerit D. Bartholinus istarum rerum Venator sedu-
 lus, qui reculas hæc commemoratas delaturus est.
 Vale iam feliciter, & Severino tibi deditissimo fa-
 vere deinceps assuesce. Neapoli Campaniæ
 Kal. Jul. M. D. C. XLIV.

AVCTORES IN OBSERVATIO

nibus nominati.

- A** Bensina. 24. 42.
144. 250. 275.
Abinzor 27. 37.
Franciscus Abizonus. 24.
Accursius 22. 238.
Achmetus 28. 37. 78.
Acron 2. 4.
Adrianus Rhetor. 272.
Paulus Aegineta 257.
278.
Aelianus 41. notatur. 46.
1. 10. 114. 117. 120.
124. 127. 134. 143.
176. 177. 179. 180.
181. 183. 184. 186.
188. 189. 191. 195.
197. 198. 270. 207.
212. 227. 230. 232.
Ioannis A. milianus. 117
Arbicus 170
Georgius Agricola 2. 5.
283.
Antonius Aquilera. 245.
Diarcus Antonius Al-y-
tina. 275.
Albucaſis explicatur. 20.
243.
Andreas Alcaſar. 250.
Tobias Aldinus 50. 94.
Plyſis Aldrouandus. 11.
47. 52. 55. 99. 193. 209.
208. 209. 223. 281.
Georgius Alexandrinus. 70
Leo Allatius. 126. 128.
272.
Proſper Alpinus. 246.
Alſerganus 86.
Ioan. Henricus Alſie-
dus. 223. 224.
Donatus Altimarus. 215
Franciſcus Alunnus. 208
Amatus Luſitannus 18. 37.
238. 129. 189. 230.
Bartholomæus Ambroſi-
nus 278.
D. Ambroſius. 234.
Ioannes Laurentius Ana-
nias. 22.
Anæromachus 229.
Hippolytus Angelarius.
215. 288.
Franciſcus Angelonus.
260.

B

His

- Hieronymus Angerianus.* 293.
Anonymus de certamin. Herculis. 126.
Calius Apicius 249. 261.
Apollonius 216.
Petrus Apollonensis. 218.
Apulejus 311. 81. 90. 174. 211. 294.
Hieronymus Fabricius ab Aquapendente. 25. 232.
Aristoteles. 39. exponitur. 40. 41. 44. 45. 46. 49. 56. 58. 63. 70. notatur. 90. 113. 114. lapsus 216. 217. 135. 176. 180. 186. 194. 229. 242. 271. 27.
Roccus Arminensis 30.
Iosephus de Aromataris. 263.
Artemidorus. 37. 77. notatur 78. 155.
Astrampsychus. 37.
Athenaeus 231. 249. 259.
Carol. Augustinus. 59. 61.
Aucroes 170.
Horatius Augentinus 167.
S. Augustinus. 146. 147. 177.
Anton. Augustinus 260.
Anton. Augustus. 140.
Celius Aurelianus. 44.
Autor Definitionum. 20.
Andreas Barcius 11. 55. 143. 148. 178. 193. 195. 198. 200. 202. 209. 213. 214. 218. 220. 222. 228. 257.
Franciscus Bacon. 175.
Angelus Baldus. 229.
Baldus Baldus. 65.
Thomas Bangius. 81.
Ioannes Basclainus. 211.
Cesar Baronius 130.
Gaspar Barthius. 31. 77. 134.
Michael Barthius 114.
Bartolus Bartholinus 25.
Caspar Bartholinus pater. 94. 18. 111. 142. 202. 163. 182. 198. 208. 226. 280. 282. 285. 287. 303.
Caspar Bartholinus junior 51.
Fabricius Bartoletus 223. 274.
Caspar Baubinus 276.
Ioannes Baubinus 16.
Bauls talmud. 133.
Io. Geropius Becanus 202.
Petrus Bellonius 50. 63. 77. 196.

- Andreas Bellunensis* 144.
Mattheus Bergomas. 19.
 38.
Matthias Berneggerus 7.
Phil. Beroaldus 70. 245
Gregorius Berzmannus.
 158. 209.
Basilius Beslerus 283.
Biblia 45. 178. 212.
Robertus Billeth. 102.
Daniel Blankius 228.
Anselmus Boetius à Boot.
 204. 206. 273. 281. 283.
 285. 287.
Jacobus Bontius. 137. 138
 140. 147.
Tycho Brahe. 7.
Bernardus Breitenbach.
 161.
Joan. Britannicus. 216.
Cabala 223.
Andreas Casalpinus 287.
Julius Caesar MS. 109. 110
Franc. Calcularius 281.
 283.
Domitius Calderinus. 249
 254.
Gregorius Calixtus 156.
Juvenat. Felix Callanus
 MS. 29. 30.
Culburrus 34. 297. MS.
 242. 201.
Guilielmus Cambdenus
 234.
Campi. 166.
Canonés 275.
Martianus Capella. 85.
Julius Capitolinus. 124.
Barth. Caprolus. 8.
Tiberius Caraffa laudatus
 49.
Hieronymus Cardanus. 76
 taxatur, 110. defendi-
 tur ibid. 186. 196. 283.
Petrus Carrera. 292.
Isaacus Casaubonus. 152.
Dio Cassius 85.
Petrus Castellus 141. 166
 276.
Laurent. Catellanus. 198.
M. Cato 242.
Catullus. 44.
Nicolaus Caussinus 81.
Cornel. Celsus 244. 291.
 emendatur. 392. expli-
 catus.
Censorinus 85.
Fredericus Cerutus 281.
Chaldaea versio 34.
Ioannes Chrysostomus 177
Petrus Ciacconius 172.
 192. 256.
Cicero 177. 273. exposi-
 tus 274.
 P 2   Sci

- Scipio Clarimontius* 7.
Claudianus 34. 163.
Cleopatra 257.
Carolus Clusius 92. 276.
Codex 23.
Columella 63. 65. expli-
 catur. 72. 238. 267.
Fabius Coluna 56. 59. 72.
Natalis Comes 175. 210.
Federicus Commandinus
 244.
Franciscus Connanus 294.
Georg. Contarenus 235.
Nicolaus Contarenus 60.
 201.
Copta 148. 167.
Ianus Cornarius 155. 231.
Frasc. Corpinus 51.
Nicolaus Crassus 231.
Ioannes Crato 257.
Osualdus Crollius 231.
 286.
Academia Crusca 208.
Crestas 107. 117. 176. 177.
 178. 179.
Q. Curtius 25. 130.
Cyprianus 154.
Iacobus Dalechampius 18.
Dantes 208.
David Propbeta 35. 133.
 185. 112. 145.
145. 157. 267.
Martinus Delrio 20.
Ioannes Dendat 69.
Deuteronom. 69: 72. 148.
 149. 212.
Digifia 26. 238.
Ioan. Michael Ditherus
 156.
Dio. 129. 134. 289.
Diodorus Siculus 87.
Dioscorides 191. 267.
Ioannes Baptista Donus 72.
Iosephus Donzellus 166.
 267. 283.
Ianus Doufa 136.
Abrahamus Echellenus
 173.
Io. Echenstein 18.
Edda, Historicus 259.
Nicolaus Angelus Elifans
 123.
Ennius 58.
Ennodius 31.
Michael Ephesius 127.
Epigrammatici Graeci 56.
 89.
Sebastianus Erixxus 168.
 184. 260.
Thomas Erpemi 36.
Ardens Etercus 49. 111.
Eucherius 142.

- Euripides. 126.
 Eusebius. 81. 175.
 Exodus. 32. 166.
 Felix Faber. 161.
 Petrus Ioan. Faber. 143.
 270.
 Gabriel Fallopius. 215.
 Francisc. Bernardinus Fer
 varius. 205.
 Iacobus Feschius. 18.
 S. Pomp. Festus 57. 124.
 128. 132. 240. 241.
 Iulius Firmicus. 151.
 Valer. Flaccus. 125. 155.
 Robertus Flud. 24.
 Ioan. Fragesius. 290.
 Francisc. Parisiensis. 211.
 Whisganus Franzius 190.
 Leonardus Fuchsius. 274.
 Henricus Fuires 224.
 Thomas Fuires 53.
 Theodorus Fuires. 33.
 Hieron. Gabucinius. 228.
 Geleus 20. 41. 75. 115.
 191. 216. 227. 228. 229.
 243. explicatus. 250.
 254. 255. 256. 257. 268.
 Galitani de Galileis 6.
 Pagan. Gaudētius 170. 289.
 Theodorus Gaza. 45. 68.
 Geographia MS. Anonymi
 131. emendata 132. 134.
 136. 139. expeditur.
 146. 168. 172. 173.
 184. 188. 189.
 Conradus Gesnerus 163. 210.
 281. 283. 285.
 Io. Casper. Geuartius 210.
 Glosia 145.
 Glosia verus. 64.
 Damianus à Goel. 291.
 Leonicus Goldionus 158.
 Iacobus Golius. 7.
 Abraham. Golmiz. 196.
 Ganges de Gozze. 172.
 Saxon Grammaticus 232.
 Melchior à Gratia. 140.
 Greg. Nuffanus 151.
 Gregorius Papa 209.
 Mauritius de Greg. 134.
 Iacobus Gretzerus. 152.
 Antonius Grmannus 25.
 Gregorius Gualterus 272.
 Petrus Gyllius. 183.
 Io. Fi. Habela 27. 230.
 Dionysius Halicarnassens.
 174. 238.
 Heliodorus Hist. 211.
 Heliodorus MS. explicatus
 20. 211.
 Herodotus. 69. 70. 90. 85.
 117. 119. 151. 169.
 176. 178. 271. 289.
 Heron. 192. 244. MS.
 P. 3 Abraams

- Abrahamus Hertogh.* 270.
Hesychius. 56. 62. 3. 70.
 116. 229.
D. Hieronymus. 35. 69. 72.
 146. 148. 166. 261.
G. Fabr. Hildanus. 18. 19.
Hippocrates 75.
Historia Mexicana Au-
tor MS. 911
Philippus Haeckstetterus
 222. 230. 277. 286.
Hieremias Hoelzlin 178.
Caspar Hofman. 2. 10.
Jacobus Hollerus. 247.
Zulac. Holluel. 227. 209.
Lucas Holstenius. 95. 172.
Homerus. 57. 125. 129.
 177. 178. 232. 233.
Homeri interpres 232.
Horatius 28. 31. 238. 253.
 260. 261. 271.
Joannes van Horn. 33.
Greg. Horsius. 267.
Horus Apollo. 62. 65. 69.
 75. 76. 78. 80. 81. 82.
Garcias ab Horto. 131.
 137. 141. 145. 162. 223.
 274. 276.
Horus Apollo. 62. 65. 69.
 75. 76. MS. exponitur.
 tangitur 78. tentatus
 80. 83.
- Hig. Cardinalis* 289.
R. Iacob. 185.
Insulae autographum 19.
Bibliotheca Escuriali 55.
Ferentia Imperator. 53.
 54. 54. 141. 275. 277.
 281. 283.
Franciscus Imperator 277.
Ioan. Philip. Ingrassias
 212. 24. 26. 31. 21. 75.
Interpres Albucaasis. 20.
Heliodori 211.
H. meri 232.
Iurgenalis 69.
Persii. 88.
Iobus. 35. 147.
Ioan. Ioustonus 48. 194.
Thomas Iordanus. 222.
 223. 167.
Iordanes 29.
Iosephus. 86.
Paulus Iovinus 27.
Irimus 152.
Isidorus. 67. 89. 97. 109.
 115. notatur 122. 127.
 129. 132. MS. emenda-
 tus 144. 155. 159. cor-
 rectus 191. 209. 229.
 241.
R. Inda. 112. 132. 185.
Hadrian. Junius. 136. 249.
Julius Iustinianus. 209.

- Iulianus.* 168.
Iuuenalis 33. *expositus* 169.
 72. 77. 119. 177. 233.
 273.
L. Iuuenus. 79.
R. Kinacht. 34.
Athanas. Kircher 148. 198.
Henricus Hornmannus 210
Firmianus Lactantius. 174.
Andreas Lucina. 276.
Lanfrancus. 3.
Ioannes Langius. 30. 207.
Petrus Lantetus. 152.
Scribon. Largus 45. 248.
 208.
Io. Franc. Lawetanus. 211
Ioan. de Lazara 184.
Martinus Lemouicenus. 29
Paulus Lentulus. 19.
Leo. 21.
R. Leo Mutinensis. 133.
Andreas Libavins 283.
Fortunius Licetus. 30. 75.
 242. 295.
Iustus Lipsius. 150. 289.
T. Lroius 22. 85. 124. 293
Christianus Longomonta-
nus 7.
Lucan. 45. 155. 177. 216.
Lucianus. 177. 178.
Lucillus. 115.
Lucretius. 264.

- Conradus Lycorhenez.* 186
Nicolaus de Lyra 146.
Macrobins 85.
Albertus Magnus 55. 89.
 186. 191. 193. 19. 210
 269 283.
Olaus Mognus 96. 151.
 115. 232.
Michael Maierus 178.
Malmesburienfis 134.
Manilius 88.
Io. Bapt. Mantuanus 275.
Paulus Marantius 73. 107.
Hieron. Maschoius 259.
Ammianus Marcelli-
nus 264.
Andreas Marinus 264
 96. 117. 120. 127. 139
 187. 189. 195. 196.
 197.
Valer. Martialis 72. 125.
 130. 136. 137. 237.
 249. *emendatus.* 250.
 264 271. *explicatus.*
Iustinus Martyr. 151. 156.
Iacobus Matibias 125.
 204.
Valer. Maximus 12 25
Gerardus Mercator. 161.
Micha. Mercatus 49.
Hieronymus Mercurialis
 180. 222. 235.

AVCTORES IN OBSERVATIO

nibus nominati.

- A** Bensina. 24. 42.
 144. 250 271.
Abinzor 27. 37.
Franciscus Abitinus. 24.
Achursius 22. 228.
Achmetus 28. 37. 78.
Acron 2. 4.
Adrianus Rector. 271.
Paulus Aegineta 257.
 258.
Adrianus 41. notatur. 46.
 1. 0. 114. 1. 7. 120.
 124. 127. 134. 143.
 176. 177. 179. 180.
 181. 183. 184. 186.
 188. 189. 191. 193.
 197. 198. 270. 207.
 212. 227. 230. 232.
Ioannes Acemilianus. 117
Arbicus 170
Georgius Agricola 255.
 283.
Antonius Aguilera. 245.
Starcus Antonius Al-y-
mus. 275.
Albucasis explicatur. 20.
 243.
Andreas Alcasar. 250.
Tobias Aldinus 50. 94.
Vlyfjes Aldrouandus. 11.
 47. 57. 55. 99. 193. 209.
 208. 209. 222. 281.
Georgius Alexandrinus. 70
Leo Allatius. 126. 128.
 272.
Prosper Alpinus. 246.
Alfergannus 86.
Ioan. Henricus Alstedius. 223. 224.
Donatus Altimanus. 215
Franciscus Alunnus. 208
Amatus Lusitanus 18. 37.
 138. 139. 189. 230.
Bartholomæus Ambrosianus 278.
D. Ambrosius. 234.
Ioannes Laurentius Ananias. 221.
Anæromachus 229.
Hippolytus Angelarius
 285. 288.
Franciscus Angelonus.
 200.

H

Hic

- Hieronymus Angerianus.* 293.
Anonymus de certamin. Herculis. 126.
Calius Apicius 249. 261.
Apollonius 226.
Petrus Aponensis. 218.
Apulejus 31. 81. 90. 174. 211. 294.
Hieronymus Fabricius ab Aquapendente. 25. 252
Aristoteles. 39. exponitur. 40. 41. 44. 45. 46. 49. 56. 58. 63. 70. notatur. 90. 113. 114. lapsus 116. 117. 135. 176. 180. 186. 194. 229. 242. 271. 277.
Roccus Arminensis 30.
Iosephus de Aromatariis. 263.
Artemidorus. 37. 77. notatur 78. 155.
Astrampsychnus. 37.
Athenaus 53. 249. 259.
Carol. Anantius. 59. 61.
Auerroes 170.
Horatius Eugenius 267.
R. Augustinus. 146. 147. 177.
Autan. Augustinus 260.
Anton. Augustus. 140.
Celius Aurelianus. 44.
Autor Definitionum. 20.
Andreas Barcius 11. 55. 141. 148. 173. 193. 195. 198. 200. 202. 209. 212. 214. 218. 220. 222. 228. 257.
Franciscus Bacon. 175.
Angelus Baldus. 229.
Baldus Baldus. 65.
Thomas Bangius. 81.
Ioannes Barclaus. 211.
Cesar Baronius 130.
Gaspar Barthius. 31. 77. 134.
Michael Barthius 114.
Bartolus Bartholinus 25.
Caspar Bartholinus patens. 94. 18. 111. 142. 162. 163. 182. 188. 208. 225. 180. 282. 285. 287. 303.
Caspar Bartholinus junior 51.
Fabricius Bartoletus 223. 224.
Caspar Bauhinus 276.
Ioannes Bauhinus ib.
Baud. talmud. 133.
Io. Geropius Becanus 202.
Petrus Bellonius 50. 62. 77. 196.

- Andreas Bellinensis* 144.
Matthæus Bergomas. 19.
 38.
Matthias Berneggerus 7.
Phil. Beroaldus 70. 245
Gregorius Berzmannus.
 158. 209.
Basilius Beslerus 283.
Biblia 45. 178. 212.
Robertus Billeth. 102.
Daniel Blanckius 228.
Anselmus Boetius à Boot.
 204. 206. 273. 281. 283.
 285. 287.
Jacobus Boninus. 137. 138
 140. 147.
Tycho Brahe. 7.
Bernardus Breitenbach.
 161.
Ioan. Britannicus. 216.
Cabata 223.
Andreas Casalpinius 283.
Julius Cæsar MS. 109. 110
Franc. Catecolarius 281.
 287.
Domitius Calderinus. 249
 254.
Georgius Calixtus 156.
Juvenius Cælius Callanus
 MS. 29. 30.
Calphurnius 34. 237. 285.
 292. 201a
- Guilielmus Cambdens*
 234.
Campii. 166.
Canones 275.
Martiannus Capella. 85.
Julius Capitolinus. 124.
Barth. (oprolus) 8.
Tiberius Caruffa laudatus
 49.
Hieronymus Cardanus. 16
 104atur, 110. defendi-
 tur ibid. 186. 196. 283.
Petrus Carrera. 292.
Isaacus Casaubonus. 152.
Dio Cassius 85.
Petrus Castellus 141. 166
 276.
Laurent. Catellanus. 198.
M. Cato 242.
Catullus. 44.
Nicolaus Cauffmanus 87.
Cornel. Celsus 214. 291.
 emendatur. 292. expli-
 catus.
Censorinus 85.
Fredericus Cerutus 281.
Cbaldæa versio 34.
Ioannes Chrysostomus 177
Petrus Ciacconius 172.
 192. 256.
Cicero 177. 273. exposi-
 tus 274.
 U. 2. Sci-

- Scipio Clarimontius* 7.
Clandianus 34. 164.
Cleopatra 257.
Carolus Clusius 92. 176.
Codex 22.
Columella 64. 65. explicatur. 72. 238. 267.
Fabius Colūna 56. 59. 72.
Natalis Comes 175. 210.
Edericus Commandinus 244.
Franciscus Connanus 294.
Georg. Contarenus 235.
Nicolaus Contarenus 60. 204.
Copha 138. 167.
Ianus Cornarius 155. 231.
Franc. Cornutus 51.
Nicolaus Grassus 231.
Ioannes Crato 257.
Oswaldus Crollius 231. 286.
Academia Crusca 208.
Ctesias 107. 117. 176. 177. 178. 179.
Q. Curtius 25. 130.
Cyprianus 154.
Jacobus Dalechampius 18.
Dantes 208.
David Propheta 35. 133. 186. 112. 145. 146. 157. 262.
Martinus Debruo 20.
Ioannes Deodat. 69.
Deuteronom. 69. 72. 148. 149. 212.
Digista 26. 238.
Ioan. Michael Dilberus 256.
Dio. 129. 134. 289.
Diodorus Siculus 87.
Dioscorides. 191. 261.
Ioannes Baptista Donus 72.
Iosephus Donzellus. 162. 269. 283.
Ianus Doufa. 136.
Abrahamus Ecchellenfis. 173.
Io. Eckenstein. 18.
Edda, Historicus 259.
Nicolaus Angelus Elfsaus. 128.
Ennius. 58.
Ennodius. 31.
Michael Ephesius. 127.
Epigrammaticarii Graeci. 56. 89.
Sebastianus Erizzus. 168. 184. 260.
Thomas Erpenius. 86.
Ardens Eterens. 49. 111.
Eucherius. 148.

- Euripides. 126.
 Eusebius. 81. 175.
 Exodus. 32. 166.
 Felix Faber. 161.
 Petrus Ioan. Faber. 142.
 170.
 Gabriel Fallopius. 215.
 Francisc. Bernardinus Ferrarius. 205.
 Iacobus Fesibius. 18.
 S. Pomp. Festus 57. 124.
 128. 132. 140. 241.
 Iulius Firmicus. 152.
 Valer. Placcus. 129. 155.
 Rubertus Flud. 24.
 Ioan. Fragosus. 290.
 Francisc. Parisiensis. 211.
 Wolfgangus Franzius. 190.
 Leonardus Fuchsius. 274.
 Henricus Fuirer. 224.
 Thomas Fuirer. 33.
 Theodorus Fuirer. 33.
 Hieron. Gabucinius. 228.
 Galenus 10. 41. 75. 115.
 191. 216. 227. 228. 229.
 243. explicatus. 250.
 254. 255. 216. 157. 208.
 Gulianus de Galileis 6.
 Pagan. Gaudētius 170. 289.
 Theodorus Gaza. 45. 88.
 Geographia MS. anonymi
 231. emendata 132. 134.
 136. 139. expeditus.
 146. 108. 172. 173.
 184. 188. 189.
 Conradus Gesnerus 63. 210.
 281. 283. 285.
 Io. Casper. Genartius 218.
 Glossa 143.
 Glossa vetus. 64.
 Damianus à Goës. 291.
 Leonicus Goldionus 158.
 Iacobus Golius. 7.
 Abraham. Golmiz. 156.
 Gauges de Gorge. 272.
 Saxo Grammaticus. 232.
 Melchior à Gratia. 140.
 Greg. Nossanus 151.
 Gregorius Papa 209.
 Marritius de Greg. 134.
 Iacobus Gretzerus. 152.
 Antonius Grimanus 245.
 Gregorius Gualterus 272.
 Petrus Gyllius. 183.
 Io. Fi. Haléla 27. 280.
 Dionysius Halicarnassensis.
 104. 238.
 Heliodorus Hist. 211.
 Heliodorus MS. explicatus
 20. 211.
 Herodotus. 69. 70. 80. 85.
 117. 119. 151. 169.
 176. 178. 271. 289.
 Heron. 192. 244. MS.
 V. 3 Abraams

- Abrahamus Hertogh.* 270.
Hesychius. 56. 62. 370.
 116. 229.
D. Hieronymus. 31. 60. 72.
 146. 148. 166. 161.
G. Fabr. Hildanus. 18. 19.
Hippocrates 75.
Historia Mexicana Au-
tor MS. 91.
Philippus Haechsteterus.
 222. 230. 277. 286.
Hieremias Hoelzlin 178.
Caspar Hofman. 20.
Jacobus Hallerius. 247.
Eustac. Holluel. 257. 205.
Lucas Holsenius. 95. 172.
Homerus. 57. 125. 129.
 177. 178. 232. 233.
Homeri interpres 232.
Horatius 23. 31. 238. 253.
 260. 261. 271.
Joannes van Horn. 33.
Greg. Horsius. 257.
Horus Apollo. 62. 65. 69.
 75. 76. 78. 80. 81. 82.
Garcias ad Horto. 121.
 137. 141. 145. 162. 222.
 274. 276.
Horus Apollo. 62. 65. 69.
 71. 76. MS. exponitur.
 tangitur 78. tentatus 3
 80. 83.
Hug. Cardinalis 289.
R. Iacob. 185.
Iesuite autographum id
Bibliotheca Escuriali 551.
Ferrant. Imperator. 530.
 54. 54. 141. 275. 277.
 282. 283.
Franciscus Imperator. 277.
Ioan. Philip. Ingraffias 2
 212. 24. 26. 41. 2. 75.
Interpres Albucasis 204.
Heliodori 21.
H. meri 232.
Juvenalis 69.
Perfu. 88.
Jobus. 35. 147.
Ioan. Ioustronius 48. 194.
Thomas Iordanus. 222.
 223. 267.
Jordanus 29.
Iosephus. 86.
Paulus Iovius 27.
Irinus 152.
Isidorus. 67. 88. 97. 109.
 115. notatur 122. 123.
 129. 132. MS. emenda-
 tur. 143. 155. 159. sur-
 rexit 191. 209. 229.
 242.
R. Iuda. 112. 132. 185.
Hadrian. Junius. 136. 240.
Iulius Iustinianus. 209.
 110.

Juſtinus. 168.
Juvenalis 33. *expoſitus* 169.
 75. 77. 119. 177. 233.
 273.
L. Iuvenens. 79.
R. Kimcht. 34.
Athanaſ. Kircher 148. 298.
Henricus Noramannus 110
Firmianns Laſſatius. 174.
Andreas Lucana. 276.
Laſſancus. 3.
Ioannes Langius. 30. 107.
Petrus Lanſſelius. 152.
Scribon. Largus 45. 248.
 2. 8.
Io. Franc. Lauretanus. 218
Ioan. de Lazara 184.
Martinus Lemonicenus. 29
Paulus Lentulus. 19.
Leo. 22.
R. Leo Mutinenſis. 133.
Andreas Libavius 283.
Fortunius Licetus. 30. 73.
 242. 295.
Iuſtus Lipſius. 150. 289.
T. Livius 22. 85. 120. 193
Chriſtianus Longomonta-
nus 7.
Lucan. 45. 155. 177. 216.
Lucianus. 177. 178.
Lucilius. 115.
Lucretius. 264.

Conradus Lycobenez. 182
Nicolaus de Lyra 146.
Macrobius 85.
Albertus Magnus 55. 896
 186. 191. 193. 19. 210
 269. 283.
Olaus Moguus 96. 1016
 123. 232.
Michael Maierns 178.
Malmesburienſis 134.
Manilius 88.
Io. Bapt. Manſuannus 273.
Paulus Mannſius 73. 107.
Hieron. Marſſotus 259.
Ammianns Marcellii-
nus 264.
Andreas Marinus 462
 96. 117. 120. 127. 139
 187. 189. 195. 196.
 197.
Valer. Martialis 72. 125.
 130. 136. 177. 237.
 249. *emendatus.* 250.
 264. 271. *explicatus.*
Iuſtinus Martyr. 151. 152
Iacobus Mattheus 1254
 204.
Valer. Maximus 125
Gerardus Mercator. 161.
Micheaſ. Mercator. 49.
Hieronymus Mercurialis
 180. 222. 235.

- Petrus Messias 41.
 Ioan. Thomas Anadmus
 25. 39. 274
 Franciscus Modius 26.
 Michael Moeftlinus, 7.
 Petrus Molinicus 151.
 Daniel Monachus 29.
 Nicolaus Monardes 141.
 Dominicus Montefasanius
 187.
 Hieronymus Montanus 40.
 Moser 32. 17.
 Sebastiaunus Munsterus
 186. 291.
 Ioannes Nardius. 215.
 Nazianzenus. 150.
 Gabriel Naudaus. 205.
 Antonius Nebrissenfis. 22.
 Nemesianus. 237.
 1040. Eusebius Nieren-
 bergius 55. 128
 Cosmus Nigronius 93.
 Augustinus Niphus nota.
 tur 74. 110.
 Numeri 145.
 Olympiodorus 264.
 Oppianus 109.
 Orbasius 243. 244.
 Andreas Ostander 5.
 Ovidius 44. 23. 239. 267
 275.
 Pacuvius 240.
 Sanctus Pagninus 147.
 Philaphatus Gr. MS. 258.
 Iulius Palmarius 225.
 Gaudus Pancrotolus 33.
 Carolus Panticellus 229.
 Theophrastus Paracelsus
 211. 223.
 Ambrosius Pargus 18.
 Velleius Paterculius 209.
 Paulus apud Festum 115.
 Fr. Perla 155.
 Persius 289.
 Persi Interpretes 38.
 Glorig veteres 289. 7
 Franciscus Petrarcha 208.
 Petronius 79.
 Philippus Phalstianus 258.
 Guil. Philand. r. 125
 Plinius 114. 122. 123. 124.
 157. 187. 200. 209.
 210. 217. 210. 232.
 Philostratus 171. 176.
 10226. 230.
 Photius 88.
 Pater. Pierius 80.
 Iacobus Pigbetus 700.
 Laurentius Pignorius 29.
 1. 80. 8. 288. 294.
 Pindarus 126. 170.
 Plato 87. 125. 15.
 Plantus 28. 131. 264
 Fratres

Frācisus Plazconus 25.
Plinius maior exponitur.
 21. 27. 36. 44. 45. 52. 63.
 64. explicatur 65. 67.
 69. 70. 73. emēdatus 74.
 83. 85. 86. 87. 88. ex-
 ponitur 89. 90. 91. 106.
 MS. 107. tentatus, 108.
 109. 110. tāgitur 110.
 113. error eius, 114. 117.
 121. 122. 123. 128.
 129. 134. 136. 137.
 157. 158. 165. 168.
 172. 176. 177. 179.
 183. 186. 188. 189.
 191. 192. 194. 195.
 207. 214. 215. 216.
 217. 219. 224. 227.
 230. 232. 241. 242.
 257. 264. 267. 270.
 271. 272. 274. 275.
 notatur, 276. 282. 283.
 285.
Plinius Valerianus 45.
 228. 248.
P'utarchus 65. 69. 80. 83.
 87. 215. 233.
Poeta Graecus 89.
Trebellius Pollio 126. 177.
Iul. Pollux 239.
Marcus Polus Venetus 138.
 139. 193.

Franc. Pona 141. 197. 207.
Verdinand. Pūzetus 219.
Antonius Popma 126.
Torphyrinus 83.
Emmanuel poyens 167.
Petrus Poterius 287.
Ludonicus Pouchius 24.
Ioannes Prensorius 25.
Iacobus Primirosius 96.
Priscianus Casariensis
 45.
Theodorus Priscianus 242.
Priscus 29.
Ioannes Dominicus Prosi-
mus 278.
Ptolemaeus 87.
Theodorus Pulmanns 73.
Purcassius 101.
Cassianus d' Puteo 55. 64.
 235. 284. 297.
Erycius Puteanus 72.
Pythagoras 175.
Iab. Quintilianus 172.
 175. 177.
Rabbini 116. 167. 185.
Henricus Ranzonius 72.
Rassius 277.
Leonard. Rauchwolf. 261.
Rab. Rauasce 133.
Rabbi Rauena 133.
Rabbini Talmudici 112.
 233. 166. 212. 262.
 R S R

Regum libb. 262.
Relationes *Ac.* 142.
Ioan. Rynodens 18 92. no-
tatus 195. 225. 267.
Beatus Rhenanus 156.
Celsius Rhodiginus 33.
Ioan. Rhodius 25. 27. 79.
32. 192. 242. 251. 23.
291. 294.
Nicolaus Rigaltius 37.
231
Ludovicus Romanus 42.
petrus Romerus 289.
Ianus Ruggerianus 77.
Rutilius Numatianus 265
Emanuel Sd. 69.
Ioan. Dominicus Sala. 280
Cland. Salmassius. 21. 62.
67. 71. 77. 107. 123.
130. 189. 249. 267.
Henricus Salmuth. 33.
R. Salomon. 34. 35.
Gaspar Saluianus. 290.
Ioan. Sambucus 241. 251
Samuel. 261.
Franciscus Sansoninus. 198
Hercules Saxonia. 227.
Alex. Sborofsky. 263.
Durantes Scacchius. 252.
Iosephus Scaliger. 151.
Iulius Scaliger. 23. 25. 46.
52. 56. 63. 68. 91. 109

110. 117. 127. 282.
278. 283.
Fortunatus Schacchius
265.
Marius Schipannus 49.
Gaspar Scioppinus 295.
Scribanus Largus 45.
Theorlactus Scottonius 107.
Scyllax Caryandensis 273
Petrus de la Sena 81.
Seneca philosophus 226.
Seneca Tragicus 226.
Daniel Sennertus 56. 230
Ludovicus Septallus 275.
Ioannes Scrapio 57.
Marius Sernius Honora-
tus 172.
Petrus Serulus 172.
M. Aurel. Senerinus 19.
38. 239. 250. 251. 301
Diodorus Siculus 87.
Silius Italicus 26. emen-
datus. 27. 151.
Iosias Simlerus 170.
Pillebrodus Snellius 7.
Iulius Solinus 45. 84. 86.
107. 109. 111. 122. 123
128. 129. 135. 138. 140
157. 158. 165. 186. 188
189. 191. 192. 207. 215
216. 254.
Aelius Spartianus 272.
Ioan.

Joan. Bapt. Sponsonus
291.
Statius Papinianus 216.
Erasmus Stella 109.
Franciscus Stellatus 284.
Henricus Stephanus 117
120. 18.
August. Steuchus 32.
Strabo 85. 128 157. 165.
171.
Jacobus de Strada 27.
Guilhelmus Struclius 294
Ioannes Baptista Suarez
1. 1.
Suctonius 22. 129. 291.
Suidas 79. 170.
Ioan. Bapt. Sylvaticus 22.
Aeneas Sylvius 160.
Symmachus 220.
Tacitus 165. 177. 178.
179. 215 266. 273.
Talmud Bauli 133.
Than Chuma 145.
Alexander Tassonus 290
Achilles Tatinus 211.
Tertullianus 129. 155. 156
emendatus.
Theodoretus 133.
Theodoricus 36.
Theophrastus Eresius 257
Thomas Magister Ms. 79
Jac. Aug. Thuanus. 18.

179.
Tibullus 125. 272.
Robertus Titius 237. 238.
Jacobus Philippus Tomma-
sius 140. 293. 278.
Nicolaus Tulpius 294.
Adrian. Turnebus 21.
Gregorius Turonensis 159.
M. Varro 122. 126. 129.
31. 26. 294. illustra-
tus.
Ludovicus Vartheman 230
111. 117. 157. 160. 186
187. 188. 191. 192. 195
207. 208. 209.
P. Vegetius 229. 241. 246
248. 251. 252.
Joan. Veslingius 19. 38. 60
166. 223. 224. 229.
Aurelius Victor 85.
Aeneas Vicus 260.
Vidus Vidius 251.
Angelicus Vossius Fin-
timiglia 27. 298.
Virgilius 90. 125. 155. 216
Polydorus Virgilius 30.
Vitruvius 190. 217. 235.
Raphael Volaterranus 30.
Ioannes Georgius Volca-
merus 166.
Gerard. Joan. Vossius 81.
Isaachs Vossius 273.

Ludovicus Vereta 292.
Sertorius Vrsatus 292. 293.
Fulvius Vrsinus 260. 290.
Emanuel Vrsinius 18.
Ioannes Vvalans 7.
Ioannes Iacobus Vvebe-
rus 269.
Georg. Vveinrichius 18.
Iacobus Vvemmers 133.
Hugo Vwillibwy 102.

Olaus Vvormius 46. 52. 92.
 57. 102. 103. 104. 125.
 233. 234. 259. 277. 290.
Xenophon 234.
Zacutus Lusitanus 18. 24.
 38. 42.
Io. Baptistia Zoia 217. 289.
 20.
Ioannes Zuolser 269. 285.

I N D E X

Rerum, & Verborum Notabilium.

A

<i>Apro us</i> 156. <i>Adami sacrificium.</i> 112 <i>Adoratio</i> 90. <i>Aegyptii Moſen non raro ſequenti.</i> 80. <i>Aſtronomi</i> 87. <i>Aerea vox.</i> 233. <i>ال Arabum.</i> 144. <i>الحرحدون Alcherche den.</i> 144. <i>Alexāder Magnus cornutus.</i> 25. <i>Alicorno</i> 144. <i>Amalthea cornu.</i> 257. 260. <i>Ammonis cornu</i> 275. <i>Anatomia Pagana autoris.</i> 89. <i>Anatomica obſervationes autoris</i> 116. 247. <i>Annū principium.</i> 34. 86 <i>meſura</i> 85.	<i>Antidota venenis reſpōdere numero.</i> 229. <i>Antiquitates Natalitia autoris.</i> 123. <i>Anali cornei</i> 240. <i>Annulus ex angula rhinocerotis.</i> 141. <i>Apologia Auctoris de apertio Chriſti latere.</i> 154 <i>Aries Iouis Ammonis</i> 26. <i>Armamentarii Veneti ciſterna à veneno libera.</i> 231. <i>Armillarum uſus apud veteres.</i> 124. <i>Νηπιου</i> 131. <i>Arsenicum magicè corroſiū quā venenū</i> 221. <i>Aſini cornu in Africa, Scythia, & Libya.</i> 118. <i>Aſinini cornu virtus</i> 121.

A

- Afina corum poculis de-*
stinatum. 124.
Afinus Indicus. 63.
Afinus unicornis solipes
 113. 117.
Aspides monocerotes 60.
Αδραυσι 232.
Attila cornua. 28.
Aues Monocerotes. 46.
Aures velleris fabula.
 278.
Auri sonus. 233.
Autoris de Glossopetris
differtatio. 281.
Αχρησιχημα 139.
 B
Balsami Orientalis vis
 229.
Balsami varitas. 165.
De balsamo controversa
Romana. 166.
Bara. 143.
Franc. Barberini uni-
cornu. 199.
Sceletan draconis 50.
BarKaran, unicornu.
 144.
Basiliscus Roma visus.
 90.
Item; Monspelii 51.
Belua marina cranium.
 104.
Bibliotheca Medicea. 21
 168. 173.
Bixontes unicornes. 109
ab Vris & Bubalis at-
versi. ib.
in Borussia. 110.
Bos Aegyptius. 129.
Bos quodvis animal in-
gens. 129.
Bos unicornis. 106. *Ae-*
thiopicus, ac Indicus.
 108. 109. *ruffus.* 111.
 B^r 56. 129.
Boves Lucani. 129.
Bovis cornu tres ampho-
ras capiens. 110.
Bovis unicornis cornu.
 111.
Βελμας 57.
Βουδρος 56.
Βιφορις 56.
Βουτις 57.
Bubalus. 69.
Bucampe cornuta. 56.

C

- Cadauera Aegyptiorum creta* 151.
Calor, ut causa cornu 42.
Canicula insana 88.
Canicula orientis praesagium 83.
Capi cornu 49.
Capra zhippiata 77.
Canteriorum pilula cornea 251.
Inluna Celsus in antiquis codicibus 109.
Cerasti sudor 219.
Ceratos 264.
Cervini cornu virtus 266.
Serpentibus aduersum 267.
Cerus volantes 52.
CHRISTI CRUX 149.
eiusq; forma
CHRISTIANI IV. Dania Reg. encomium 302.
CHRISTIANI V. poculum aureum 125.
à Fortunio Livete illo fratru 296. à *Iacobo Pizbeito laudatum* 300.
Circulator Romanus taxatur. 225.
Cithara cornuta. 710.
Cithara cabiti. 70.
Cleopatra vipera. 60.
Colicus dolor epidemius. 268.
Columna rostrata. 172.
Columna Herculis. 169.
varia. 171.
Columnae Trajani & Antonini. 172.
Columnarum usus. 169.
Comitialis morbi remedium monoceros. 205.
Concha 257. *mēsurā.*
Conchyliā petrificata. 280.
Cornetto 245.
Cornicula. 21. 289.
Cornicularis. 22. *Corniculi.* ib.
Cornifica forma. 42.
Cornu hubulum. 228.
Cornu caprini vis. 229.
 Corz

- Cornu cervinam Amibi-*
ani iugens. 194.
Cornu cervini efficacia.
 225.
Cornu cervini prepara-
tio singularis. 269.
Cornu ducū Venetorum.
 289.
Cornificia familia. 289.
Cornu fossile 282. *pra-*
paratum. 285.
Cornu proprie durū. 43.
Cornu quid Iuvenali 33
Cornu renatum 38.
Cornus. Cornu. 45.
Annaeus Stoicus quare
Cornutus. 289.
Cornu veterinariorū 246
Cornuum materia. 39.
 41. *Causa.* 40. 41.
Cornuum usus. 44.
Corvinorum Pharmaco-
polium Roma. 141.
Cornua inaurata. 125.
Cornua ossilla. 228.
Cornua non sunt partes.
 39.
Cornua partium dver-
farum. 23.
Cornu potentiam signat
 298.
Cornua stemmatū. 290.
Crater cornutus. 21.
Cubitus *ΕΥΚΑΡΠΙΣΤΟΣ* 193
Cucurbitula Aegyptiorū
 245.
Cucurbitule cornes 243
 244. *scitiles lignea* 245
Cyrrus eburneus. 272.
Cyppus cornutus. 42.
 D
In Dania Scarabei cor-
nuti. 52.
Danorum cum Indis cō-
mercium. 47. *cum*
Grælandis. 95.
Dentis marini descrip-
tio. 105.
Deorum simulacra ebur-
nea. 272.
Didonis vulnus. 22.
Dionysiset. 20.
Dorsi cornu quibus tu-
ratum. 37.
Draco volans. 50.
 Ebn.

E

- Ebullitio unicornu. 220.
 Ebur cornu. 270. pretio-
 sum. 271. magnificen-
 tia symbolum. 273. et
 lex posita. ibid.
 Ebur fissile triplex. 277.
 Elephantini dentis usus.
 274.
 Elephas olim bos nomi-
 natus. 229.
 Rhinoceroti succūbit.
 291.
 Equi monocerotes. 127.
 Eruca cornuta. 56.
 Etiocari. 238.
 Exostosis unde 41.

F

- Fabularum apud vete-
 res usus. 175.
 Fibula. burnea. 272.
 De Thoma Fincko Cl.
 Virorum iudicia 6.
 Fetus per refectus. 279.
 Fossile carnis specie. 283
 Frustillus veterum cor-
 neus. 257.
 Frontis pro ve. 97.

Frontis humane cornu
 apud Albucasim. 20.
 Fungi mappa & fungi-
 fer lapis N. Aur. Se-
 nerini. 304.

G

- Galea antiqua. 289.
 Galli Indici neuntquam
 melicagrides. 49.
 Galli unicornes ac bicor-
 nes arte. 48.
 Ganda. 131.
 Gazella non est oryx. 63.
 in Melisa insula 64.
 Gazella cornua. 64.
 Goyame. 292.
 Antonii Grimani biblio-
 theca. 245.
 Grœnlædia Daniæ partes.
 92.

H

- Hegira 86.
 Hercules columna. C.
 Hipponium Calabria 2
 259.
 Homines Monocerotes. 2
 18.
 Homini natura negavit
 cor-

- cornua. 35.
 Flamini cornu morbus
 & monstrum 36. 290.
 Symptoma forma ib.
 Horn. 133.
 I
 Xanthina. 166.
 Japonum crucifixio 51
 Iekova nomen cum Al.
 144.
 Illepis. 92.
 Imaginatio cornuū cau-
 sa. 42.
 Imprecatio ex canibus .
 82.
 Inscriptio vetus . 68.
 217. 272. 288. 293.
 Iosephi tribus in labaro
 signum. 167.
 Iosae sententiam. 167.
 Ipsi. 80.
 Iunctura cornua. 42.
 K
 Kadikiv. 76.
 6) 144. Cornu
 662: Kāḥ 37 Ahadu
 Karna, Monoceros
 Aethiopicē 133.
 Καρτάζωος 143.
 Κατάρα 79.
 L
 Lalla. 123.
 Lapidis sonus. 234.
 Lentiscula. 261. 294.
 vas
 Libet ebore lecti. 272.
 Licornia. 143.
 Lignum fossile Umbriae
 284.
 n° 7. Liliū Hebræorum.
 224. 293.
 Linguae serpentina su-
 dor. 219.
 Locusta volatiles cornu-
 ta. 290.
 De Luce Animantium li-
 ber auctoris. 35. 190.
 Lucerna capite cornuta.
 290.
 Luminosa cornuta. 34.
 Luna cornuta. 34. 292.
 grata. 79.
 Luna montes. 292.
 N
 Mahometis fuga Arabū
 ara. 86.
 Na-

- Mamelikia, vipera.* 60.
Manna quid. 215.
Mainla cornea. 235.
Meleagrides vera.
 49.
Mensura cornea. 252.
 eius *capacitas.* 254.
Michaelis Imperatoris
Constantinopolitani po-
culum ex onagri cornu.
 124.
Milesii Scriptores. 211.
Monoceros propriè. 142.
 eius *etymon.* 143.
 visu *rarus.* 45. 163.
 164. 183. 292.
 eius *Sententia Alle-*
gorica. 147.
describitur. 160. 173
 292.
Amphibion. 163. *cor-*
naa deponit. 292.
Mechensis. 188.
Monoceros silvestris.
 117.
Monoceros Trajecti. 199
Helvetorum. 201.
Antactria. Mantua.
Item in Polonia. 202.
In thesauro Reg. Dan-
nic. 203.
Ferus ac indomitus.
 217.
Interdum mitis. 209.
Monocerotis columna
rea. 169. 171.
Monocerotis salus. 173.
diversitas. 181.
cornua varia. 181.
Cornu. 185. 189
 191.
magnitudo. 185. *ve-*
ra. 195.
pedes. 186.
cauda. 188.
Cornu S. Dionysii.
 195.
pondus. 196.
Cornu Venetum. 197
 198.
col. & diversus. 198.
Monteleone, Valentia
Calabria. 259.
Monumentum vetus.
 288.
Mosis cornua. 33.

Flaua Melitenfis. 33
Museum Vormianū. 48.
104. 175. 302.

N

Naer 100.
Narhual. 95. 100. 102
Nisan 84.
Nifa. 168.
Numi provincias referunt. 27.
Nomus antiquus. 23. 26
32. 260. 297. Alexandri dubius. 168.

O

Onagri virtus. 121.
ab Alce discriminē 122
usus in mensis. 291.
Opobalsamum. 214. —
Oryges Romanis variores. 71.
in deliciis mensa. 72.
sacrificiis adhibiti. 80.
signati anulis. 80.
Orygis erymon. 62.
natale solam. 69.
magnitudo ibid.
sorum ibid.

malitia 81.

Oryx capra. 63. prisca.
68. a subalione discrepat. 66. sessorem fert.
78.
canicula ortum praesagus. 83.
Ecur 88.

Ostris 80.
Lollo Siculis cornu 234.
Panis statua. 293.
Pedis Ro. Mensura. 192.
πύμα & εἰς γὰρ πύμα 151
Pelbis pro Peluis. 272.
Penu carneam. 257.
Petechis remediū sornu
bouis unicaruis. 112.
Φανιτανήν οὐρα
Monoceros 148.
Phenix variior. 164.
Phrygiorum sibi cornu
238:
πύμα κινδο. Rhinoceros cophitis. 148.
Pilule Ducis Mantuani
ad febrem malignam.
141. 291.
Pisana technicotheca
278. 281. Pi:

Pisces carnuti. 97.

Piscis manuceros rubri
maris. 93.

Imperii alius exa-
minatur. 94.

ΠΙΣΤΑΝ cornu 148.

Pocula cornea. 231.
293.

Poculorum adversus ve-
nena vis adferitur.

240.

Poculorum circuli. 125.

Poculum ex cornu Rhi-
nocerotis. 141.

Presagium auferendi cor-
nu. 37.

Psalmorum versio Ae-
thiopia. 133.

Ptolomaei Tabula. 87.

Puer petrificatus. 280.

Q

Quadrupedibus cornua
sua propria. 45.

Quatrio. 116. talus.

Quinta essentia monoce-
rotis. 142.

R

Radiois corneus Abco-

fiat. 250.

De Reem. 145.

Rhinoceros praeceps bos.

129. animal herba-
ticum. 128.

Rhinoceros visus 145.

Rhinocerotis cornu ad
pesechias. 112.

Rhinocerotis cornu loco
monocerotis. 225.

Rhinocerotis, etymō 130.
cornua. 134. mobilia

135.

bina. 136. 184. cutis

136.

pellis Francisco Gall.
Regi exhibita. 138.

usus medicus ibid.

cornu 140. 141.

lingua asperissima. 138.

cornu Romae & Floren-
tia. 140.

itemq; Mantuae. ibid.

dens Messanae. 141.

ungula. 141.

signa. 142. 162. 163.
figura. 183.

Rhinocerotis significatio

ab

Allegorica. 146. 147.

¶ Rūm unicornu. 144.

Rhybium. 249.

Romani non penetrarūt
in Indiam. 183.

S

Sansō taxatur 211.

Scarabæus monoceros .

52. ejus usus 55.

cornutus 52.

Skeleton lapideum. 279.

Schroter 52.

Solis cultus. 81.

Spinetrix. 116.

Splendere. 190

Statua vetus Harpocratis.
27.

Salyri. 293.

Sternantibus veteres
benè ominati. 89.

Sternutamentum Oryzidis
88

Subul. blivii. 64 66.

Sudor statuarum. 215.

Sudor veteris. 216.

Suppedaneum S Crucis
149. 155.

Syrus effatus. 87.

T

T & 7 permutantur 116.

Tabula vetus. 26.

Tali etymon. 116. Si-
gnificatio duplex. 116.

Tali in humano corpore
adferuntur. 114.

Tauri Indici cornu. 135

Terra Melitensis. 221.

Topau Indica avis 46.
describitur

7 Græcorum 144.

Triclinium Romanum
235. 236.

Troianum exidium
fictum 177.

Tubi aquaductus diversi
si 217 292.

Turtur 116. 710706

V

Vacca cornibus cerni-
nis 111.

Vasa cornea 256.

Veneie sponsa cornute
23. 33

Vermis cornutus 56.

Verruca 24. 36. 290.

Vhroxen 109.

Vt.

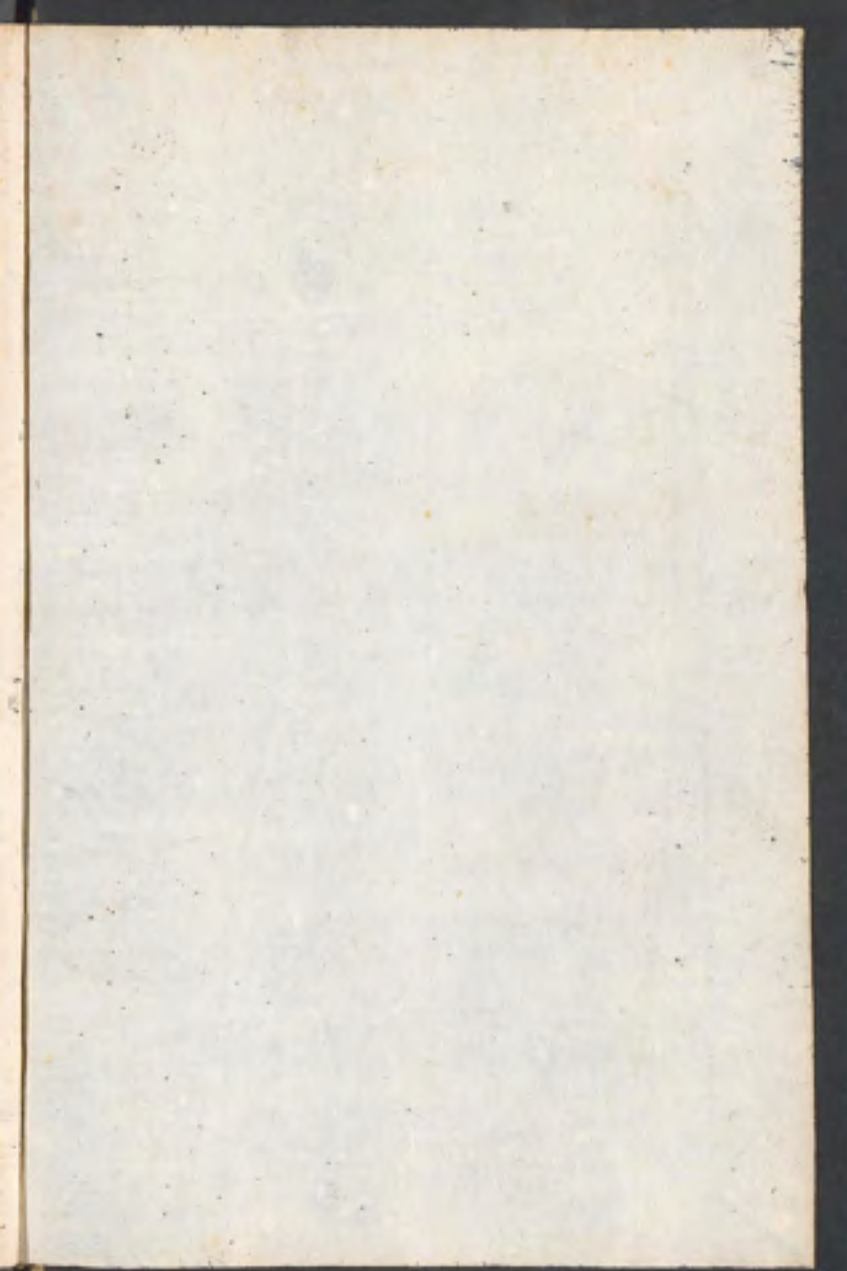
- Vipera cornuta* 60.
ex Istria in montes
Euganeos traducta
 61.
Vitium 36.
Vitrum fossile 283.
Vngula 294.
Vnguli 242. 294.
Vngulus, anulus 241.
Vnicornu crucis 151.
Vnicornu fossile 275. *bul*
lis 221.
Cassiani Putei 728.
Vnicornu Grœnlâdicum
verius dens 97.
laudatum 106.
vera unicornu figura
 214.
- Vnicornu Mosconis sc̃o-*
pturum 289.
ex unicornu remediũ
uniuersale negatur
 228.
Vnicornu succedanea
 265. 275.
Vnionum raritas 163.
De Olai Vormii Cornu
Aureo Magnorum vi-
rorum iudicia 295.
 297. 298. 303.
Monum̃ta eiusdem Da-
nica exp̃ta 297.
Literatura Runica
laudata ibid.
 Z
Zeila urbs Aethiopia
 111.

FINIS.

Graviora menda sic corrige.

Pag. 2 1. v. 3. *erigione*. p. 32 v. 16. *Dij falsi*. 32. 4. *Pan-*
ciroli Deperdita. 35. 7. quaternis. 40. 15. ordinis u-
trinſq; 43. 3. explicavit *Ingraffias*. 55. 1. *Escuriali*. 60.
Reperiuntur. 57. 5. antiquiorum 80. v. *pollr.* *ſi-*
dis. 88. 2 1. *liquefacti*. 98. v. *pollr.* *ponderosa*. 100. 2 1.
Baleng. *Iſlandis* 105. 1. *coepit* 107. 3. *veſtigia* 1 8.
20. *Lipiro* 139. 8. *adſuit* 140. 23. *Auguſtus*. 142. 20.
affluxui 151. 2 1. *ſuperiora*. 1 6. 24. *Czeſia*. 195. 9. *prī-*
ma notæ 196. v. *pollr.* *mari* 0. 205. 7. *Euſta hu.* 2 8.
16. *Etruſca*. 219. 16. *Cerattes*. 225. 23. *cornu*. 232. 25.
Finl ndentium. 23 8. *vocant* 242. 16. *gratia* 252.
20. *liquidorum*. 256. 14. *Fritilli Cornei*. 257. 12.
Fritillus. 258. 13. *ioxi*. 263. 12. *inungitur*. 264. 1.
familiarẽ uſum. 265. 8. *vũxup*. 273. 10. *Scylactis*.
286. 7. 8. *agendi celeritate*. 293. 20. *offereus; modo*.
Ind. Ker. lit. C. v. 24. Danie.

4092

2

6174

